

Hallituksen esitys eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia, työllistymisen monialaisesta edistämisestä annettua lakia, kotoutumisen edistämisestä annettua lakia, työttömyysturvalakia, kuntouttavasta työtoiminnasta annettua lakia, saamen kielilakia ja tulotietojärjestelmästä annettua lakia.

Työnhakijan palveluprosessia koskevaa sääntelyä kevennettäisiin. Työnhakijan alkuhaastattelun järjestämisen määräaika pidennettäisiin. Palveluprosessiin kuuluvien täydentävien työnhakukeskustelujen järjestäminen perustuisi vahvemmin työnhakijan palvelutarpeeseen ja niiden kaavamaisesta järjestämisestä luovuttaisiin. Työvoimaviranomaisen työnhakijan haettavaksi osoittamien työpaikkojen velvoittavuutta lisättäisiin.

Esityksessä tehtäisiin muutoksia lisäksi palvelualustaan ja työnhakuprofiileihin. Työnhakijaksi rekisteröityneelle henkilölle tulisi velvollisuus työnhakuprofiilin laatimiseen ja julkaisemiseen määräajassa. Työvoimaviranomaisille säädettäisiin uusi lakisääteinen tehtävä laatia ja julkaista työnhakuprofiili, mikäli työnhakija ei laatisi tai julkaisi profiilia määräajassa. Tahoja, jotka voivat hakea ja tarkastella palvelualustalla julkaistuja työnhakuprofiileja laajennettaisiin. Muutoksien tavoitteena olisi työnhakijoiden nopeampi työllistyminen työnhakuprofiilien avulla.

Työttömyysturvalakiin tehtäisiin työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta johtuvat muutokset sekä muutoksia muun muassa koulutusta vailla olevien nuorten velvollisuuteen hakea opiskelupaikkoja työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä.

Esitys liittyy hallitusohjelman tavoitteeseen keventää työvoimapalveluiden lakisääteistä palveluprosessia, jotta rajallisia resursseja voitaisiin käyttää tarkoituksenmukaisemmin ja asiakaslähtöisemmin. Lisäksi virkailijalle annetaan enemmän harkintavaltaa ja veloitetaan yksilölliseen työllistymisen edistämiseen. Alkukartoitukseen ja henkilökohtaiseen kohtaamiseen panostetaan. Tavoitteena on myös lisätä hallitusohjelman mukaisesti yksityisten työnvälitysyriyten mahdollisuutta saada tietoja työttömistä työnhakijoista. Lisäksi esitys liittyy hallituksen vuosien 2025–2028 julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvään linjaukseen, jonka mukaan työvoimapalveluiden palveluprosessiin liittyvien tehtävien normitusta kevennetään.

Esitetyt muutokset työnhakijan palveluprosessiin vähentäisivät julkisen talouden menoja arviolta noin 3,3 miljoonaa euroa vuodessa. Lisäksi muutokset vähentäisivät julkiselle taloudelle aiheutuvia työttömyysturvamenoja arviolta noin [viidellä miljoonalla eurolla; sisältää merkittäviä varaumia] euroa vuodessa. Muutosten arvioidaan vähentävän valtion lisäksi myös kuntien, Työllisyysrahaston ja työttömyyskassojen työttömyysturvamenoja. Tietojärjestelmien muutuskustannusten arvioidaan olevan noin 3,8 miljoonaa euroa.

Esitys liittyy valtion vuoden 2026 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan pääasiassa 1.1.2026.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	5
1 Asian tausta ja valmistelu	5
1.1 Tausta	5
1.2 Valmistelu	6
2 Nykytila ja sen arviointi.....	7
2.1 Työnhakijan palveluprosessi	7
2.1.1 Yleistä	7
2.1.2 Palveluprosessin vuonna 2022 voimaan tullut uudistus.....	7
2.1.3 Selvitykset ja arvioinnit palveluprosessin toimivuudesta	7
2.1.4 Työnhakijaksi ilmoittautuminen	8
2.1.5 Työhaun voimassaolo.....	8
2.1.6 Muistutus.....	10
2.1.7 Palvelutarpeen arviointi	11
2.1.8 Työllistymissuunnitelma	14
2.1.9 Alkuhaastattelun, työnhakukeskustelujen ja täydentävien työnhakukeskustelujen järjestäminen	14
2.1.10 Työnhakuvelvollisuus	16
2.1.11 EU-rahoituksen reunaehdot palveluprosessisääntelylle	18
2.1.12 Nuorten palveluprosessin erityispiirteet.....	19
2.1.13 Työtarjoukset	21
2.2 Työttömyysturva, palveluprosessi ja työnhakuvelvollisuus.....	23
2.3 Osa-aikatyötä tekevän velvoitteet	24
2.4 Työnhakuprofiilit ja yksityisen työnvälityksen tarvitsemat tiedot	25
2.5 Henkilötietojen käsittelyä ja tiedonhallintaa koskeva yleislainsäädäntö	29
2.5.1 EU:n yleinen tietosuojasetus.....	29
2.5.2 Tietosuojalaki.....	34
2.5.3 Julkisuuslaki	35
2.5.4 Tiedonhallintalaki	36
3 Tavoitteet.....	38
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	38
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	38
4.1.1 Työnhakijan palveluprosessiin ehdotettavat muutokset järjestämislakiin	38
4.1.2 Työttömyysturvalaki	41
4.1.3 Työnhakuprofiilin julkaisemiseen ja palvelualustaan ehdotettavat muutokset järjestämislakiin	41
4.1.4 Taloudelliset vaikutukset	42
4.1.4.1 Vaikutukset julkiseen talouteen	42
4.1.4.2 Vaikutukset kuntatalouteen.....	46
4.1.4.4 Yritysvaikutukset	47
4.1.4.4 Vaikutukset työttömyyskassoihin	47
4.1.5 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	48
4.1.5.1 Vaikutukset työvoimaviranomaisiin	48
4.1.5.2 Vaikutukset sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisiin	53

4.1.5.3	Vaikutukset Kansaneläkelaitokseen.....	54
4.1.5.4	Vaikutukset Aluehallintovirastoon.....	55
4.1.6	Vaikutukset tietoyhteiskuntaan	55
4.1.6.1	Tietojärjestelmävaikutukset	61
4.1.7	Muut yhteiskunnalliset vaikutukset.....	63
4.1.7.1	Vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksiin	63
4.1.7.2	Sukupuolivaikutukset	66
4.1.7.3	Vaikutukset työllisyyteen.....	66
5	Muut toteuttamisvaihtoehdot	77
5.1	Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	77
5.1.1	Palveluprosessin keventäminen	77
5.1.2	Yksityisen työnvälityksen mahdollisuus saada tietoja työnhakijoista	78
5.1.3	Työttömyysturva	79
5.2	Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	82
5.2.1	Työnhakuprofiilit ulkomailla	82
6	Säännöskohtaiset perustelut.....	83
6.1	Laki julkisten työvoimapalveluiden järjestämisestä	83
6.2	Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä.....	111
6.3	Kotoutumisen edistämisestä annettu laki ja laki kuntouttavasta työtoiminnasta	111
6.4	Työttömyysturvalaki	111
6.5	Saamen kielilaki	117
7	Lakia alemman asteinen sääntely	118
8	Voimaantulo	118
9	Toimeenpano ja seuranta	118
10	Suhde muihin esityksiin.....	119
10.1	Esityksen riippuvuus muista esityksistä.....	119
10.2	Suhde talousarvioesitykseen	119
11	Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	119
	LAKIEHDOTUKSET	131
1	Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta.....	131
2	Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain 5 §:n muuttamisesta ...	142
3	Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain 14 §:n 3 momentin ja 19 §:n 1 momentin muuttamisesta.....	142
4	Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta.....	143
5	Laki työttömyysturvalain muuttamisesta	144
6	Laki Saamen kielilain 2 §:n muuttamisesta	149
7	Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta	150
	LIITTEET	152
	RINNAKKAISTEKSTIT	152
1	Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta.....	152
2	Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain 5 §:n muuttamisesta ...	178
3	Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain 14 §:n 3 momentin ja 19 §:n 1 momentin muuttamisesta.....	179
4	Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta.....	180
5	Laki työttömyysturvalain muuttamisesta	182
6	Laki Saamen kielilain 2 §:n muuttamisesta	192

7 Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta 192

LUONNOS

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaan hallituksen tavoitteena on 80 prosentin työllisyysaste vuoteen 2031 mennessä. Myös tehtyjen työtuntien määrää pyritään kasvattamaan. Hallituskauden 2023–2027 tavoitteena on toteuttaa uudistuksia työllisyyden nostamiseksi vähintään 100 000 työllisellä. Tavoitteiden saavuttamiseksi hallitus toteuttaa laajan kokonaisuuden uudistuksia, joista yhtenä toimenä jatketaan työvoimapalvelujen uudistamista.

Hallitusohjelman mukaan työvoimapalveluiden uudistamiseksi työvoimapalveluiden lakisääteistä palveluprosessia kevennetään, jotta rajallisia resursseja voidaan käyttää tarkoituksenmukaisemmin ja asiakaslähtöisemmin. Alkukartoitukseen ja henkilökohtaiseen kohtaamiseen panostetaan. Virkailijalle annetaan enemmän harkintavaltaa ja veloitetaan yksilölliseen työllistymisen edistämiseen. Digitalisaation mahdollisuudet hyödynnetään yksilökohtaisissa palveluissa.

Työmarkkinatukeen liittyen hallitusohjelmassa edellytetään, että työttömäksi jääneelle henkilölle turvataan laaja alkukartoitus, jonka jälkeen hän vastaanottaa yksilöllisiä ja työllistymistä edistäviä palveluita velvoitteineen. Erityisesti nuoret alle 30-vuotiaat ohjataan nopeasti työllisyyspalveluiden piiriin. Samalla huolehditaan riittävästä palveluista ja henkilökohtaisesta kohtaamisesta. Sovittelun työttömyysetuuden saajalta voidaan aina edellyttää kokopäivätyön hakemista tai osallistumista TE-palveluiden toimintaan osa-aikaisen työnteon rinnalla.

Hallitus sopi 16.4.2024 neuvottelussaan vuosien 2025–2028 julkisen talouden suunnitelmasta päätöksistä, joilla parannetaan julkisen talouden kestävyyttä ja luodaan edellytykset velkaantumisen kasvun taittamiseen. Yhtenä kuntien taloudellista tilannetta helpottavana norminpurkutoimenpiteenä hallitus sopi, että työvoimapalveluiden palveluprosessiin liittyvien tehtävien normitusta kevennetään kahdessa vaiheessa tavoitteena vaikuttavuuden parantaminen. Ensimmäistä vaihetta koskeva hallituksen esitys annettiin eduskunnalle keväällä 2024 (HE 37/2024 vp) ja muutokset (laki 443/2024) tulivat voimaan 1.9.2024.

Lisäksi osana työvoimapalveluiden uudistamista hallitus laajentaa työvoimaviranomaisten ja palvelun tuottajien mahdollisuuksia hyödyntää tietoa toiminnan vaikuttavuuden ja työnhakijoiden palvelunohjauksen tehostamiseksi. Hallitusohjelmassa edellytetään myös, että selvitetään ja otetaan käyttöön toimintatavat, joilla yksityiset työnvälitysyrietykset saavat tarpeelliset tiedot työttömistä työnhakijoista.

Työnhakijan palveluprosessia koskevan lainsäädännön toimivuudesta ja yksityisen työnvälityksen tiedonsaantioikeudesta on annettu myös eduskunnan lausumia. Vastauksessaan työnhakijan palveluprosessin uudistamista koskevaan hallituksen esitykseen (EV 212/2021 vp – HE 167/2021 vp) eduskunta edellytti, että hallitus seuraa tarkasti uudistuksen vaikutuksia työllisyyden kehittymiseen, palvelun onnistumiseen ja kuntakokeilujen edistymiseen sekä resurssien riittävyyteen ja niiden kohdentamisen onnistumiseen kiinnittäen erityisesti huomiota yksityiskohtaisen sääntelyn toimivuuteen sekä antaa työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle edellä mainituista seikoista selvityksen vuoden 2023 loppuun mennessä. Eduskunta edellytti, että tarvittaessa hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lainsäädännön tarkistamiseksi. Toiseksi eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin työvoimapalveluita ja työttömyysturvaa koskevan sääntelyn ymmärrettävyyden ja ennakoitavuuden parantamiseksi sekä antaa asiassa selvityksen työelämä- ja

tasa-arvovaliokunnalle vuoden 2023 loppuun mennessä. Työ- ja elinkeinoministeriö antoi selvityksensä työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle joulukuussa 2023.

Lisäksi eduskunnan vastaus työvoimapalveluiden järjestämistä siirtoa koskevaan lainsäädäntökokonaisuuteen sisältää lausuman, jonka mukaan eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää osana julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen uudelleen järjestämisen toimeenpanoa toimenpiteet, joilla mahdollistetaan henkilöstöpalveluyrityksille osaajien etsiminen ja työmahdollisuuksien tarjoaminen julkisten työvoimapalvelujen työttömille työnhakijoille (EV 332/2022 vp – HE 207/2022 vp).

Tässä esityksessä ehdotetaan tarvittavat lakimuutokset edellä todettujen hallitusohjelman kirjausten toteuttamiseksi ja toteutetaan hallituksen kehysriihessä 2024 linjaamaa tavoitetta keventää palveluprosessiin liittyvien tehtävien normitusta. Muutosehdotuksissa huomioidaan myös tavoite edistää työllisyyttä. Muutosehdotuksissa on huomioitu eduskunnan lausumat ja niiden johdosta tehtyjen selvitysten johtopäätökset.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä. Esityksen sisältöä on valmistelun aikana käsitelty työ- ja elinkeinoministeriön työvoimapalveluiden uudistamista ja kehittämistä koskevien hallitusohjelmakirjausten toimeenpanemiseksi asettamassa Työvoimapalveluiden kehittäminen –työryhmässä. Työryhmässä ovat edustettuina työ- ja elinkeinoministeriön lisäksi muun muassa valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen Kuntaliitto, kaupunkiryhmittymät (kuusi suurta kaupunkia, kehyskunnat, seutukaupungit ja pienet kunnat) kaupunkipoliittinen työryhmä, työ- ja elinkeinotoimistot (vuoden 2024 loppuun asti), elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskus, keskeiset työelämän järjestöt, työnantaja- ja toimialaliitto HELA ry ja palveluyrityksiä edustava etujärjestö Palta ry.

Työllisyyden ja yrittäjyyden ministerityöryhmä linjasi säädöshankkeesta toteutettavista hallitusohjelmakirjauksista ja aikataulun pääkohdista kokouksessaan 19.3.2024.

Kokonaisuutta koskevasta arviomuistiosta pyydettiin kirjallisia kommentteja Työvoimapalveluiden kehittäminen –työryhmän jäsenorganisaatioilta sekä muun muassa oikeusministeriöltä, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, valtioneuvoston oikeuskanslerilta, tietosuojavaltuutetun toimistolta, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolta ja keskeisiltä järjestöiltä kuten Työttömien Keskusjärjestöltä 24.4.-17.5.2024. Hallituksen asettama työllisyyden ja yrittäjyyden ministerityöryhmä linjasi toteutustavoista kokouksessaan xx.xx.2024.

Esitysluonnoksesta järjestettiin lausuntokierros xx.2.-xx.3.2025. Lausuntoa pyydettiin .

Esitys on käsitelty Kuntatalouden ja hallinnon neuvottelukunnassa xx.xx.2025.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat saatavilla julkisessa palvelussa osoitteessa <https://tem.fi/hanke?tunnus=TEM025:00/2024>.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Työnhakijan palveluprosessi

2.1.1 Yleistä

Työnhakijan palveluprosessista säädetään työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023, *järjestämislaki*) 4 luvussa. Palveluprosessiin kuuluu työnhakijaksi ilmoittautuminen, alkuhaastattelu, työnhakukeskustelut ja täydentävät työnhakukeskustelut.

Palveluprosessin aikana arvioidaan työnhakijan edellytykset hakea työtä ja työllistyä sekä tarve palveluille. Lisäksi palveluprosessissa laaditaan tai tarkistetaan työllistymissuunnitelma, asetetaan työnhakuvelvoite ja seurataan työnhaun edistymistä. Tarvittaessa työnhakija ohjataan palvelutarpeen mukaisiin palveluihin ja arvioidaan työnhakijan palvelutarpeen kehittymistä.

2.1.2 Palveluprosessin vuonna 2022 voimaan tullut uudistus

Palveluprosessia koskevaa sääntelyä uudistettiin 2.5.2022 siten, että työnhakijalle tarjotaan aiempaa nopeammin ja säännöllisemmin yksilöllistä tukea työnhakuun ja työllistymiseen. Erona aiempaan oli, että lainsäädännössä säädetään työnhakijalle asetettavasta määrällisestä työnhakuvelvoitteesta ja aiempaa tarkemmin siitä, milloin työnhakija on tavattava. Samalla työttömyysturvaseuraamuksia lievennettiin ja lisättiin lakiin muistutusmenettely ehkäisemään työnhakijan tahattomia laiminlyöntejä.

Uudistusta koskeneessa hallituksen esityksessä (HE 167/2021 vp, s. 19) muutosten arvioitiin vahvistavan työllisyyttä 9 500–10 000 työllisellä. Vaikutuksen arvioitiin muodostuvan pääasiassa työnhaun alkuvaiheen aktiivisista toimista. Työllisyyden kasvun arvioitiin vähentävän julkisen talouden menoja pitkällä aikavälillä noin 230 miljoonalla eurolla vuodessa. Julkisen talouden menoja lisäävät vaikutukset huomioituna palveluprosessimuutosten arvioitiin vähentävän pitemmällä aikavälillä julkisen talouden menoja arviolta noin 140 miljoonalla eurolla vuodessa.

Hallituksen esityksessä (HE 167/2021 vp, s. 42) arvioidusta mallin toimeenpanon tasosta on jääty kolmannes, kun uudistus on ollut voimassa hieman alle kaksi vuotta. Toimeenpano on jäänyt uudistuksen yhteydessä ennakoidusta tasosta niin työnhakuvelvollisuuden asettamisen kuin malliin liittyvien asiakastapaamisten järjestämisen osalta. Palvelumallin työllisyysvaikutukset arvioitiin saavutettavan täysimääräisesti vuodesta 2025 alkaen.

2.1.3 Selvitykset ja arvioinnit palveluprosessin toimivuudesta

Voimassa olevasta sääntelystä ja sen soveltamisesta on vuonna 2023 valmistunut selvityksiä ja arviointeja. Työ- ja elinkeinoministeriön joulukuussa 2023 eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle antamaan selvitykseen sisältyi työ- ja elinkeinoministeriön tekemien kyselyiden ja tilastojen perusteella koostama selvitys uuden asiakaspalvelumallin toimeenpanosta ja toimivuudesta (jäljempänä *TEM:n selvitys*) sekä professori Kaarlo Tuorin työ- ja elinkeinoministeriön toimeksiannosta laatima lainsäädännön selkeyden, ymmärrettävyyden ja ennakoitavuuden arviointi (jäljempänä *professori Tuorin arviointi*). TEM:n selvitys liitteineen löytyy eduskunnan internetsivuilta. Selvityksen yhteydessä liitteenä 1 on professori Tuorin arviointi.¹

¹ https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/O_6+2024.pdf.

Lisäksi valtiontalouden tarkastusvirasto teki tuloksellisuustarkastuksen, johon sisältyi työvoimapalvelumallin toimivuuden arviointi (jäljempänä *VTV:n arviointi*)². Näiden selvitysten ja arviointien tuloksia kuvataan jäljempänä asianomaisissa yhteyksissä.

2.1.4 Työnhakijaksi ilmoittautuminen

Järjestämislain mukaan henkilöasiakkaan työnhaku käynnistyy sinä päivänä, kun hän pyytää sitä sähköisesti siihen tarkoitettuun verkkopalveluun tai henkilökohtaisesti työvoimaviranomaiselta ja hänet rekisteröidään työnhakijaksi työvoimapalvelujen valtakunnalliseen tietovarantoon. Työvoimaviranomainen voi hyväksyä muullakin tavoin esitetyn pyynnön. Oikeus työttömyysetuuteen edellyttää työnhakijaksi ilmoittautumista ja oikeus työttömyysetuuteen voi alkaa aikaisintaan ilmoittautumispäivästä.

Työnhakijaksi rekisteröiminen edellyttää, että henkilö antaa työllistymisen ja julkisten työvoimapalvelujen tarjoamisen kannalta tarpeelliset tiedot työkokemuksestaan, koulutuksestaan ja muusta osaamisestaan sekä työkyvystään. Lisäksi hänen on ilmoitettava yhteystietonsa ja suoritettava muut häneltä edellytetyt työnhakijan palveluprosessiin liittyvät toimet. Henkilöltä voidaan edellyttää työnhaun käynnistämisen yhteydessä esimerkiksi sitä, että hän varaa ajan alkuhaastattelua varten. Edellytettyjen toimien on oltava työnhakijan suoritettavissa yhdellä kertaa.

Ellei Suomea velvoittavista kansainvälisistä sopimuksista muuta johdu, ulkomaan kansalaisen ja kansalaisuutta vailla olevan henkilön rekisteröimiselle työnhakijaksi on säädetty lisäedellytyksiä. Työnhakijalla on joko oltava Suomea velvoittavien työvoiman vapaata liikkuvuutta koskevien kansainvälisten sopimusten perusteella oikeus saapua Suomeen hakemaan työtä ja oikeus tehdä ansiotyötä Suomessa ilman ulkomaalaislaissa (301/2004) tarkoitettua saatavuusharkintaa, tai vaihtoehtoisesti työnhakijalla on oltava oikeus ansiotyöhön myönnetyn oleskeluluvan nojalla eikä oleskelulupaansa saa liittyä työnantajaa koskevia rajoituksia.

Jos henkilöasiakasta ei voida rekisteröidä työnhakijaksi, työvoimaviranomainen antaa päätöksen työnhakijaksi rekisteröimisen epäämisestä.

Työnhaun käynnistämistä koskeva sääntely on säilynyt pääpiirteittäin samanlaisena julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain voimaantulosta 1.1.2013 lähtien. Sääntelyssä ei tältä osin ole havaittu muutostarpeita.

2.1.5 Työnhaun voimassaolo

Työnhaun voimassaolo päättyy, jos työnhakija ilmoittaa työvoimaviranomaiselle, ettei hän enää halua pitää työnhakuaan voimassa tai ei uusi työnhakunsa voimassaoloa. Työnhaun voimassaolo päättyy myös eräiden työnhakijan laiminlyöntien takia. Voimassaolo päättyy ensinnäkin, jos työnhakija ei esitä työvoimaviranomaisen asettamassa määräajassa työllistymisen ja julkisten työvoimapalveluiden tarjoamisen kannalta tarpeellisia selvityksiä työkokemuksestaan, koulutuksestaan ja muusta osaamisestaan sekä työkyvystään. Voimassaolo päättyy myös, jos työnhakija jättää 12 kuukauden tarkastelujakson aikana toistuvasti asioimatta työvoimaviranomaisen kanssa sen antamassa määräajassa ja edellyttämällä tavalla. Asioimisena tarkoitetaan myös saapumista alkuhaastatteluun, työnhakukeskusteluun ja täydentävään työnhakukeskusteluun

² <https://www.vtv.fi/julkaisut/vaikeasti-työllistyvien-tyovoimapalvelut/>

henkilön itse siihen tarkoitettussa verkkopalvelussa varaamana aikana. Tällaisen asioinnin laiminlyönnistä työvoimaviranomaisen on järjestämislain 41 §:n mukaan muistutettava työnhakijaa kirjallisesti.

Käytännössä työvoimaviranomainen voi edellyttää, että työnhakija esimerkiksi saapuu työvoimaviranomaisen palvelupisteelle tiettyinä aikana tai määräajan kuluessa tai että työnhakija on tavoitettavissa puhelimitse tiettyinä aikana. Erityisesti puhelimitse tapahtuvan asioinnin osalta työvoimaviranomaisen yhteydenoton ajankohdan on oltava työnhakijan tiedossa riittävän tarkasti. Muun kuin paikan päällä tapahtuvan asioinnin tapaa määrättäessä työvoimaviranomaisen on otettava huomioon, mitä työnhakijan kanssa on sovittu yhteydenpidosta ja millaiset yhteystiedot hän on ilmoittanut työvoimaviranomaiselle.

Työnhaun voimassaolon päätyttyä henkilöllä on mahdollisuus ilmoittautua työnhakijaksi uudelleen. Edellytyksenä työnhaun uudelleen käynnistämiseen on kuitenkin, että henkilö esittää työvoimaviranomaisen pyytämät selvitykset, jos työnhaun voimassaolo päättyi aiemmin selvitysten esittämisen laiminlyönnin takia.

Työnhaun käynnistäminen verkkopalvelun kautta on melko yleistä. Alkuvuonna 2024 noin 79 prosenttia työnhakijoista käynnisti työnhakunsa verkkopalvelun kautta Työvoimaviranomainen voi kuitenkin rajoittaa mahdollisuutta ilmoittautua työnhakijaksi verkkopalvelussa. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että työvoimaviranomaisen palvelupisteelle määrättynä aikana saapumatta jäänyt henkilö ei välttämättä saa työnhakuaan voimaan käymättä työvoimaviranomaisen palvelupisteellä. Edellytettävän asiointitavan takia työnhaun käynnistäminen uudelleen voi edellyttää esimerkiksi osallistumista alkuhaastatteluun.

Työnhaun voimassaolon päättyminen työnhakijan asioinnin laiminlyönnin perusteella on edellyttänyt menettelyn toistuvuutta 2.5.2022 lähtien. Aikaisemmin voimassa olleen lainsäädännön mukaan yhdenkin asiointikerran laiminlyöminen johti työnhaun voimassaolon päättymiseen. Muutoksen tarkoitus oli, ettei epähuomiossa tapahtuva asioinnin laiminlyönti johtaisi heti työttömyyden alkuvaiheessa työnhaun voimassaolon päättymiseen ja työttömyysturva-oikeuden päättymiseen. Työttömyysetuuden saaminen edellyttää aina työnhaun voimassaoloa.

Toistuvuusedellytys on otettu lakiin työnhakijan suojaksi. Työnhakijaa suojataan myös siten, että työvoimaviranomaiselle on järjestämislaissa säädetty velvollisuus informoida työnhakijaa työnhakijaksi rekisteröimisen yhteydessä tai viipymättä sen jälkeen muun muassa työnhaun voimassaolon edellytyksistä ja tarvittaessa työttömyysetuuden hakemisesta ja työttömyysetuuden saamisen keskeisistä työvoimapoliittisista edellytyksistä. Lisäksi työnhakijaa suojataan siten, että työnhaun voimassaolon lakkaamisesta annettava työvoimapoliittinen lausunto lähetetään tiedoksi työnhakijalle. Tiedon saatuaan henkilö voi laittaa työnhaun uudelleen voimaan, jolloin työnhaun katkeamisesta johtuva etuuden menetys jää mahdollisimman vähäiseksi. Esimerkiksi työmääräkorvauksen saajalle yhden päivän etuusmenetys ilman mahdollisia korotusosia on 37,21 euroa (2024). Edellä esitetysti työnhaun käynnistäminen uudelleen voi kuitenkin edellyttää esimerkiksi osallistumista alkuhaastatteluun.

Koska työnhaun voimassaolon päättäminen työvoimaviranomaisen toimesta edellyttää työnhakijan laiminlyöntien toistuvuutta, laiminlyöntejä pitää seurata. Työ- ja elinkeinotoimistojen (jäljempänä *TE-toimisto*) asiakastietojärjestelmästä ilmenevien tietojen perusteella työnhakijoiden työnhakujaksoja päättyi vuonna 2023 toistuvan asioinnin laiminlyönnin takia noin 4 100 kertaa.

Työnhakijan suojaksi säädetystä toistuvuusedellytyksestä aiheutuu hallinnollista taakkaa ja epäselvyyttä, joten toistuvuusedellytyksestä olisi perusteltua luopua. Työnhakijaa olisi edelleen informoitava työnhaun voimassaolon edellytyksistä ja tarvittaessa työttömyysetuuden hakemisesta ja työttömyysetuuden saamisen keskeisistä työvoimapolitiittisista edellytyksistä. Hän saisi myös edelleen automaattisesti tiedoksi työvoimapolitiittisen lausunnon, jos hänen työnhakunsa katkeaa, ja hänen olisi mahdollista käynnistää työnhaku uudelleen.

2.1.6 Muistutus

Työvoimaviranomaisen on järjestämislain mukaan tietyissä tilanteissa muistutettava työnhakijaa kirjallisesti hänen menettelynsä vaikutuksesta työllistymiseen ja mahdolliseen oikeuteensa saada työttömyysetuutta. Työvoimaviranomainen muistuttaa työnhakijaa esimerkiksi, jos työnhakija jättää saapumatta palveluprosessin mukaisiin keskusteluihin tai ei muulla tavoin asioi työvoimaviranomaisen kanssa sen antamassa määräajassa ja edellyttämällä tavalla. Myös työnhakijan uudesta laiminlyönnistä annetaan aina uusi muistutus, sillä työvoimaviranomaisella ei ole muistutuksen antamisessa harkintavaltaa.

Muistutus otettiin käyttöön 2.5.2022 uutta asiakaspalvelumallia koskevan lainsäädännön voimaantulon yhteydessä. Muistutuksen tarkoituksena on varmistua siitä, että työnhakija tietää, kuinka hänen tulee toimia työnhaussa ja mitä työttömyysetuuden saaminen häneltä edellyttää. Lisäksi tarkoitus on ehkäistä erehdyksestä johtuvia myöhempiä työttömyysetuuden tahattomia menetyksiä.

Muistutuksella ei ole vaikutuksia työnhakijan oikeuksiin tai velvollisuuksiin. Muistutus on luonteeltaan työvoimaviranomaisen neuvontaa työnhakijalle, minkä vuoksi muistutuksen antamiseen ei voi vaatia oikaisua eikä siitä anneta valituskelpoista päätöstä. Muistutuksella ei ole myöskään vaikutusta työttömyysturvalain seuraamusjärjestelmään.

Työvoimaviranomainen antaa muistutuksen lähtökohtaisesti käytössä olevan asiakastietojärjestelmän kautta. Muistutus ei kuitenkaan lähde asiakastietojärjestelmästä automaattisesti kriteerien täytyessä, vaan muistutuksen lähettämiseen vaaditaan myös manuaalista työtä. Muistutus lähetetään työnhakijalle postitse tai kirjepostia korvaavalla tavalla sähköisesti.

Palveluprosessin uudistamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 167/2021 vp) arvioitiin, että muistutuksia lähetettäisiin vuodessa noin 174 000 kappaletta ja niiden lähettämiseen kuluisi henkilöstöresursseja laskennallisesti noin 10 henkilötyövuotta. Lisäksi arvioitiin, että muistutuksen antaminen voitaisiin tulevaisuudessa automatisoida, mikä vähentäisi muistutuksien antamiseen liittyvää työmäärää.

Työ- ja elinkeinotoimistojen asiakastietojärjestelmästä ilmenevien tietojen mukaan muistutuksia tehtiin aikavälillä 2.5.2022–31.3.2024 yhteensä 301 500 kappaletta. Niitä lähetettiin yhteensä 38 prosentille asiakkaista. Vuonna 2023 muistutuksia tehtiin lähes 200 000 kappaletta, ja muistutuksen sai noin 26 prosenttia asiakkaista. Eniten muistutuksia tehtiin työnhakuvelvollisuuden noudattamatta jättämisestä (132 000 kappaletta) ja asiakastapaamiseen saapumatta jättämisestä (31 000 kappaletta).

Muistutuksista 66 prosenttia koski työnhakuvelvollisuuden noudattamatta jättämistä ja 16 prosenttia asiakastapaamiseen saapumatta jättämistä. Kaikista muistutuksen saaneista asiakkaista 80 prosenttia ei ole saanut toimintansa vuoksi työttömyysturvavaseuraamuksia, eli he ovat muistutuksen saamisen jälkeen menettelleet työttömyysturvalain edellyttämällä tavalla.

Muistutuksista aiheutuu vuosittain jonkin verran kustannuksia. Vuoden 2023 muistutusmäärällä ja muistutuksesta aiheutuvalla arviolta kahden euron kustannuksella laskettuna muistutuksista aiheutui kuluja yhteensä noin 400 000 euroa vuodessa pelkästään kirjepostista. Muistutuksista aiheutuvat kulut olisivat suuremmat, jos muistutuksia olisi lähetetty kaikille työnhakijoille järjestämislain edellyttämässä tilanteissa.

VTV:n arvioinnin mukaan TE-asiantuntijat pitävät muistutuskirjeen sisältöä vaikeatulkintaisena ja useissa tapauksissa muistutus lähetetään myöhässä tai turhaan. Asiakkaat vastaavasti kokevat muistutuksen vaikeaselkoiseksi ja tämä on lisännyt TE-asiantuntijoiden hallinnollista työtä asiakkaiden yhteydenottojen myötä. Asiantuntijoista 54 prosenttia kuitenkin arvioi, että muistutus on selkeä tapa varmistaa, että työnhakija on tietoinen velvollisuuksistaan.

Muistutuksen antamisen automatisoiminen ei ole toteutunut oletetulla tavalla, eli muistutuksista aiheutuva työmäärä on edelleen sama tai jopa arvioitua suurempi. Työmäärä johtuu siitä, että muistutuksia on lähetetty enemmän kuin arvioitiin ja lisäksi muistutukset ovat johtaneet työnhakijoiden lisääntyneisiin yhteydenottoihin, mikä lisää työvoimaviranomaisten hallinnollista työtä.

Muistutuksien hyödystä työnhakijoille ei ole saatavilla luotettavaa tietoa, eikä näin voida osoittaa, että muistutuksen lähettäminen vähentäisi työnhakijoiden vastaavia menettelyitä tulevaisuudessa. Esitetyn perusteella työvoimaviranomaisen velvollisuus muistuttaa asiakasta tämän velvollisuuksista laiminlyönnin tapahtuttua olisi perusteltua poistaa.

Asiakkaiden tietoisuutta velvollisuuksistaan voitaisiin edistää jälkepäin tapahtuvan muistuttamisen sijasta tehokkaammalla ennakkollisella informoinnilla. Tahattomien laiminlyöntien ennakolta ehkäiseminen olisi tehokkaampaa kuin jälkikäteen laiminlyönnistä ilmoittaminen. Ennakollinen informointi ei vaatisi tuekseen uutta lainsäädäntöä, sillä nykyisin työnhakijan informoinnista säädetään järjestämislain 30 §:ssä ja ennakkolliseen muistuttamiseen voitaisiin ohjata myös muilla keinoilla kuin lainsäädännöllä.

2.1.7 Palvelutarpeen arviointi

Palvelutarpeen arviointi järjestämislaissa

Julkisten työvoimapalvelujen tarjoaminen asiakkaalle perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen, jonka työvoimaviranomainen arvioi yhdessä asiakkaan kanssa. Palvelutarve arvioidaan alkuhaastattelussa, joka järjestetään viiden arkipäivän kuluessa työnhaun alkamisesta. Jos henkilö on ilmoittautunut työnhakijaksi verkkopalvelussa, hänet ohjataan täyttämään verkkopalvelussa myös palvelutarvearvio. Palvelutarpeen selvittämistä voidaan jatkaa ja syventää täydentävissä työhakukeskusteluissa. Työnhakijan palvelutarvetta koskevaa arviota tarkistetaan kolmen kuukauden välein työhakukeskustelussa.

Arviossa otetaan järjestämislain 37 §:n mukaan huomioon ainakin työnhakijan osaaminen ja ammattitaito sekä hänen omat tavoitteensa niiden kehittämiseksi, työnhakuun ja työllistymisen edellytyksiin vaikuttava työ- ja toimintakyky, työnhakutaidot ja muut työllistymiseen vaikuttavat seikat sekä työttömäksi jäämisen ja työttömyyden pitkittymisen todennäköisyys. Palvelutarpeen arvioinnissa voidaan käyttää tietoja, joita asiakkaasta on järjestämislain 114 §:n mukaan mahdollista käsitellä.

Työllistymistodennäköisyyden laskentatyökalu

Erityyppistä asiakassegmentointia on käytetty työvoimapalveluissa vuosia. Vuonna 2013 TE-toimistoissa otettiin käyttöön palvelulinjapohjainen organisaatorakenne, jossa työnhakijat jaettiin neljään asiakassegmenttiin arvioitun palvelutarpeen mukaisesti. Segmentit olivat lähellä työmarkkinoita olevat, osaamisen kehittämisen tarpeessa olevat, tuetun työllistymisen tarpeessa olevat sekä ja monialaisten palveluiden tarpeessa olevat työnhakijat. TE-toimistojen organisaatorakenne muotoutui käytännössä segmenttien ympärille.

Linjaperusteinen segmentointi perustui yksinkertaiseen luokitteluun. Työnhakijaa pyydettiin työnhaun käynnistämisen yhteydessä arvioimaan omaa palvelutarvettaan sähköisen työkalun kysymysten pohjalta. Kyselyssä oli noin 10–15 kysymystä. Merkityksellisimpiä olivat vastaukset kysymyksiin ensisijaisesta palvelutarpeesta ja työkyvystä. Kyselyn laskennallisen lopputuleman pohjalta asiakkaalle määritettiin ensisijainen palvelulinja. Alkuhaastattelun ja palvelusuunnitelman laatimisen yhteydessä TE-toimiston asiantuntija pystyi muuttamaan työkalun esitystä segmentistä ja ohjaamaan asiakkaan esimerkiksi toiselle palvelulinjalle.

Myöhemmin palvelutarpeen arvioinnin tueksi lisättiin tilastollisin menetelmin testattu pitkäaikaistyöttömyyden ennustamisen profilointityökalu. Työkalun taustalla oleva tietopohja ja laskentamalli määriteltiin erillisessä työ- ja elinkeinoministeriön tilaamassa tutkimuksessa. Työkalu laski työnhakijan itse TE-viranomaiselle ilmoittamien tietojen pohjalta todennäköisyyden sille pitkittyisikö henkilön työttömyys yli vuoden kestäväksi. Profiloinnin kautta saatu pisteluku yhdistettiin sähköisen työkalun arvioon, ja näiden pohjalta muodostetun yhteisarvion pohjalta tehtiin alustava esitys asiakkaalle sopivasta segmentistä. Myös tätä segmenttiä voitiin myöhemmin muuttaa.

Segmentoinnilla ja palvelulinjajaottelulla tavoiteltiin sitä, että työnhakijoille tarjottaisiin juuri heidän palvelutarpeeseensa sopivaa palvelua.

Segmentoinnin ja palvelulinjojen heikkous oli se, ettei arviointi perustunut kattavaan tai luotettavaan tietopohjaan. Pitkäaikaistyöttömyyden profilointityökalu toi jonkin verran tarkennusta segmentointiin, mutta senkin pohjalta merkittävän osan työnhakijoista arvioitiin olevan ensi sijassa tuetun työllistymisen palveluiden varassa, vaikka tämä ei lähtökohtaisesti olisikaan pitänyt paikkaansa. Pitkäaikaistyöttömyyden profilointityökalua ei myöskään kattavasti otettu käyttöön TE-palveluissa eikä sen katsottu tuovan merkittävää hyötyä. Asiantuntijat luottivat enemmän omaan kykyynsä arvioida asiakkaan pitkäaikaistyöttömyyden riski kattavasti ja huomioida inhimillinen tulkinta arviossa. Asiantuntijat eivät lähtökohtaisesti luottaneet malliin eivätkä kokeneet sen tuovan lisäarvoa tai nopeuttavan palvelutarpeen arviointia. Selvityksen mukaan malli pystyi kuitenkin ennakoimaan useammin kuin asiantuntija oikein sen, kestääkö henkilön työttömyys yli vai alle vuoden, vaikka malli tuotti myös huomattavan määrän vääriä ennusteita.

Työ- ja elinkeinoministeriö teetti vuosien 2020–2021 aikana mallinnusprojektin³. Projektissa tuotettiin kriteereitä osatyökykyisten palvelutarpeen tunnistamiseen ja asiakasryhmittelyyn sekä laskentamalli työllistymistodennäköisyydelle, joka perustui työvoimapalveluiden asiakastietojärjestelmästä saataviin tietoihin. Kokeilussa todettiin muun muassa, että asiakkaiden työllistymistä tai työvoiman ulkopuolelle siirtymistä ei voi todentaa käytössä olevista rekistereistä.

Mallinnusprojektia seurasi KEHA-keskuksen vuonna 2023 teettämä analyysi. Siinä työvoimapalveluiden asiakastietojärjestelmän tietojen perusteella työnhakijoista tehdyn asiakasryhmittelyn ja sen perusteella laskettavan työllistymistodennäköisyyden luokittelutarkkuus oli 75,9 prosenttia kolmen kuukauden ennusteessa. Kun muuttujaksi otettiin mukaan tulorekisteritiedot,

³ Vaikutusperusteinen työllistymismalli; Björklund, Hilli; 2022

luokittelutarkkuus nousi 83,6 prosenttiin. Tulorekisteritietojen hyödyntäminen tarkoittaisi siten, että sadasta työnhakijasta noin kahdeksan työnhakijaa vähemmän luokiteltaisiin väärin. Vuodessa 7,7 prosenttia tarkoittaisi 38 500 työnhakijaa, jos vuoden aikana alkaisi 500 000 työttömyysjaksoa. Myös pidemmällä aikavälillä tulorekisteritiedot nostivat hieman luokittelutarkkuutta. Esimerkiksi kahdentoista kuukauden ennusteessa tarkkuus oli tulotietoja hyödyntämällä 76,5 prosenttia, kun taas pelkillä asiakastietojärjestelmän tiedoilla se oli 71,2 prosenttia.

Työllistymistodennäköisyyden laskennan tarkoitus olisi jatkossakin parantaa palveluiden kohdentamista. Luotettavammalla työllistymistodennäköisyyden arvioinnilla voitaisiin päästä lähemmäs tilannetta, jossa lähellä työmarkkinoita oleville työnhakijoille voitaisiin perustellusti kohdentaa kevyempiä palveluita, kun taas työllistymistodennäköisyyden perusteella enemmän tukea tarvitsevien osalta palveluprosessi voisi olla intensiivisempi. Tulotietojen hyödyntäminen toisi edellä mainitun mallinnusprojektin ja sitä seuranneen kehittämis- ja hallintokeskuksen teettämän analyysin perusteella lisää tarkkuutta työllistymistodennäköisyyden laskentaan.

Tiedot henkilön vuosituloista, kokonaisvarallisuudesta sekä tuen tai etuuden perusteena olevista tuloista ja varallisuudesta samoin kuin tiedot, jotka muutoin kuvaavat hänen taloudellista asemaansa, ovat viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, jäljempänä *julkisuuslaki*) 24 §:n 1 momentin 23 kohdan nojalla salassa pidettäviä. Viranomainen voi julkisuuslain mukaan luovuttaa tällaisen tiedon joko henkilön itsensä suostumuksella tai jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on laissa erikseen nimenomaisesti säädetty.

Työvoimaviranomaisella ei ole lain mukaan oikeutta käsitellä henkilön tulotietoja eikä työvoimaviranomaiselle ole säädetty oikeutta saada kyseisiä tietoja.

Tulotietoja hyödynnetään kuitenkin jo työvoimapalveluiden toimivuutta sekä tuloksellisuutta ja vaikutuksia koskevan tiedon tuottamiseksi, arvioimiseksi ja seuraamiseksi. Kehittämis- ja hallintokeskuksella on järjestämislain ja tulotietojärjestelmästä annetun lain (53/2018) nojalla oikeus saada tulotietojärjestelmästä tietoja edellä mainittujen tehtäviensä hoitamiseksi. Tämä ei kuitenkaan mahdollista kehittämis- ja hallintokeskuksellekaan tiedon saamista asiakaskohtaisen työttömyyden pitkittymisen arvioimista varten.

Jotta työvoimaviranomainen voisi käsitellä tulotietoja palvelutarpeen arvioimisessa, tulisi oikeudesta käsitellä kyseisiä tietoja säätää järjestämislain 114 §:ssä. Lisäksi samalla tulisi säätää siitä, mihin tarkoitukseen niitä voisi käsitellä. Nykyistä tarkemman datalähtöisen työttömyyden pitkittymisen arvioimisen mahdollistamiseksi olisi säädettävä tulotietojen käsittelystä näihin tarkoituksiin. Käsittely olisi rajattava tietojen minimoinnin periaatteen mukaisesti vain siihen, mikä tarkoituksen kannalta on tarpeen. Lisäksi olisi säädettävä tiedonsaantioikeudesta tietojen saamiseksi määriteltäviä tarkoitusta ja tehtävää varten. Sääntelyn olisi täytettävä perustuslakivaliokunnan vakiintuneessa tulkintakäytännössä asetetut edellytykset.

Edellä mainitussa palvelutarpeen arvioimisen avuksi kehitettävässä työkalussa hyödynnettäisiin tekoälyä. Tekoälyn käytöstä säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1689 tekoälyä koskevista yhdenmukaistetuista säännöistä ja asetusten (EY) N:o 300/2008, (EU) N:o 167/2013, (EU) N:o 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 ja (EU) 2019/2144 sekä direktiivien 2014/90/EU, (EU) 2016/797 ja (EU) 2020/1828 muuttamisesta (*tekoälysäädös*). Tekoälysäädös tuli voimaan 1.8.2024 ja sen soveltaminen alkaa vaiheittain. Tekoälysäädöksen tarkoituksena on varmistaa, että EU:n alueella markkinoille tuotavat ja käyttöön otettavat tekoälyjärjestelmät eivät vaaranna ihmisten terveyttä, turvallisuutta tai perusoikeuksia. Asetuksessa tekoälyjärjestelmiä säädellään niiden aiheuttamien riskien perusteella. Asetuksen myötä EU:n alueelle luodaan yhtenäiset säännöt tekoälyjärjestelmien kehittämiselle, tarjoamiselle, käyttöön otolle, käytölle ja käytöstä poistamiselle. Asetus on suoraan sovellettavaa oikeutta

EU:n jäsenvaltioissa, minkä lisäksi se edellyttää eräiden täydentävien ja täsmentävien kansallisten säädösten antamista. Esitystä valmisteltaessa on alustavasti arvioitu, että tekoälyä hyödyntävä työllistymistodennäköisyyttä arvoiva järjestelmä saattaisi kuulua tekoälysäädöksessä suuririskiseksi määriteltyihin järjestelmiin. Lisäksi työkalun jatkokehittämisessä ja mahdollisessa käyttöönotossa olisi huomioitava ainakin profilointia ja automaattista päätöksentekoa koskeva sääntely. Näitä kuvataan tarkemmin myöhemmin luvussa x.

2.1.8 Työllistymissuunnitelma

Asiakkaalle laaditaan palvelutarpeen arvion perusteella työllistymissuunnitelma, ellei hänelle ole laadittu työllistymissuunnitelmaa korvaavaa suunnitelmaa, kuten aktivointisuunnitelmaa tai kotoutumissuunnitelmaa. Työllistymissuunnitelma laaditaan alkuhaastattelussa, joka on järjestettävä viiden arkipäivän kuluessa työnhaun käynnistymisestä. Suunnitelmaa voidaan tarkistaa myöhemmin työnhakukeskusteluissa tai täydentävissä työnhakukeskusteluissa.

Työllistymissuunnitelmaan sisällytetään työnhakuvelvollisuus ja muita työnhakuun tai yritystoiminnan kehittämiseen liittyviä toimia, joiden tavoitteena on työnhakijan nopea työllistyminen avoimille työmarkkinoille. Lisäksi työllistymissuunnitelmaan sisällytetään tarvittaessa työnhakijan palvelutarpeen mukaisia julkisia työvoimapalveluja sekä muita työnhakijan osamista, työmarkkinavalmiuksia sekä työ- ja toimintakykyä lisääviä palveluja ja työnhakuun tai yritystoiminnan kehittämiseen sekä työllistymiseen vaikuttavan työ- ja toimintakyvyn tai terveydentilan selvittämiseen liittyviä toimia.

Suunnitelmassa on sovittava sen toteuttamisen seurannasta ja määräajasta, jonka kuluessa työnhakijan on ilmoitettava suunnitelman toteuttamisesta. Jos työvoimaviranomainen edellyttää työnhakijan oman ilmoituksen lisäksi muuta selvitystä suunnitelman toteuttamisesta, myös tämä on kirjattava suunnitelmaan.

Jos asiakas on ilmoittautunut työnhakijaksi verkkopalvelussa ja vastannut samalla palvelutarvetta koskeviin kysymyksiin, asiakkaan täyttämä palvelutarvearvio on asiantuntijan nähtävillä ja hyödynnettävissä työllistymissuunnitelmaa laadittaessa.

2.1.9 Alkuhaastattelun, työnhakukeskustelujen ja täydentävien työnhakukeskustelujen järjestäminen

Lainsäädännön lähtökohtana on, että kaikille työnhakijaksi ilmoittautuneille järjestetään henkilökohtaisena asiointina alkuhaastattelu viiden arkipäivän kuluessa työnhaun käynnistämisestä. Alkuhaastattelun jälkeen työvoimaviranomainen järjestää työnhakijalle työnhakukeskusteluja ja täydentäviä työnhakukeskusteluja. Työnhakukeskustelu järjestetään pääsääntöisesti kolmen kuukauden välein. Myös ennen 2.5.2022 voimaan tullutta uudistusta työnhakijalle oli järjestettävä haastattelu pääsääntöisesti kolmen kuukauden välein.

Työnhaun kolmen ensimmäisen kuukauden aikana työnhakijalle järjestetään viisi täydentävää työnhakukeskustelua lähtökohtaisesti kahden viikon välein.

Edellä kuvatusta keskustelujen järjestämisen pääsäännöstä on säädetty runsaasti poikkeuksia. Poikkeusten tarkoitus on huomioida työnhakijoiden yksilöllisiä, toisistaan poikkeavia tilanteita.

Professori Tuori toteaa arvioinnissaan, että mitä enemmän poikkeuksia on, sitä vaikeampaa on hahmottaa oikeustilaa. Esimerkkinä hän mainitsee työnhakukeskustelun ja täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämistä koskevat säännökset. Pääsäännön ja siitä tehtävien poikkeusten

mallista ei professori Tuorin mukaan voida eikä ole syytäkään pyrkiä kokonaan eroon. Ongelmaksi malli tulee vasta sitten kun poikkeuksia on kovin runsaasti, ja ne on vielä ilmaistu vaikeaselkoisesti (Professori Tuorin arviointi, s. 17 ja 23–24).

Vuonna 2023 palvelumallin mukaisia asiakastapaamisia järjestettiin yhteensä 1 531 000. Näistä alkuhaastatteluja oli 266 000, työnhakukeskusteluja 812 000 ja täydentäviä työnhakukeskusteluja 453 000. Täydentäviä työnhakukeskusteluja järjestettiin ulkopuolisten palveluntuottajien toteuttamana 12 000 .

Nykyisen asiakaspalvelumallin valmistelun yhteydessä asiakastapaamisia arviointiin järjestettävän vuositasolla noin 2,4 miljoonaa kappaletta. Asiakastapaamisten määriä on jäänyt siis selvästi ennakoidusta tasosta. Etenkin täydentäviä työnhakukeskusteluja on järjestetty selvästi laissa edellytettyä vähemmän. Palvelumallin mukaisessa prosessissa täydentäviä työnhakukeskusteluja tulisi järjestää asiakkaille noin kaksinkertainen määrä työnhakukeskusteluihin nähden. Mallin toimeenpanon osalta tilanne on päinvastainen.

Työ- ja elinkeinoministeriön selvityksen laatimisen yhteydessä ministeriö pyysi palautetta asiakaspalvelumallin toimeenpanosta TE-toimistoissa ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevien kuntien henkilöasiakaspalvelussa työskenteleviltä virkailijoilta. Saadun palautteen mukaan henkilöstöresurssit eivät ole riittävällä tasolla asiakaspalvelumallin täyteen toimeenpanoon. VTV:n arvioinnissa esitettiin vastaava näkemys, joka perustui asiakaspalvelua tekeville virkailijoille tehtyihin kyselyihin ja haastatteluihin. Työ- ja elinkeinoministeriön selvityksen laatimisen yhteydessä havaittiin, että tietopohja henkilöstöresurssien riittävyyden tilastolliseen tarkasteluun ei ole riittävä. Tietopohjan kehittämiseksi ja henkilöstöresurssien tilastollisen tarkastelun parantamiseksi työ- ja elinkeinoministeriö käynnisti selvityksen, joka valmistui vuoden 2025 alussa. Selvityksen perusteella TE-henkilöasiakaspalvelun henkilöstöresurssit riittävät uuden asiakaspalvelumallin toimeenpanoon, mikäli asiakaspalveluun liittyvää työaikaa kyetään kohdentamaan nykyistä paremmin uuden asiakaspalvelumallin toimeenpanoon tai vaihtoehtoisesti tehostamalla nykyisiä työkäytäntöjä.

VTV esitti arvioinnissaan, että palvelumallin kaavamaisuus ei mahdollista yksilöllisten palveluiden tarjoamista asiakkaille. Tämä taas on johtanut omatoimisten asiakkaiden ylivalvontaan ja vaikeasti työllistyvien asiakkaiden alivalvontaan. Vastaavaa palautetta saatiin myös työ- ja elinkeinoministeriön selvityksen laatimisen yhteydessä henkilöasiakaspalvelussa työskenteleviltä virkailijoilta. Kolmen kuukauden välein toistuvat työnhakukeskustelut ovat kuuluneet työnhakijan palveluprosessiin pitkään ja niitä pidetään tarpeellisina jatkossakin. Työnhakukeskustelujen järjestäminen varmistaa, että työttömyyden jatkuessa jokaisen tilannetta tarkastellaan säännöllisesti ja palvelutarve arvioidaan tarvittaessa uudelleen.

Sen sijaan nykyistä sääntelyä täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämisestä tiiviiseen tahtiin pääsääntöisesti kaikille työnhakijoille on viime vuonna valmistuneiden selvitysten ja arviointien sekä yleisen taloudellisen tilanteen valossa syytä arvioida kriittisesti. Täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämisen olisi perustuttava ensisijaisesti kunkin asiakkaan palvelutarpeeseen. Tämä toteuttaisi myös hallitusohjelmakirjausta työvoimapalveluiden lakisäätöisen palveluprosessin keventämisestä ja harkintavallan lisäämisestä.

Palvelutarpeeseen perustuvassa täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämisessä korostuu palvelutarpeen arvioinnissa käytettävissä olevien tietojen ja työkalujen merkitys. Palvelutarpeen arvioinnin tueksi voisi myös kehittää edellä kuvattua työttömyyden pitkittymisen todennäköisyyttä arvioivaa työkalua.

2.1.10 Työnhakuvelvollisuus

Työnhakuvelvollisuutta koskeva lainsäädäntö tuli voimaan palveluprosessin uudistuksen yhteydessä 2.5.2022. Työnhakuvelvollisuudella tarkoitetaan työnhakijan työllistymissuunnitelmaan sisältyvää velvoitetta hakea omatoimisesti työmahdollisuuksia tarkastelujakson kuluessa työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä. Työnhakuvelvollisuutta koskevassa hallituksen esityksessä (HE 167/2021 vp) arvioitiin, että työnhakuvelvollisuus asetettaisiin noin 90 prosentille työnhakijoista ja he tekisivät noin 14 miljoonaa työhakemusta tai muuta työnhakua vuodessa.

Lähtökohtaisesti työnhakijalta edellytetään neljän työmahdollisuuden hakemista kuukauden kestävä tarkastelujakson aikana. Kuukauden kestäviä tarkastelujaksoja asetetaan työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan pääsääntöisesti kolme. Työnhakuvelvollisuus kirjataan työllistymissuunnitelmaan alkuhaastattelussa tai sitä edeltävässä täydentävässä työnhakukeskustelussa. Velvollisuuden ajantasaisuus tarkistetaan työnhakukeskusteluissa ja tarvittaessa täydentävissä työnhakukeskusteluissa.

Työvoimaviranomaisen on alennettava työnhakuvelvollisuutta, jos se arvioi, ettei neljän työmahdollisuuden hakeminen tarkastelujakson aikana ole mahdollista. Arviossa otetaan huomioon työnhakijan työkokemus, koulutus ja muu osaaminen sekä työkyky ja työnhakijalla mahdollisesti oleva työttömyysturvalaissa tarkoitettu ammattitaitosuoja. Näiden seikkojen vaikutusta työnhakumahdollisuuksiin arvioidaan suhteessa työmarkkinatilanteeseen. Esimerkiksi pelkästään huono työmarkkinatilanne ei ole peruste alentaa määrällistä työnhakuvelvollisuutta. Työllistymissuunnitelmaan sisällytetyt tarkastelujaksoja voidaan myös painavasta syystä yhdistää määrällistä työnhakuvelvollisuutta muuttamatta.

Työnhakuvelvollisuus voidaan jättää myös kokonaan asettamatta. Työnhakuvelvollisuus jätetään asettamatta esimerkiksi, jos työnhakija opiskelee työnantajan kanssa yhteishankintana hankitussa tai vastaavalla tavalla järjestetyssä työvoimakoulutuksessa. Lisäksi työnhakuvelvollisuus jätetään asettamatta sille tarkastelujaksolle, jonka aikana työttömyys päättyy tai asevelvollisuus, siviilipalvelus tai perhevapaa alkaa.

Järjestämislaissa säädetään lisäksi useita erilaisia poikkeuksia työnhakuvelvollisuuden alkamiseen, tarkastelujakson keston ja työnhakuvelvollisuuden määrään. Poikkeuksien tarkoituksena on huomioida työnhakijoiden erilaisia tilanteita. Esimerkiksi vähintään kaksi viikkoa kestävässä osa-aikatyössä olevan tulee hakea yhtä työmahdollisuutta kolmen kuukauden tarkastelujakson aikana ja lomautetun työnhakuvelvollisuus alkaa vasta, kun lomautuksen alkamisesta on kulu- nut kolme kuukautta. Myös tietyissä yli kuukauden kestävässä palveluissa, kuten työkokeilussa tai työvoimakoulutuksessa olevilla, ei palvelun aikana ole työnhakuvelvollisuutta, vaan se alkaa kuukautta ennen palvelun päättymistä.

Työnhakija voi täyttää työnhakuvelvollisuuttaan esimerkiksi hakemalla sellaista vähintään kaksi viikkoa kestävä työsuhteessa tehtävää työtä, johon työnhakija voi perustellusti olettaa työllistyvänsä. Työnhakija, jonka työttömyys on päättymässä kolmen kuukauden sisällä tai jonka asevelvollisuus, siviilipalvelus tai perhevapaa alkaisi kolmen kuukauden kuluessa, voi täyttää työnhakuvelvollisuuttaan myös hakemalla lyhytkestoisia työmahdollisuuksia, mikäli tästä on sovittu työvoimaviranomaisen kanssa.

Professori Tuori totesi arvioinnissaan (s. 17), että mitä enemmän sääntelyssä on poikkeuksia, sitä vaikeampaa on hahmottaa oikeustilaa. Esimerkkinä arvioinnissa mainitaan muun muassa työnhakuvelvollisuus ja sen monimutkaiset poikkeussäännökset.

VTV:n arvioinnin mukaan palvelumallin ensimmäisen voimassaolovuoden aikana työmahdollisuuksia haettiin noin 1,4 miljoonaa kertaa. Työnhakuvelvollisuus asetettiin korkeimmillaan 56 prosentille työnhakijoista ja 66 prosentille työttömistä. Keskimääräinen työnhakuvelvollisuuden määrä oli työnhakijoilla 2,2 ja työttömillä 2,6. Hakuvelvollisuus vaihteli merkittävästi työnhakijan tilanteen mukaan huomioiden työnhakijan ikä, koulutustaso ja toimipiste, jossa velvollisuus asetettiin. TE-asiantuntijoista 47 prosenttia arvioi työnhakuvelvollisuuden lisänsen työnhakijoiden omatoimisuutta ja soveltuvan erityisen hyvin nuorille työnhakijoille ja passiivisille työnhakijoille, joilla ei ole työllistymisen esteitä. TE-henkilöstöstä 89 prosenttia arvioi, että työnhakuvelvollisuus ei sovellu monille vaikeasti työllistyville. Lisäksi vastaajista 88 prosenttia piti uutta asiakaspalvelumallia liian yksityiskohtaisena asiakaspalveluun ja mallin monimutkaisuuden katsottiin liittyvän ennen kaikkea työnhakuvelvollisuuden asettamiseen.

TEM:n selvityksen mukaan työnhakuvelvollisuus asetettiin 61 prosentille 2.5.2022–30.9.2023 asiakkaina olleista henkilöistä ja 67 prosentille työttömistä. Ajanjaksolla haettiin noin 3,5 miljoonaa työmahdollisuutta. Työnhakuvelvollisuuden kattavuudessa oli kuitenkin paikkakunta-kohtaisia eroja. Kaikkien työnhakijoiden keskimääräinen työnhakuvelvollisuuden määrä oli 2,09 ja työttömien osalta 2,61. Työnhakuvelvollisuuden todettiin vaihtelevan työnhakijan iän ja koulutustaustan sekä äidinkielen perusteella. Selvityksen kyselyosion vastausten perusteella työnhakuvelvollisuuden katsottiin soveltuvan tietyille asiakasryhmille paremmin kuin toisille. Sen katsottiin soveltuvan erityisesti työttömille työnhakijoille. Velvollisuuden ei katsottu soveltuvan vaikeasti työllistyville, maahanmuuttajille tai kotoutuja-asiakkaille.

TE-toimistojen asiakastietojärjestelmästä saatujen tietojen perusteella marraskuussa 2024 noin 59 prosentille työnhakijoista on asetettu työnhakuvelvollisuus. Kuukauden tarkastelujaksolla haettavien työmahdollisuuksien määrä oli työnhakijoilla keskimäärin 1,16 ja työttömillä työnhakijoilla keskimäärin 1,7. Noin 41 prosentilla työttömistä työnhakijoista, joille työnhakuvelvollisuus asetettiin, haettavien paikkojen määrä oli täysimääräinen. Ikäryhmittäin tarkasteluna kattavimmin työnhakuvelvollisuus on asetettu nuorille ja heillä myös haettavien työmahdollisuuksien määrä on keskimäärin korkeampi kuin muilla ikäryhmillä. TE-toimistoissa työnhakuvelvollisuuksia asetettiin hieman kattavammin kuin työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevissa kunnissa, mutta kunnissa asetettu haettavien työmahdollisuuksien keskimääräinen määrä on puolestaan korkeampi kunnissa.

TEM:n selvityksen mukaan työnhakuvelvollisuuden asettamisessa on havaittavissa myös alueellisia eroja. Kattavimmin työnhakuvelvollisuuksia on asetettu Pirkanmaalla ja vähiten Itä-Suomessa (Kainuu ja Pohjois-Karjala) ja Lapissa. Alueellisin eroihin selittävinä tekijöinä voivat olla erilaiset työvoimarakenteet (ammattialat, koulutusaste), työnhakijoiden työkykyisyys ja työmarkkinoilla haettavissa olevien työmahdollisuuksien määrä.

Työnhakuvelvollisuuden asettamisen ja työmahdollisuuksien hakemisen vuosittainen määrä on jäänyt selvästi arvioidusta tavoitteesta. Työnhakuvelvollisuus on asetettu täysimääräisenä vain noin 32 prosentille työnhakijoista ja noin 34 prosentille työttömistä työnhakijoista. Näiden tilastojen perusteella voidaan pitää epätodennäköisenä, että työnhakuvelvollisuus saavuttaisi sille asetetut täysimääräiset vuosittaiset tavoitteet vuoden 2025 loppuun mennessä. Työnhakuvelvollisuus on kuitenkin arvion mukaan lisännyt työnhakijoiden omatoimista työnhakua, mitä voidaan pitää myönteisenä kehityksenä.

Kuten edellä on todettu, työnhakuvelvollisuus soveltuu toisille työnhakijoille paremmin kuin toisille. Työnhakuvelvollisuuden asettamista ja määrää tulisi tarkastella uudelleen niiden työnhakijoiden kohdalla, joiden työllistymistä työnhakuvelvollisuus tukee heikosti ja näiden työnhakijoiden työllistymistä tulisi edistää kattavammin muilla keinoilla.

2.1.11 EU-rahoituksen reunaehdot palveluprosessisääntelylle

Uusi asiakaspalvelumalli kuuluu Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelmaan (RRP) (pilari 3 Työllisyysasteen ja osaamistason nostaminen kestäväen kasvun vauhdittamiseksi, uudistus P3C1R1). RRP:n rahoitus tulee EU:n elpymis- ja palautumistukivälineestä (RRF). Uudistuksen RRF-rahoitusosuus on 90 miljoonaa euroa, josta 70 miljoonaa euroa oli kohdennettu vuoden 2022 talousarviossa TE-toimistojen toimintamenoihin (32.01.03) sekä 20 miljoonaa euroa vuosien 2022 ja 2023 talousarvioissa digitalisaation kehittämiseen (32.01.20).

RRF-rahoituksen maksamisesta komissiolta jäsenvaltiolle säädetään RRF-asetuksessa (EU) 2021/241. Maksut komissiolta jäsenvaltioille perustuvat toimenpidekohtaisten välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamiseen. Suomen RRP:n sisältämille uudistuksille ja investoinneille on hyväksytty välitavoitteet ja tavoitteet Suomen RRP:tä koskevassa neuvoston täytäntöönpanopäätöksen liitteessä 12524/21 (29.10.2021), viimeksi muutettu 11535/24 ADD 1 (16.7.2024).

Suomen RRF-rahoituksen kokonaissaannon varmistamiseksi on tärkeää, että Suomi pystyy työvoimapalveluiden mallin osalta osoittamaan neuvoston täytäntöönpanopäätöksen liitteen mukaisen sisällön toteuman sekä uudistusta koskevien välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamisen, RRF-asetuksen 24 § 3 mukaisesti välitavoitteiden ja tavoitteiden tyydyttävä saavuttaminen edellyttää, että asianomainen jäsenvaltio ei ole kumonnut aiemmin tyydyttävästi saavutettuihin välitavoitteisiin ja tavoitteisiin liittyviä toimenpiteitä.

Suomen RRF-maksuosuuden varmistamiseksi Suomen on uudistuksen P3C1R1 osalta pystyttävä todentamaan seuraavat välitavoitteet ja tavoitteet saavutetuiksi:

- Työnhakijan palveluprosessin pohjoismaista työvoimapalvelumalli säätelevän julkisia työvoima- ja yrityspalveluja koskevan lain voimaantulo. (Q2/2022)
- Työnhakuhaastattelujen kokonaismäärä ajalla 1.1.2023–31.3.2024 on vähintään 2 000 000. (Q4/2024)
- Digitaalisen infrastruktuurin toiminnot kehitetään ja integroidaan julkisten työvoimapalvelujen tietojärjestelmään, ja ne ovat täysin toimintakykyisiä pohjoismaisen työvoimapalvelumallin käyttöönottamiseksi. (Q4/2023)

Lisäksi Suomen on RRF-maksuosuutensa varmistamiseksi pystyttävä todentamaan neuvoston täytäntöönpanopäätöksen elementit, joiden mukaan:

- Toimenpiteen tavoitteena on uudistaa julkisten työvoimapalvelujen prosessia
- Uudistuksessa siirrytään uuteen pohjoismaiseen työvoimapalvelujen malliin, jolla tehostetaan aktiivista työvoimapolitiikkaa parantamalla työnhakijoiden yksilöllisiä ja integroituja palveluja
- Malliin sisältyy myös työnhakijoiden aktiivisen työnhaun velvoite
- Uuden mallin soveltamisen tarkoituksena on edistää noin 10 000 henkilön työllistymistä

Työnhakijan palveluprosessin pohjoismaista työvoimapalvelumallia sääntelevän julkisia työvoima- ja yrityspalveluja koskevan lain muutosten voimaantulo sekä edellä mainitut neuvoston täytäntöönpanopäätöksen elementit todennetaan saavutetuiksi Suomen RRF-maksupyynnössä,

joka on toimitettu komissiolle xx.xx.2024. Sitä seuraavissa Suomen RRF-maksupyynnöissä, joista viimeisen toimitus komissiolle ajoittuu vuoden 2026 jälkipuoliskolle, Suomen tulee vahvistaa, että se ei ole kumonnut aiemmin tyydyttävästi saavutettuihin välitavoitteisiin ja tavoitteisiin liittyviä toimenpiteitä.

2.1.12 Nuorten palveluprosessin erityispiirteet

Nuoria alle 30-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli marraskuussa 2024 noin 62 800. Nuorten osuus kaikista (292 400) työttömistä työnhakijoista on noin 21 prosenttia. Nuorten työttömyysluvussa voi kuitenkin olla kuukausikohtaisesti suuria eroavaisuuksia. Esimerkiksi kesäaikana koulujen päätyttyä nuoria työttömiä työnhakijoita on huomattavasti enemmän kuin muina vuodenaikoina.

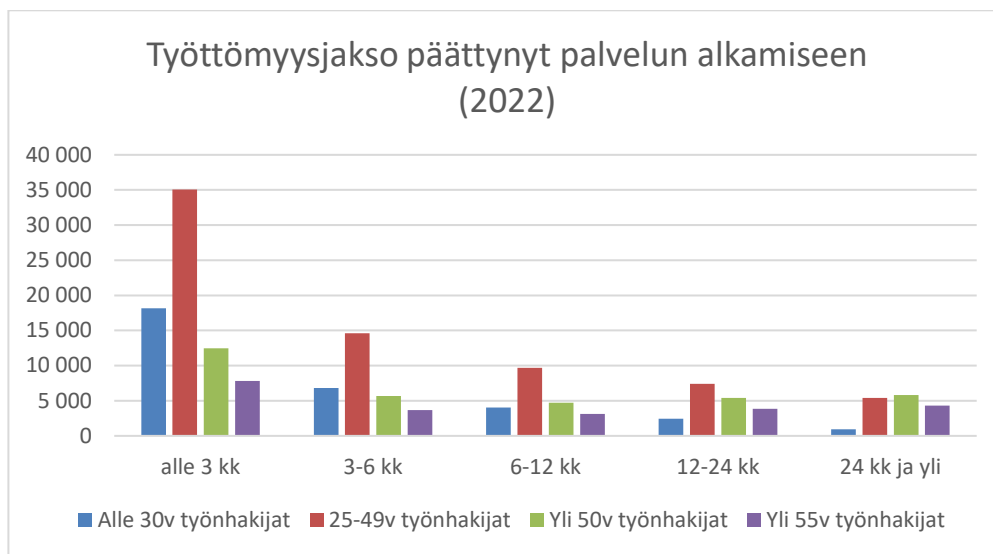
Euroopan unionin neuvoston jäsenvaltioille antaman suosituksen mukaan kaikille alle 30-vuotiaille nuorille tarjotaan laadukas työ-, jatkokoulutus-, oppisopimus- tai harjoittelupaikka neljän kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta tai virallisen koulutuksen päättämisestä (2020/C 372/01). Suomi on myös sitoutunut neuvoston suositukseen.

Työvoimapalveluiden palveluprosessia sovelletaan kaikkiin asiakkaisiin lähtökohtaisesti samalla tavalla. Näin on myös nuorten kohdalla. Palveluprosessia on kuvattu tarkemmin edellä.

Nuorille tarjottavissa ja järjestettävissä julkisissa työvoimapalveluissa on kuitenkin joitain erityispiirteitä ja poikkeuksia. Esimerkiksi työvoimakoulutukseen opiskelijaksi voidaan valita vain henkilöasiakas, jonka oppivelvollisuus on päättynyt. Vastaavasti 25 vuotta täyttäneen työnhakijan omaehtoisia opintoja voidaan tukea työttömyysetuudella. Toisaalta 15–24-vuotiaan työttömän työnhakijan palkkaamiseen voidaan myöntää palkkatukea, vaikka henkilö on ollut ansiotyössä viimeisen kuuden kuukauden aikana.

Työvoimaviranomainen voi ohjata nuoren työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetussa laissa (381/2023) tarkoitettuun monialaisen tuen yhteistoimintamalliin, jos nuoren työllistymisen esteenä ovat työllistymiseen vaikuttavat työ- ja toimintakyvyn rajoitteet tai elämänhallinnan ongelmat ja työllistyminen edellyttää yhteistoimintamallin mukaisten palvelujen yhteensovittamista. Lisäksi nuorille tarjotaan edellä mainitun lain perusteella työllistymistä edistävää monialaisen tuen yhteispalvelua, joka ei edellytä työnhakijaksi rekisteröitymistä, mutta palvelussa nuori voidaan myös ohjata rekisteröitymään työnhakijaksi.

Työttömyysturvalaissa säädetään työvoimaviranomaisen tarjoamien palveluiden velvoittavuudesta työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä. Pääasiassa tarjottaviin palveluihin osallistuminen on työnhakijaa työttömyysetuuden menettämisen uhalla velvoittavaa.

Työnvälitystilasto vuodelta 2022, muutettu taulukkomuotoon.

Työnvälitystilastojen perusteella nuorten (alle 30-vuotiaat) työttömyysjaksot ovat päättyneet työnhaun alussa iäkkäämpiin työnhakijoihin verrattuna nopeammin palveluun osallistumiseen. Nuoria siis myös todennäköisesti ohjataan aktiivisesti palveluihin.

Palveluiden tarjoamisessa merkittävässä asemassa ovat työvoimaviranomaiset, jotka arvioivat yksilöllisen palvelun työnhakijan palvelutarpeen perusteella ja tarjoavat työnhakijalle palveluita. Järjestämislaki siis tukee nuorten nopeaa henkilökohtaista kohtaamista laajalla alkuhaastattelulla ja tätä seuraavalla palveluprosessilla, mutta nuorten pääseminen palveluun on riippuvaista työvoimaviranomaisen tarjoamista julkisista työvoimapalveluista ja resursseista.

Edellä esitetyillä perusteilla hallitusohjelmassa ilmaistu tavoite ohjata erityisesti nuoret nopeasti palveluiden piiriin täyttyy jo nykyisin. Työvoimapalveluiden palveluprosessia koskevaa sääntelyä kevennettäessä on huolehdittava siitä, ettei nykytila nuorten osalta heikkenisi.

Velvollisuus hakea opiskelupaikkoja työttömyysetuuden jatkumisen edellytyksenä

Työttömyysturvajärjestelmän tavoitteena on muun muassa ohjata peruskoulutuksen varassa olevia nuoria hakeutumaan ammatillisia valmiuksia antavaan koulutukseen. Tämän vuoksi työttömyysturvalaissa säädetään, että alle 25-vuotiaan koulutusta vailla olevan nuoren tulee hakea vuosittain syyslukukaudella alkavia opintoja koskevassa haussa vähintään kahta opiskelupaikkaa. Nuorta pidetään koulutusta vailla olevana, jos hän ei ole suorittanut peruskoulun tai lukion jälkeistä tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta.

Nuoren tulee hakea sellaisia opiskelupaikkoja, joiden opiskelijaksi ottamisen perusteet hän täyttää. Opinnot voivat olla tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta tai ainoastaan peruskoulun oppimäärän suorittaneella nuorille tarkoitettuja lukio-opintoja. Ammatillisia valmiuksia antavilla opinnoilla tarkoitetaan työttömyysturvalaissa sekä ammatillisissa opipilaitoksissa että korkeakouluissa suoritettavia opintoja.

Hakuvelvollisuuteen liittyy muun muassa velvollisuus osallistua pääsykokeisiin ja muutoinkin myötävaikuttaa opiskelupaikan saamiseen.

Jos nuori ilman työttömyysturvalaissa tarkoitettua pätevää syytä laiminlyö hakea opiskelupaikkaa tai keskeyttää opinnot, hän menettää oikeutensa työttömyysetuuteen toistaiseksi. Etuutta maksetaan kuitenkin tiettyjen työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Muu etuusoikeus palautuu nuoren täyttäessä 25 vuotta tai kun hän on suorittanut ammatillisia valmiuksia antavan tutkinnon. Etuusoikeus palautuu myös esimerkiksi nuoren oltua tietyt edellytykset täyttävässä työssä vähintään 21 kalenteriviikkoa tai kun hän on osallistunut vastaavan ajan tiettyihin työllistymistä edistäviin palveluihin.

Koulutukseen hakeutumiselvollisuutta on ajoittain kritisoitu ja esitetty muun muassa hakeutumiselvollisuuden poistamista kokonaan tai velvollisuuden osittaista muuttamista. Hakeutumiselvollisuuden kehittämistarpeita selvitettiin työ- ja elinkeinoministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2010 tilaamassa tutkimuksessa.⁴ Tutkimuksessa saatua tietoa käytettiin valmisteltaessa hakuvelvollisuutta koskevien työttömyysturvalain säännösten muuttamista. Muutokset tulivat voimaan vuoden 2013 alusta lukien.

Aiemman tutkimustiedon perusteella tutkinnon suorittaminen vaikuttaa selvästi henkilön mahdollisuuksiin työllistyä ja työttömyysturvajärjestelmän tulisi ohjata työttömiä mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti. Tarkoituksenmukainen hakuvelvollisuus tukee yleistä tavoitetta nopeuttaa opintoja ja pidentää työuria. Lisäksi työttömyysetuuden saamisen edellytykset koskevat laajahkoa joukkoa nuoria ja tämän vuoksi pienilläkin muutoksilla voi olla merkittäviä taloudellisia vaikutuksia ja vaikutuksia työllisyyteen. Oppilaitosten näkökulmasta epätarkoituksenmukainen hakuvelvollisuus voi kuitenkin johtaa opintojen keskeyttämiseen.

Koulutukseen hakuvelvollisuutta on myöhemmin tarkasteltu osana valtioneuvoston selvitys- ja tutkimussuunnitelman toimeenpanoa.⁵ Hakuvelvollisuutta pidettiin selvityksessä pääosin tarkoituksenmukaisena, mutta siihen liittyy eräitä kehittämistarpeita. Kehittämistarpeet liittyvät muun muassa siihen, mihin opintoihin hakemalla koulutusta vailla oleva nuori voi täyttää hakuvelvollisuuttaan.

2.1.13 Työtarjoukset

Työnvälitys on työvoimaviranomaisen ydintehtävä. Työnvälityksellä edistetään työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaamista siten, että avoimet työpaikat täyttyvät ja työtä hakevat saavat työtä nopeasti. Työnvälitys perustuu työnantajan ja työntekijän sopimusvapauteen sekä vapaaseen valintaan.

Järjestämislain mukaan työvoimaviranomainen ohjaa työnhakijaa hakemaan hänelle sopivia työpaikkoja. Työvoimaviranomainen arvioi työpaikan sopivuutta työnhakijalle ottamalla huomioon työnhakijan työkokemuksen, koulutuksen ja muun osaamisen sekä työkyvyn. Arvion perusteella työvoimaviranomainen ohjaa työnhakijan hakemaan avoimia työpaikkoja niin sanot-

⁴ Aho, Simo – Pitkänen, Sari – Vanttaja, Markku: Nuorten työmarkkinatukioikeus ja koulutukseen hakeutuminen. Työmarkkinatuen saamisen edellytyksenä olevan kouluttautumisvelvoitteen arviointitutkimus. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja; Työ- ja yrittäjyys 3/2012.

⁵ Haikkola, Lotta ym.; Koulutukseen hakuvelvoite nuorten työttömyysturvan ehtona. Tarkoituksenmukaisuuden tarkastelua rekisteriaineistojen, TE-palvelujen, oppilaitosten ja nuorten näkökulmista. Valtioneuvoston kanslia, Helsinki 2022.

tujen työtarjojusten avulla. Työtarjoisuus on siis henkilökohtaista, työvoimaviranomaisen harkintaan perustuvaa työnvälityspalvelua. Työtarjojukset yhdessä työnhakijan omatoimisen työhaun kanssa tehostavat työnhakijan työllistymistä. Työnhakija voi myös täyttää työvoimaviranomaisen asettamaa työnhakuvelvollisuutta hakemalla työvoimaviranomaisen haettavaksi ohjaamia työpaikkoja.

Työtarjojukset voidaan jakaa ei-velvoittaviin (tiedote) ja velvoittaviin työtarjojuksiin. Työtarjojusten velvoittavuudesta säädetään työttömyysturvalaissa, jonka mukaan työvoimaviranomaisen tekemät työtarjojukset ovat työnhakijaa velvoittavia vasta, kun työnhakijalle järjestetystä alkuhaastattelusta on kulunut kuusi kuukautta. Työvoimaviranomaisen tekemä työtarjoisuus ei kuitenkaan ole työnhakijaa velvoittava, jos työnhakija on jo tarkastelujaksolla täyttänyt työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitun työnhakuvelvollisuutensa, vaikka alkuhaastattelusta olisi kulunut kuusi kuukautta. Jos kyseessä on ei-velvoittava työtarjoisuus, tästä ilmoitetaan työtarjojuksessa.

Professori Tuorin arvioinnin mukaan kahden lain systematiikkaa, jossa yksityisten subjektien velvollisuuksista ja toisaalta niiden laiminlyönnin seuraamuksista säädetään eri laeissa, tulisi noudattaa johdonmukaisesti. Siten työttömyysturvalakiin ei tulisi ottaa säännöksiä työnhakijan oikeuksista ja velvollisuuksista tai järjestämislakiin velvollisuuksien laiminlyönnin seuraamuksista. Tältä osin niin sanottuja työtarjojuksia koskevaa sääntelyä tulisi selkeyttää.

Työnhakuvelvollisuutta koskevan lainsäädännön voimaantulon yhteydessä arvioitiin, että työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä työnhakijaa velvoittavista työtarjojuksista luopuminen heikentäisi työllisyyttä noin 2 700 työllisellä (HE 167/2021 vp).

Owal Group Oy:n vuonna 2016 tekemän TE-toimistojen työtarjoisuus- ja työttömyysturvaprosessia koskevan tutkimuksen⁶ mukaan työtarjojukset laaditaan ensisijaisesti sähköisen tietojärjestelmän tietoja hyödyntäen. Tutkimuksen mukaan järjestelmän tiedot työnhakijoista olivat usein puutteellisia, mikä johti siihen, että työtarjojukset eivät olleet osuvia. Järjestelmästä puuttui tietoja tyypillisesti esimerkiksi työnhakijoiden ammatillisesta osaamisesta, pätevydestä ja muista työnhakijan rajoitteista, kuten ajokortin puuttumisesta. Tutkimuksen mukaan työtarjojusten osuus paranee silloin, kun niitä voidaan valmistella esimerkiksi olemalla yhteydessä työnhakijoihin tai työnantajiin.

VTV:n arvioinnissa todettiin, että työtarjojusten määrä on romahtanut uuden asiakaspalvelumallin alkamisen jälkeen. Huhtikuussa 2022 ennen uuden palveluprosessisääntelyn voimaantuloa työtarjojuksia lähetettiin työnhakijoille lähes 20 000 kappaletta kuukaudessa. Maaliskuussa 2023 määrä oli enää 1 372. Työtarjojusten merkittävä vähentyminen on voinut heikentää työllisyyttä ennakkoon arvioitua enemmän.

TE-toimistojen asiakastietojärjestelmästä saatavien tilastojen perusteella työtarjojuksia lähetettiin 145 151 aikavälillä 2.5.2021–1.5.2022 ja tarjottuun paikkaan valittiin työnhakija edellä mainituista tarjoksista 4265 kertaa. Aikavälillä 2.5.2022–1.5.2023 työtarjojuksia lähetettiin 10 298 ja tarjottuun paikkaan valittiin työnhakija tarjoksista 863 kertaa. Tilastoista ei käy ilmi, onko lähetetty työtarjoisuus ollut velvoittava vai ei-velvoittava. Työtarjojusten vaikuttavuus voi olla myös edellä esitettyä suurempi, sillä tuhansista työtarjojuksista puuttuu tieto siitä, onko tehty työtarjoisuus johtanut asiakkaan työllistymiseen tarjottuun työpaikkaan. Työtarjojusten määrän

⁶ Owal Group Oy; Tutkimus TE-toimistojen työtarjoisuus- ja työttömyysturvaprosesseista, Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Työelämä 35/2016.

merkittävä vähentyminen johtuu todennäköisesti työnhakuvelvollisuudesta ja siitä, että tarjoukset eivät ole työttömyysetuuden menettämisen uhalla velvoittavia alkuhaastattelua seuraavan kuuden kuukauden aikana. Työvoimaviranomaisen tulisi hyödyntää työtarjouksia työnvälitykseen riippumatta työtarjouksen velvoittavuudesta, sillä työtarjouksilla on myös tarkoitus tukea työnhakijoiden omatoimista työnhakua.

Työtarjoukset ovat johtaneet useammin työllistymiseen uuden asiakaspalvelumallin voimaantumisen jälkeen, vaikka työtarjouksien määrä on pudonnut yli 90 prosenttia. Uuden asiakaspalvelumallin myötä työvoimaviranomaisilla on todennäköisesti työnhakijoista paremmat ja ajantasaisemmat tiedot, koska työnhakijoita tavataan intensiivisemmin työnhaun alusta alkaen. Parempien tietojen perusteella myös lähetetyt työtarjoukset ovat todennäköisesti olleet osuvampia kuin aikaisemmin ja johtaneet työnhakijoiden työllistymiseen suuremmalla todennäköisyydellä.

Työtarjoukset ovat siis edelleen toimiva työnvälityskeino. Työtarjoukset ovat kuitenkin työnhakijaa velvoittavia vasta, kun alkuhaastattelusta on kulunut kuusi kautta ja tällä saatetaan menettää työnhakijoiden työllistymispotentiaalia.

Edellä esitetyn perusteella työtarjousten velvoittavuutta tulisi lisätä nykyisestä. Jotta työllistymispotentiaalia ei menetettäisi, työtarjousten tulisi olla velvoittavia työttömyyden alusta lähtien. Samalla työtarjouksia koskevaa sääntelyä tulisi edellä todetusti myös selkeyttää.

2.2 Työttömyysturva, palveluprosessi ja työnhakuvelvollisuus

Työttömyysturvajärjestelmässä on periaatteena, että työnhakijan aiheuttama itse työttömyytensä tai työttömyyden pitkittymisen hän menettää oikeutensa työttömyysetuuteen joko määrääjäksi tai toistaiseksi. Työnhakijan katsotaan aiheuttavan työttömyytensä pitkittymisen esimerkiksi silloin, kun hän kieltäytyy osallistumasta työvoimaviranomaisen palveluihin työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitulla tavalla.

Työttömyysturvan seuraamusjärjestelmän tarkoituksena on ohjata työnhakijoita hakemaan aktiivisesti työtä ja osallistumaan työllistymisen edellytyksiä parantaviin palveluihin. Seuraamusjärjestelmässä käytetään työnhakijan työvoimapoliittisesti moitittavan menettelyn seuraamuksina korvauksettomia määräaikoja eli niin sanottuja karenseja ja työssäolovelvoitteita.

Korvaukseton määräaika tarkoittaa työttömyysetuuden menettämistä seitsemän, 14, 30 tai 45 kalenteripäivän ajalta työvoimapoliittisesti moitittavan menettelyn takia. Työssäolovelvoite puolestaan tarkoittaa työttömyysetuuden menettämistä toistaiseksi. Työssäolovelvoitteen jälkeen oikeus etuuteen palautuu, kun henkilö on ollut työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevaan työssäolo-oluehtoon luettavassa työssä, opiskellut päätoimisesti, työllistynyt päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssä tai osallistunut työttömyysturvalaissa lueteltuihin työllistymistä edistäviin palveluihin tietyn ajan. Työttömyysetuutta voidaan myös maksaa näiden palveluiden ajalta korvauksettoman määräajan ja työssäolovelvoitteen estämättä.

Työnhakijan työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvää menettelyä tarkastellaan vuoden tarkastelujaksolla. Tarkastelu tehdään kulloinkin tarkasteltavana olevasta menettelystä taaksepäin lukien. Työstä eroamisen ja erottamisen sekä työstä kieltäytymisen perusteella asetettuja seuraamuksia ei oteta huomioon tarkasteltaessa muun menettelyn toistuvuutta.

Työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvästä työvoimapoliittisesti moitittavana pidettävästä menettelystä asetetaan korvauksettomia määräaikoja ja työssäolovelvoite porrastettuna. Ensimmäinen moitittava menettely vuoden tarkastelujakson kuluessa ei aiheuta seuraamusta. Jos moitittavia menettelyjä on kaksi, työnhakija menettää oikeutensa työttömyysetuuteen seitsemältä

kalenteripäivältä. Kolmannesta moitittavasta menettelystä työttömyysetuuden menettää 14 kalenteripäivältä. Jos työnhakija menettelee vielä neljännen kerran moitittavasti, hänelle asetetaan 12 kalenteriviikon työssäolovelvoite.

Kaikkiin edellä mainittuihin työttömyysturvaseuraamuksiin liittyy se, että seuraamusta ei aseteta, jos työnhakijalla on menettelyynsä työvoimapoliittisesti arvioituna pätevä syy. Työttömyysturvalaissa säädetään siitä, mitä voidaan missäkin tilanteessa pitää pätevästä syystä, mutta säännökset jättävät työvoimaviranomaiselle myös jonkin verran harkinnanvara.

Työnhakijan moitittavana menettelynä pidetään saapumatta jäämistä alkuhaastatteluun, työnhakukeskusteluun tai kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettuun palvelutarpeen arviointiin. Lisäksi moitittavana menettelynä pidetään työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimisesta tai tarkistamisesta kieltäytymistä ja muuta menettelyä, joka aiheuttaa sen, ettei suunnitelmaa voida laatia tai tarkistaa. Vastaavasti suhtaudutaan kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettuun palvelutarpeen arvioinnista kieltäytymiseen sekä muuhun menettelyyn, joka aiheuttaa sen, ettei palvelutarpeen arviointia voida tehdä.

Moitittavana menettelynä pidetään myös työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa edellytetyn työnhakuvelvollisuuden laiminlyömistä sekä työnhakijan menettelyä, joka aiheuttaa sen, ettei työnhaku johda työllistymiseen. Jos viimeksi järjestetystä alkuhaastattelusta on kulunut vähintään kuusi kuukautta, moitittavaa menettelyä on myös työvoimaviranomaisen tarjoaman työn hakematta jättäminen.

Moitittavaa menettelyä on myös työnhakuvalmennuksesta, uravalmennuksesta, työvoimakoulutuksesta, koulutuskokeilusta, työkokeilusta, kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettuun työttömyysetuudella tuetusta omaehtoisesta opiskelusta, kuntouttavasta työtoiminnasta tai muusta suunnitelmassa sovitusta palvelusta kieltäytyminen ja menettely, joka aiheuttaa sen, ettei palvelua voida järjestää, sekä tällaisen palvelun keskeyttäminen.

Kieltäytyminen palvelutarpeen arvioimiseksi välttämättömästä työkyvyn tutkimuksesta tai arvioinnista tai menettely, joka aiheuttaa sen, ettei tällaista palvelua voida järjestää, on myös moitittavaa. Myös laiminlyönti noudattaa sitä, mitä monialaisessa työllistymissuunnitelmassa on sovittu työnhaun ja työllistymisen yleisten edellytysten parantamisesta, on moitittavaa menettelyä.

2.3 Osa-aikatyötä tekevän velvoitteet

Työttömyysetuuteen on oikeus kokoaikatyötä hakevalla työttömällä työnhakijalla. Kokoaikatyötä hakevana pidetään myös työnhakijaa, jonka työnhaun ja mahdollisen työllistymissuunnitelman tavoitteena on työllistyminen kokoaikatyöhön. Käytännössä osa-aikaisessa työssä olevalta edellytetään työttömyysetuuden saamiseksi nykyisin sitä, että hän ilmoittaa pyrkivänsä kokoaikaiseen työhön.

Järjestämislain mukaan osa-aikatyössä olevalle asetettavan työnhakuvelvollisuuden täyttämiseksi riittää yhden työmahdollisuuden hakeminen kolmen kuukauden aikana. Velvollisuutta voi täyttää esimerkiksi pyytämällä omalta työnantajalta lisää työtunteja. Joillakin toimialoilla, esimerkiksi kaupan alalla, työnantajat saattavat pitää osa-aikatyötä erittäin tärkeänä työvuorojen järjestelemiseksi.

Työtarjoukset ovat osa-aikatyötä tekeville lähtökohtaisesti velvoittavia sen jälkeen, kun alkuhaastattelusta on kulunut kuusi kuukautta. Työttömyysturvalaissa on kuitenkin velvoittavuutta

koskevia lisäpoikkeuksia kuten se, että vähintään kaksi viikkoa kestävässä osa-aikatyössä olevalla on pätevä syy jättää hakematta työvoimaviranomaisen tarjoamaa työtä.

Osa-aikaista työtä tekevällä on velvollisuus osallistua palveluihin työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä kuten muillakin. Resurssien rajallisuuden takia osa-aikaisessa työssä olevia ei kuitenkaan välttämättä priorisoida palveluja tarjottaessa.

Vuonna 2023 työnhakijana oli Työnvälitystilaston mukaan noin 58 000 osa-aikaista työtä tekevää henkilöä, joista varsinaisiin työvoimapalveluihin osallistui arviolta noin viisi prosenttia. Osa-aikaista työtä tekeviä ohjattiin eniten työvoimakoulutukseen (noin 1 500 asiakasta) ja valmennuspalveluihin (noin 1 000 asiakasta). Muihin palveluihin (vuorotteluvapaasijaisuuksiin, kuntouttavaan työtoimintaan, opiskelemaan omaehtoisesti työttömyysetuudella tuettuna sekä työ- ja koulutuskokeiluihin) ohjattiin yhteensä 450 osa-aikatyötä tekevää työnhakijaa.

Työvoimaviranomaisella ei ole käytössä kattavia tietoja osa-aikaista työtä tekevien henkilöiden työajasta. Tieto työajasta voidaan kirjata henkilön tietoihin manuaalisesti. Manuaalisesti kirjattu tieto ei kuitenkaan ole sellaisessa muodossa, että sitä voitaisiin suoraan hyödyntää työtä ja palveluita tarjottaessa tai tilastoinnissa. Henkilön työaikaa ei mainita järjestämislain 114 §:ssä tietona, jota henkilöasiakkaasta voitaisiin käsitellä. Sen on kuitenkin tulkittu sisältyvän muihin työnvälityksessä tarvittaviin tietoihin.

Jotta palveluiden tarjoamista osa-aikatyötä tekeville voitaisiin lisätä tarkoituksenmukaisesti tai työnhakuvelvollisuutta lisätä nykyisestä, lainsäädännön lisäksi myös tietojärjestelmiä olisi kehitettävä siten, että työvoimaviranomaisella olisi käytettävissään nykyistä paremmat tiedot esimerkiksi osa-aikaista työtä tekevän henkilön työajasta.

2.4 Työnhakuprofiilit ja yksityisen työnvälityksen tarvitsemat tiedot

Työnhakuprofiilit

Työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluita koskevat säännökset (laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta, 337/2022) tulivat voimaan 23.5.2022. Sääntelyn tavoitteena oli mahdollistaa muun muassa uuden julkisen vallan tarjoaman palvelualustan käyttöönotto. Palvelualustan käyttöönoton tavoitteena oli muun muassa parantaa työntekijöiden ja työpaikkojen kohtaantoa sekä tehostaa työnvälitystä.

Palvelualustalla on käytössä työnhakuprofiilien ja työpaikkailmoitusten kohtaantoa parantava toiminnallisuus, joka hyödyntää yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitettua profilointia. Kohdantotoiminnallisuus järjestää työnhakijalle avoimia työpaikkoja koskevat ilmoitukset siten, että työnhakuprofiilissa annettuihin koulutus-, osaamis- ja työtoiveita koskeviin tietoihin parhaiten sopivat ilmoitukset näkyvät työpaikkalistauksessa ensimmäisinä. Kohtaantotoiminnallisuus ei estä työnhakijaa näkemästä mitään alustalle jätetyistä työpaikkailmoituksista, vaan se ainoastaan järjestää ilmoituksia hakijan työnhakuprofiilissaan antamien tietojen perusteella ja luo näin yksilöllistetyn listauksen avoimena olevista työmahdollisuuksista. Työnantajalle puolestaan näytetään alustalla olevia työnhakuprofiileita työnantajan ilmoittamien tietojen perusteella määräytyvässä järjestyksessä. Työnhakuprofiileissa oleviin henkilötietoihin kohdistuu näin ollen automaattista käsittelyä.

Järjestämislain mukaan työnhakijalla on mahdollisuus laatia ja julkaista itsestään työnhakuprofiili KEHA-keskuksen ylläpitämällä valtakunnallisella palvelualustalla. Työnhakuprofiilin voi

laatia myös rekisteröitymättä työnhakijaksi. Työnhakuprofiilin laatiminen on täysin vapaaehtoista ja henkilöllä on milloin tahansa mahdollisuus muokata työnhakuprofiilinsa tietoja tai poistaa profiili. Työnhakuprofiilin luominen edellyttää palvelualustalle kirjautumista, joka puolestaan edellyttää tunnistautumista ja käyttöehtojen hyväksymistä.

Työnhakuprofiili koostuu niistä osaamisesta, työtoiveisiin ja työ- ja koulutuskokemukseen liittyvistä tiedoista, joita henkilö haluaa työnhakuprofiiliinsa täyttää. Lisäksi profiiliin voi halutessaan lisätä vapaamuotoisen esittelyn ja linkkejä palvelualustan ulkopuolisiin palveluihin. Profiiliin ei kuitenkaan saa lisätä tietoja, jotka on laissa säädetty salassa pidettäviksi. Julkaisemisen yhteydessä palvelualusta huomauttaa julkaisijaa julkaistavien tietojen vaikutuksesta yksityisyyden suojaan.

Työnhakuprofiilit julkaistaan lähtökohtaisesti anonyymeina. Työnhakuprofiilin laatiminen ja julkaiseminen ovat kaksi eri toimenpidettä. Työnhakuprofiili julkaistaan, jotta se on näkyvissä palvelualustalla. Laatija voi itse määrittellä miltä osin ja kuinka pitkään työnhakuprofiili on julkaistuna, mutta julkaisulle on aina määriteltävä päättymispäivä. Työnhakuprofiili on julkaisemisen jälkeen julkaistuna kerrallaan enintään kuusi kuukautta. Tämän jälkeen profiilin voi julkaista uudelleen.

Palvelualustalle kirjautuneet työnantajat voivat hakea ja tarkastella julkaistuja työnhakuprofiileja. Kirjautuminen palvelualustalle edellyttää käyttäjän tunnistamista ja alustan käyttöehtojen hyväksymistä. Järjestämislaissa mahdollisuus hakea ja tarkastella profiileja on siis rajattu ainoastaan työnantajille. Säännöksen sanamuodon perusteella muun muassa työnvälitysyrietykset ja palveluntuottajat eivät voi tarkastella tai hakea työnhakuprofiileja, elleivät he ole työnantajan roolissa. Rajausta ei perustella sitä koskeneessa hallituksen esityksessä (HE 225/2021 vp, s. 72). Käytännössä nykyisin palvelualustalle voi kirjautua yritys- ja yhteisötunnuksellinen työnantaja, joka voi olla elinkeinonharjoittaja, yrityksen toimitusjohtaja tai nimenkirjoitusoikeutettu yhtiöjäsen.

Työnantaja voi Suomi.fi -valtuutuksella valtuuttaa esimerkiksi palveluksessaan olevan henkilön toimimaan puolestaan palvelualustalla. Suomi.fi -valtuutus on täysin palvelualustasta erillinen oikeustoimi, joka on aina valtuuttavan ja valtuutetun välinen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että työnantajan palveluksessa oleva henkilö voi valtuutuksen jälkeen kirjautua palvelualustalle työnantajan puolesta sekä hakea ja tarkastella julkaistuja työnhakuprofiileita, jos hänet on valtuutettu tällaiseen rooliin.

Palvelualustalta työnantajat voivat hakea työnhakuprofiileja vain yksittäishakuina. Tämä tarkoittaa, että millään hakuehdolla ei ole mahdollista saada näkyviin kaikkia tietoja tai suurta osaa tiedoista. Hakukriteerinä on käytettävä vähintään ammattinimikettä, osaamista tai työskentelyaluetta, mutta hakua voi kuitenkin tarkentaa ja hakutuloksia rajata käyttämällä lisäksi muina hakukriteereinä esimerkiksi koulutustasoa, kielitaitoa ja tietoa ajokortista.

Työnhakija voi täyttää työnhakuvelvollisuuttaan julkaisemalla työnhakuprofiilin. Lähtökohtaisesti työnhakuprofiilin julkaisemisella voi täyttää kerran yhden työnhakuvelvollisuuden. Työnhakuprofiilin päivittämisellä ja päivitetyn profiilin julkaisemisella voi kuitenkin täyttää työnhakuvelvollisuutta uudelleen, jos asiasta on perustellusta syystä sovittu työvoimaviranomaisen kanssa. Mahdollisuus täyttää työnhakuvelvollisuutta luo siis työnhakijalle kannusteen työnhakuprofiilin julkaisemiseen.

Palvelualustaa ja työnhakuprofiileja koskeva sääntely on hyväksytty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (HE 225/2021 vp, PeVL 14/2022 vp). Perustuslakivaliokunnalla ei ollut

työnhakuprofiileja ja niiden julkaisemista koskevaan sääntelyyn huomautettavaa. Perustuslakivaliokunta kiinnitti yleisellä tasolla huomiota siihen, että osa hallituksen esityksessä mainituista toiminnallisuuksista, kuten kohtaantotoiminnallisuus, vaikuttaa itse asiassa olevan viranomaisen tehtäviä ja että osaan liittyy menettelyitä, joilla voi olla vaikutusta työvoimapalvelujen asiakkaan etuihin, oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Perustuslakivaliokunnan mukaan kehitettäessä hallinnon toimintaa esimerkiksi esityksessä hahmotelluilla tavoilla on huolehdittava siitä, että julkisen vallan käyttö perustuu lakiin ja että yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista säädetään lailla. Valiokunta piti tärkeänä, että uudistuksia valmisteltaessa hahmotetaan, mistä asiassa on oikeudellisesti kyse ja että tästä myös tehdään selkoa valmistelumateriaalissa. (PeVL 14/2022 vp, s. 3).

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta totesi mietinnössään palvelualustaa koskevasta esityksestä, että palvelualustan uusi kohtaantotoiminnallisuus hyödyntää profilointia. Palvelualustalla tahtuvaa profilointia ei kuitenkaan käytetä päätöksenteon perusteena, eikä kyse ole myöskään automaattisesta päätöksenteosta. Profiloinnista ei seuraa henkilölle velvollisuuksia, kuten velvollisuutta reagoida työmahdollisuuksiin, eikä työnhakuprofiilin näkyminen työnantajalle tulostuvassa sopivimpien profiilien listauksessa myöskään aiheuta profiilin laatineelle henkilölle oikeusvaikutuksia. Valiokunta totesi lisäksi, ettei kohtaantotoiminnallisuuden käyttöönotto edellytä uutta sääntelyä. (Valiokunnan mietintö TyVM 3/2022 vp — HE 225/2021 vp, s. 6–7).

Palvelualustalla oleva kohtaantotoiminnallisuus saattaisi olla tekoälysäädöksen liitteen III 4 a kohdan mukainen suuririskinen tekoälyjärjestelmä, sillä kohtaantotoiminnallisuutta käytettäisiin kohdennettujen työpaikkailmoitusten esittämiseen ja löyhästi tulkiten myös työhakemusten käsittelyyn (työnhakuprofiilin voisi tulkita työhakemukseksi). Lisäksi tekoälysäädöksen 6 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan mukaan liitteessä III tarkoitettu tekoälyjärjestelmä olisi aina suuririskinen, jos tekoälyjärjestelmä suorittaa luonnollisten henkilöiden profilointia. Kohtaantotoiminnallisuus hyödyntäisi luonnollisten henkilöiden profilointia. Alustavan arvon mukaan kyseessä olisi tekoälysäädöksen tarkoittama suuririskinen tekoälyjärjestelmä, minkä perusteella palvelualustaan sovellettaisiin tekoälysäädöstä. Arviota palvelualustalla olevasta kohtaantotoiminnallisuudesta ja tekoälysäädöksestä tullaan tarkentamaan myöhemmin valmistelun edetessä.

Työnhakuprofiileille ja niihin liittyvälle kohtaantotoiminnallisuudelle on niitä koskeneessa hallituksen esityksessä (HE 225/2021 vp) arvioitu vähäistä suurempi työllisyysvaikutus. TE-toimistojen asiakastietojärjestelmästä saatavien tietojen perusteella noin yhdeksän prosenttia työnhakijoista julkaisi työnhakuprofiilin aikavälillä 1.4.2023–31.3.2024. Yhteensä tuona ajanjaksona työnhakuprofiileja julkaistiin noin 33 300 kappaletta. Ikäryhmittäin tarkasteltuna nuoremmat työnhakijat julkaisivat työnhakuprofiileja enemmän kuin vanhemmat työnhakijat.

Yksityisen työnvälityksen tarvitsemat tiedot ja työnhakijan tietojen luovuttaminen

Eduskunnan lausumassa ja hallitusohjelmassa puhutaan työttömistä työnhakijoista ja heidän tietoistaan. Työtön työnhakija on määritelty järjestämislaissa siten, että määritelmän ulkopuolelle jäävät työsuhteessa olevat työnhakijat, joiden säännöllinen viikoittainen työskentelyaika on yli neljä tuntia viikossa sekä vaihtelevan työajan työsopimuksella työskentelevät, joiden työsopimuksessa on taattu työtä yli neljä työtuntia viikossa. Lisäksi työttömän määritelmän ulkopuolelle jäävät sellaiset työnhakijat, jotka ovat työttömyysturvalain perusteella päätoimisia yrittäjiä, omassa työssä työllistyviä tai opiskelijoita sekä osittain lomautetut työnhakijat ja kokoaika-työssä olevat työnhakijat.

Eduskunnan lausuman ja hallitusohjelmakirjauksen tarkoituksena on edistää työmahdollisuuksien ja työntekijöiden kohtaantoa parantamalla työnvälityspalveluita tarjoavien yritysten mahdollisuuksia saada tietoja henkilöistä, jotka ovat vailla työtä, etsivät uutta työtä tai ylipäättänsä lisää työntunteja. Tämä tarkoitus huomioon ottaen olisi perusteltua, ettei toteuttamistoimia rajoitaisi järjestämislain mukaisiin työttömiin työnhakijoihin, koska tällöin menetetään työllistämispotentiaali muiden työnhakijoiden osalta. Jotta työllistämispotentiaali olisi mahdollisimman suuri, toimet tulisi kohdistaa kaikkiin työnhakijoihin ja kaikkiin mahdollisiin työnantajiin, jotka vuokraavat, välittävät tai rekrytoivat työnhakijoita.

Henkilöstöä vuokraavia ja muita henkilöstöpalveluita tarjoavia yrityksiä sekä palveluyrityksiä edustavat tahot pitävät yksityisen työnvälityksen kannalta tarpeellisina tietoina työhaun ajankohtaisuutta, työ- ja koulutushistoriaa, työpaikkoja ja ammatteja koskevia kiinnostuksia, maantieteellistä työskentelyaluetta sekä tietoja yhteydenottoa varten. Yhteydenottoa varten tulisi olla sellainen yhteydenottotapa, joka on välitön tai vähintään nopea, kuten puhelinnumero. Työttömyysturvaan tai työnhakijoiden terveyteen liittyvät tiedot puolestaan eivät ole tarpeellisia.

Edellisessä kappaleessa mainittujen tahojen mukaan yksityisen työnvälityksen kannalta tieto työhaun ajankohtaisuudesta tai työnhakuprofiilin julkaisupäivästä olisi tarpeellinen, koska se antaisi viitteen siitä, etsiikö työnhakija uusia työmahdollisuuksia. Tieto työhistoriasta olisi tarpeellinen, jotta voitaisiin arvioida työkokemusta ja osaamista suhteessa avoimeen oleviin työpaikkoihin. Koulutushistoria ja erilaiset pätevyudet sekä kurssit (kielitaito, erilaiset passit, kortit ja sertifikaatit) olisivat tarpeellista tietoa, koska tietyissä työpaikoissa edellytetään muodollista pätevyyttä tai jonkin tietyn koulutuksen läpikäyntiä ja lisäksi nämä tiedot kertovat taustatietoja ja vaatimustasoa niistä työpaikoista, joita työnhakijalle voi tarjota. Työnhakijan työpaikkoja ja ammatteja koskevat kiinnostukset olisivat tarpeellisia, jotta tarjolla olevaan työpaikkaan voitaisiin etsiä tehtävästä potentiaalisesti kiinnostuneita osaajia ja kohdentaa tarjottavia työpaikkoja. Tieto maantieteellisestä työskentelyalueesta olisi tarpeellinen, jotta ei tarjottaisi työnhakijoille työtä heidän oman työskentelyalueensa ulkopuolelta. Työnhakijan välittömät yhteystiedot, kuten puhelinnumero ja sähköposti, olisivat tarpeellisia, koska rekrytointitilanteet ovat nopeita ja ensimmäinen yhteydenotto tehdään pääsääntöisesti aina puhelimitse.

Työhallinnon henkilöasiakasta koskevat tiedot ovat viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999, jäljempänä *julkisuuslaki*) säädetty salassa pidettäväksi. Tiedot työhallinnon asiakkaasta, tämän saamasta etuudesta, tukitoimesta tai palveluista ovat salassa pidettäviä.

Julkisuuslain mukaan tieto salassa pidettävästä asiakirjasta voidaan luovuttaa, jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on laissa erikseen nimenomaisesti säädetty. Lisäksi tieto salassa pidettävästä asiakirjasta voidaan luovuttaa, jos se, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty, antaa siihen suostumuksensa.

Julkisten työvoimapalveluiden asiakkaan tietoja voidaan järjestämislain mukaan käsitellä mm. järjestämislaissa ja eräissä muissa laeissa säädettyjen palveluiden ja tehtävien järjestämiseen ja tuottamiseen sekä näitä tehtäviä koskevaan valvontaan, kehittämiseen, seurantaan, arviointiin, tilastointiin, ennakkointiin ja ohjaukseen. Laissa säädetään tiedoista, joita henkilöasiakkaasta saadaan käsitellä.

Järjestämislaissa on säädetty työvoimaviranomaisen oikeudesta luovuttaa työnhakijan kirjallisella suostumuksella tarpeellisia tietoja työnantajalle työpaikan täyttämistä varten. Järjestämislaissa on säädetty myös sopimuksen nojalla palveluita tuottavan palveluntuottajan oikeudesta saada salassapitosäännösten estämättä maksutta työvoimaviranomaiselta ja KEHA-keskukselta

henkilöasiakasta koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä palvelun tuottamiseksi ja toteuttamiseksi. Jos yritys tai muu toimija ei ole näissä rooleissa – työnantaja palkkaamassa työnhakijaa työntekijäkseen tai palveluntuottajana – sillä ei ole laissa säädettyä tiedonsaantioikeutta työnhakijan tietoihin.

Arviointi

Julkisuuslaki ja järjestämislaki eivät mahdollista työnhakijaksi rekisteröityneiden henkilöiden kaikkien tarpeellisten tietojen vapaata luovuttamista yksityisille työnvälityksille työnvälitystä varten.

Yksityisen työnvälityksen tarvitsemat tiedot eivät ole julkisuuslain nojalla salassa pidettäviä, kunhan niistä ei ilmene, onko henkilö työvoimapalveluiden asiakas. Työvoimapalveluiden asiakkuus on säädetty salassa pidettäväksi.

Yksityisen työnvälityksen tarvitsemat tiedot ovat pääasiassa samoja tietoja, joita julkaistavaan työnhakuprofiiliin voi nykyisin täyttää. Poikkeus tästä on puhelinnumero. Puhelinnumeroa ei profiilissa kysytä, koska työnhakuprofiilin on tarkoitus olla lähtökohtaisesti anonyymi. Puhelinnumerolla julkaistava työnhakuprofiili voidaan helposti yhdistää tiettyyn henkilöön, jolloin profiili ei enää olisi anonyymi.

Mahdollinen syy työnhakuprofiilien vähäiseen julkaisumäärään lienee julkaisemisen vapaaehtoisuus. Se, että julkaistulla profiililla voi täyttää kerran työnhakuvelvollisuutta, ei näytä olevan riittävä kannustin työnhakijoille työnhakuprofiilin julkaisemiseen ja julkisena pitämiseen. Työnvälitystilaston mukaan helmikuussa 2024 työnhakijana oli 508 654 henkilöä. Työnhakijoissa olisi siis arviolta yli 450 000 henkilöä, jotka voisivat julkaista työnhakuprofiilin, jos oletetaan, että tähän olisi kaikilla työnhakijoilla mahdollisuus.

Jotta julkaistujen työnhakuprofiilien määrä kasvaisi, lainsäädäntöä tulisi muuttaa siten, että lähtökohtana olisi työnhakuprofiilin laatiminen ja julkaiseminen kaikista työnhakijoista. Työnhakuprofiilin julkaisemisessa tulisi kuitenkin huomioida esimerkiksi heikommassa asemassa olevat työnhakijat poikkeuksin.

Eduskunnan lausuman ja hallitusohjelman kirjauksen toteuttamiseksi tahoja, jotka voivat kirjautuneena tarkastella ja tehdä hakuja palvelualustalta olisi laajennettava. Ainakin työnvälityksille tulisi lisätä lainsäädäntöön mahdollisuus tarkastella ja tehdä hakuja palvelualustalla.

Julkaistujen työnhakuprofiilien määrän kasvu sekä työnhakuprofiilien haku- ja tarkastelumahdollisuuden avaaminen myös muille kuin työnantajille ovat edellytyksiä sille, että palvelualustalle kirjautuneet työnvälitysyrietykset saisivat hallitusohjelman ja eduskunnan lausuman tavoitteiden mukaisesti tarpeelliset tiedot työnhakijoista työnvälitystä varten.

2.5 Henkilötietojen käsittelyä ja tiedonhallintaa koskeva yleislainsäädäntö

2.5.1 EU:n yleinen tietosuoja-asetus

Asetuksen kohde ja soveltamisala

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) (jäljempänä *yleinen tietosuoja-asetus*) on

sovellettu jäsenvaltioissa toukokuusta 2018 lähtien. Yleisellä tietosuojasetuksella suojellaan luonnollisten henkilöiden perusoikeuksia ja -vapauksia, erityisesti heidän oikeuttaan henkilötietojen suojaan. Jäljempänä kuvataan asetuksen sisältöä erityisesti siltä osin kuin siinä jätetään jäsenvaltiolle liikkumavaraa tai asetetaan jäsenvaltiolle velvollisuus täsmentää asetuksen säännöksiä.

Henkilötiedoilla tarkoitetaan asetuksessa kaikkia tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön, eli rekisteröityyn, liittyviä tietoja (4 artiklan 1 kohta). Henkilötietojen käsittelyllä tarkoitetaan asetuksessa toimintoa tai toimintoja, joita kohdistetaan henkilötietoihin tai henkilötietoja sisältäviin tietojoukkoihin joko automaattista tietojenkäsittelyä käyttäen tai manuaalisesti, kuten tietojen keräämistä, tallentamista, järjestämistä, jäsentämistä, säilyttämistä, muokkaamista tai muuttamista, hakua, kyselyä, käyttöä, tietojen luovuttamista siirtämällä, levittämällä tai asettamalla ne muutoin saataville, tietojen yhteensovittamista tai yhdistämistä, rajoittamista, poistamista tai tuhoamista (4 artiklan 2 kohta).

Kansallinen liikkumavara

Yleinen tietosuojasetus on kansallisesti suoraan sovellettava säädös, mutta se jättää paikoin jäsenvaltioille direktiivinomaista kansallista liikkumavaraa. Kansallisella liikkumavaralla tarkoitetaan yleisen tietosuojasetuksen osoittamaa harkintamarginaalia, jonka puitteissa jäsenvaltioiden lainsäätäjien on mahdollista antaa tai pitää voimassa kansallista lainsäädäntöä. Tällaisella kansallisella lainsäädännöllä täydennetään tai täsmennetään asetuksen säännöksiä, jotka muodostavat perustavanlaatuisen rungon henkilötietojen käsittelyä koskevalle säännöstölle. Tällaista täsmentävää tai täydentävää kansallista lainsäädäntöä on siten aina luettava yhdessä yleisen tietosuojasetuksen kanssa.

EU-tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansallista sääntelyä ei saa antaa asetuksen soveltamisalalla, ellei asetus nimenomaisesti velvoita tai valtuuta täydentävään kansalliseen sääntelyyn tai muuhun päätöksentekoon (asia 34/73, Variola, tuomio 10.10.1973, asia 50/76, Amsterdam Bulb, tuomio 2.2.1977, 33 kohta). Yksityiskohtaisemman sääntelyn tarpeen ja sisällön osalta on otettava huomioon myös yleisen tietosuojasetuksen tavoitteet ja sääntelytapa (ks. PeVL 14/2018 vp, s. 3).

Yleistä tietosuojasetusta täydentävä tai täsmentävä kansallinen lainsäädäntö on mahdollista ainoastaan silloin, kun se tietosuojasetuksessa nimenomaisesti sallitaan. Toisaalta asetuksessa asetetaan myös kansalliselle lainsäätäjälle velvoite säätää tietyistä seikoista. Liikkumavaran käyttöä koskevat yleisen tietosuojasetuksen säännökset voidaan jakaa velvoittaviin, mahdollistaviin ja huomioon otettaviin säännöksiin.

Liikkumavaran käytössä on asetuksen mukaan mahdollista hyödyntää erilaisia säädöstekniikoita. Asetuksen 41 johdantokappaleen mukaan kansalliselta lainsäädännöltä ei välttämättä edellytetä laintasoisuutta, kunhan se on selkeää, täsmällistä ja ennakoitavaa. Kaikkia yksittäisiä tiedonkäsittelytilanteita varten ei myöskään 45 johdantokappaleen mukaan edellytetä olevan erityislakia. Suomessa yleisen tietosuojasetuksen sääntelyä on täydennetty tietosuojalaille (1050/2018) ja sen lisäksi erityislaeilla tarvittaessa.

Käsittelyä koskevat periaatteet

Yleisen tietosuojasetuksen 5 artiklassa säädetään henkilötietojen käsittelyä koskevista periaatteista. Rekisterinpitäjä vastaa, että 5 artiklassa säädettyjä periaatteita on noudatettu. Sen on myös pystyttävä osoittamaan, että niitä on noudatettu.

Asetuksen 5 artiklassa säädetty käyttötarkoitussidonnaisuuden periaate tarkoittaa, että henkilötiedot on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä saa käsitellä myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yhteen sopimattomalla tavalla. Toinen keskeinen periaate on tietojen minimointi, joka tarkoittaa, että henkilötietojen on oltava asianmukaisia ja olennaisia ja rajoitettuja siihen, mikä on tarpeellista suhteessa niihin tarkoituksiin, joita varten niitä käsitellään.

Täsmällisyysperiaatteen mukaan henkilötietojen on oltava täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä; on toteutettava kaikki mahdolliset kohtuulliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että käsittelyn tarkoituksiin nähden epätarkat ja virheelliset henkilötiedot poistetaan tai oikaistaan viipymättä. Säilytyksen rajoittamisperiaatteen mukaan henkilötiedot on säilytettävä muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa ainoastaan niin kauan kuin on tarpeen tietojenkäsittelyn tarkoitusten toteuttamista varten. Eheyden ja luottamuksellisuuden periaate tarkoittaa, että henkilötietoja on käsiteltävä tavalla, jolla varmistetaan henkilötietojen asianmukainen turvallisuus, mukaan lukien suojaaminen luvattomalta ja lainvastaiselta käsittelyltä sekä vahingossa tapahtuvalta häviämislähteen tai vahingoittumiselta käyttäen asianmukaisia teknisiä tai organisatorisia toimia.

Käsittelyperusteet

Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklassa säädetään edellytyksistä, joiden vallitessa henkilötietojen käsittely on lainmukaista. Näistä julkisissa työvoimapalveluissa syntyvien tai käsiteltävien asiakastietojen kannalta keskeinen on 6 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädetty edellytys, jonka mukaan käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi. Ainoastaan 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohtia on pidetty mahdollisina henkilötietojen käsittelyperusteina viranomaiselle.

Asetuksen 6 artiklan 2 kohdassa annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus pitää voimassa tai ottaa käyttöön yksityiskohtaisempia säännöksiä asetuksessa vahvistettujen sääntöjen soveltamisen mukauttamiseksi sellaisessa käsittelyssä, joka tehdään 1 kohdan c ja e alakohdan noudattamiseksi määrittämällä täsmällisemmin tietojenkäsittely- ja muita toimenpiteitä koskevat erityiset vaatimukset, joilla varmistetaan laillinen ja asianmukainen tietojenkäsittely. Säännös antaa siis mahdollisuuden täydentävään kansalliseen sääntelyyn.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaan käsittelyn ollessa tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi on käsittelyn perustasta säädettävä joko unionin oikeudessa tai rekisterinpitäjään sovellettavassa jäsenvaltion lainsäädännössä. Kyseisessä lainsäädännössä pitää määritellä käsittelyn tarkoitus. Lainsäädäntö voi sisältää erityisiä säännöksiä, joilla mukautetaan asetuksen sääntöjen soveltamista. Tällaiset erityiset säännökset voivat koskea muun muassa yleisiä edellytyksiä, jotka koskevat rekisterinpitäjän suorittaman tietojenkäsittelyn lainmukaisuutta; käsiteltävien tietojen tyyppiä; asianomaisia rekisteröityjä, yhteisöjä joille ja tarkoituksia joihin henkilötietoja voidaan luovuttaa; käyttötarkoitussidonnaisuutta; säilytysaikoja; sekä käsittelytoimia ja -menettelyjä, mukaan lukien laillisen ja asianmukaisen tietojenkäsittelyn varmistamiseen tarkoitettujen toimenpiteet. Perusvaatimuksena tällaiselle lainsäädännölle on, että sen on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhtainen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden. Tämä kohta sisältää siis sekä velvoitteen säätää kansallisessa lainsäädännössä käsittelyn perustasta ja käsittelyn tarkoituksesta että mahdollisuuden säätää myös muista seikoista.

Yleisen tietosuojasetuksen 9 artiklan 1 kohdassa kielletään erityisten henkilötietojen käsittely. Tällaisia tietoja ovat muun muassa terveystiedot sekä rotu tai etninen alkuperä. Poikkeuksista käsittelykieltoon säädetään artiklan 2 kohdassa.

Henkilötietojen myöhempiä käsittelyä yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia taikka tieteellisiä tai historiallisia tutkimustarkoituksia tai tilastollisia tarkoituksia varten ei katsota yhteensopimattomaksi alkuperäisten tarkoitusten kanssa (5 artiklan 1 kohdan b alakohta). Asetuksen 89 artiklassa säädetään suojatoimista ja mahdollisuudesta säätää poikkeuksia rekisteröityjen oikeuksiin tällaisessa käsittelyssä.

Asetuksen 4 artiklan 4 kohdan määritelmän mukaan profiloinnilla tarkoitetaan mitä tahansa henkilötietojen automaattista käsittelyä, jossa henkilötietoja käyttämällä arvioidaan luonnollisen henkilön tiettyjä henkilökohtaisia ominaisuuksia. Erityisesti esimerkiksi luonnollisen henkilön työsuoritukseen, terveyteen, henkilökohtaisiin mieltymyksiin tai kiinnostuksen kohteisiin liittyvien piirteiden analysointi tai ennakointi määritellään asetuksessa profiloinniksi. Profilointia itsessään ei ole yleisessä tietosuojasetuksessa kielletty, vaan pelkästään siihen perustuva päätöksenteko 22 artiklan 1 kohdassa. Euroopan tietosuojaneuvoston suuntaviivojen (Suuntaviivat automatisoiduista yksittäispäätöksistä ja profiloinnista asetuksen (EU) 2016/679 täytäntöön panemiseksi. Annettu 3. lokakuuta 2017, viimeksi tarkistettu ja hyväksytty 6. helmikuuta 2018. WP251rev.01, s. 9) mukaan profiloinnin käsitettä voidaan käyttää ainakin kolmella tavalla: 1) yleinen profilointi, 2) profilointiin perustuva päätöksenteko ja 3) 22 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu pelkästään automaattinen päätöksenteko, profilointi mukaan luettuna, jolla on rekisteröityä koskevia oikeusvaikutuksia tai joka vaikuttaa häneen vastaavalla tavalla merkittävästi. Yleisen tietosuojasetuksen nojalla profilointi ja automaattinen päätöksenteko on sallittua, kunhan henkilötietojen käsittelyn yleisiä periaatteita noudatetaan ja käsittelyllä on asetuksen mukainen käsittelyperuste. Pelkästään automaattisen päätöksenteon käyttöön liittyy kuitenkin lisäedellytyksiä ja rajoituksia, joista säädetään asetuksen 22 artiklassa.

Rekisteröidyn oikeudet

Yleisen tietosuojasetuksen III luvussa säädetään rekisteröidyn oikeuksista. Lukuun sisältyvät 12, 13, 15, 16, 18 ja 19 artikla tulisivat sovellettavaksi 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan nojalla tapahtuvaan henkilötietojen käsittelyyn, ellei soveltamista erikseen rajoiteta 23 artiklassa mahdollistetulla tavalla. Yleisen tietosuojasetuksen 12 artiklassa säädetään läpinäkyvästä informoinnista ja viestinnästä, 13 artiklassa toimitettavista tiedoista, kun henkilötietoja kerätään rekisteröidyltä, 15 artiklassa rekisteröidyn oikeudesta saada pääsy tietoihin, 16 artiklassa oikeudesta tietojen oikaisemiseen, 18 artiklassa oikeudesta käsittelyn rajoittamiseen ja 19 artiklassa rekisterinpitäjän henkilötietojen oikaisua, poistoa tai käsittelyn rajoitusta koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta.

Asetuksen 22 artiklan 1 kohdassa säädetään rekisteröidyn oikeudesta olla joutumatta sellaisen päätöksen kohteeksi, joka perustuu pelkästään automaattiseen käsittelyyn, kuten profilointiin, ja jolla on häntä koskevia oikeusvaikutuksia tai joka vaikuttaa häneen vastaavalla tavalla merkittävästi.

Edellä mainittua ei sovelleta muun muassa silloin, kun päätös on hyväksytty rekisterinpitäjään sovellettavassa unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa vahvistetaan myös asianmukaiset toimenpiteet rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien sekä oikeutettujen etujen suojaamiseksi.

Automaattisen päätöksenteon osalta 22 artiklassa säädetty, edellä mainitut ja oikeussuojaa koskevat edellytykset on kansallisesti toteutettu hallintolain 8 b luvussa ja julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 6 a luvussa.

Automaattista päätöksentekoa koskeva sääntely tulee huomioida myös edellä kuvatun työttömyyden pitkittymisen todennäköisyyttä arvioivan työkalun kehittämisessä ja käytössä.

Rekisterinpitäjä

Yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetaan rekisterinpitäjällä luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Jos tällaisen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määritellään unionin tai jäsenvaltioiden lainsäädännössä, rekisterinpitäjä tai tämän nimittämistä koskevat erityiset kriteerit voidaan vahvistaa unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti (4 artikla 7 alakohta). Määritelmä antaa mahdollisuuden säätää kansallisessa lainsäädännössä rekisterinpitäjästä.

Tietosuojavaltuutetun toimiston lainsäädäntölausuntoja varten antamassa ohjeessa (16.10.2017 v1.0, s. 9) korostetaan, että rekisterinpitäjän vastuun on oltava osa toiminnallista vastuuta. Kun rekisterinpitäjästä säädetään laissa, määrittelyyn tulee suhtautua erityisen tarkkaavaisesti ja varmistua siitä, että vastuu kohdentuu oikealle taholle. Ohjeen mukaan rekisterinpitäjän määrittelyn riskinä on, että rekisterinpitäjä on määritelty vain muodollisesti ja ilman, että toimijan tosiasiallista roolia henkilötietojen käsittelyssä käytännön tasolla on tunnistettu. Ohjeen mukaan rekisterinpitäjäksi tulee osoittaa sellainen taho, joka tosiasiallisesti käyttää rekisterinpitäjälle kuuluvaa määräysvaltaa ja voi toteuttaa rekisterinpitäjälle kuuluvat velvoitteet.

Rekisterinpitäjiä voi olla useampia. Yleisen tietosuoja-asetuksen 26 artiklan mukaan jäsenvaltion lainsäädännössä voidaan määritellä yhteisrekisterinpitäjien vastualueet. Lainsäädännöstä on käytävä asianmukaisesti ilmi yhteisten rekisterinpitäjien todelliset roolit ja suhteet rekisteröityihin nähden. Rekisteröity voi käyttää asetuksen mukaisia oikeuksia suhteessa kuhunkin rekisterinpitäjään ja kutakin rekisterinpitäjää vastaan riippumatta yhteisrekisterinpitäjien vastuunjaosta. Artikla antaa mahdollisuuden säätää kansallisessa lainsäädännössä yhteisrekisterinpitäjyydestä ja yhteisrekisterinpitäjien vastuualueista.

Asetuksen 29 artiklan mukaan henkilötietojen käsittelijä tai kukaan rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän alaisuudessa toimiva henkilö, jolla on pääsy henkilötietoihin, ei saa käsitellä niitä muuten kuin rekisterinpitäjän ohjeiden mukaisesti, ellei unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä niin vaadita. Asetuksen 32 artiklan 4 kohdassa on tähän liittyvä säännös. Sen mukaan rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän on toteutettava toimenpiteet sen varmistamiseksi, että jokainen rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän alaisuudessa toimiva luonnollinen henkilö, jolla on pääsy henkilötietoihin, käsittelee niitä ainoastaan rekisterinpitäjän ohjeiden mukaisesti, ellei unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä toisin vaadita. Tietosuojavaltuutetun toimiston mukaan asetuksen 29 artiklan perusteella vaikuttaisi mahdolliselta, että lainsäädännöllä luotaisiin käsittelijälle sellaisia itsenäisiä velvoitteita tai käsittelyoikeuksia, jotka ovat erillisiä rekisterinpitäjän antamista ohjeista (Tietosuojavaltuutetun toimiston ohje lainsäädäntölausuntoihin 16.10.2017, versio 1.0, s. 10).

Sekä rekisterinpitäjän että käsittelijän on asetuksen 30 artiklan mukaan ylläpidettävä selostetta käsittelytoimista. Selosteen sisällöstä säädetään mainitun artiklan 1 ja 2 kohdassa.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 35 artiklassa säädetään tietosuoja koskevasta vaikutusten arvioinnista. Artiklan 3 kohdassa säädetään tapauksista, joissa vaikutustenarviointi on erityisesti laadittava ja 7 kohdassa, mitä arvioinnin on vähintään sisällettävä. Artiklan 10 kohta mahdollistaa, ettei vaikutustenarviointia tehdä, jos henkilötietojen käsittely perustuu rekisterinpitäjän lakisäänteeseen velvoitteeseen taikka laissa säädetyn yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseen tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseen ja jos vaikutustenarviointi on jo tehty kyseisen lainsäädännön valmistelun yhteydessä. Tällaista lainsäädäntöä valmisteltaessa on asetuksen 36 artiklan 4 kohdan mukaan kuultava valvontaviranomaista.

Henkilötietojen luovuttaminen

Henkilötietojen luovutus on yleisen tietosuoja-asetuksen mukaan yksi henkilötietojen käsittelyn muoto (4 artiklan 2 alakohta). Vastaanottajalla tarkoitetaan yleisessä tietosuoja-asetuksessa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, jolle luovutetaan henkilötietoja, oli kyseessä kolmas osapuoli tai ei (4 artiklan 9 kohta).

Luovuttaminen ja vastaanottaja ovat keskeisiä käsitteitä rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisen kannalta. Mikäli tietoja luovutetaan vastaanottajalle, tulee tästä informoida rekisteröityä (13 artiklan 1 kohdan d alakohta, 14 artiklan 1 kohdan e ja f alakohdat sekä 14 artiklan 3 kohdan c alakohta). Rekisteröidyllä on myös oikeus saada tieto vastaanottajista tai vastaanottajaryhmistä, erityisesti kolmansissa maissa olevat vastaanottajat tai kansainväliset järjestöt, joille henkilötietoja on luovutettu tai on tarkoitus luovuttaa (15 artiklan 1 kohdan c alakohta). Rekisterinpitäjällä on myös henkilötietojen oikaisua tai poistoa tai käsittelyn rajoitusta koskeva ilmoitusvelvollisuus vastaanottajalle (19 artikla). Käsittelytoimista laadittavassa selosteessa on ilmoitettava henkilötietojen vastaanottajien ryhmät, joille henkilötietoja on luovutettu tai luovutetaan, mukaan lukien kolmansissa maissa tai kansainvälisissä järjestöissä olevat vastaanottajat (30 artikla). (Tietosuojavaltuutetun toimiston ohje lainsäädäntölausuntoihin 16.10.2017, v1.0, s. 10).

Viranomaisia, jotka mahdollisesti saavat henkilötietoja jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, ei kuitenkaan pidetä vastaanottajina. Näiden viranomaisten on kuitenkin käsiteltävä kyseisiä tietoja sovellettavia tietosujasääntöjä noudattaen käsittelyn tarkoitusten mukaisesti. Tästä puolestaan seuraa se, ettei edellä mainituista viranomaisten välisistä tietojen luovutuksista ole vastaavaa informointi- ja ilmoitusvelvoitetta, kuin muista henkilötietojen luovutuksista. (Tietosuojavaltuutetun toimiston ohje lainsäädäntölausuntoihin 16.10.2017, v1.0, s. 11).

Henkilötietojen luovutusten edellytyksiä on arvioitava käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatetta vasten. Mikäli tietojen käyttötarkoitus muuttuisi luovutuksen johdosta, luovutus edellyttää 6 artiklan 4 kohdan mukaan rekisteröidyn suostumusta tai että siitä säädetään unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä, joka muodostaa demokraattisessa yhteiskunnassa välttämättömän ja oikeasuhtaisen toimenpiteen 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden turvaamiseksi. Yksi 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu tavoite on jäsenvaltion yleiseen julkiseen etuun liittyvät tärkeät tavoitteet. Kansallisen liikkumavaran puitteissa voidaan säätää yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti niistä tahoista ja tarkoituksista, joihin henkilötietoja voidaan luovuttaa.

2.5.2 Tietosuojalaki

Tietosuojalailla (1050/2018) täydennetään ja täsmennetään Euroopan unionin yleistä tietosuoja-asetusta. Se on henkilötietojen käsittelyyn sovellettava yleislaki, jota sovelletaan rinnakkain

yleisen tietosuojasetuksen kanssa. Tietosuojalaissa ei säädetä tyhjentävästi henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteesta, vaan erityislainsäädännöllä on vastaisuudessakin mahdollista säätää käsittelyn oikeusperusteesta yleisestä tietosuojasetuksesta ilmenevin reunaehdoin.

Tietosuojalaissa säädetään kaikkiin henkilötietojen käsittelyyn liittyviin toimenpiteisiin sovellettavasta vaitiolovelvollisuudesta. Vaitiolovelvollisuutta koskevan 35 §:n mukaan henkilö, joka henkilötietojen käsittelyyn liittyviä toimenpiteitä suorittaessaan on saanut tietää jotakin toisen henkilön ominaisuuksista, henkilökohtaisista oloista, taloudellisesta asemasta taikka toisen liikesalaisuudesta, ei saa oikeudettomasti ilmaista sivulliselle näin saamiaan tietoja eikä käyttää niitä omaksi tai toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi. Säännöksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan vaitiolovelvollisuus koskisi esimerkiksi rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän palveluksessa olevaa henkilöä. Vaitiolovelvollisuuden rikkominen on erikseen sanktioitu tietosuojalain 26 §:ssä.

2.5.3 Julkisuuslaki

Julkisuuslaissa täsmennetään perustuslain 12 §:n 2 momentissa säädettyä julkisuusperiaatetta. Julkisuuslain 1 §:ssä ilmaistu lähtökohta on, että viranomaisten asiakirjat ovat julkisia, jollei julkisuuslaissa tai muussa laissa erikseen toisin säädetä.

Julkisuuslaissa säädetään salassapitovelvoitteista ja -perusteista. Julkisuuslain 22 §:n mukaan viranomaisen asiakirja on pidettävä salassa, jos se on julkisuuslaissa tai muussa laissa säädetty salassa pidettäväksi tai jos viranomainen lain nojalla on määrännyt sen salassa pidettäväksi taikka jos se sisältää tietoja, joista on lailla säädetty vaitiolovelvollisuus. Salassa pidettävää viranomaisen asiakirjaa tai sen kopiota tai tulostetta siitä ei saa näyttää eikä luovuttaa sivulliselle eikä antaa sitä teknisen käyttöyhteyden avulla tai muulla tavalla sivullisen nähtäväksi tai käytettäväksi.

Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 1–32 kohdassa säädetään, mitkä viranomaisen asiakirjat ovat lähtökohtaisesti salaisia. Asiakirjat, jotka sisältävät tietoja sosiaalihuollon asiakkaasta tai työhallinnon henkilöasiakkaasta sekä tämän saamasta etuudesta tai tukitoimesta taikka sosiaalihuollon palvelusta tai työhallinnon henkilöasiakkaan palvelusta taikka tietoja henkilön terveydentilasta tai vammaisuudesta taikka hänen saamastaan terveydenhuollon ja kuntoutuksen palvelusta ovat julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 25 kohdan nojalla salassa pidettäviä.

Julkisuuslain esitöiden mukaan momentin 23–32 kohtaan on koottu yksityisyyden suojan perusteet. Esitöiden mukaan näissä tapauksissa asiakirjan julkisuuden säännönmukaisesti voidaan katsoa vaarantavan salassapidon suojaamaa etua. Vähäistäkin harkinnanvaraisuutta on pidetty suojattavaa etua vaarantavana (HE 30/1998 vp, s. 88/I). Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 25, 29 ja 30 kohdassa tarkoitettuja asiakirjoja koskeva salassapito on säännösten sanamuodon ja lain esitöiden perusteella ehdotonta (HE 30/1998 vp, s. 97/II ja s. 99/II).

Salassapitovelvoitteisiin kuuluvat julkisuuslain 23 §:n mukaan kielto paljastaa salassa pidettävä asiakirja ja tieto sekä kielto käyttää salassa pidettäviä tietoja omaksi taikka toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi. Vaitiolovelvollisuus ja hyväksikäyttökielto koskevat laajaa henkilökuntaa. Ne koskevat paitsi viranomaisen palveluksessa olevaa, myös viranomaisessa esimerkiksi harjoittelijana olevaa tai viranomaisen toimeksiantotehtävää hoitavan palveluksessa olevaa henkilöä.

Salassapidosta poikkeamisen edellytyksistä säädetään julkisuuslain 7 luvussa. Yleiset poikkeamisperusteet ovat lain säännös, kohdehenkilön suostumus, toimeksiannon tai virka-aputeh-

tävän suorittaminen, viranomaisen lupa muun muassa tieteellistä tutkimusta varten, toisen viranomaisen tiedonsaantioikeus ja kansainvälinen yhteistyö. Toisen viranomaisen tiedonsaantioikeus edellyttää julkisuuslain 29 §:n 1 momentin mukaan, että tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on laissa erikseen nimenomaisesti säädetty; kohdehenkilö antaa siihen suostumuksen; asiakirja on tarpeen käsiteltäessä ennakkotietoa, ennakkoratkaisua, viranomaisen päätöksestä tehtyä muutoksenhakua taikka toimenpiteestä tehdyn kantelun tai alustusasian taikka kansainväliselle lainkäyttö- tai tutkintaelimelle tehdyn valituksen käsittelemiseksi; tai että tieto on tarpeen viranomaiseen kohdistuvan yksittäisen valvonta- tai tarkastustehtävän suorittamiseksi. On huomattava, että vaikka julkisuuslain mukaan toisen viranomaisen tiedonsaantioikeus voi perustua kohdehenkilön suostumukseen, ei kohdehenkilön suostumus kelpaa vastaanottavan viranomaisen perusteeksi käsitellä henkilötietoja yleisen tietosuoja-asetuksen mukaan.

Julkisuuslain 16 §:ssä säädetään tiedon antamistavoista. Pykälän 3 momentin mukaan viranomaisen henkilökäsitelystä saa antaa henkilötietoja sisältävän kopion tai tulosteen tai sen tiedot sähköisessä muodossa, jollei laissa ole toisin erikseen säädetty, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suoja koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja. Henkilötietojen julkistaminen yleisessä tietoverkossa edellyttää sen sijaan säätämistä erikseen.

Perustuslakivaliokunta on pitänyt henkilötietojen julkistamista perustuslain puitteissa mahdollisena toteuttaa julkisena tietopalveluna, jos sille on oikeusturvan takeiden ja perusoikeusjärjestelmän tavoitteiden kannalta hyväksyttävät perusteet (PeVL 65/2014 vp, s. 4/II–5/I, PeVL 32/2008 vp s. 2/I–3/II). Valiokunnan mukaan yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta on kuitenkin olennaista, että internetiin sijoitettavasta henkilökäsitelystä tietoja ei voida hakea erilaisina massahakuina, vaan esimerkiksi ainoastaan yksittäisinä hakuina. Valiokunta on pitänyt tärkeänä, että rekisterin sisällön ja tarkoituksen kannalta perusteltu rajaus hakujen yksittäisyydestä sisällytetään säännöksiin julkisista tietopalveluista (PeVL 2/2017 vp, s. 7).

2.5.4 Tiedonhallintalaki

Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019, jäljempänä tiedonhallintalaki) on viranomaisten tiedonhallintaa koskeva yleislaki. Lailla halutaan varmistaa viranomaisten tietoaineistojen yhdenmukainen ja laadukas hallinta sekä tietoturvallinen käsittely. Lain tarkoituksena on myös mahdollistaa viranomaisten tietoaineistojen turvallinen ja tehokas hyödyntäminen, jotta viranomaiset voivat hoitaa tehtävänsä ja tarjota palvelujaan hyvää hallintoa noudattaen tuloksellisesti. Lisäksi lailla halutaan edistää tietojärjestelmien ja tietovarantojen yhteentoimivuutta.

Tiedonhallintalaissa säädetään tiedonhallinnan järjestämisestä, julkisen hallinnon tiedonhallinnan yleisestä ohjauksesta, tietoturvallisuudesta, tietoaineistojen muodostamisesta ja sähköisestä luovutustavasta sekä asianhallinnasta ja palvelujen tiedonhallinnasta. Tiedonhallintalakia sovelletaan tiedonhallintaan ja tietojärjestelmien käyttöön, kun viranomaiset käsittelevät tietoaineistoja, jollei muualla laissa toisin säädetä. Tiedonhallintalaissa viranomaisella tarkoitetaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettuja viranomaisia, eli muun muassa valtion hallintoviranomaisia, muita valtion virastoja ja laitoksia sekä kunnallisia viranomaisia. Tiedonhallintayksiköllä puolestaan tarkoitetaan viranomaista, jonka tehtävänä on järjestää tiedonhallinta tämän lain vaatimusten mukaisesti.

Tiedonhallintalain 13 §:n mukaan tiedonhallintayksikön on seurattava toimintaympäristönsä tietoturvallisuuden tilaa ja varmistettava tietoaineistojen ja tietojärjestelmien tietoturvallisuus koko niiden elinkaaren ajan. Tiedonhallintayksikön on selvítettävä olennaiset tietojenkäsittelyyn kohdistuvat riskit ja mitoitettava tietoturvallisuustoimenpiteet riskiarvioinnin mukaisesti.

Viranomaisen tehtävien hoitamisen kannalta olennaisten tietojärjestelmien vikasietoisuus ja toiminnallinen käytettävyys on varmistettava riittävällä testauksella säännöllisesti. Viranomaisen on suunniteltava tietojärjestelmät, tietovarantojen tietorakenteet ja niihin liittyvä tietojenkäsittely siten, että asiakirjojen julkisuus voidaan vaivatta toteuttaa. Viranomaisen on varmistettava hankinnoissaan, että hankittavaan tietojärjestelmään on toteutettu asianmukaiset tietoturvallisuustoimenpiteet. Myös näistä tehtävistä säädetään tiedonhallintalain 13 §:ssä.

Tiedonhallintalain 15 §:n mukaan viranomaisen on varmistettava tarpeellisin tietoturvallisuustoimenpitein, että sen 1) tietoaineistojen muuttumattomuus on riittävästi varmistettu; 2) tietoaineistot on suojattu teknisiltä ja fyysisiltä vahingoilta; 3) tietoaineistojen alkuperäisyys, ajantasaisuus ja virheettömyys on varmistettu; 4) tietoaineistojen saatavuus ja käytökelpoisuus on varmistettu; 5) tietoaineistojen saatavuutta rajoitetaan vain, jos tiedonsaantia tai käsittelyoikeuksia on laissa erikseen rajoitettu; 6) tietoaineistot voidaan tarvittavilta osin arkistoida. Tietoaineistoja on käsiteltävä ja säilytettävä toimitiloissa, jotka ovat tietoaineiston luottamuksellisuuteen, eheyteen ja saatavuuteen liittyvien vaatimusten toteuttamiseksi riittävän turvallisia.

Tiedonhallintalain 16 §:n mukaan tietojärjestelmästä vastuussa olevan viranomaisen on määriteltävä tietojärjestelmän käyttöoikeudet. Käyttöoikeudet on määriteltävä käyttäjän tehtäviin liittyvien käyttötarpeiden mukaan, ja ne on pidettävä ajantasaisina. Lain 17 §:n mukaan viranomaisen on huolehdittava, että sen tietojärjestelmien käytöstä ja niistä tehtävistä tietojen luovutuksista kerätään tarpeelliset lokitiedot, jos tietojärjestelmän käyttö edellyttää tunnistautumista tai muuta kirjautumista. Lokitietojen käyttötarkoituksena on tietojärjestelmissä olevien tietojen käytön ja luovutuksen seuranta sekä tietojärjestelmän teknisten virheiden selvittäminen.

Tiedonhallintalain 22 §:ssä säädetään tietojen luovuttamisesta teknisen rajapinnan avulla viranomaisten välillä. Viranomaisten on toteutettava säännöllisesti toistuva ja vakiosisältöinen sähköinen tietojen luovuttaminen tietojärjestelmien välillä teknisten rajapintojen avulla, jos vastaanottavalla viranomaisella on tietoihin laissa säädetty tiedonsaantioikeus. Säännöllisesti toistuva ja vakiosisältöinen tietojen sähköinen luovuttaminen voidaan toteuttaa muulla tavalla, jos teknisen rajapinnan toteuttaminen tai käyttö ei ole teknisesti tai taloudellisesti tarkoituksenmukaista. Viranomainen voi avata teknisen rajapinnan tiedonsaantiin oikeutetulle viranomaiselle myös muissa tilanteissa. Asiakirjojen ja tietojen antamisesta muulla tavalla säädetään erikseen.

Sen lisäksi, mitä tietoturvallisuutta koskevassa 4 luvussa säädetään, tietojen luovuttaminen teknisten rajapintojen avulla on toteutettava tietojärjestelmien välillä siten, että teknisesti varmistetaan luovutettavien tietojen tapauskohtainen tarpeellisuus tai välttämättömyys tietoja saavan viranomaisen tehtävien hoitamiseksi, jos luovutettavat tiedot ovat henkilötietoja tai salassa pidettäviä tietoja. Teknisen rajapinnan avulla luovutettavien tietojen tietorakenteen kuvauksen määrittelee ja sitä ylläpitää tiedot luovuttava viranomainen. Suunniteltaessa usean viranomaisen välistä tietojen luovuttamista teknisten rajapintojen avulla on tietorakenteen kuvaus määriteltävä ja ylläpidettävä toimialasta vastaavan ministeriön johdolla.

Tiedonhallintalain 23 §:ssä säädetään katseluyhteyden avaamisesta viranomaiselle. Sen mukaan viranomainen voi avata katseluyhteyden toiselle viranomaiselle tietovarannon sellaisiin tietoihin, joihin katseluoikeuden saavalla viranomaisella on tiedonsaantioikeus. Sen lisäksi, mitä tietoturvallisuutta koskevassa 4 luvussa säädetään, edellytyksenä katseluyhteyden avaamiselle on, että 1) katselumahdollisuus on rajattu vain yksittäisiin hakuihin, jotka voivat kohdistua tiedonsaantioikeuden mukaisesti tarpeellisiin tai välttämättömiin tietoihin; sekä 2) tietojen hakemisen yhteydessä selvitetään tietojen käyttötarkoitus. Viranomaisen on toteutettava katseluyhteys siten, että katseluyhteyden mahdollistava tietojärjestelmä tunnistaa automaattisesti poikkeavan tietojen hakemisen.

Tiedonhallintalain 5 §:ssä säädetään tiedonhallintayksikön velvollisuudesta ylläpitää sen toimintaympäristön tiedonhallintaa määrittelevää ja kuvaavaa tiedonhallintamallia. Lisäksi pykälän 3 momentissa säädetään tiedonhallintayksikön velvollisuudesta arvioida hallinnollisten uudistusten ja tietojärjestelmien käyttöönoton muutosvaikutuksia.

Tiedonhallintalain 8 §:n 1 momentin mukaan valtion virastojen ja laitosten on arvioitava tiedonhallintaan vaikuttavien muutosten taloudelliset vaikutukset tehdessään 5 §:n 3 momentin mukaista arviointia. Toimialasta vastaavan ministeriön on lainkohdan 2 momentin mukaan laadittava 5 §:n 3 momentin mukainen arviointi, kun valmisteltavat säännökset vaikuttavat tietoi-
neistoihin ja tietojärjestelmiin. Lisäksi ministeriön on arvioitava suunniteltujen säännösten vaikutukset asiakirjojen julkisuuteen ja salassapitoon. Tiedonhallintalain 9 §:n 1 momentin mukaan valtion virastojen ja laitosten on toimitettava valtiovarainministeriölle 5 §:n 3 momentin ja 8 §:n 1 momentin perusteella tehty arviointi tietovarantojen ja tietojärjestelmien hyödyntämistä, yhteentoimivuutta ja tietoturvallisuutta koskevaa lausuntoa varten, kun arvioidulla muutoksella on merkittäviä taloudellisia tai toiminnallisia vaikutuksia tiedonhallintaan tai toimintaan taikka muutos koskee julkisen hallinnon yhteisten tietovarantojen rajapintojen tietorakenteiden olennaisia muutoksia.

3 Tavoitteet

Tavoitteena on parantaa työvoimapalveluiden toimivuutta ja keventää työnhakijan palveluprosessia siten, että tukea työnhakuun voidaan kohdentaa nykyistä tarkoituksenmukaisemmin ja asiakaslähtöisemmin. Tavoitteena on myös lisätä harkintavaltaa palveluprosessissa sekä tukea työnhakijan työllistymistä ja digitalisaation hyödyntämistä yksilöllisissä palveluissa.

Työnhakuprofiileihin liittyvien muutosten tavoitteena on parantaa työmahdollisuuksien ja työntekijöiden kohtaantoa ja sitä kautta edistää työllisyyttä.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

4.1.1 Työnhakijan palveluprosessiin ehdotettavat muutokset järjestämislakiin

Alkuhaastattelu

Alkuhaastattelun järjestämisen määräaika pidennettäisiin nykyisestä viidestä arkipäivästä kymmeneen arkipäivään. Tarkoitus olisi järjestää alkukartoitus mahdollisimman pian ilman aiheetonta viivytystä, kuitenkin viimeistään kymmenen arkipäivän kuluttua työnhakijaksi rekisteröimisestä. Alkuhaastattelu olisi lähtökohtaisesti järjestettävä nykyistä vastaavasti työvoimaviranomaisen toimipisteessä tai muussa asiointipisteessä. Myös muu asiointi olisi painavasta syystä mahdollinen, mutta myös sen edellytettäisiin olevan henkilökohtaista eikä muu järjestämistapa esimerkiksi ryhmätapaamisena tai verkkokyselynä olisi mahdollinen. Ehdotukset mahdollistaisivat laadukkaan alkuhaastattelun järjestämisen laissa säädetyn määräajan puitteissa ja velvoittaisivat panostamaan henkilökohtaiseen kohtaamiseen, ja siten edistäisivät tavoitetta panostaa alkukartoitukseen ja henkilökohtaiseen kohtaamiseen.

Työnhakukeskustelut

Työnhakukeskustelut järjestettäisiin kolmen kuukauden välein kaikille työttömille työnhakijoille, työttömyysuhan alaisille työnhakijoille ja työnhakijoille, joiden työaika on työsopimuksen mukaan enintään 80 prosenttia kokoaikaisen työntekijän työajasta.

Keskustelut voisi järjestää nykyistä vastaavasti työnhakijan palvelutarve ja olosuhteet huomioiden ottaen tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Myös työnhakukeskustelun sisältö vastaisi pääasiassa nykyistä. Keskeistä olisi työnhakijan palvelutarvearvion tarkistaminen ja sen pohjalta tehtävän työllistymissuunnitelman tarkistaminen. Sääntelyyn tehtäisiin muutos, jossa korostettaisiin palvelutarvearvion ajantasaisuutta. Työnhakukeskustelujen järjestämisellä varmistettaisiin, että työttömyyden jatkuessa jokaisen tilannetta tarkasteltaisiin säännöllisesti ja palvelutarve arvioitaisiin tarvittaessa uudelleen.

Täydentävät työnhakukeskustelut

Täydentävien työnhakukeskustelujen järjestäminen perustuisi jatkossa työnhakijan palvelutarpeeseen. Ehdotuksen mukaan työvoimaviranomaisen olisi järjestettävä työnhakijalle täydentäviä työnhakukeskusteluja siten, että työnhakija saa tarvitsemansa tuen työnhakuun ja työllistymisen edellytysten paranemiseen.

Työvoimaviranomainen järjestäisi alkuhaastattelun ja ensimmäisen työnhakukeskustelun välisenä aikana viisi täydentävää työnhakukeskustelua. Erona nykyiseen sääntelyyn laissa säädetäisiin viranomaisen harkintavallasta keskustelujen järjestämisen määrään, jos työnhakijan palvelutarpeen takia muu määrä kuin viisi keskustelua palveluprosessin alkuvaiheessa olisi tarkoituksenmukaista.

Järjestämislaissa säädettäisiin lisäksi siitä, että täydentävä työnhakukeskustelu on järjestettävä tarvittaessa myös silloin, kun palvelutarvearvion ja työllistymissuunnitelman tarkistaminen tai työnhakuvellisuuden asettaminen sitä vaatii. Tällä päästäisiin eroon lukuisista tarkkaan säännellyistä poikkeustilanteista, kuitenkin siten että kaikkien työnhakijoiden edellä mainitut asiat on hoidettava.

Muuten keskustelun järjestämiseen säädetyistä poikkeuksista luovuttaisiin ja eri tilanteissa olevien työnhakijoiden työnhakukeskustelujen määrä jäisi työvoimaviranomaisen arvioitavaksi järjestämislaissa säädetyin harkintavallan mukaisesti. Muutoksilla lisättäisiin asiantuntijan harkintavaltaa ja kevennettäisiin palveluprosessia koskevaa sääntelyä.

Täydentävien työnhakukeskustelujen sisältö painottuisi jatkossakin työnhakijan palvelutarvetta koskevan arvion perusteella työnhaun tukemiseen. Työnhaun tukemisella tarkoitettaisiin esimerkiksi sitä, että työnhakijaa neuvottaisiin työhakemusten tekemisessä ja hänelle esiteltäisiin työmahdollisuuksia, joita hän voisi hakea. Tässä esityksessä ehdotetaan lisäksi muutoksia työvoimaviranomaisen työnhakijalle haettavaksi osoittamien työpaikkojen velvoittavuuteen. Myös näiden työpaikkojen haettavaksi osoittaminen olisi keskeinen osa työnhakijan täydentävässä työnhakukeskustelussa tapahtuvaa työnhaun tukemista. Keskusteluissa tehtävien työmahdollisuuksien etsimisellä ja hakemiseen osoittamisella edistettäisiin yksilöllistä työllisyyden edistämistä ja työllisyyden nostamista.

Täydentävissä työnhakukeskusteluissa voitaisiin myös nykyistä vastaavasti tarvittaessa jatkaa palvelutarpeen selvittämistä ja ohjata työnhakija tarpeellisiin palveluihin. Lisäksi ehdotetaan, että keskustelussa voitaisiin myös tarkistaa työllistymissuunnitelmaa. Suunnitelman tarkistamista koskeva lisäys liittyy muihin palveluprosessiin ehdotettuihin sääntelyn keventämiseen tähtääviin muutoksiin.

Työvoimaviranomaisen kirjallisesta muistutuksesta luopuminen ja työnhaun voimassaolon päätyminen

Järjestämislaista kumottaisiin työvoimaviranomaisen velvollisuus muistuttaa työnhakijaa kirjallisesti työnhakijan menettelyn vaikutuksesta työllistymiseen ja mahdolliseen oikeuteen saada työttömyysetuutta.

Työnhaun voimassaolo päättyisi, jos työnhakija jättäisi asioimatta työvoimaviranomaisen kanssa sen antamassa määräajassa ja edellyttämällä tavalla. Menettelyltä ei edellytettäisi enää sen toistuvuutta. Työnhaun voisi käynnistää uudelleen nykyistä vastaavasti.

Työllistymissuunnitelman sisältö

Työllistymissuunnitelman sisältöä täydennettäisiin ja täsmennettäisiin. Työllistymissuunnitelmaan olisi jatkossa sisällytettävä myös muun muassa mahdollinen peruste työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättämiselle. Lisäksi suunnitelmaan olisi sisällytettävä täydentävien työnhakukeskustelujen ajankohdat, koska prosessin kaavamaisuudesta luovuttaisiin.

Työvoimaviranomaisen osoittamat työmahdollisuudet

Työtarjousten velvoittavuudesta säädetään työttömyysturvalaissa. Työvoimaviranomaisen tekemät työtarjoukset ovat työnhakijaa velvoittavia vasta, kun työnhakijalle järjestetystä alkuhaastattelusta on kulunut kuusi kuukautta. Sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että työtarjoukset tulisivat velvoittavaksi heti työttömyyden alusta lähtien.

Sääntelyn selkeyttämiseksi työnhakijan velvollisuudesta hakea työvoimaviranomaisen hänelle osoittamia työpaikkoja säädettäisiin järjestämislaissa ja velvollisuuden laiminlyönnin vaikutuksesta oikeuteen saada työttömyysetuutta työttömyysturvalaissa. Lisäksi järjestämislain sääntelyä työvoimaviranomaisen velvollisuudesta osoittaa työpaikkoja haettavaksi selkeytettäisiin, koska työnvälitys on työvoimaviranomaisen ydintehtävä.

Työnhakuvelvollisuus

Työnhakuvelvollisuuden osalta ehdotetaan sääntelyn yksinkertaistamista ja luopumista tietyistä poikkeuksista säätämällä ne yleisen työnhakuvelvollisuuden alentamisen kriteerien piiriin. Tämä koskisi esimerkiksi osa-aikaisia työntekijöitä ja henkilöitä, joilla on tiedossa myönteinen muutos työnhaun tilanteeseen, kuten työn alkaminen.

Työvoimaviranomaisen olisi jatkossakin alennettava haettavien työmahdollisuuksien määrää, jos se arvioi, ettei haettavissa ole neljää sellaista työmahdollisuutta, joihin työnhakija voisi työllistyä. Arviossa otettaisiin huomioon työnhakijan työkokemus, koulutus ja muu osaaminen, työkyky ja mahdollinen työttömyysturvalaissa tarkoitettu ammattitaitosuoja.

Työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättämisestä säädettäisiin sisällöltään nykyistä vastaavasti. Myös työnhakuvelvollisuuden tarkastelujaksot ja pääsääntö hakea neljään työmahdollisuutta tarkastelujakson aikana pysyisivät samoina.

Palvelutarpeen arvioinnissa käsiteltävät tiedot

Järjestämislakiin ja tulotietojärjestelmästä annettuun lakiin (53/2018) ehdotettaisiin muutoksia, jotka mahdollistaisivat henkilön tulotietojen hyödyntämisen työttömyyden pitkittymisen todennäköisyyden arvioimisessa osana palvelutarpeen arviointia. Ehdotukset mahdollistaisivat siten digitaalisen työkalun kehittämisen arvion tueksi.

4.1.2 Työttömyysturvalaki

Työttömyysturvalakiin tehtäisiin järjestämislain muuttamisesta johtuvat muutokset sekä eräitä vähämerkityksellisiä lakia selkeyttäviä muutoksia. Lisäksi koulutusta vailla olevilla nuorilla olisi nykyistä laajempi mahdollisuus täyttää velvollisuutensa hakea opiskelupaikkoja työttömyysetuuden saamisen tai jatkumisen edellytyksenä.

Velvollisuus hakea opiskelupaikkoja työttömyysetuuden jatkumisen edellytyksenä

Vaikka yleisenä tavoitteena on ohjata nuoria nimenomaan tutkinnon suorittamiseen, tutkintoon johtavaan koulutukseen hakeminen voi eri syistä estyä. Syrjäytymisen ehkäisemiseksi olisi tarpeen, että näitä nuoria ohjattaisiin opiskelemaan juuri heille soveltuvia opintoja.

Työttömyysturvalakia muutettaisiin siten, että koulutukseen hakuvelvollisuuden voisi täyttää hakemalla työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaan koulutukseen. Käytännössä tämä edellyttää sitä, että työnhakijalla on sellainen sairaus tai vamma, jonka vuoksi hänellä ei ole mahdollisuutta siirtyä tutkintotavoitteiseen koulutukseen. Lisäksi työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa olisi nykyistä laajemmin mahdollista sopia muuhun kuin tutkintotavoitteeseen koulutukseen hakemisesta sekä pääsäännöstä poikkeavasta opiskelupaikkojen hakemisen tarkasteluajankohdasta.

4.1.3 Työnhakuprofiilin julkaisemiseen ja palvelualustaan ehdotettavat muutokset järjestämislakiin

Esityksessä ehdotetaan työnhakijaksi rekisteröityvälle henkilölle velvollisuutta laatia ja julkaista lähtökohtaisesti anonyymi työnhakuprofiili valtakunnallisella palvelualustalla. Työnhakijan työnhakuprofiilin tulisi sisältää työnhaun ja työllistymisen kannalta olennaisia tietoja työnhakijan koulutuksesta, työkokemuksesta, muusta osaamisesta ja työtoiveista. Lisäksi työvoimaviranomaiselle ehdotettaisiin uutta lakisääteistä tehtävää laatia ja julkaista palvelualustalla työnhakuprofiili työnhakijasta, joka ei profiilia itse laatisi tai julkaisi määräajassa. Henkilö, joka ei olisi rekisteröitynyt työnhakijaksi, voisi edelleen laatia ja julkaista työnhakuprofiilin vapaaehtoisesti.

Palvelualustalle kirjautuneiden tahojen oikeutta hakea ja tarkastella julkaistuja työnhakuprofiileja yksittäishakuina ehdotetaan laajennettavaksi niin, että oikeus olisi työnantajilla, yksityisillä työnvälitysyrityksillä sekä työttömyyskassoilla.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutoksia työnhakuprofiilien tietovarannon rekisterinpitäjyyteen, rekisteröidylle mahdollisuutta siirtää työnhakuprofiilinsa tietoja toiselle rekisterinpitäjälle, KEHA-keskuksen ja työvoimaviranomaisen palveluksessa olevalle henkilölle käyttöoikeutta palvelualustalle sekä työnhakuprofiilin luonnoksen laatimista automaattisesti työnhakijaksi rekisteröityvän henkilön antamien tietojen perusteella.

4.1.4 Taloudelliset vaikutukset

4.1.4.1 Vaikutukset julkiseen talouteen

Esitetyt muutokset vahvistaisivat työllisyyttä arviolta noin [xxxxxx]. Työllisyyden kasvu vähentäisi julkisen talouden menoja pitkällä aikavälillä arviolta noin [xxxxx]. Esitetyt muutokset työnhakijan palveluprosessiin vähentäisivät julkisen talouden menoja 3,3 miljoonaa euroa vuodessa. Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2026 talousarvioksi. Säästö kohdistuisi valtiovarainministeriön pääluokassa momentille 28.90.30 Kuntien peruspalvelujen valtionosuus.

Esitetyt muutokset vähentäisivät julkiselle taloudelle aiheutuvia työttömyysturvamenoja arviolta noin [viidellä miljoonalla eurolla; sisältää merkittäviä varauksia ja tietoja päivitetään valmistelun kuluessa, kun vuotta 2024 koskevat tilastotiedot ovat käytettävissä] euroa vuodessa. Säästö jakautuisi sosiaali- ja terveysministeriön pääluokassa siten, että säästöstä kohdistuisi arviolta noin [xxxx] euroa vuodessa momentille 33.20.50 Valtionosuus työttömyysetuuksien ansioturvasta (arviomääräraha) ja arviolta noin [xxx] euroa momentille 33.20.52 Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (arviomääräraha). Valtion lisäksi säästöä kohdistuisi kunnille, Työllisyysrahastolle ja työttömyyskassoille.

Työttömyysturvaan liittyvien muutosten vuoksi momentilla 33.10.54 (asumistuki) menot kasvaisivat arviolta noin xxxx euroa vuodessa ja momentilla 33.10.57 (toimeentulotuki) arviolta noin xxxxx euroa vuodessa.

Tietojärjestelmien muutuskustannusten arvioidaan olevan kokonaisuudessa 3 770 000 euroa. Muutosvaikutukset aiheutuisivat henkilöasiakkaan palveluprosessiin ja työhakuprofiilien käyttöön liittyvistä muutoksista sekä työvoimaviranomaisien tueksi kehitettävästä tekoälypohjaisesta palvelutarvearviotyökalusta. Kustannukset kohdistuisivat momentille 32.01.10 Digitalisaation kehittäminen (siirtomääräraha).

Työvoimapolvelujen rahoitus tulee valtionosuuksien peruspalvelujen kautta kuntiin. Mikäli kunta ei itse järjestä työvoimapolveluita, rahoitus ohjataan työllisyysalueen yhteistyösopimuksen mukaisesti työvoimaviranomaisille.

Täydentävät työnhakukeskustelut

Työvoimaviranomaisen harkintavallan kasvu täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämisessä ja työnhakuvelvoitteen asettamisessa vapauttaisi viranomaisresursseja niihin asiakkaisiin, jotka lähtökohtaisesti tarvitsevat tukea työllistymisessä. Harkintavallan kasvun vuoksi vaikutusarviot sisältävä merkittävää epävarmuutta muun muassa siinä, kuinka paljon työvoimaviranomaiset tulisivat järjestämään täydentäviä työnhakukeskusteluja. Työ- ja elinkeinoministeriön arvion mukaan jatkossa täydentäviä työnhakukeskusteluja järjestettäisiin vuodessa noin 300 000 kpl. Siten keskusteluja järjestettäisiin vuodessa 150 000 nykyistä vähemmän. Työvoimaviranomaisille koitua työmäärää vähenisi yhteensä 49 henkilötyövuoden verran, kun vertailukohdaksi otetaan vuoden 2023 toimeenpanon taso. Tämä vastaisi noin 2,9 miljoonan euron säästöä.

Työnhakuvelvoite

Työnhakuvelvoitteen osalta tapahtuisi kasvua erityisesti siksi, että osa-aikatyötä tekevät tulisivat normaalin työnhakuvelvoitteen piiriin, mikä johtaisi noin 600 000 haetun työmahdollisuuden kasvuun.

Työnhakuprofiilien julkaisu

Ehdotettujen muutosten myötä työnhakija-asiakkaiden julkaistujen työnhakuprofiilien määrä nousisi merkittävästi nykyisestä tasosta, millä arvioidaan olevan myös työvoimaviranomaisten työmäärää lisäävä vaikutus. Työnhakuprofiilin laatitsi ja julkaisisi työvoimaviranomainen, mikäli työnhakija ei itse toimisi määräajassa. Työmäärän kasvu koskisi tilanteita, joissa työvoimaviranomainen laatitsi ja julkaisisi profiilin. Mikäli työnhakija itse laatii ja julkaisee työnhakuprofiilinsa, tämä ei aiheuta lisätyötä työvoimaviranomaisille nykyiseen verrattuna.

Muissa tapauksissa työnhakuprofiilin laatiminen ja julkaiseminen vaatisi työvoimaviranomaisen työpanosta arviolta kymmenen minuuttia jokaista laadittua ja julkaistua työnhakuprofiilia kohden. Tämä tarkoittaa olemassa olevien asiakkaiden osalta noin 7 700 työtunnin kokonaismäärää, mikä vastaa noin viittä henkilötyövuotta. Tämä koskee ehdotettujen muutosten voimaantulon alkuvaiheen toimeenpanoa eikä siten tarkoita pysyvää työmäärän kasvua.

Automatiikan käyttöönotto välittömästi ehdotettujen muutosten alkuvaiheesta lukien vähentäisi olemassa olevien työnhakijoiden työnhakuprofiilien laatimiseen vaadittavaa lisätyöpanosta yhtä henkilötyövuotta vastaavaan määrään. Uusien työnhakijoiden ja siten pysyvän vuosittaisen lisätyöpanoksen taso asettuisi automatiikan hyödyntämisen myötä yhteen henkilötyövuoteen eli noin 60 000 euroon.

Muistutuksista luopuminen

Esityksessä ehdotetaan muistutuksista luopumista, joka myös vähentäisi työvoimaviranomaisten kustannuksia. Vuoden 2023 muistutusmäärällä ja muistutuksesta aiheutuvalla arviolta kahden euron kustannuksella laskettuna muistutuksista aiheutui kuluja yhteensä noin 400 000 euroa vuodessa. Muistutuksista luopumisesta työvoimaviranomaisille ja sitä kautta kunnille tulisi säästöä noin 400 000 euroa vuodessa.

Työnhaun voimassaolon lakkaaminen

Työnhakijan työnhaun voimassaoloon liittyvä muutos vaikuttaisi vuosittain arviolta vähintään noin 4 100 työnhakijaan. Arvio perustuu niiden työnhakijoiden määrään, joiden työnhaku päättyi vuonna TE-toimistojen asiakastietojärjestelmästä ilmenevien tietojen perusteella asiointiin toistuvaan laiminlyömiseen. Keskimääräinen aika työnhakijaksi uudelleen ilmoittautumiseen oli työnhaun voimassaolon lakattua noin 11,5 kalenteripäivää, kun huomioon otetaan ne henkilöt, jotka ilmoittautuivat uudelleen työnhakijaksi 30 kalenteripäivän kuluessa työnhaun voimassaolon päättymisestä.

Edellä mainitusta noin 4 100 henkilöstä ansiopäivärahan saajia oli noin 2 200, peruspäivärahan saajia noin 400 ja työmarkkinatuen saajia noin 1 500. On oletettavaa, että jatkossa henkilömäärä kasvaisi, kun työnhaku päättyisi jo ensimmäisestä työvoimaviranomaisen kanssa asiointiin liittyvästä laiminlyönnistä. Tällä voi olla työttömyysturvamenoja vähentävää vaikutusta, mutta asian arviointi luotettavalla tavalla euromääräisesti ei käytettävissä olevien tietojen perusteella ole mahdollista. Siltä osin kuin ei ole kyse henkilömäärän lisääntymisestä, voitaneen olettaa, että järjestämislakiin työnhaun voimassaoloon ehdotettu muutos ainoastaan siirtäisi varhaisemmaksi aikaa, jona työnhaku ei ole voimassa eikä työttömyysetuutta makseta.

Työnhakijan opinnot

Työttömyysturvalain opintojen päätoimisuutta koskevalla säännöksellä ei arvioida olevan vaikutuksia työttömyysturvamenoihin. Tämä johtuu siitä, että säännöstä muutettaisiin vastaamaan säännöksellä alun perin tarkoitettua sisältöä tohtorin tutkintoon johtavien opintojen päätoimisuudesta. Lisäksi tiedossa olevassa soveltamiskäytännössä säännöstä on sovellettu sanamuotoon esitettyä muutosta vastaavasti.

Koulutusta vailla olevat nuoret

Koulutusta vailla olevia nuoria koskevien muutosten vaikutuksia ei ole mahdollista laskea euromääräisesti, koska vaikutukset riippuvat siitä, kuinka monen nuoren kanssa työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa hyödynnettäisiin mahdollisuutta sopia haettavasta opiskelupaikasta pääsäännöstä poikkeavasti. Nykyisten säännösten mukaista poikkeamis-mahdollisuutta on käytetty vain vähän.⁷ Luotettavaa tapaa arvioida, kuinka paljon poikkeamis-mahdollisuutta käytettäisiin, ei ole käytettävissä.

Myöskään sitä ei ole mahdollista arvioida luotettavasti, kuinka moni koulutusta vailla oleva nuori hyödyntäisi esitettyä mahdollisuutta täyttää hakuvelvollisuutta hakemalla työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaan koulutukseen tai esityksessä tarkoitettuihin kokoaikaisiin opintoihin kansanopistoissa tai liikunnan koulutuskeskuksissa.

Työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa voitaisiin sopia myös pääsäännöstä poikkeavasta määräajasta tietyn opiskelupaikan hakemiselle. Lähtökohtaisesti kyse on vain siitä, että opiskelupaikkojen hakemista voitaisiin seurata yksilöllisten määräaikojen puitteissa laissa säädetyn määräajan sijasta. Parhaimmillaan menettely voinee kuitenkin johtaa siihen, että suunnitelmaa laadittaessa työvoimaviranomainen kiinnittäisi nykyistä enemmän nuoren huomiota pian alkaviin koulutuksiin. Tämä voi joissakin tapauksissa nopeuttaa siirtymistä opintoihin ja samalla työttömyysetuudelta opintotuelle. Tällaisen vaikutuksen arvioidaan kuitenkin olevan sattumanvarainen ja todennäköisesti vähäinen.

Kokonaisuutena arvioituna koulutusta vailla olevia nuoria koskevat muutokset tukisivat opiskelupaikan hakemista työnhakijan yksilöllinen tilanne huomioon ottaen. Tilanteen mukaan työttömyysturvamenot voivat kasvaa tai vähentyä, mutta muutoksen arvioidaan olevan vähäinen. Lisäksi opintojen alkaessa työttömyysetuuden sijasta henkilölle maksettaisiin yleensä opintotukea. Valtion lisäksi mahdolliset välittömät kustannusvaikutukset kohdistuisivat kuntiin, Työllisyysrahastoon ja työttömyyskassoihin.

Jos muutoksilla kyetään ohjaamaan nuoria nykyistä paremmin koulutukseen ja samalla saadaan ehkäistyä opintojen keskeyttämisistä, tämä vähentäisi pitkällä aikavälillä nuorten valmistumisen viivästymisestä ja nuorten mahdollisesta syrjäytymisestä aiheutuvia kustannuksia. Peruskoulun varaan jäävät aiheuttavat elinaikanaan riskitekijöistä riippuen yhtä henkilöä kohden keskimäärin 230 000–370 000 euron menetyksen julkishallinnolle (nettomenetys vuoden 2017 veroasteikolla) verrattuna koulutuksen suorittaneisiin. Esitetty summa on keskimääräinen, sillä kaikki peruskoulun varaan jäävät eivät syrjäydy tai ajaudu pois työmarkkinoilta, mutta toisaalta osa aiheuttaa selvästi enemmän kustannuksia.⁸

⁷ Haikkola, Lotta ym.; Koulutukseen hakuvelvoite nuorten työttömyysturvan ehtona. Tarkoituksenmukaisuuden tarkastelu rekisteriaineistojen, TE-palvelujen, oppilaitosten ja nuorten näkökulmista. Valtioneuvoston kanslia, Helsinki 2022. s. 58 – 60.

⁸ Hilli, Petri ym.; Syrjäytymisen hinta - case investoinnin kannattavuuslaskemasta, s. 673. [YP1706 Hilliym.pdf \(julkari.fi\)](#)

Työttömyysturvaseuraamukset

Työ- ja elinkeinoministeriön Työnvälitystilaston mukaan vuonna 2023 annettiin noin 29 000 työvoimapolitiittista lausuntoa seitsemän kalenteripäivää kestävästä korvauksettomasta määräajasta. Pitemmästä, 14 kalenteripäivää kestävästä korvauksettomasta määräajasta annettiin noin 13 500 lausuntoa ja työssäolovelvoitteen asettamisesta noin 6 300 lausuntoa. Työssäolovelvoite tarkoittaa työttömyysturvaoikeuden lakkauttamista toistaiseksi. Tilanteita, joissa työnhakija esimerkiksi laiminlyö hakea työmahdollisuuksia tai osallistua palveluihin ensimmäistä kertaa vuoden tarkastelujakson aikana eikä seuraamusta aseteta, ei tilastoida Työnvälitystilastossa. Näitä tilanteita on kuitenkin enemmän kuin seitsemän kalenteripäivää kestäviä korvauksettomia määräaikoja asetetaan.⁹

Työnhakijalle voidaan asettaa edellä mainittuja työttömyysturvaseuraamuksia muun muassa silloin, jos hän laiminlyö osallistua työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovituksi täydentävään työnhakukeskusteluun. Täydentävien työnhakukeskustelujen määrän arvioidaan vähentyvän esitettyjen muutosten takia noin 150 000 tapaamisella vuodessa. Tämä on samalla laskennallinen arvioitu enimmäismäärä niistä täydentäviin työnhakukeskusteluihin liittyvästä muutoksesta johtuvista tilanteista, joita koskevia työttömyysturvaseuraamuksia ei enää asetettaisi. Tässä yhteydessä on merkityksetöntä, paljonko seuraamuksia olisi näissä tilanteissa tosiasiallisesti asetettu, jos esitettyä muutosta ei tehtäisi.

Työnhakuvelvollisuuteen liittyvät muutokset puolestaan lisäisivät niitä tilanteita, joissa työnhakijan mahdollisen laiminlyönnin takia asetettaisiin työttömyysturvaseuraamuksia. Näiden tilanteiden lukumääräinen luotettava arviointi on kuitenkin haastavaa. Työmahdollisuuksia arvioidaan jatkossa haettavan vuodessa noin 600 000 nykyistä enemmän. Vain osa lisäyksestä kohdistuu säännösten täsmentämisen takia kuitenkin tilanteisiin, joissa työnhakuvelvollisuutta ei nykyisin asetettaisi ollenkaan (tai haettavien työmahdollisuuksien määrä olisi nolla).

Työttömyysturvaseuraamusten näkökulmasta edellä mainittu tarkoittaa sitä, että se työnhakuvelvollisuuden tarkastelujakso, jonka kuluessa tapahtuvasta työnhaun laiminlyönnistä asetettaisiin työttömyysturvaseuraamus, on lähtökohtaisesti olemassa jo nykyisin. Oletettavasti laiminlyöntien määrä kuitenkin kasvaa, kun kullakin tarkastelujaksolla olisi haettava nykyistä useampaa työmahdollisuutta. Esimerkinomaisesti arvioituna ja olettaen, että työnhakuvelvollisuutta lisättäisiin kahdella haettavalla työpaikalla tarkastelujaksoa kohti, 600 000 uutta haettavaa työpaikkaa merkitsisi 300 000 sellaista tarkastelujaksoa, jolla tapahtuvasta laiminlyönnistä asetettaisiin työttömyysturvaseuraamus (600 000 työpaikkaa / lisäys nykyiseen 2 haettavaa työmahdollisuutta tarkastelujaksolla = 300 000 tarkastelujaksoa, jolla työnhakuvelvollisuutta tiukennettaisiin).

Työvoimaviranomaisen arvioidaan osoittavan työnhakijan hakemaan tiettyä työpaikkaa noin 14 000 kertaa vuodessa nykyistä enemmän. Lisäksi kaikki osoitukset olisivat lähtökohtaisesti työnhakijaa työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä velvoittavia. Viimeksi mainittu koskee nykyisestä 10 000 vuodessa tehdystä osoituksesta käytännössä erityisesti niitä osoituksia, jotka tehdään työnhakijalle hänen työttömyytensä alkuvaiheessa. Edellä kuvatun perusteella niiden tilanteiden määrä, joihin liittyvien laiminlyöntien takia työttömyysturvaseuraamuksia voisi tulla

⁹⁹ Tiedot päivitetään myöhemmin ja muutetaan koskemaan eri henkilöitä. Eri henkilöiden lukumäärä on eri syistä yleensä hiukan pienempi kuin annettujen työvoimapolitiittisten lausuntojen määrä. Vuotta 2024 koskevat tilastot julkaistaan alkuvuonna 2025.

asetettavaksi, kasvaisi arviolta noin 150 000:lla vuodessa. Jos oletetaan, että laiminlyöntejä liittyisi tosiasiallisesti noin 10 prosenttiin näistä tilanteista, laiminlyöntejä tapahtuisi vuodessa noin 15 000 nykyistä enemmän.¹⁰

Erityisesti työnhakuvelvollisuuden muutoksen arviointiin liittyy epävarmuuksia. Lisäksi arviointia vaikeuttaa se, ettei työnhakijan ensimmäisestä laiminlyönnistä vuoden tarkastelujakson kuluessa aseteta työttömyysseuraamusta eikä näitä tilanteita tilastoida Työnvälitystilastossa.¹¹ Näiden tilanteiden määrä kasvaisi vuodessa arviolta noin 6 000:lla, seitsemän kalenteripäivää kestävien korvauksettomien määräaikojen määrä noin 5 400:lla, 14 kalenteripäivää kestävien korvauksettomien määräaikojen määrä noin 2 250:llä ja työssäolovelvoitteiden määrä noin 1 350:lla.

Euromääräisesti edellä mainittu työttömyysturvaseuraamukseen liittyvä muutos tarkoittaisi sitä, että valtion ja kuntien työttömyysturvanenot vähentyisivät vuodessa arviolta noin viidellä miljoonalla eurolla.¹²

4.1.4.2 Vaikutukset kuntatalouteen

Työnhakijan palveluprosessiin ehdotettujen muutosten arvioidaan vähentävän työvoimaviranomaisten työtä. Työmäärän muutos riippuu siitä, miten työvoimaviranomaiset harkitsevat täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämisen tarkoituksenmukaisuutta. Mikäli työvoimaviranomaiset eivät järjestäisi täydentäviä työnhakukeskusteluja lainkaan, olisi työmäärän vähenys arviolta noin 150 henkilötyövuotta vuoden 2023 tasossa. Työmäärän vähennys mahdollis-

¹⁰ Arviossa käytetty 10 prosenttia perustuu pitkän aikavälin tilastoihin siitä, kuinka suurelle osalle työttömyysetuuden hakijoista on asetettu työttömyysturvaseuraamuksia. Arvio tarkistetaan myöhemmin vuotta 2024 koskevilla tilastotiedoilla.

¹¹ Näitä tilanteita on vähintään yhtä paljon kuin seitsemän päivää kestäviä korvauksettomia määräaikoja on asetettu, toisin sanoen noin 60 prosenttia kaikista tässä luvussa mainituista työttömyysturvaseuraamusta koskevista työvoimapolitiittisista lausunnoista. Tämä johtuu siitä, että seitsemän päivää kestävä korvauksetonta määräaika ei milloinkaan tule asetettavaksi, ellei kyse ole työnhakijan toisesta laiminlyönnistä vuoden tarkastelujakson aikana.

¹² Arvioon liittyy merkittäviä varauksia, ja arviota tarkistetaan myöhemmin vuotta 2024 koskevien tilastotietojen perusteella. Arviossa ei ole otettu huomioon esimerkiksi työttömyyskausien päättymistä eikä työnhakijan osallistumista työllistymistä edistäviin palveluihin, joiden aikana etuutta voidaan maksaa asetetusta työttömyysturvaseuraamuksesta huolimatta. Arviossa on käytetty pohjana vuonna 2023 annettujen työttömyysturvaseuraamuksia koskevien työvoimapolitiittisten lausuntojen määriä. Tämä määrä on yleensä jonkin verran suurempi kuin eri henkilöiden määrä. Etuuden tasona on käytetty peruspäivärahan täyttä määrää vuonna 2024 (37,21 euroa päivässä) ilman korotuksia tai erilaisia etuuden määrää vähentäviä tekijöitä. Arviossa ei ole huomioitu eri etuuslajeja, minkä takia Työllisyysrahaston ja työttömyyskassojen rahoitusosuutta ei ole mukana. Työssäolovelvoitteen kestoksi on oletettu kolme kuukautta.

Laskukaavat:

- Seitsemän kalenteripäivää kestävä korvaukseton määräaika, joita on noin 60 prosenttia vuonna 2023 annetuista työnhakuun ja palveluihin liittyvistä seuraamuksista: 5 etuuden maksupäivää x 5 400 lausuntoa x 37,21 euroa päivässä = noin 1 miljoonaa euroa.

- 14 päivää kalenterikestävä korvaukseton määräaika (noin 25 prosenttia): 10 etuuden maksupäivää x 2 250 lausuntoa x 37,21 euroa päivässä = noin 0,8 miljoonaa euroa.

- Työssäolovelvoite (15 prosenttia): 21,5 päivää kuukaudessa x 3 kuukautta x 1 350 lausuntoa x 37,21 euroa päivässä = noin 3,2 miljoonaa euroa.

taisi henkilöstöresurssien kohdentamisen uudelleen tai henkilöstön vähentämisen. Todennäköisesti ehdotetut muutokset johtaisivat osittain henkilöstöresurssien uudelleen kohdentamiseen ja osittain henkilöstöresurssien vähentämiseen.

Palveluprosessiin ehdotettujen muutosten arvioidaan vähentävän henkilöresursseja työvoimaviranomaisissa noin 49 henkilötyövuodella, mikä vastaa arviolta noin 2,9 miljoonan euron suuruisia vähenevän työpanoksen kustannusta. Lisäksi ehdotetun muistutusvelvoitteen kumoaminen toisi työvoimaviranomaisille arviolta noin 400 000 euron vuosittaiset säästöt. Esitykseen sisältyy myös ehdotuksia, joiden arvioidaan lisäävän työvoimaviranomaisen hallinnollisen työn määrää vähäisesti. Työvoimaviranomaiset ovat kuntapohjaisia ja kunnat saavat työvoimapalveluiden järjestämiseen kunnan peruspalvelujen valtionosuutta. Ehdotettujen muutosten katsotaan vähentävän kuntien peruspalvelutehtäviä 3,3 miljoonaa euroa vastaavalla määrällä, joka huomioitaisiin kunnan peruspalvelujen valtionosuuden vähennyksenä.

3.1.4.4 Yritysvaikutukset

Muutoksilla olisi vaikutuksia myös yrityksiin. Nämä vaikutukset voidaan jakaa kaikkiin työvoimaa hakeviin yrityksiin liittyen uudistuksen työnhakuintensiteettiä muuttaviin vaikutuksiin, työmarkkinatorille kirjautuneiden työnantajien saamiin tietoihin työnhakijoiden profiileista ja yksityisten työnvälitysyrietysten työnhakijoiden profiileista saamiin tietoihin.

Yksityiset työnvälitysyrietykset saisivat aiempaa parempaa ja kohdennetumpaa palvelua. Joidenkin parhaiten työnantajan esittämiä hakukriteerejä vastaavien työnhakijoiden profiilien tarkastelu auttaisi työnvälitysyrietyksiä viemään yhteen asiakasyrietyksen työvoiman kysyntää ja työnhakijoiden työvoiman tarjontaa.

Työnhakijoiden palveluprosessin muutokset ja etenkin työnhakuprofiilien julkaisu hyödyttäisi kaikkia työvoimaa julkisen työvoimapalvelun kautta hakevia yrityksiä. Kun työnantaja kirjautuu Työmarkkinatorille, saa hän nähtäväkseen lähtökohtaisesti anonyymeja työnhakijoiden profiilitietoja ja ottaa yhteyttä kiinnostavien profiilien tekijöihin, vaikkei avointa työpaikkaa olisi-kaan. Tällainen suoramaku¹³ ilman avointa työpaikkaa voi olla hyvin tehokas rekrytointimenetelmä, koska siinä säästetään paikan avoinna oloaika sekä yhteydenottojen ja hakemusten käsittely.

Työvoimaa millä tahansa menetelmällä avoimiin työpaikkoihin hakevan tai sopivan hakijan ilmaantuessa rekrytointiin valmiin työnantajan kohtaama vaikutus liittyy uudistuksen työnhakijoiden työnhakuintensiteetin muutoksiin.

4.1.4.4 Vaikutukset työttömyyskassoihin

Työttömyyskassat voivat nykyainsäädännön mukaan järjestää jäsenten suostumuksella työnvälitystä ja eräitä muita palveluja. Tämän esityksen mukaisesti työttömyyskassat voisivat hakea ja tarkastella julkaistuja työnhakuprofiileja palvelualustalla. Finanssivalvonnan tilastoissa on kaikkiaan 16 työttömyyskassaa ja niiden jäsenmäärä oli vuoden 2023 lopussa 1 943 881 henkilöä. Etuuksia sai vuonna 2023 13,8 prosenttia jäsenistöstä, missä on suurta kassojen alaan liittyvää vaihtelua. Kassat voivat hakea työnhakuprofiileja yksittäishakuina, kuten muutkin palve-

¹³ Ante Farm (2009); Unemployment and Vacancies. Swedish Institute of Social Research (SOFI), Stockholm University, Working paper 8/2009 sekä Ante Farm (2018); Measuring the Effect of Matching Problems on Unemployment. International Labour Review vol 159, issue 2, p 243-258

lualustalle kirjautuneet tahot. Kassojen potentiaalinen vahvuus työvoimapalvelujen järjestämisessä on tietyillä aloilla toimivien kassojen osalta näiden alojen työmarkkinoiden tuntemus. Todennäköisesti työttömyyskassat hyötyvät työvoimapalveluja järjestäessään profiilitiedoista suhteellisen vähän, mutta vaikutus on kuitenkin lievästi kohtaantoa ja työllistymistä edistävä.

4.1.5 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

4.1.5.1 Vaikutukset työvoimaviranomaisiin

Koska ehdotetut muutokset lisäisivät henkilöasiakaspalvelussa työskentelevien työvoimaviranomaisten harkintavaltaa eikä palvelutarpeeseen nojautuvaa harkintaa ole mahdollista etukäteen määrittää tarkasti, vaikutusarvioihin liittyy merkittävää epävarmuutta.

Epävarmuutta palveluprosessin toimeenpanoon liittyviin vaikutusarvioihin tuo myös tilastointiin liittyvät puutteet. Työhallinnossa ei ole käytettävissä tilastoja siitä, miten todennäköiseksi kunkin työnhakija-asiakkaan työllistymisen itsenäisellä työnhauulla on arvioitu. Käytettävissä olevista tilastoista soveltuvimpia tähän tarkoitukseen on palvelulinjakohtaiset tilastot, jotka antavat osviittaa asiakkaiden palvelutarpeen tasosta. Matalimman palvelutarpeen asiakkaat sijoituvat Ei asiantuntijapalvelun tarvetta sekä Työnvälitys- ja yrityspalvelut –palvelulinjoille. Keskimääräisen palvelutarpeen asiakkaat sijoittuvat ensisijaisesti Osaamisen kehittämispalvelut - palvelulinjalle ja korkean palvelutarpeen asiakkaat Tuetun työllistymisen ja Monialaisen yhteispalvelun palvelulinjoille. Asiakastietojärjestelmään kerätään tietoa asiakkaiden palvelutarpeesta, joka perustuu aiemmin henkilöasiakaspalvelussa käytössä olleeseen palvelulinjakohtaiseen palvelurakenteeseen. Vaikka palvelulinjoihin perustuvasta palvelurakenteesta on työhallinnossa jo luovuttu, on asiakkaiden palvelulinjatietoa kerätty tilastollisista syistä, koska työhallinnossa ei muutoin tilastoida asiakkaiden palvelutarvetta kuvastavaa tietoa.

Lisäksi arviossa on hyödynnettävissä tilastoja siitä, miten suurella osuudella työttömistä työnhakijoista työttömyys pitkittyy halutun tarkasteluajanjakson yli.

Täydentävät työnhakukeskustelut

TE-toimistojen asiakastietojärjestelmästä saatavien tilastojen perusteella vuonna 2023 täydentäviä työnhakukeskusteluja järjestettiin yhteensä 453 000 kappaletta. Palvelulinjoittain tarkasteltuna eniten täydentäviä työnhakukeskusteluja järjestettiin Työnvälitys- ja yrityspalvelut ja Osaamisen kehittämispalvelut –palvelulinjoilla, molemmissa noin 170 000 kappaletta. Korkean palvelutarpeen asiakkaille eli Tuetun työllistymisen palvelulinjan asiakkaille täydentäviä työnhakukeskusteluja järjestettiin 96 000 kappaletta ja korkeimman palvelutarpeen asiakkaille eli Monialainen yhteispalvelu –palvelulinjan asiakkaille 16 000 kappaletta.

Kuten edellä on todettu, asiakaspalvelumallin toimeenpanossa on jääty selvästi asiakkaille järjestettävien asiakastapaamisten määrissä suhteessa laissa edellytettyyn tasoon. Merkittävin osa toimeenpanon vajauksesta johtuu täydentävien työnhakukeskustelujen edellytettyä alhaisemmasta määrästä. Tilastojen mukaan vuonna 2023 työnhakukeskusteluja järjestettiin yhteensä 812 000 kappaletta, eli merkittävästi täydentäviä työnhakukeskusteluja enemmän, vaikka toimeenpanon tason tulisi olla käytännössä päinvastainen. Kaikista asiakastapaamisista täydentäviä työnhakukeskusteluja oli vuonna 2023 noin 30 prosenttia. Mikäli täydentäviä työnhakukeskusteluja olisi järjestetty laissa edellytetty määrä, niitä olisi järjestetty vuonna 2023 noin 1,2 miljoonaa kappaletta.

Työ- ja elinkeinoministeriön arvion mukaan ehdotettujen muutosten jälkeen täydentäviä työnhakukeskusteluja järjestettäisiin vuodessa 164 000–624 000 kappaletta. Palvelumalliin ehdotetun uudistuksen myötä matalan palvelutarpeen asiakkailta täydentävien työnhakukeskustelujen määrä laskisi mahdollisesti huomattavasti. Tästä säästynyt resurssi kohdistuisi enenevässä määrin keskimääräisen ja korkean palvelutarpeen asiakkaiden palveluun. Etenkin korkean palvelutarpeen asiakasryhmille järjestettävien täydentävien työnhakukeskustelujen määrän arvioidaan kasvavan. Koska korkean palvelutarpeen asiakkaita on lukumääräisesti vähemmän kuin matalan ja keskimääräisen palvelutarpeen asiakkaita, työ- ja elinkeinoministeriön arvion mukaan täydentävien työnhakukeskustelujen kokonaismäärä todennäköisesti laskisi nykyisestä noin 150 000 keskustelulla vuodessa.

Ehdotetut muutokset siis vähentäisivät täydentävien työnhakukeskustelujen määrää 150 000 kappaletta verrattuna vuoden 2023 toimeenpanon tasoon. Kun ehdotettujen muutosten vaikutuksia arvioidaan suhteessa laissa edellytettyyn, täydentävien työnhakukeskustelujen arvioidaan vähenevän ehdotettujen muutosten myötä noin 900 000 kappaletta vuodessa. Siten ehdotetut muutokset vähentäisivät työvoimaviranomaisten työmäärää.

Olettaen, että yksi henkilöasiakaspalveluun kohdistettu henkilötyövuosi käsittää vuodessa 210 työpäivää ja yksi työpäivä pitää sisällään työskentelyä seitsemän tuntia ja viisitoista minuuttia, yksi henkilötyövuosi tarkoittaa vuodessa 1522,5 tuntia henkilöasiakaspalveluun kohdistuvaa työtä. Työ- ja elinkeinoministeriön keväällä 2024 toteuttaman TE-palveluiden henkilöasiakaspalvelijoiden työajan kohdentumisen tutkimuksen perusteella yksi täydentävä työnhakukeskustelu kestää keskimäärin 29 minuuttia. Tämä pitää sisällään niin itse tapaamisen kuin tapaamiseen liittyvät esivalmistelu- ja jälkityöt. Siten yksi henkilötyövuosi vastaa 3152 täydentävän työnhakukeskustelun järjestämistä. Näin ollen ehdotetut muutokset tulisivat vähentämään työvoimaviranomaisille täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämisen osalta koituvaa työmäärää yhteensä 49 henkilötyövuoden verran, kun vertailukohtaksi otetaan vuoden 2023 toimeenpanon taso. Mikäli vastaava tarkastelu tehdään lain edellytysten mukaisilla luvuilla, ehdotettujen muutosten tuoma työmäärän vähentyminen vastaisi 286 henkilötyövuotta.

Työnhakuvelvollisuus

Vuoden 2024 marraskuun tilastojen mukaan työnhakuvelvollisuus oli asetettu 59 prosentille työnhakija-asiakkaista eli 260 000 asiakkaalle. Kattavimmin työnhakuvelvollisuus oli asetettu työttömille ja osa-aikaisessa työssä oleville. TE-toimistojen asiakastietojärjestelmästä saatavien tilastojen mukaan työnhakuvelvollisuuden kattavuus pienenee sitä mukaa kun siirrytään kohti korkean palvelutarpeen asiakasryhmiä. Tämä tarkoittaa, että etäällä työmarkkinoista oleville asiakkaille on asetettu työnhakuvelvollisuus harvemmin kuin lähellä työmarkkinoita oleville asiakkaille. Vähiten työnhakuvelvollisuutta oli asetettu työvoiman ulkopuolella oleville ja työllistymistä edistävissä palveluissa oleville asiakkaille. Korkeimmat keskimääräiset työnhakuvelvollisuuden tasot oli asetettu matalan palvelutarpeen työttömille (2,2–2,4) haettua työmahdollisuutta kuukaudessa), ja alhaisimmillaan tasot olivat lyhennetyllä työviikolla oleville (0,2) sekä osa-aikaisessa työssä oleville asiakkaille (0,2–0,5).

Työnhakuvelvollisuuden asettamiseen ehdotettujen muutosten suurimmat vaikutukset kohdistuisivat osa-aikaisessa työssä oleviin asiakkaisiin. Ehdotettujen muutosten myötä osa-aikaisessa työssä oleville asiakkaille asetettaisiin työnhakuvelvollisuuslähtökohtaisesti täytenä, eli heidän tulisi hakea neljää työmahdollisuutta kuukaudessa nykyisen selvästi alennetun työnhakuvelvollisuuden sijaan. Oletus kuitenkin on, että työnhakuvelvollisuuden taso laskisi siirryttäessä osa-aikaisessa työssä oleviin korkean palvelutarpeen asiakkaisiin.

Vuonna 2023 osa-aikaisessa työssä olevia asiakkaita oli keskimäärin noin 43 000 henkilöä. Kun huomioidaan edellä mainittu keskimääräinen asiakasmäärä, ehdotettujen muutosten arvioidut vaikutukset osa-aikaisessa työssä olevien työnhakuvelvoitteen tasoksi sekä nykyisen työnhakuvelvoitteen asettamisen toimeenpanon taso, työ- ja elinkeinoministeriö arvioi, että ehdotettujen muutosten myötä osa-aikaisessa työssä olevien asiakkaiden hakemien työmahdollisuuksien määrä tulisi olemaan noin 65 000 kappaletta kuukaudessa. Tämä tarkoittaisi kyseisen asiakasryhmän haettujen työmahdollisuuksien määrän kasvua noin 50 000 kappaleella kuukaudessa eli noin 600 000 kappaleella vuodessa. Ehdotettujen muutosten ei arvioida aiheuttavan muutoksia muiden asiakasryhmien työnhakuvelvollisuuden tasoon.

Alkuhaastattelut

Ehdotettujen muutosten myötä alkuhaastattelu tulisi järjestää 10 arkipäivän sisällä asiakkaan työnhaun käynnistymisestä nykyisen viiden arkipäivän sijaan. Tämä mahdollistaisi työvoimaviranomaisille laadukkaampien alkuhaastattelujen järjestämisen, koska työvoimaviranomaiselle jäisi enemmän aikaa tutustua asiakkaan työnhaun käynnistämisen yhteydessä antamiin tietoihin ja siten valmistautua paremmin alkuhaastatteluun. Aikamääreen pidentäminen helpottaisi myös eräissä tapauksissa välttämättömien tulkkauspalvelujen järjestämistä alkuhaastattelun yhteyteen.

TE-toimistojen asiakastietojärjestelmästä ilmenevien tietojen mukaan vuonna 2023 järjestettiin 266 000 alkuhaastattelua. Alkuhaastattelujen järjestämisen keston mediaani oli lokakuussa 2024 kahdeksan arkipäivää. Kaikista järjestetyistä alkuhaastatteluista noin kolmasosa pystyttiin järjestämään nykyisessä lainsäädännössä määritellyn viiden arkipäivän sisällä. Toimeenpanon tason perusteella työ- ja elinkeinoministeriö arvioi, etteivät ehdotetut muutokset vähentäisi järjestettyjen alkuhaastattelujen kokonaismäärää eikä muutoksilla siten olisi vaikutuksia työvoimaviranomaisten työmäärään.

Työvoimaviranomaisen haettavaksi osoittamat työmahdollisuudet

Työtarjousten velvoittavuus väheni merkittävästi uuden asiakaspalvelumallin voimaantulon jälkeen keväällä 2022. Ennen kyseistä palvelumalliuudistusta työtarjouksia tehtiin keskimäärin vuositasolla noin 180 000 kappaletta. Uudistuksen jälkeen asiakkaille tehtyjen työtarjousten määrä putosi merkittävästi. Esimerkiksi vuonna 2023 asiakkaille tehtiin alle 10 000 työtarjousta.

TE-toimistojen asiakastietojärjestelmästä saatavista, vuotta 2023 koskevista tilastoista on nähtävissä kaksi selvää ajankohtaa, jolloin tehtyjen työtarjousten määrät ovat suurimmillaan. Nämä ajankohdat ovat työnhaun alkuvaihe ja työnhaun oltua voimassa puoli vuotta, jolloin työtarjoukset muuttuvat velvoittaviksi. Tilastotietojen valossa työtarjousten velvoittavuus siis lisää tehtyjen työtarjousten määrää.

Uuden asiakaspalvelumallin myötä asiakaspalveluprosessiin tehtiin kuitenkin muutoksia, joiden oletetaan vaikuttavan siihen, miten korkeaksi ehdotettujen muutosten myötä työtarjousten kokonaismäärä nousisi. Näitä muutoksia ovat työnhakuvelvollisuus ja työttömyysturvajärjestelmä, jonka mukaan työttömyysturvaseuraamuksia asetetaan vasta toistuvasta työvoimapolitiisesta moitittavasta menettelystä. Näillä arvioidaan olevan asiakkaille annettavien niin sanottujen työtarjousten kokonaismäärää alentava vaikutus verrattuna vuoden 2022 uudistusta edeltävään aikaan. Siten työvoimaviranomaisten työtarjousten velvoittavuuden lisäämisen ei arvioida nostavan tehtyjen työtarjousten määrää vuoden 2022 uudistusta edeltävälle tasolle. Arvion mukaan ehdotetut muutokset lisäisivät asiakkaille annettujen velvoittavien työtarjousten määrää

noin 14 000 kappaleella vuodessa, mikä tarkoittaisi keskimäärin noin 23 000 työtarjouksen tekemistä vuositasona.

Työnhakuprofiilit

Kuten edellä on todettu, työnhakuprofiileihin ehdotetuilla muutoksilla arvioidaan olevan myös työvoimaviranomaisten työmäärää lisäävä vaikutus.

TE-toimistojen asiakastietojärjestelmästä ilmenevien tilastojen perusteella noin kymmenen prosenttia (yhteensä noin 30 000 asiakasta) työnhakija-asiakkaista on julkaissut työnhakuprofiilinsa palvelualueella. Lähtökohtaisesti työnhakuprofiilin laatiminen ja julkaiseminen tulisi velvoittavaksi niille asiakkaille, joille asetetaan työnhakuvollisuus. Syyskuun 2024 tilastojen mukaan noin 260 000 asiakkaalle eli noin 60 prosentille työnhakija-asiakkaista oli asetettu työnhakuvolvoite. Ehdotettujen muutosten myötä noin 230 000 tällä hetkellä asiakkaana olevan henkilön työnhakuprofiili tulisi laatia ja julkaista, kun huomioidaan nykyinen työnhakuprofiilien julkaisemisen taso.

Edellä mainituista 230 000 asiakkaasta arviolta 80 prosenttia eli 184 000 asiakasta julkaisisi työnhakuprofiilinsa itsenäisesti ilman työvoimaviranomaisilta vaadittavaa työpanosta. Tämä vastaa niiden asiakkaiden osuutta, jotka eivät tilastojen mukaan ole laiminlyöneet työnhakuvollisuuttaan vuonna 2023. Muiden osalta työnhakuprofiilin laatiminen ja julkaiseminen vaatisi työvoimaviranomaisen työpanosta arviolta kymmenen minuuttia jokaista laadittua ja julkaistua työnhakuprofiilia kohden. Tämä tarkoittaisi noin 7 700 työtuntia, mikä vastaa noin viittä henkilötyövuotta. Tämä koskisi vain ehdotettujen muutosten voimaantulon alkuvaiheen toimeenpanoa eikä siten tarkoittaisi pysyvää työmäärän kasvua.

Vuonna 2023 alkoi keskimäärin 32 000 uutta työnhakua kuukaudessa, joista arviolta 60 prosenttia oli uusien asiakkaiden tekemiä työnhakujen käynnistämisiä. Tämä tarkoittaa, että vuodessa uusien asiakkaiden työnhakuja käynnistyy noin 230 000 kappaletta. Olettaen, että näistä asiakkaista 80 prosenttia laatii ja julkaisisi itsenäisesti työnhakuprofiilinsa, työvoimaviranomaisten vastuulle jäisi noin 46 000 asiakkaan työnhakuprofiilin laatiminen ja julkaisu. Työvoimaviranomaisten työmäärä näiden osalta arvioidaan olevan noin 7 700 tuntia vuodessa eli viiden henkilötyövuoden vuosittainen, pysyvä työpanos.

Mahdollinen työnhakuprofiilien laatimiseen liittyvä automatiikka vähentäisi työvoimaviranomaisilta edellytettävää lisätyöpanosta edellä arvioidusta tasosta. Automatiikan avulla työvoimaviranomaisten ei tarvitsisi laatia työnhakuprofiileja manuaalisesti, vaan vain tarkastaa automaattisesti laadittujen työnhakuprofiilien tietosisältö ennen niiden julkaisemista. Tämä tarkoittaisi arviolta noin kahden minuutin työmäärää työnhakuprofiilia kohden. Automatiikan käyttöönotto välittömästi ehdotettujen muutosten voimaantulosta lukien vähentäisi olemassa olevien asiakkaiden työnhakuprofiilien laatimiseen vaadittavaa lisätyöpanosta yhtä henkilötyövuotta vastaavaan määrään. Samoin pysyvän vuosittaisen lisätyöpanoksen taso asettuisi automatiikan hyödyntämisen myötä yhteen henkilötyövuoteen.

Työttömyysturva¹⁴

¹⁴ Arvioinnissa käytettyjä lukuja on selostettu tarkemmin kappaleessa xx.xx.xx.

Niiden tilanteiden määrä, joihin liittyvien laiminlyöntien takia työttömyysturvaseuraamuksia voisi tulla asetettavaksi, kasvaisi arviolta noin 150 000:lla vuodessa. Jos oletetaan, että laiminlyöntejä liittyisi tosiasiallisesti noin 10 prosenttiin näistä tilanteista, laiminlyöntejä tapahtuisi vuodessa noin 15 000 nykyistä enemmän.

Työnhakijan tulisi ilmoittaa työnhaustaan ja hänen haettavakseen osoitetun työpaikan hakemisesta työvoimaviranomaiselle ensisijaisesti verkkopalvelun kautta. Muutos lisäisi työnhakijoiden tekemien ilmoitusten määrää nykyiseen verrattuna. Työvoimaviranomaisen käytössä oleva tietojärjestelmä lähettää työnhakijalle automaattisesti selvityspyynnön, jos siihen on aihetta.

Työvoimaviranomaisen työmäärä kasvaisi merkittävästi, jos työnhakijat ilmoittaisivat työllistymissuunnitelman toteuttamisesta ja haettavaksi osoitetun työn hakemisesta merkittävässä määrin muulla tavalla kuin verkkopalvelun kautta. Tähän voidaan kuitenkin vaikuttaa sekä työnhakijoiden neuvonnalla, että verkkopalveluiden toimivuudella ja helppokäyttöisyydellä.

Pääsääntöisesti verkkopalvelussa tapahtuvaa raportointia seurattaisiin automaattisesti vastaavalla tavalla kuin nykyisin työtarjouksiin ja työllistymissuunnitelmien toteuttamiseen liittyvää raportointia. Tarkoituksena ei ole, että työvoimaviranomainen esimerkiksi kävisi läpi työnhakijan tekemiä työhakemuksia. Työnhakua koskevia tietoja hyödynnettäisiin kuitenkin työnhakukeskusteluissa ja täydentävissä työnhakukeskusteluissa. Jos raportoinnissa tai palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä ilmeni seikkoja, joilla voi olla vaikutusta työnhakijan oikeuteen saada työttömyysetuutta, asian käsittelyä jatkettaisiin myös työttömyysturva-asiana.

Niissä tilanteissa, joissa työnhakijan menettelyllä on vaikutusta hänen oikeuteensa saada työttömyysetuutta, työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle annetaan työttömyysturvaseuramusta koskeva työvoimapoliittinen lausunto. Lausunnon antaa KEHA-keskus. Oletuksella, että noin 40 prosentissa tilanteista asetettaisiin työttömyysturvaseuraamus, tähän liittyviä työvoimapoliittisia lausuntoja annettaisiin vuosittain arviolta noin 6 000.

Lisäksi annettaisiin työvoimapoliittisia lausuntoja, joissa KEHA-keskus on ratkaissut asian, mutta työttömyysturvalaissa säädettyjen niin sanottujen pätevien syiden takia seuraamusta ei asetettaisi. Näiden tilanteiden määrän arvioimiseksi ei ole käytettävissä tilastotietoja. Näiden työvoimapoliittisten lausuntojen määräksi vuodessa oletetaan seuraavassa 4 000. Kaikkiaan työvoimapoliittisten lausuntojen määrä kasvaisi vuodessa arviolta noin 10 000:lla.

Yhden työttömyysturvaseuramusta koskevan asian ratkaisemiseen ja sitä koskevan työvoimapoliittisen lausunnon antamiseen kuluu aikaa arviolta noin 20 minuuttia. Arvio sisältää asiaan liittyvien tietojen tarkistamisen, työnhakijan antamaan selvitykseen tutustumisen, mahdollisen lisäselvityspyynnön tekemisen ja sen myöhemmän käsittelyn sekä asian ratkaisemisen ja työvoimapoliittisen lausunnon perustelujen kirjoittamisen.¹⁵ Tällä perusteella työttömyysturvaseuramusten määrän kasvu tarkoittaisi arviolta noin kahta henkilötyövuotta.

Työttömyysturvaseuramusten määrän mahdollinen kasvu lisäisi myös työttömyysetuuden maksajien työtä. Työtä aiheutuisi sekä seuraamuksia koskevien päätösten antamisesta, että mahdollisten seuraamuksia koskevien valitusasioiden käsittelystä. Työttömyysturvaseuramuksia koskevien valitusten määrän mahdollinen kasvu lisäisi myös sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan ja vakuutusosoikeuden työmäärää.

¹⁵ Arvio perustuu Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston työttömyysturvan vastuualueen 2016 tekemään työajan seurantaan.

4.1.5.2 Vaikutukset sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisiin

Selvityksissä on havaittu niin sanottujen työttömien terveystarkastusten (Terveydenhuoltolaki 1326/2010) määrän nousseen tasaisesti työvoimapolveluiden uuden asiakaspolvelumallin käyttönoton jälkeen toukokuusta 2022 alkaen. Vuonna 2021 työttömien terveystarkastuksia tehtiin 3,5 prosentille, vuonna 2022 7,1 prosentille ja vuonna 2023 8,3 prosentille työttömistä.¹⁶ Avo-Hilmo rekisteriaineiston perusteella voidaan todeta työttömien terveystarkastusten asiakas- ja käyntimäärien kasvaneen selvästi valtakunnallisesti ja erittäin merkittävästi muutamilla hyvinvointialueilla asiakaspolvelumallia koskevan uudistuksen jälkeen. Lisäksi VTV:n arvioinnin mukaan TE-henkilöstöstä reilu kolmannes (37 prosenttia) arvioi, että työttömien ohjaaminen terveystarkastuksiin on lisääntynyt merkittävästi uuden palvelumallin myötä.

Työttömän terveystarkastuksiin on samanaikaisesti kuitenkin kohdistunut muitakin kehittämistoimia (lisääntynyt tarjonta Kestävän kasvun ohjelman kehitystyön myötä, sosiaali- ja terveysministeriön päivittämä ohjauskirje hyvinvointialueille v. 2023, kirjaamiskäytäntöjen parantaminen), minkä takia Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) mukaan on vaikea arvioida, mikä osuus kasvusta on johtunut uuden asiakaspolvelumallista ja mikä muista toimista.

Valmistelun aikana THL arvioi, että esitetyillä muutoksilla olisi lyhyen ja pitkän aikavälin vaikutuksia sosiaali- ja terveyspalvelujen kysyntään ja käyttöön sekä hyvinvointialueille tuleviin kustannuksiin. Täsmällinen arvioiminen on kuitenkin haastavaa, sillä työttömien henkilöiden palvelutarpeet ovat hyvin erilaisia ja ulottuvat monelle eri sosiaali- ja terveyspalvelujen osaluelle.

Työvoimaviranomaisen harkintavallan kasvu täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämisessä vapauttaisi viranomaisresursseja niihin asiakkaisiin, jotka lähtökohtaisesti tarvitsevat tukea työllistymisessä. Harkintavallan kasvu ja keskittyminen asiakkaisiin, jotka lähtökohtaisesti tarvitsevat tukea työhaussa, voisi johtaa aiempaa parempaan palvelutarpeiden tunnistamiseen, mistä voisi seurata nykyistä enemmän asiakkaiden ohjaamista sosiaali- ja terveyspalveluihin. Tämä tarkoittaisi, että lyhyellä aikavälillä sosiaali- ja terveyspalvelujen käyttö voisi lisääntyä ja sitä kautta myös hyvinvointialueiden palveluiden järjestämiseen liittyvät kustannukset kasvaisivat. Pelkkä palvelutarpeiden parempi tunnistaminen ei kuitenkaan takaa suoraan sitä, että työnhakijat ohjautuisivat ja saisivat tarpeitaan vastaavia palveluita.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden käytön osalta on laadittu karkea arvio esityksen mahdollisista lyhyen aikavälin vaikutuksista tiettyjen valittujen palvelujen kustannuksiin. Asiakkaiden sosiaali- ja terveyspalvelujen käytön kustannusten on kokonaisuudessaan arvioitu olevan noin 347 miljoonaa euroa vuosittain. Lyhyellä aikavälillä esitettyjen muutosten arvioidaan lisäävän perusterveydenhuollon avosairaanhoidon, mielenterveys- ja päihdetyön sekä työttömien terveystarkastuksien kustannuksia yhteensä noin 2,3–7 miljoonaa euroa vuodessa, painottuen perusterveydenhuollon avosairaanhoidon ja mielenterveys- ja päihdetyöhön. Esimerkiksi niin sanottujen työttömien terveystarkastuksien määrän on arvioitu kasvavan noin 150–450:lla vuodessa. Laskelmat sisältävät merkittäviä epävarmuustekijöitä, mutta ovat suuntaa antavia.

Pitkällä aikavälillä hallituksen esityksessä ehdotettujen muutosten arvioidaan kuitenkin tuovan säästöjä sosiaali- ja terveyspalveluihin. Tämä johtuisi oikean ja tarpeenmukaisen tuen saamisesta aikaisemmassa vaiheessa. Jos esimerkiksi työttömien terveystarkastuksissa onnistuttaisiin

¹⁶ Sotkanet: Tulostaulukko Työttömien terveystarkastukset, % työttömistä (luettu 4.10.2024) [Tulostaulukko - Sotkanet.fi, Tilasto- ja indikaattoripankki](https://www.sotkanet.fi/Tilasto-ja-indikaattoripankki)

tunnistamaan terveysongelmia ja ehkäisemään niiden pahenemista, se toisi säästöjä hyvinvointialueille ja toisaalta työttömän näkökulmasta vähentäisi ongelmien kasautumista.

4.1.5.3 Vaikutukset Kansaneläkelaitokseen

Esityksellä olisi välillisiä vaikutuksia Kansaneläkelaitoksen kuntoutuspalveluihin ohjautumiseen. Vaikutukset syntyisivät, kun työvoimaviranomaiset pystyisivät harkintavallan lisääntyessä keskittymään nykyistä vahvemmin niihin asiakkaisiin, jotka tarvitsevat enemmän tukea ja sitä kautta myös tunnistamaan asiakkaiden mahdollisia muita palvelutarpeita. Tarkkoja arvioita palveluprosessin muutosten vaikutuksista Kansaneläkelaitoksen kuntoutuspalveluihin ohjautumiseen ja kuntoutuksen saamiseen on haasteellista antaa, joten arviot ovat suuntaa antavia. Kansaneläkelaitoksen tilastotietojen perusteella kuntoutuspalvelujen tarvetta olisi arviolta noin 15–30 prosentilla työttömistä. Ammatillisen kuntoutuksen osalta kuntoutustarve voi olla korkeampikin, koska esimerkiksi vuonna 2023 16–29-vuotiaille nuorille tarkoitetun nuoren ammatillisen kuntoutuksen saajista 48 prosentilla kuntoutusta edeltäväksi työtilanteeksi oli merkitty työttömyys.

Kuntoutuspalveluihin ohjattavien asiakkaiden ja mahdollisten Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksien saajien osalta oleellisimpia palvelulinjoja arvioidaan olevan tuetun työllistämisen palvelulinja ja monialaisen yhteispalvelun palvelulinja¹⁷. TE-toimistojen asiakastietojärjestelmästä ilmenevien tietojen mukaan kaikkien työnhakija-asiakkaiden vuosikeskiarvo (syyskuu 2023–elokuu 2024) tuetun työllistämisen palvelulinjalla on hieman alle 104 000 työnhakijaa ja monialaisen yhteispalvelun palvelulinjalla hieman alle 35 000 työnhakijaa. Vammaisten ja pitkäaikaissairausten osalta vastaavat vuosikeskiarvot ovat tuetun työllistämisen palvelulinjalla noin 26 000 työnhakijaa ja monialaisen yhteispalvelun palvelulinjalla 10 300 työnhakijaa. Muuhun kuin Kansaneläkelaitoksen nuoren ammatillisen kuntoutuksen palveluihin hakeuduttaessa edellytyksenä on lääkärin toteama sairaus- tai vammadiagnoosi ja B-lääkärinlausunto. Perustelumpaa on arvioida vammaisiin ja pitkäaikaissairaisiin liittyviä vaikutuksia työnhakija-asiakkaita koskevien tietojen pohjalta. Yhteenlaskettuna tuetun työllistämisen ja monialaisen yhteispalvelun palvelulinjoilla oli 36 300 vammaista henkilöä tai pitkäaikaissairasta työnhakija-asiakasta: 15 prosenttia näistä työnhakija-asiakkaista tarkoittaisi noin 5 400 työnhakijaa, 20 prosenttia noin 7 300 työnhakijaa ja 30 prosenttia noin 10 900 työnhakijaa.

Osatyökykyisten reitit työllisyyteen - etuudet, palvelut, tukitoimet -selvityshenkilöiden raportissa on arvioitu, että noin 16 000 pitkäaikaistyöttömän työkykyä voitaisiin kohentaa hoidoilla, kuntoutuksella ja työmarkkinoiden joustoilla¹⁸. Osalla hoidon ja terveydenhuollon palveluihin ohjaamisen tarve olisi todennäköisesti ensisijaisempaa ja tarkoituksenmukaisempaa kuin ohjaaminen suoraan kuntoutuspalveluihin. Kansaneläkelaitoksen tilastotietojen mukaan uusia myönnteisiä kuntoutusratkaisuja tehtiin vuosina 2021–2023 yhteensä noin 8 000 henkilölle, joilla kuntoutusta edeltäväksi työtilanteeksi oli merkitty työttömyys. Yhteensä kuntoutusta myönnettiin mainittuna aikana x henkilölle.

Suuntaa antavasti voidaan arvioida, että 8 000–10 000 työnhakija-asiakasta voisi olla ensisijaisesti kuntoutuspalveluiden tarpeessa. Osa näistä asiakkaista voitaneen tunnistaa työnhakija-asiakkaiden palveluprosessissa. Tällä hetkellä tilastotietojen mukaan vain harvalle kuntoutusta saaneelle on merkitty vireilläolon¹⁹ syyksi TE-toimiston tai työllisyyden kuntakokeilujen aloite.

¹⁷ Oivo & Kerätär 2018, <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161151>

¹⁸ Oivo & Kerätär 2018, <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161151>

¹⁹ Vireilläololla tarkoitetaan, että kuntoutushakemus on käsittelyssä.

On kuitenkin mahdollista, että vireilläolon syyksi on merkitty jokin muu kuin TE-toimiston aloite (esimerkiksi terveydenhuollon aloite), vaikka alun perin arvio kuntoutustarpeesta ja aloite kuntoutukseen hakeutumiseen on tullut TE-toimistosta tai työllisyyden kuntakokeiluista. Luvut eivät näin ollen välttämättä anna tosiasiallista kuvaa TE-toimistojen tai työllisyyden kuntakokeilujen kautta Kelan kuntoutuspalveluihin ohjatuneista asiakkaista.

Jos palveluprosessissa pystyttäisiin tunnistamaan kuntoutuksen tarpeessa olevia työnhakija-asiakkaita ja heidät ohjattaisiin hakemaan kuntoutusta, niin vain osalla prosessi johtaisi myönteiseen kuntoutuspäätökseen ja kuntoutuspalvelun alkamiseen. Hakemuksista esimerkiksi ammatilliseen kuntoutukseen hylättiin vuonna 2023 noin 20 prosenttia ja nuoren ammatilliseen kuntoutukseen noin 27 prosenttia. Kuntoutushakemuksen hylkääminen voi johtua muun muassa lääketieteellisistä syistä, jos haetun kuntoutuksen ei voida katsoa olevan tarkoituksenmukaista tai siitä, että kuntoutusvastuu kuuluu lain mukaan jollekin muulle taholle.

4.1.5.4 Vaikutukset Aluehallintovirastoon

Työvoimaviranomaisten laillisuusvalvontakuuluu Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle (AVI). Laillisuusvalvonta on ollut vuonna 2021 alkaneissa työllisyyden edistämisen kuntakokeiluissa edellä mainitun aluehallintoviraston tehtävänä. Koska kuntien järjestämistä työvoimapaaluista ei ole vielä juurikaan kokemusta muutoin kuin kuntakokeiluista, ehdotettujen muutosten osalta laillisuusvalvonnan vaikutusten arviointi on joissain määrin haastavaa. AVI:n laatiman vuoden 2023 työllisyyden kuntakokeilujen valvontaraportin²⁰ mukaan työnhakijan palveluprosessia koskevat kantelut ovat kuitenkin suurin aiheryhmä AVI:iin saapuneista kuntakokeiluja koskevista kanteluista, joten oletettavasti palveluprosessin lainsäädäntöön tehtävät muutokset vaikuttaisivat AVI:n tekemään laillisuusvalvontaan.

Ehdotetut muutokset toisaalta vaikeuttaisivat ja toisaalta helpottaisivat laillisuusvalvontatehtävän suorittamista. Työnhakuvelvollisuuden osalta ehdotetut sääntelyn yksinkertaistamista ja tietystä poikkeuksista luopumista koskevat muutokset helpottaisivat kanteluiden tutkintaa, koska lainsäädännössä asetetut poikkeukset vaikeuttavat yksittäisten tapausten tutkintaa. Toisaalta esitetyt työvoimaviranomaisen harkintavallan lisäämistä täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämisessä ja työnhakuvelvoitteen asettamisessa koskevat muutokset lisäävät kanteluiden tutkimisen haasteellisuutta. Osaltaan tätä haastetta on pyritty hallitsemaan työllistymissuunnitelman sisältöön ehdotetuilla muutoksilla, joiden mukaan suunnitelmaan olisi jatkossa sisällytettävän muun muassa mahdollinen peruste työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättämiselle. Lisäksi suunnitelmaan olisi sisällytettävä täydentävien työnhakukeskustelujen ajankohdat, koska prosessin kaavamaisuudesta luovuttaisiin. Kantelutapauksien tutkinnassa työllistymissuunnitelmaan kirjatut asiat helpottavat ja nopeuttavat valvontaviranomaisen toimintaa, mikä edesauttaa tapausten nopeaa käsittelyä.

4.1.6 Vaikutukset tietoyhteiskuntaan

Tietosuojavaikutukset

Yleisen tietosuojasetuksen 35 artiklassa edellytetään, että rekisterinpitäjä toteuttaa ennen käsittelyä arvioinnin suunniteltujen käsittelytoimien vaikutuksista henkilötietojen suojalle, jos käsittely todennäköisesti aiheuttaa korkean riskin luonnollisen henkilön oikeuksien ja vapauksien

²⁰ Aluehallintoviraston työllisyyden kuntakokeilujen julkaisematon vuosiraportti, VN/12331/2024. Vuoden 2024 osalta tietoja ei ole käytettävissä.

kannalta. Arvioinnin tarpeellisuutta arvioitaessa on otettava huomioon käsittelyn luonne, laajuus, asiayhteys ja tarkoitukset. Lainsäätäjä voi osana lainvalmistelua tehdä tietosuojaa koskevan vaikutusten arvioinnin. Jos vaikutusten arviointi toteutetaan lainsäädäntötyön yhteydessä, ei vaikutustenarviointia ole välttämätöntä tehdä enää kyseisten käsittelytoimien yhteydessä. Tietosuojavaltuutettu on pitänyt tätä erittäin kannatettavana korkean riskin käsittelyssä (lausunto 777/03/2018). Tietosuojavaltuutettu on katsonut riskejä liittyvän erityisten henkilötietoryhmien lisäksi esimerkiksi laajamittaiseen henkilötietojen käsittelyyn, joka koskee suurta rekisteröityjen määrää. Korkea riski liittyy myös käyttöoikeuksien osalta suureen määrään tietojärjestelmän käyttäjiä ja heille myönnettyihin käyttöoikeuksiin (lausunto 777/03/2018).

Rekisteröityjen määrän ja henkilötietojen käsittelijöiden määrän perusteella arvioidaan, että palvelualustaan, työnhakuprofiilien tietovarantoon sekä työnhakuprofiilien tietojen käsittelyyn liittyviin ehdotettuihin muutoksiin liittyisi todennäköisesti tietosuojavaltuutetun lausunnossa esiin nostama korkea riski. Arvioinnissa on myös tunnistettu todennäköistä korkeaa riskiä työnhakuprofiilien julkaisemisvelvollisuuteen liittyen sekä työnhakijoiden että työvoimaviranomaisten osalta.

Esitetyn perusteella katsotaan tarkoituksenmukaisesti toteuttaa osaltaan yleisen tietosuojasetuksen 35 artiklassa tarkoitettu vaikutusten arviointi jo lainsäädäntötyön yhteydessä.

Arvioinnin on tietosuojasetuksen 35 artiklan 7 kohdan mukaan sisällettävä vähintään:

- a) järjestelmällinen kuvaus suunnitelluista käsittelytoimista ja käsittelyn tarkoituksista, mukaan lukien tarvittaessa rekisterinpitäjän oikeutetut edut;
- b) arvio käsittelytoimien tarpeellisuudesta ja oikeasuhteisuudesta tarkoituksiin nähden;
- c) arvio 1 kohdassa tarkoitetuista rekisteröityjen oikeuksista ja vapauksista koskevista riskeistä; ja
- d) suunnitellut toimenpiteet riskeihin puuttumiseksi, mukaan lukien suoja- ja turvallisuustoimet ja mekanismit, joilla varmistetaan henkilötietojen suoja ja osoitetaan, että tätä asetusta on noudatettu ottaen huomioon rekisteröityjen ja muiden asianomaisten oikeudet ja oikeutetut edut.

Säännökset a-alakohdassa tarkoitetuista käsittelyn tarkoituksista, oikeusperusteesta sekä henkilötietojen käsittelyn edellytyksenä olevista käyttöoikeuksista sisältyvät järjestämislain 14 lukuun. Käsittelyn tarkoituksesta säädettäisiin osin myös nykyisin voimassa olevassa järjestämislain 12 luvussa työnhakijoiden osalta.

Ehdotettuun lainsäädäntöön sisältyy säännökset henkilökohtaisesta käyttöoikeudesta, joka on rajattu järjestämislaissa säädettyihin lakisääteisiin työnhakuprofiileihin liittyviin tehtäviin. KEHA-keskus, kunta tai kuntayhtymä myöntäisi käyttöoikeuden palveluksessaan olevalle henkilölle ja KEHA-keskus ylläpitäjänä vastaisi käyttöoikeuksien teknisestä toteuttamisesta. Näin pienennetään käsittelijöiden suuresta määrästä johtuvaa riskiä henkilötietojen käsittelylle ja osaltaan varmistetaan, että käsittelytoimet ovat tarpeellisia ja oikeasuhtaisia tarkoitukseen, eli lakisääteisten tehtävien hoitamiseen nähden. Viranomaisten tehtäviä ja käyttöoikeuksia koskevien säännösten arvioidaan ohjaavan käsittelytoimia siten, että niiden on oltava tarkoituksiin nähden tarpeellisia ja oikeasuhtaisia. Lisäksi tarkempaa ohjeistusta voidaan antaa palvelualustan ylläpitäjän toimesta.

Työnantaja, yksityinen työnvälitysyriety tai työttömyyskassa voisi valtuuttaa Suomi.fi -valtuutuksella esimerkiksi palveluksessaan olevan henkilön toimimaan puolestaan palvelualustalla.

Tällöin valtuutuksen saanut henkilö voisi esimerkiksi hakea ja tarkastella julkaistuja työnhaku-profiileita. Suomi.fi -valtuutuksen antanut taho vastaisi siitä, että valtuutukset ovat ajantasaiset sekä siitä kenelle valtuutus myönnetään. Näin ohjataan myös palvelualustalla hakuja ja tarkasteluja tekevien tahojen toimintaa ja rajoitetaan tarkasteluja ja hakuja tekevien tahojen piiriä.

KEHA-keskukselta mukaan asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvista järjestelmistä, joihin myös palvelualusta kuuluu kerätään lokitietoja palvelun teknisestä toiminnasta, tietoliikenteestä, tietoturvatapahtumista sekä henkilötietojen käsittelystä. Kaikki henkilötietojen katselu, muokkaaminen ja poistaminen kirjataan lokiin. Lokitiedostot suojataan niin, että niiden muuttaminen tai poistaminen palvelun suoritus- tai ylläpito-oikeuksin ei ole mahdollista. Tekniset lokit ja henkilötietoja sisältävät lokit eriytetään toisistaan. Henkilötietoja sisältävät lokit suojataan niin, että niiden lukeminen on mahdollista ainoastaan tehtävään nimetyiltä henkilöiltä. Lokien säilytysaika määritellään niin, että lokit mahdollistavat henkilötietoihin tai muihin sallassa pidettäviin tietoon kohdistuvien rikosten selvityksen rikoksen vanhenemisajan puitteissa, mutta säilytysajassa huomioidaan myös tietosuojasetuksen vaatimukset henkilötietojen säilytykselle.

Kuten edellä on todettu palvelualustan sekä työnhakuprofiilien tietovarannon käyttöön liittyy todennäköisesti korkea riski rekisteröityjen oikeuksien ja vapauksien kannalta rekisteröityjen ja käsittelijöiden suuren määrän vuoksi. KEHA-keskuksen ja työvoimaviranomaisten väliseen käytännön vastuunjakoon liittyviä potentiaalisia riskejä pyritään vähentämään siten, että laissa säädettäisiin yhteisrekisterinpitäjyydestä ja rekisterinpitäjien välisestä vastuunjaosta ja tehtävistä. Määrittelemällä rekisterinpitäjien välinen vastuunjakko, tehtävät ja siten rekisteröityjen oikeuksista vastaavat tahot, lainsäädännössä voitaisiin myös turvata rekisteröityjen oikeusasemaa.

Korkeat riskit liittyisivät myös todennäköisesti osittain julkiseen internetissä olevaan tietopalveluun sekä lähtökohtaisesti anonyymien työnhakuprofiilien julkaisuun palvelualustalla. Julkaistuja työnhakuprofiileja voisivat tarkastella ja hakea palvelualustalle kirjautuneet tiettyssä roolissa olevat työnantajat, yksityiset työnvälitysyrietykset sekä työttömyyskassat. Lisäksi työnhakuprofiileja voisivat tarkastella KEHA-keskuksen ja työvoimaviranomaisen palveluksessa olevat henkilöt, jos lakisääteisen tehtävän hoitaminen tätä edellyttää. Laissa säädettäisiin tiedoista, joita työnhakuprofiilin tulisi sisältää, mitä se voisi sisältää ja mitä se ei saisi sisältää. Lisäksi säädettäisiin tyhjentyvästi niistä tiedoista, joita työvoimaviranomaisen työnhakijasta laatima ja julkaisema työnhakuprofiili voisi sisältää. Lähtökohtaisesti anonyymit työnhakuprofiilit sekä se, että ne julkaistaisiin osittain julkisessa internetissä olevassa tietopalvelussa (palvelualustalla), joka vaatii hakuja ja tarkasteluja tekevältä taholta kirjautumisen, toimisivat sellaisina suojaaineina, joilla pyrittäisiin vähentämään profiilien julkaisemisesta johtuvaa todennäköistä korkeaa riskiä. Lisäksi palvelualustalle tapahtuvat kirjautumiset ja muut toimet lokitettaisiin sekä viranomaisen toimia seurattaisiin käyttöoikeuksilla. Näillä suojaustoimilla voitaisiin selvittää jälkikäteen mahdolliset tietosuojaloukkaukset sekä rikokset ja näin parantaa rekisteröidyn oikeusasemaa. Tältä osin työnhakijoiden työnhakuprofiilissa julkaistavia tietoja olisi pidettävä tarpeellisina ja oikeasuhteisina julkaisemisella tavoiteltuun päämäärään, eli työnhakijan työllistymiseen nähden.

Toimenpiteitä henkilötietojen käsittelyyn liittyvään korkeaan riskiin puuttumiseksi on selvitetty ja valmisteltu osana hallituksen esitystä. Työn tukena oli kesän ja syksyn 2024 aikana ulkopuolinen taho, joka arvioi silloisessa hallituksen esityksen luonnoksessa ehdotetuista muutoksista mahdollisesti aiheutuvia tietosuojaan liittyviä riskejä. Esityksen myöhemmässä valmistelussa on huomioitu ulkopuolisen tahon esiin nostamia riskejä ja uhkia.

Arvioinnin havaintojen mukaan todennäköiset tietosuojaan liittyvät riskit koskevat pitkälti samoja uhkia ja riskejä, jotka koskivat koko Digitaalisten TE-palvelujen uudistuksen kokonaisuutta. Nyt ehdotetussa kokonaisuudessa olisi kaksi eri roolia, joiden tietoja käsitellään hieman eri tavoin, henkilö ja työnhakija. Roolien tietojen käsittely, niihin liittyvät käyttöoikeudet ja rekisterinpitäjäys, sekä roolin vaihtuminen tuovat teknisiä haasteita kokonaisuuden toteuttamiselle.

Arvioinnin johtopäätösten mukaan suurimpia muutoksiin liittyviä riskejä on käyttäjän informoinnin mahdolliset puutteet. Uhkana on, että tietosuojan toteutuminen annettujen tietojen osalta jää ilman teknisiä kontrolloja liikaa työnhakijan vastuulle. Riskien hallintakeinoiksi on tunnistettu muun muassa KEHA-keskuksen velvollisuus tiedottaa profiilin laatijaa työnhakuprofiilin laatimisvaiheessa vapaamuotoisen esittelyn ja linkkien sisältämien tietojen rajauksista sekä henkilöyden paljastumisen mahdollisuudesta samassa yhteydessä, kun tarjotaan mahdollisuus lisätä esittely ja ulkopuolisten palveluiden linkkejä profiiliin.

Edellä mainittujen suojakeinojen lisäksi työnhakija voisi itse milloin tahansa muokata ja poistaa työnhakuprofiilinsa sisältämiä tietoja, kunhan profiili edelleen sisältäisi työnhaun ja työllistymisen kannalta olennaisia tietoja työnhakijan koulutuksesta, työkokemuksesta, muusta osaamisesta ja työtoiveista. Työnhakija voisi siis tietojen muokkaamisella ja poistamisella myös itse vaikuttaa niihin tietoihin mitä julkaistussa profiilissa on ja näin vaikuttaa omaan yksityisyyden suojaansa, vaikkakaan työnhakijalla ei työnhaun voimassa ollessa olisi mahdollisuutta kokonaan perua työnhakuprofiilinsa julkaisemisesta. Julkaisemisen työnhakija voisi perua välittömästi työnhaun voimassaolon päätyttyä – tiedot siis olisivat julkaistuna vain niin kauan kuin se olisi tarpeellista, eli sen ajan, jonka työnhakija tosiasiaa etsii työtä itselleen.

Tietosuojalain sisältämät säännökset vaitiolovelvollisuudesta ja sen sanktioinnista on katsottavissa suojatoimiksi. Tietosuojalaki on yleislaki, joten nämä suojatoimet koskevat myös henkilötietojen käsittelyä palvelualustalla ja työnhakuprofiilien tietovarannossa. Tiedonhallintalaissa tarkoitettuja tiedonhallintayksikön tietoturvallisuuden varmistamiseen liittyviä velvollisuuksia voidaan myös pitää suojatoimina. Näistä toimista vastaa pääasiassa KEHA-keskus, mutta osaltaan myös työvoimaviranomainen palveluksessaan olevien henkilöiden osalta. Myös kyseistä yleislakia sovelletaan tietojen käsittelyyn. Lisäksi hallinnon yleislakeja ja virkavastuuta koskevia säännöksiä sovelletaan KEHA-keskuksen ja työvoimaviranomaisten toiminnassa.

Edellä mainittujen palvelualustan ja työnhakuprofiilien tietovarannon suojatoimien ja käyttöoikeuksien, osittain julkisen palvelualustan, henkilötietojen riskien hallintakeinojen sekä työnhakijan työnhakuprofiiliin omien tietojen muokkaamis- ja poistamismahdollisuuden katsotaan muodostavan sellaiset suoja- ja turvallisuustoimet ja mekanismit, joilla voitaisiin varmistaa henkilötietojen suoja ja osoittaa, että yleistä tietosuojasetusta on noudatettu ottaen huomioon rekisteröityjen ja muiden asianomaisten oikeudet ja oikeutetut edut.

Yleisen tietosuojasetuksen mukaan jäsenvaltion on kuultava tietosuojavaltuutettua valmistellessaan hallituksen esitystä, joka liittyy henkilötietojen käsittelyyn. Tietosuojavaltuutetun toimistolta on pyydetty lausunto esitysluonnoksesta kirjallisen lausuntokierroksen yhteydessä.

[Täydennetään lausuntokierroksen aikana/ jälkeen]

Tiedonhallinnan muutosvaikutukset

Järjestämislakia koskevaan esitykseen sisältyy tiedonhallintaa koskevia säännöksiä. Esityksen valmistelun yhteydessä on tehty tiedonhallintalain 8 §:n 2 momentissa edellytetty tiedonhallinnan muutosten arviointi. Esityksellä on tunnistettu olevan vaikutuksia tiedonhallinnan vastuisiin, tietoturvaan ja yhteisrekisterinpitäjyys vaikuttaisi myös tietojen luovuttamiseen sekä työvoimaviranomaisen uudella lakisääteisellä tehtävällä olisi vaikutuksia tietovarantojen yhteentoimivuuteen ja hyödyntämiseen. Vaikutuksia ei arvioida olevan asiakirjojen julkisuuteen tai salassapitoon.

Tiedonhallinnan vastuut

Tiedonhallintaan liittyviä vastuita ja tehtäviä koskevat muutokset kohdistuisivat KEHA-keskukseen ja työvoimaviranomaisiin. KEHA-keskus ja työvoimaviranomainen voisivat myöntää käyttöoikeuden palvelualustalle palveluksessaan olevalle henkilölle, mutta KEHA-keskus vastaisi käyttöoikeuden teknisestä avaamisesta. Samoin toimittaisiin käyttöoikeuden sulkemisen yhteydessä. KEHA-keskus ja työvoimaviranomaiset olisivat työnhakuprofiilien tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä. Työvoimaviranomaiset myös laatisivat ja julkaisivat tietyissä tilanteissa työnhakijan työnhakuprofiilin palvelualustalla sekä valvoisivat palvelualustan käyttöä yhdessä KEHA-keskuksen kanssa. Mainitut tehtävät olisivat uusia työvoimaviranomaisille ja KEHA-keskukselle. Lakiesitykseen on sisällytetty tarvittavat säännökset edellä mainituista KEHA-keskuksen ja työvoimaviranomaisen ehdotetuista tehtävistä.

KEHA-keskus vastaisi edelleen nykyistä järjestämislakia vastaavasti palvelualustan kehittamisestä ja ylläpidosta, palvelualustan käyttöehtojen määrittelystä, osaltaan palvelualustan käytön valvonnasta sekä työnhakuprofiilien tietovarannon kehittamisestä ja ylläpidosta sekä tietojen poistamisesta työnhakuprofiilien tietovarannosta. Tältä osin tiedonhallintaan ei tulisi muutoksia.

Yhteisrekisterinpitäjyys

KEHA-keskus vastaisi järjestämislain muutoksien mukaan työnhakuprofiilien tietovarannon osalta yleisen tietosuoja-asetuksen 12 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista, 25 artiklassa tarkoitettuun sisäänrakennettuun ja oletusarvoiseen tietosuojasta, 32 artiklassa tarkoitettuun käsittelyn turvallisuudesta, 35 artiklassa tarkoitettuun tietosuoja koskevasta vaikutustenarvioinnista, 36 artiklassa tarkoitettuun ennakkokuulemisesta sekä muista sellaisista yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädetyistä rekisterinpitäjän velvollisuuksista, jotka koskevat käytettävän tietojärjestelmän tietoturvasuutta.

Työvoimaviranomaiset vastaisivat muista kuin KEHA-keskukselle säädetyistä yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjien tehtävistä. Kukin työvoimaviranomainen vastaisi rekisterinpitäjän tehtävistä asiakkaidensa osalta.

KEHA-keskus vastaisi kuitenkin yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän tehtävistä, siltä osin kuin kysymys olisi sellaisten henkilöiden työnhakuprofiileihin liittyvistä tiedoista, jotka eivät olisi koskaan rekisteröityneet työnhakijoiksi. KEHA-keskus olisi mainittujen henkilötietojen osalta ainoa rekisterinpitäjä.

Rekisterinpitäjä voisi myös vaihtua tilanteessa, jossa henkilö, joka olisi laatinut työnhakuprofiilin rekisteröityisi työnhakijaksi. Tällöin henkilön rekisterinpitäjyys siirtyisi KEHA-keskukelta, KEHA-keskuksen ja työvoimaviranomaisen yhteisrekisterinpitäjyydeksi. Tämän ei kuitenkaan katsottaisi heikentävän rekisteröidyn oikeuksia käyttää yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettuja oikeuksiaan rekisterinpitäjiä vastaan.

Tietoturvallisuus

KEHA-keskus olisi edelleen palvelualustan ylläpitäjä ja vastaisi jatkossakin palvelualustan teknisestä tietoturvasta. Ylläpitäjän tehtäviin kuuluisivat myös ne tiedonhallintalaissa säädetty tehtävät, kuten lokitietojen kerääminen ja käyttöoikeuksien määrittäminen, joista ei tarkemmin säädettäisi järjestämislaissa.

KEHA-keskus, kunta ja kuntayhtymä voisivat myöntää ja poistaa käyttöoikeuden palvelualustalle palveluksessaan olevalle henkilölle. Käyttöoikeuden teknisestä avaamisesta ja sulkemisesta vastaisi kuitenkin KEHA-keskus käyttöoikeuden myöntäneen tai poistaneen viranomaisen pyynnöstä.

Työvoimaviranomaisen vastuulla olisi laatia ja julkaista työnhakuprofiili henkilöstä, joka ei itsenäin määrääjässä toimisi. Työnhakuprofiilin laatimiseen ja julkaisemiseen voitaisiin käyttää järjestämislain 120 §:ssä tarkoitettuun valtakunnalliseen tietovarantoon työnhakijasta tallennettuja tietoja, jotka olisivat tarpeellisia työnhakuprofiilin laatimisen tai julkaisemisen kannalta. Tältä osin järjestämislaissa säädettäisiin tarkkarajaisesti niistä tarpeellisista tiedoista, joita viranomaisen laatima ja julkaisema profiili voisi sisältää. Viranomaisen tehtävänä olisi varmistaa ennen julkaisemista, että profiili sisältäisi vain laissa sallittuja tietoja.

Esitettyjen muutoksien merkittävimmät riskit tietoturvan näkökulmasta liittyvät käyttäjien osaamiseen ja järjestelmän ylläpitäjien teknologiaosaamiseen. Käyttäjien osaamiseen liittyvällä riskillä tarkoitetaan muun muassa sitä, että järjestelmää ei osata käyttää tai sitä, että koulutus ja perehdytys on puutteellista. Teknologiaosaamiseen liittyvät tietoturvariskit muodostuisivat mahdollisista haavoittuvuuksista, joita ei havaittaisi tietoturvatestausvaiheessa ennen muutosten käyttöönottoa sekä haavoittuvuuksiin, jotka syntyvät käyttöönoton jälkeen.

Käyttöoikeuksiin liittyy myös riskejä esimerkiksi tilanteissa, joissa käyttöoikeuden myöntänyt taho ei sulkisi käyttöoikeutta palveluksessaan olevan henkilön lopettaessa työ- tai virkasuhteensa tai tilanteessa, jossa henkilön työtehtävät muuttuisivat olennaisesti.

Suomi.fi -valtuutukseen liittyisi myös riski työ- tai virkasuhteen päättyessä, sillä henkilö voisi valtuutuksella tarkastella ja hakea työnhakuprofiileja. Valtuutuksen myöntäneen tahon tulisi siis perua valtuutus tällaisessa tilanteessa. Riskiä voidaan kuitenkin pitää vähäisenä.

Tietoaineistojen muodostaminen ja luovutustapa

Lakiesitykseen sisältyvillä muutoksilla ei olisi vaikutuksia asiakirjan sähköiseen muotoon muuttamiseen, tietojen saatavuuteen koneluettavassa muodossa, otteiden ja todistusten keräämiseen asiakkailta, tietoaineistojen muodostamiseen tai tietojen luovutustapaan.

Tietojen luovuttamisen osalta muutoksia seuraisi kuitenkin ehdotetusta työnhakuprofiilien tietovarannon yhteisrekisterinpitäjyydestä. KEHA-keskus ja työvoimaviranomainen vastaisivat asiakkaidensa osalta tietojen luovuttamisesta työnhakuprofiilien tietovarannosta tiedonsaantiin oikeutetuille tahoille. KEHA-keskus voisi luovuttaa työnhakuprofiilien tietovarannosta tietoja tiedonsaantiin oikeutetulle riippumatta siitä, minkä työvoimaviranomaisen asiakkaasta on kyse tai esimerkiksi tilanteessa, jossa henkilö ei olisi rekisteröitynyt työnhakijaksi. Säännöksen tarkoituksena on, että KEHA-keskus voisi keskitetysti vastata tietojen luovuttamisesta.

Tahoja, jotka voisivat kirjautuneena hakea ja tarkastella palvelualustalla julkaistuja työnhaku-profiileja, ehdotetaan laajennettavaksi. Tämän voitaisiin arvioida olevan välillisesti tietojen luovuttamiseen liittyvä muutos, jolla olisi tiedonhallintaan liittyviä vaikutuksia ylläpitäjälle, eli KEHA-keskukselle, sillä tämä vaatisi määrittelyjä palvelualustan toimivuuteen.

Palvelualustalle kirjautunut rekisteröity voisi siirtää halutessaan työnhakuprofiilin tietoja toiselle rekisterinpitäjälle. Edellytyksenä olisi kuitenkin, että palvelualustan ylläpitäjä (KEHA-keskus) olisi mahdollistanut tällaisen tietojen siirtämisen tietyille ulkopuoliselle rekisterinpitäjälle rajapintojen avulla. Kyseessä ei olisi tilanne, jossa viranomainen luovuttaisi tietoja, vaan rekisteröity tekisi itse halutessaan luovutustoimen ja hallitsisi tältä osin tietojensa luovuttamista itse. Tällainen luovuttaminen edellyttäisi kuitenkin, että KEHA-keskus rakentaisi uusia rajapintoja ulkopuolisille rekisterinpitäjille.

Muutoksia ehdotettaisiin myös työnhakijoiden työnhakuprofiilien tietojen säilyttämisen osalta. Työnhakuprofiilien tiedot arkistoitaisiin arkistointilain (831/1994) mukaan.

Tietovarantojen yhteentoimivuus ja hyödyntäminen

Esitetyillä muutoksilla ei tunnistettu olevan vaikutuksia viranomaisten välisten tiedonsiirtojen sisältöihin.

Työvoimaviranomaisen lakisääteisen tehtävän suorittaminen edellyttäisi kuitenkin, että työvoimaviranomaisella olisi katselu- ja hakumahdollisuus työnhakuprofiilien tietovarantoon, mikä olisi sidottu käyttöoikeuteen ja lakisääteisen tehtävän suorittamiseen. KEHA-keskus palvelualustan ylläpitäjänä mahdollistaisi katselu- ja hakumahdollisuuden palvelualustalle ja työnhakuprofiilien tietovarantoon rajapintojen ja tietojärjestelmien kommunikoinnin avulla.

Työnhakijan työnhakuprofiilista voitaisiin laatia myös automaattisesti luonnos työnhakijan työnhakijaksi rekisteröitymisen yhteydessä antamien tietojen perusteella. Rekisteröitymisen yhteydessä annettavat tiedot tallennetaan valtakunnalliseen tietovarantoon, jonka tietoja voitaisiin edellä kerrotusti hyödyntää työnhakuprofiilin laatimisessa ja julkaisemisessa. KEHA-keskus vastaisi molempien järjestelmien osalta ylläpidosta ja kehittämistä ja tältä osin myös tarvittavan automatiikan ja rajapintojen rakentamisesta.

4.1.6.1 Tietojärjestelmävaikutukset

Esityksellä olisi muutosvaikutuksia työvoimaviranomaisten käytössä oleviin tietojärjestelmiin. Muutosvaikutukset aiheutuisivat henkilöasiakkaan palveluprosessiin ja työnhakuprofiilien käyttöön liittyvistä muutosesityksistä. Lisäksi tietojärjestelmäkustannuksia aiheutuisi työvoimaviranomaisten tekemän palvelutarpeen arvioinnin tueksi kehitettävästä tekoälypohjaisesta palvelutarvearviotyökalusta.

Palveluprosessiin esitetyt muutokset eivät olisi työmäärältään kovinkaan suuria tietojärjestelmien kehittämisen näkökulmasta. Muutokset kohdentuisivat työvoimaviranomaisten asiakastietojärjestelmään. Muutokset aiheutuisivat seuraavista palveluprosessiin esitetyistä muutoksista:

- työvoimaviranomaisen kirjallisesta muistutuksesta luopuminen,
- työvoimaviranomaisen osoittamat työmahdollisuudet,

- alkuhaastattelun järjestäminen viiden arkipäivän sijaan 10 arkipäivän kuluessa työnhaun käynnistymisestä,
- toistuvan asioinnin laiminlyönnistä luopuminen ja työnhaun päättäminen ensimmäisen asioinnin laiminlyöntiin.

KEHA-keskuksen arvion mukaan edellä mainittujen muutosten kustannus olisi enimmillään 420 000 euroa.

Näiden lisäksi on tunnistettu tarve mahdollistaa toiminnallisuus, jolla kirjallisen muistutuksen tilalle rakennettaisiin ennakkollinen muistutusjärjestelmä, jotta asiakkaiden tahattomat työnhaku- tai täydentävien työnhakukeskustelujen väliin jättämiset minimoitaisiin. Ennakollisesta muistutusjärjestelmästä ei säädettäisi laissa, mutta se tukisi olennaisesti ehdotetun sääntelyn toimeenpanoa. Ennakollinen muistutusjärjestelmä mahdollistaisi tarvittaessa myös työvoimaviranomaisten omat asiakkaille suunnatut muistutusratkaisut. KEHA-keskuksen tekemän arvion mukaan toiminnallisuus Suomi.fi -viestien kautta kustantaisi noin 150 000 euroa. KEHA-keskuksen tekemän arvion mukaan työnhakuprofiileihin ja palvelualustaan ehdotettavista muutoksista aiheutuisi merkittävämpiä muutoksia tietojärjestelmiin ja sitä kautta tietojärjestelmiä koskevia muutuskustannuksia. Muutuskustannukset palvelualustan puolelle aiheutuisivat seuraavista ehdotuksista:

- henkilön työnhakuprofiilin ja työnhakijan työnhakuprofiilin käsittely,
- tilin hallinta, työnhakijan työnhakuprofiilin automaattinen laatiminen,
- käyttäjän työnhakuprofiilin haku henkilötunnuksen kautta,
- työnhakijan työnhakuprofiilin julkaisematta jättäminen,
- työnhakijan työnhakuprofiilin tietojen poisto.

Näiden lisäksi tietojärjestelmämuutoksia aiheutuu seuraavista toiminnallisuuksista

- mahdollisuus työnhakijan työnhakuprofiilin tietojen katseluun työnhakuprofiilien tietovarannosta,
- mahdollisuus täyttää ja julkaista työnhakijalle työnhakuprofiili palvelualustalla,
- työnhakuprofiilin automaattinen laatiminen työnhakijalle,
- automaattisesti laaditun työnhakijan työnhakuprofiilin indikointi ja tietojen tarkistaminen ennen julkaisua,
- julkaistujen työnhakijoiden työnhakuprofiilien selailu,
- työnhakuprofiileihin liittyvät käyttövaltuudet ja niiden käsittely,
- työnhakijan työnhakuprofiilin käsittelyn lokitukset.

Edellä mainittujen muutostarpeiden lisäksi valmistelussa on tunnistettu mahdollisia kehittämis- ja muutostarpeita, jotka täsmentyvät valmistelun edetessä. Nämä koskevat muun muassa:

- palvelualustan tilastointitarpeita
- toiminnallisuutta, jolla käyttäjää voidaan kehottaa työnhakuprofiilin julkaisusta poistamisesta

Työnhakuprofiileihin esitettyjen muutosten kustannusarvio KEHA-keskuksen mukaan on enimmillään 1,2 miljoonaa euroa.

Merkittävin ja tässä vaiheessa vielä vaikeammin arvioitava tietojärjestelmäkustannus aiheutuisi tekoälypohjaisen palvelutarvearviotyökalun kehittämisestä. Kyseessä on toteutus, jossa hyödynnetään tekoälyratkaisuja palvelutarpeen arvioinnissa. Työkalun käytöstä ei säädettäisi, mutta se tukisi ehdotetun sääntelyn toimeenpanoa asiakkaiden palvelutarpeen arvioinnissa ja sitä kautta palveluohjauksessa. KEHA-keskuksen kustannusarvio tekoälypohjaisen palvelutarvearviotyökalun kehittämiseen on enimmillään 2,0 miljoonaa euroa. Tietojärjestelmien muutokustannuksien arvioidaan olevan kokonaisuudessa noin 3,8 miljoonaa euroa.

4.1.7 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

4.1.7.1 Vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksiin

Vaikutukset yhdenvertaisuuteen

Ehdotetut muutokset vaikuttaisivat perustuslain 6 §:ssä turvatun yhdenvertaisuuden toteutumiseen. Perustuslain 6 §:n 2 momentin mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämiseen ehdotetut muutokset edistäisivät tosiasiallista yhdenvertaisuutta, kun kaikille työnhakijoille ei järjestettäisi kaavamaisesti samaa määrää täydentäviä työnhakukeskusteluja, vaan ehdotetun mukaisesti siten että kaikki työnhakijat saisivat tarvitsemansa tuen työnhakuun ja työllistymisen edellytysten parantamiseen. Ehdotetut muutokset mahdollistaisivat rajallisten resurssien kohdentamisen enemmän tukea tarvitseville ja edistäisivät heidän mahdollisuuksiaan työllistyä yhtäläisesti kuin he, joilla on paremmat edellytykset itsenäiseen työnhakuun ja työllistymiseen.

Toisaalta palvelutarpeeseen perustuva täydentävien työnhakukeskustelujen järjestäminen voi myös lisätä tilanteita, joissa samanlaisessa tilanteessa oleville työnhakijoille järjestettäisiin eri määrä täydentäviä työnhakukeskusteluja. Työvoimaviranomaisten tulisi huomioida palvelutarpeen arvioinnissa ja sen perusteella määräytyvien täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämisessä yhdenvertaisuus. Palvelutarpeen arvioinnin tueksi suunnitellun työllistymistodennäköisyyttä ennakoivan työkalun kehittäminen ja hyödyntäminen voi lisätä yhdenmukaisuutta palvelutarpeen arvioinnissa työllistymistodennäköisyyden arvioinnissa myös eri alueiden välillä.

Järjestämislakiin ehdotettujen muutosten mukaan kaikkien työnhakijaksi rekisteröityvien tulisi laatia ja julkaista lähtökohtaisesti anonyymi työnhakuprofiili palvelualustalla. Jos työnhakija ei itse laatisi tai julkaisisi profiilia, työvoimaviranomainen laatisi ja julkaisisi työnhakijan profiilin palvelualustalla. Profiiliin tulisi sisällyttää työllistymisen ja työnhaun kannalta olennaisia tietoja työnhakijan koulutuksesta, työkokemuksesta, muusta osaamisesta ja työtoiveista – profiilissa ei siis kysyttäisi perustuslain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuja tietoja. Tältä osin ehdotetut muutokset olisivat työnhakijoille yhdenvertaisia ja edistäisivät tasa-arvoa.

Laatimiseen ja julkaisemiseen ehdotetaan myös poikkeuksia esimerkiksi silloin, kun työnhakijalle ei asetettaisi työnhakuvelvollisuutta, tai jos työnhakuprofiilin laatiminen ja julkaiseminen olisi muusta syystä ilmeisen tarpeetonta työnhakijan työllistymisen edistämiseksi. Poikkeuksilla huomioitaisiin heikommassa asemassa olevia työnhakijoita, jotka eivät esimerkiksi voisi hyödyntää palvelualustaa tai joiden tosiasiallista työllistymistä työnhakuprofiilin julkaiseminen ei palvelisi. Lisäksi poikkeuksilla huomioitaisiin työnhakijoiden erilaiset tilanteet, työnhakutaidot sekä tosiasiallisen työllistymisen mahdollisuudet. Työnhakija voisi kuitenkin aina myös itse halutessaan laatia ja julkaista työnhakuprofiilin, vaikka hänen ei tarvitsisi näin toimia. Poikkeuksia voisi tältä osin pitää positiivisena erityiskohteluna, jolla edistettäisiin tosiasiallista yhdenvertaisuutta.

Palvelualustalla on jo nykyisin käytössä työnhakuprofiilien ja työpaikkailmoitusten kohtaantoa parantava toiminnallisuus, joka hyödyntää yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitettua profilointia. Työnhakuprofiilin toteutuksen sekä kohtaantotoiminnallisuuden vaikutuksia yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon on arvioitu jo työnhakuprofiilien nykyistä käyttöä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 225/2021 vp, s. 46–48). Tässä esityksessä ei esitetä muutoksia työnhakuprofiilien toteutukseen tai palvelualustalla käytössä olevaan kohtaantotoiminnallisuuteen, minkä vuoksi yhdenvertaisuus ja tasa-arvo toteutuisivat näiden osalta edellisen arvion mukaan.

Vaikutukset yksityiselämän suojaan

Työnhakijoista julkaistaisiin osittain julkiseen internetissä olevaan palvelualustaan työnhakuprofiili, joka edistäisi työnantajien, työnvälittäjien ja työnhakijoiden kohtaamista sekä työnhakijoiden työllistymistä. Julkaisemisen jälkeen työnhakijan työnhakuprofiili olisi nähtävillä määräjän, eli enintään kuusi kuukautta palvelualustalla hakuja tekeville tahoille.

Työnhakijan työnhakuprofiilin tulisi sisältää työnhaun ja työllistymisen kannalta olennaisia tietoja työnhakijan koulutuksesta, työkokemuksesta, muusta osaamisesta ja työtoiveista. Profiiliin tallennettavat ja siinä julkaistavat tiedot muodostaisivat lähtökohtaisesti anonyymin työnhakuprofiilin. Työnhakija voisi lisätä profiilinsa vapaamuotoisen esittelyn ja linkkejä ulkopuolisiin palveluihin, mutta profiilit eivät saisi kuitenkaan sisältää laissa salassa pidettäväksi säädettyjä tietoja.

Vapaamuotoinen esittely ja linkit ulkopuolisiin palveluihin voisivat poistaa työnhakuprofiilin lähtökohtaisen anonyymiyden, riippuen siitä minkälaisia tietoja työnhakija itsestään lisäisi profiilinsa. Näitä tietoja ei kuitenkaan milloinkaan olisi pakollista lisätä työnhakuprofiiliin ja työnhakija aina itse päättäisi mainittujen tietojen lisäämisestä. Työnhakija voisi lisäksi milloin tahansa muokata ja poistaa profiilinsa tietoja ja näin ollen vaikuttaa omaan yksityisyyden suojaansa.

Vapaamuotoisen esittelyn ja linkkien osalta olisi siis mahdollista, että työnhakija vahingossa tai tahtomattaan lisäisi työnhakuprofiilinsa sellaisia tietoja, joita hän ei haluaisi siellä olevan, kuten esimerkiksi arkaluonteisia tietoja. Riskiä on pyritty vähentämään sillä, että ennen esittelyn ja linkkien lisäämistä työnhakijaa informoitaisiin tietojen lisäämisen mahdollisesta vaikutuksesta yksityisyyden suojaan. Riski epäolennaisten tietojen antamiseen ei kuitenkaan olisi suurempi kuin muissakaan digitaalisissa palveluissa, joissa palvelun käyttäjä voi kertoa itsestään avoimessa tekstikentässä.

Työnhakuprofiilit olisivat lähtökohtaisesti anonyymejä, mikä tarkoittaisi sitä, että henkilöä ei voitaisi tunnistaa työnhakuprofiilista. Joissakin tapauksissa ei kuitenkaan voitaisi sulkea pois

sitä, ettei työnhakijaa voisi tunnistaa työnhakuprofiilista yhdistelemällä erinäisistä tietokannoista tarkoituksella haettuja henkilötietoja, jos työnhakijalla olisi esimerkiksi poikkeuksellinen työkokemus tai koulutus. Tällä voidaan tulkita olevan osaltaan yksilön oikeussuojaa heikentävänä vaikutus.

Työnhakuprofiileja voisivat hakea ja tarkastella vain palvelualustalle kirjautuneet työnantajat, yksityiset työnvälitysyrietykset sekä työttömyyskassat. Hakuja voisi tehdä vain yksittäishakuina siten, että hakuperusteena olisi käytettävä vähintään ammattinimikettä, osaamista tai työskentelyaluetta, eli millään hakusanalla ei olisi mahdollista saada kaikkia tai suurinta osaa työnhakuprofiileista hakutulokseksi. Palvelualustalla hakuja tekevät tahot olisivat myös tunnistettavissa jälkikäteen mahdollisissa väärinkäytöksiin liittyvissä tilanteissa.

Työnhakijoista laadittavat ja julkaistavat työnhakuprofiilit siis osaltaan heikentäisivät yksilölle perustuslaissa turvattua perusoikeutta yksityiselämän suojaan. Huomioiden kuitenkin se, että työnhakuprofiilit eivät sisällä julkisuuslain nojalla salassa pidettäviä tietoja, ja se että profiilit ovat lähtökohtaisesti anonyymejä, ei perusoikeuden heikentymistä voida pitää merkittävänä verrattuna siihen mitä ehdotetuilla muutoksilla tavoitellaan – työpaikkojen ja työntekijöiden kohtaamista, työnhakijoiden nopeampaa työllistymistä sekä julkisen vallan perustuslaillista tehtävää turvata jokaiselle oikeus työhön ja edistää työllisyyttä. Työnhakuprofiilit julkaistaisiin lisäksi vain osittain julkisessa internetissä olevassa tietopalvelussa, eli palvelualustalla, josta niitä tarkastelisivat ja hakuja tekisivät vain kirjautuneet työnantajat, yksityiset työnvälitysyrietykset sekä työttömyyskassat, eli tahot, joilla on intressi työllistää työnhakijoita. Palvelualustan osittaisen julkisuuden sekä tahojen, jotka voivat hakea ja tarkastella työnhakuprofiileita katsotaan myös pienentävän merkittäväksi perusoikeuksiin kohdistuvia riskejä verrattuna täysin avoimeen internetissä olevaan tietopalveluun.

Vaikutukset oikeuteen työhön

Perustuslain 18 §:n mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Julkisen vallan on huolehdittava työvoiman suojelusta. Lisäksi julkisen vallan on edistettävä työllisyyttä ja pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön.

Työnhakuprofiileja koskevilla sääntelymuutoksilla tavoitellaan työllisyyttä edistäviä vaikutuksia. Työnhakuprofiilien julkaisemisen voidaan katsoa edistävän työllistymistä, koska se mahdollistaisi työnantajien saada tietoja sellaisista työnhakijoista, jotka eivät muutoin kyseisen työnantajan töitä välttämättä hakisi. Se myös mahdollistaisi sen, että työnantajat voisivat ottaa yhteyttä työnhakijoihin, joiden tietoja työnantajilla ei muuten olisi. Työnvälityksen tehostuminen ja kohtaannon edistäminen parantaisivat työllistymistä.

Myös työvoimaviranomaisen haettavaksi osoittamia työpaikkoja koskevat ehdotukset edistäisivät perustuslain 18 §:ssä säädettyjen seikkojen toteutumista, koska muutokset edistäisivät työllisyyttä.

Vaikutukset oikeuteen saada sosiaaliturvaa

Perustuslain 19 §:n 2 momentissa turvataan oikeus sosiaaliturvaan.

Työtarjojien velvoittavuuden lisääminen niin, että työtarjojukset olisivat velvoittavia heti työnhaun alusta voisi lisätä korvauksettomien määräaikaisten määrää. Muutos on kuitenkin luonteeltaan sellainen, että sillä tavoitellaan työnhakijoiden nopeampaa työllistymistä heti työnhaun

alusta lukien. Huomioiden edellä mainittu ja se, että työttömyysetuuden saamisen edellytykseksi voidaan asettaa velvollisuuksia, ei perusoikeuden heikkenemistä voida pitää merkittävänä.

Pääsääntöisesti jokaisen työnhakijaksi rekisteröityvän henkilön tulisi laatia ja julkaista työnhakuprofiili palvelualustalla. Työnhakuprofiilin julkaisematta jättäminen ei vaikuttaisi työhaun voimassaoloon tai työnhakijalle tarjottaviin muihin lakisääteisiin julkisiin työvoimapalveluihin, eikä toimimattomuudesta seuraisi työttömyysturvalain mukaista etuuden menetystä. Epäsuorasti työnhakuprofiilin julkaisemisen voitaisiin tulkita olevan työttömyysetuuden saamiseen liittyvä toimi, sillä etuuden saaminen edellyttää muun muassa työnhakijaksi rekisteröitymistä. Työttömyysetuuden saamisen vastapainona voi työnhakijalla kuitenkin olla velvollisuuksia, joita hänen tulisi noudattaa etuutta saadakseen. Työnhakuprofiilin julkaisemisen tarkoituksena on tukea työnhakijan työllistymistä, minkä vuoksi sen ei voida katsoa merkittävästi heikentävän perustuslaissa turvattua oikeutta sosiaaliturvaan.

4.1.7.2 Sukupuolivaikutukset

Vuoden 2024 lokakuun lopun TE-hallinnon asiakastietojärjestelmän tietojen mukaan 261 777 asiakkaalle oli asetettu työnhakuvelvollisuus. Miehistä hakuvelvoite oli asetettu 58 prosentille ja naisista 59 prosentille työnhakija-asiakkaista. Työnhakuvelvoitteen asettamisen kattavuudesta naisten ja miesten välillä ei siis ole suurtakaan eroa eikä esityksessä ole kattavuuteen vaikuttavia ehdotuksia.

Sen sijaan työnhakuvelvoitteen laajuudessa eroja naisten ja miesten välillä löytyy. Miehistä 36 prosentille hakuvelvoite on asetettu täytenä (keskiarvo 1,24), kun taas naisista 27 prosentille (keskiarvo 1,06). Suurin selittävä syy tähän naisten ja miesten väliseen eroon johtuu siitä, että naisten osuus osa-aikatyötä tekevästä on huomattavasti suurempi kuin miesten. Työnvälitystilaston mukaan vuoden 2024 syyskuun lopussa osa-aikatyössä olevia oli yhteensä 42 192 TE-palvelujen asiakasta. Heistä miehiä 13 413 (31 prosenttia) ja naisia 28 779 (69 prosenttia). Ehdotetun muutoksen mukaan osa-aikatyötä tekevien työnhakuvelvoitetta koskeva poikkeus poistuisi ja osa-aikatyötä tekevät tulisivat normaalin hakuvelvoitteen asettamisen piiriin. Ehdotettu muutos vaikuttaisi siten enemmän naisiin kuin miehiin. Ehdotettu muutos vähentäisi naisten ja miesten välistä eroa työnhakuvelvoitteen laajuuden osalta.

4.1.7.3 Vaikutukset työllisyyteen

Työllisyysvaikutusten arvioinnin kannalta esityksessä ehdotetuista muutoksista keskeisimmät ovat työnhakukeskustelujen toimeenpano, työtarjousten käyttö sekä työnhakijoiden työnhakuprofiilin julkaisu. Lisäksi työllisyysvaikutuksia voi olla muillakin esitetyillä muutoksilla.

Empiiristä tilasto- ja mikroaineistoa hyödyntäen sekä tutkimuskirjallisuuteen peilaten uudistuksen keskeisten osion työllisyysvaikutukset olisivat:

- täydentävien työnhakukeskustelujen harkintavallan lisääminen: - vaihteluväli -4 600 – 0, todennäköisimmin noin -2 000.
- alkuhaastattelujen määrärajan pidentäminen: ei työllisyysvaikutuksia
- työtarjousten velvoittavuus ja määrän muutos: 100–200

- työnhakuprofiilien kattava julkaiseminen: 1250–2500
- [Sanktiot lisätään myöhemmin]

Vaikutukset muodostuisivat arviolta muutaman vuoden kuluessa ja voisivat myös parantua ajan myötä, jos työnhakukeskusteluja opittaisiin kohdentamaan vaikuttavasti, profiilien tietojen laatu paranisi ja työtarjousten käyttö kasvaisi etenkin muiden kuin aktiivisimpien työnhakijoiden osalta. Erityisesti on mahdollista, että ajassa profiilien tietojen laadun ja työtarjousten käytön lisääntymisen välillä olisi kasvavaa yhteisvaikutusta. Työnhakukeskustelujen väljentäminen tuottanee alkuvaiheessa negatiivisen vaikutuksen, mutta se kompensoituisi ainakin osin uudistuksen muiden osien positiivisella vaikutuksella.

Uudistuksen kokonaisvaikutus työllisyyteen olisi -3 250–2 700, eli todennäköisimmin -600–0. Vaikutus paranisi voimaantumisen jälkeen muutamana vuotena tämän vaihteluvälin sisällä.

Arvioon sisältyy kunkin uudistuselementin kohdalla jäljempänä esitetyt epävarmuudet. Lisäksi kokonaisarvioon sisältyy myös toimeenpanoon liittyviä uudistuksen eri osien vuorovaikutukseen ja käyttötapoihin liittyviä epävarmuuksia. Kaikkein suurin osa epävarmuudesta liittyy täydentävien työnhakukeskustelujen toimeenpanoon.

Empiirisestä tutkimuskirjallisuudesta

Työnhaun tuella on havaittu tutkimuskirjallisuudessa kohderyhmälle myönteisiä työllisyysvaikutuksia, ainakin lyhyellä aikavälillä. Martinin ²¹ mukaan henkilökohtainen neuvonta ja työnhaun ja työllisyystoimien seuranta ovat tärkeitä aktivoinnin elementtejä, jotka edellyttävät kasvokkain tapahtuvia kontakteja ja joita ei voi korvata sähköisillä palveluilla. Alasalmi ym. ²² havaitsivat metatutkimuksessaan työnhaun tuen parantavan siihen osallistuneiden työllisyyttä lyhyellä aikavälillä. Työnhaun tuella on kuitenkin merkittäviä substituutiovaikutuksia eli se vaikuttaa siihen ketkä työllistyvät, eikä työllisyyden kokonaistasoon. Arni ja Schiprowski ²³ havaitsivat sveitsiläisellä datalla työnhakijan omaehtoisen työnhaun ylittävän työnhakuvaatimuksen lisäävän työpaikan löytämistä merkittävästi. Vaikutukset eri työnhakijaryhmissä ovat varsin erilaisia. Tuloksena on myös työnhakutavoitteista jäämistä ja sen seurauksena lisättyjä sanktioita. Lisäksi sitovilla työnhakuvaatimuksilla on negatiivisia vaikutuksia työn pysyvyyteen. Dustmann ym. ²⁴ havaitsivat työtarjouksesta (referral) saaduissa työpaikoissa ansaittavan kor-

²¹ John P Martin (2015); Activation and active labour market policies in OECD countries: stylised facts and evidence on their effectiveness. <https://izajolp.springeropen.com/articles/10.1186/s40173-015-0032-y>

²² Juho Alasalmi – Henna Busk – Antti Kauhanen - Taina Leinonen – Svetlana Solovieva – Tarmo Valkonen – Eira Viikari-Juntura (2020); Työpolitiikka ja työllisyysaste: tutkimukseen perustuvia johtopäätöksiä <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-951-6>

²³ Patrick Arni – Amelie Schiprowski (2015); The effects of binding and non-binding job search requirements. [The Effects of Binding and Non-Binding Job Search Requirements](#)

²⁴ Christian Dustmann – Albrecht Glitz – Uta Schonberg – Herbert Brücker (2015); Referral-based job search networks. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-951-6>

keampia palkkoja ja työpaikan vaihto on vähäisempää. Vaikutus on erityisen voimakas työsuhteen alussa ja se heikkenee ajassa. Cheung ym.²⁵ havaitsivat Ruotsissa työnhaun tuen vaikutusten lisäävän työnhakijoiden työnhakua sekä ehdotetuissa paikoissa että pakollisissa hauissa. Työttömyys laski tämän kaksitasoisesti satunnaistetun (osallistuvat työvoimatoimistot valittiin satunnaisesti ja niissä osallistuvat henkilöt arvottiin) kokeen perusteella työnhaun tukeen osallistuneilla, mutta työttömyys kasvoi ei-osallistuneilla. Ohjelman laajennus laski työttömyyttä ja laski hieman julkisia menoja. Osallistuvien työllisyys kasvoi kaikkiaan 1,8 prosenttiyksikköä tai 4,6 prosenttia tutkimuskvartaalilla, mutta kontrolliryhmän työllistyminen väheni 1,5 prosenttiyksikköä tai 3,8 prosenttia. Kokonaisvaikutus on noin 0,25 prosenttiyksikköä tai 0,7 prosenttia.

Täydentävien työnhakukeskustelujen harkintavallan lisääminen

Esitys antaisi työvoimaviranomaisille lisää harkintavallaa täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämiseen. Näin ollen työvoimaviranomainen voisi vähentää täydentävien työnhakukeskustelujen määrää niiltä työnhakijoilta, joilla on vähäinen palveluntarve. Äärimmillään täydentävät työnhakukeskustelut jätettäisiin kokonaan tekemättä ja työnhakijat haastateltaisiin vain kolmen kuukauden välein varsinaisissa työnhakukeskusteluissa.

Tästä ja nykyisen työvoimapalvelumallin toimeenpanosta (taulukko x) voidaan johtaa ylä- ja alaraja haastattelumäärien muutokselle. Yläraja on nykyinen lainsäädäntö, eli työllisyysalueet voisivat jatkaa täydentävien haastattelujen tekemistä ja jopa pyrkiä nostamaan toteuma-astetta. Alarajana odotetaan, että täydentävien työnhakukeskustelujen tekeminen loppuu kokonaan, mikä tarkoittaisi tavoitetason putoamista 1,1 miljoonasta keskustelusta noin 0,5 miljoonaan keskusteluun, eli 49 % voimassa olevassa lainsäädännössä tavoitellusta.

Voimassa olevaa sääntelyä koskevan hallituksen esityksen (HE 167/2021 vp) vaikutusarviossa²⁶ työnhaun alussa tehtävien viiden täydentävän työnhakukeskustelujen ja niitä seuraavan työnhakukeskustelun työllisyysvaikutus arvioitiin vuoden 2019 luvuilla olevan +8 900 työllistä. Muutoksen ylärajalla tavoitetasossa ei mikään muutu, joten työllisyysvaikutus olisi nolla. Alarajalla täydentävien työnhakukeskustelujen järjestäminen loppuisi kokonaan, jolloin haastattelujen tavoitemäärä vähenisi 49 prosenttiin tämänhetkisestä tavoitteesta. Näin ollen myös työllisyysvaikutus laskisi vastaavasti 4 600 hengellä. Työllisyysvaikutuksen ala- ja ylärajan keskiarvo on -2 300.

²⁵ Maria Cheung – Johan Egebark – Anders Forslund – Lisa Laun – Magnus Rödin – Johan Vikström (2019); Experimental evidence on displacement effects and mechanisms. IFAU working paper 2019:25 <https://www.ifau.se/en/Research/Publications/Working-papers/2019/does-job-search-assistance-reduce-unemployment-experimental-evidence-on-displacement-effects-and-mechanisms/>

²⁶ Tähän viite HE/POMA. Lisäksi velvoittavien työtarjousten korvaaminen hakuvelvollisuudella -1 200 ja sanktiojärjestelmä +2 200.

Vaihtoehtoisesti voidaan käyttää Huuskosen ²⁷ tuloksia vuoden 2017 reformista, jossa työnhakukeskustelut säädettiin kolmen kuukauden välein pidettäviksi. Näitä tuloksia soveltamalla voidaan arvioida 26 % tavoitetason laskun pitkittävän työllistymistä noin 2 000 henkilötyövuoden verran²⁸, mikä on samaa luokkaa kuin yllä esitetty vanhoihin laskelmiin perustuva arvio.

On huomattavaa, että haastattelujen määrä esityksen tavoitteen alarajallakin (528 000) ylittäisi tällä hetkellä haastatteluihin käytettävät resurssit (477 000). Tämä tarkoittaa sitä, että työllisyysalueiden tulisi hieman lisätä haastatteluressoja saavuttaakseen ehdotetun sääntelyn edellyttämän palvelutason. Työllisyysvaikutuksen laskennan kannalta katsottiin tarkoituksenmukaiseksi verrata nykyhetken toteuman sijaan nykyhetken tavoitetilaa, uuteen säädösmuutoksen seurauksena muuttuvaan tavoitetilaan. Näin ollen työllisyysvaikutusarvio pitää sisällään oletuksen, että tavoitteen ja toteuman suhde pysyy samana.

Taulukko 1: Nykyisen työnhakumallin haastattelujen tavoitemäärät ja toteumat (vuonna 2023 alkaneet jaksot ensimmäisen 8 kk työnhaun aikana (1.1.2023-30.8.2024), pois lukien alle 6 kk aikana palaavat asiakkaat.

	Keskustelut yhteensä	Toteuma-aste
Nykyinen tavoite (=Esityksen yläraja)	1 084 100	100 %
Aloituskeskustelut	368 375	100 %
Täydentävät	556 094	100 %
Työnhakukeskustelut	159 631	100 %
Toteuma nykytila	477 165	44 %
Aloituskeskustelut	245 921	67 %
Täydentävät	124 451	22 %
Työnhakukeskustelut	106 793	67 %
Tavoite alaraja	528 006	49 %
Aloituskeskustelut	368 375	100 %
Täydentävät	0	0 %
Työnhakukeskustelut	159 631	100 %

²⁷ Huuskonen, J. (2023). Essays on the Role of Public Employment Services in Labour Market Matching. JYU Dissertations 681.

²⁸ Huuskosen (2023) tulosten perusteella 10 % kasvu haastattelutodennäköisyydessä kasvattaa kuukausittaista työllistymisriskiä 3,1 %. Näin ollen Taulukossa 1 hahmoteltu esityksen ylä- ja alarajan keskiarvo laskisi tavoitetasoa 26 % (8 900 --> 6 600), mikä tarkoittaisi kuukausittaisen työllisyysriskin 8 % muutosta ($1/12=0,66$ % vuositasolla). Vuoden 2023 etuuspäivien tasoon (76,5 milj.) suhteutettuna tämä tarkoittaisi noin 2 000 henkilötyövuoden vähennystä. Huuskosen tuloksissa on otettu huomioon syrjäyttämisaikutukset.

	2019 ta- sossa	% POMA-tavoit- teesta	Muutos (=työllis- syys-vai- kutus)
Työllisyysvaikus			
HE 167/2021 tavoite	8 900		
Esityksen tavoite yläraja	8 900	100 %	0
Esityksen tavoite alaraja	4 335	49 %	-4 565
Esityksen tavoite keskiarvo	6 617	74 %	-2 283

Harkintavallan lisääminen tarkoittaisi myös sitä, että nykyisiä resursseja voisi kohdentaa eri tavoin. Nykyisellään täydentäviä työnhakukeskusteluja on järjestetty lähes yhtä usein eri palvelulinjojen asiakkaille. Harkintavallan kasvaessa työvoimaviranomainen voisi kohdentaa olemassa olevat resurssit niihin työnhakijaryhmiin, joissa haastattelujen vaikuttavuus on suurin. Cheung ym.²⁹ (ks. myös ja Card & Klueven meta-analyysi³⁰) raportoivat määräärikaishaastattelujen vaikutuksen olleen suurin Länsi-Euroopan ulkopuolella syntyneiden ja pidemmän työttömyyshistorian omaavien asiakkaiden keskuudessa, kun taas vähemmän työttömyyshistoriaa

²⁹ Maria Cheung – Johan Egebark – Anders Forslund – Lisa Laun – Magnus Rödin – Johan Vikström (2019); Experimental evidence on displacement effects and mechanisms. IFAU working paper 2019:25 <https://www.ifau.se/en/Research/Publications/Working-papers/2019/does-job-search-assistance-reduce-unemployment-experimental-evidence-on-displacement-effects-and-mechanisms/>

³⁰

Meta-analyysissään Card&Kluve (*What works? A Meta analysis of recent active labor market program evaluations, Journal of the European Economic Association, 2018, 16(3):894–931*) raportoivat, että työhaun tukemisesta hyötyivät enemmän heikossa asemassa olevat työnhakijat kuin muut työttömät. Myös Cardilla ja Kluevella vaikutus oli 2,5-kertainen (0,037/0,0148=2,5, lähes sama kuin Cheungin tutkimuksessa). Myös suomalaisaineistolla tehdyssä tutkimuksessa (Huuskonen, 2023) vuoden 2017 reformissa määräärikaishaastattelut paransivat eniten vähemmän koulutettujen ja palvelualan tutkinnon suorittaneiden työllisyyttä ja jopa hidastivat korkeakoulutettujen (mutta myös maahanmuuttajien) työllistymistä (syrjäyttämisaikutukset huomioiden). On kuitenkin tutkimuksia, joissa tulokset ovat erilaisia: päinvastoin kuin Ruotsissa, Espanjassa (Arranz & García-Serrano. *You'll never seek alone: The impact of active labour market policies on finding a job. Journal for Labour Market Research (2024)58:20*) havaitsivat työnhakuopastuksesta vaikuttavan enemmän korkeammin koulutettujen, keski-ikäisten (kuin nuorten tai vanhojen), vähemmän aikaa työttömänä ja etuusia saaneiden työnhakijoiden työllistymiseen 3 kuukauden seurantajakson aikana. Myös Australiassa työnhakuraportointi (16 työpaikkaa/kk) vähensi työttömyyttä enemmän ilman työttömyyshistoriaa olevilla työnhakijoilla kuin paljon työttömyyshistoriaa omaavilla työnhakijoilla (+3,5 vs. 1,4) (Borland, 2004)³⁰. Tämäkin interventio kohdistui lähtökohtaisesti hyvässä asemassa oleviin työnhakijoihin: uusiin työnhakijoihin, jotka olivat olleet työssä edeltävän 12 kk aikana³⁰. Nuoriin työnhakijoihin kohdistuvissa tutkimuksissa aktivoimisen, monitoroinnin ja sanktioiden lisääminen paransi lähinnä työmarkkinoita olevien nuorten työllisyyttä Ruotsissa ja Norjassa. Nuoret, joilla oli enemmän työllistymisesteitä, eivät hyötäneet ohjelmista vuoden seurantajakson aikana (Hall ym., 2022; Dahl & Hernes, 2023). Eroja tulosten välillä tuottanee erityisesti se, että harvassa tutkimuksessa on onnistuttu huomioimaan työnhakuohjelmien syrjäyttämisaikutuksia, jotka voivat olla hyvin eri suuruisia eri ryhmillä (esim. Cheungin tutkimuksessa miesten bruttoefekti oli kaksinkertainen naisiin nähden, mutta syrjäyttämisaikutusten huomioimisen jälkeen nettoefekti oli naisten nettoefektiä pienempi).

omaavien hakijoiden intensiivinen haastattelu heikensi tämän ryhmän työllistymistä. Haastatteluja optimaalisesti kohdentamalla voisi haastatteluresurssit saada tehokkaampaan käyttöön, mutta tällä hetkellä haastatteluja tehdään niin vähän, että lakisääteisten keskustelujen jälkeen ei enää jäisi resursseja täydentävien työnhakukeskustelujen kohdentamista varten. Ei myöskään ole perusteita olettaa, että harkintavallan lisääntyessä resurssien käyttö haastatteluihin merkittävästi nousisi. Näin ollen haastattelujen kohdentamisesta saatavalla tehokkuusparannukselle ei arvioida syntyvän työllisyysvaikutusta.

Alkuhaastattelujen määrärajan pidentäminen

Määrärajan pidentäminen antaisi teoriassa mahdollisuuden tehostaa resurssien käyttöä kohdentamalla alkuhaastattelut ensi sijassa niihin työnhakijoihin, joiden työttömyyden odotetaan jatkuvan pidempään. Vuonna 2023 työttömien työnhauista päättyi viikon sisällä 15 000 ja 1–2 viikkoa kestää 42 000 työnhakua. Jos työnhauksen käynnistämisen yhteydessä voitaisiin luotettavasti arvioida työttömyyden odotettu kesto kannattaisi nämä 57 000 haastattelua jättää tekemättä ja käyttää resurssit niihin asiakkaisiin, jotka hyötyvät asiakastyöstä enemmän.

Nykyisellään alkuhaastatteluista toteutuu kuitenkin vain 24 % ensimmäisen viiden päivän aikana (Taulukko 3), joten tällaista säästövaikutusta ei voisi täysimääräisesti olettaa. Jos oletetaan, että näistä 15 000 ensimmäisen viikon aikana työllistyvistä olisi ehditty haastatella 24 prosenttia, tarkoittaisi tämä 3 600 ”turhaa” haastattelua, jotka olisi ollut tehokkaampaa kohdentaa muihin ryhmiin. Käytännössä myös työttömyyden keston arviointi luotettavasti on hankalaa ja näin ollen muutokselle ei oleteta työllisyysvaikutuksia.

Työvoimaviranomaisen haettavaksi osoittamat työpaikat

Esityksellä olisi vaikutusta myös työvoimaviranomaisen haettavaksi osoittamien työpaikkojen eli niin sanottujen työtarjousten käyttöön. Kaikkien työtarjousten velvoittavuus palautettaisiin nyt tehtävässä uudistuksessa. Lisäksi ne eivät vähentäisi muuta työnhakuvelvollisuutta, vaan tulisivat sen päälle.

Aiemmat Suomea koskevat empiiriset tutkimustulokset työtarjousten vaikutuksista ovat poikkeuksetta myönteisiä. Huuskonen³¹ on tutkinut työtarjousten vaikutusta työpaikkojen täyttöön. Hän havaitsi työpaikkojen täytön kasvaneen alueilla, joissa työtarjousten määrä kasvoi eniten. Toisaalta työtarjousten laatu ja vaikuttavuus näytti heikenevän volyymin kasvaessa. Huuskonen on tutkinut myös hakijapuolen lisättyjen haastattelujen vaikutuksia. Vaikutuksena todettiin haastattelujen todennäköisyyden kasvun lisäävän työllisyyttä. Aiempien tulosten perusteella

³¹ Jussi Huuskonen (2023); Essays on the role of public employment services in labour market matching. University of Jyväskylä, JYU dissertations 681 https://converis.jyu.fi/converis/portal/detail/Publication/184851963?lang=fi_FI

työtarjousten lisätty käyttö kyllä heikentää niiden suhteellista tehokkuutta, mutta ne ovat edelleen tehokkain avointen työpaikkojen täyttötapa julkisessa työväilytyksessä³²³³.

Nykyisen työvoimapaalvelumallin voimaantulo vuonna 2022 romahdutti työtarjousten tekemisen. Perussyy tähän on ollut työnhakijan määrällisen työnhakuvelvoitteen käyttöönotto.

Ennen uudistuksen voimaantuloa vuonna 2021 työtarjouksia annettiin noin joka kolmanteen työpaikkailmoitukseen. Uudistuksen voimassa ollessa vuonna 2023 niitä annettiin kahteen sadasta työpaikkailmoituksesta. Nämä luvut on laskettu suhteessa työpaikkailmoitusten kokonaismäärään, todellisuudessa työtarjouksia kohdennetaan useita yhteen työpaikkailmoitukseen, jolloin ne eivät leviä noin laajalle työpaikkailmoitusjoukkoon.

KEHA-keskuksesta saatujen velvoittavia työtarjouksia koskevan aineiston sekä työttömyysjaksojen 1–6 kuukauden ylitysrajojen perusteella on laskettu riskitasot työtarjouksen saamiselle lyhytkestoisessa työttömyydessä. Työtarjousten käyttö kasvoi siirryttäessä 6 kuukauden kestoraajan yli alkuhaastattelusta laskettuna. Työnhakijan todennäköisyys saada työtarjous kasvaa 1,8 prosenttiyksikköä 6 kuukauden kohdalla, kun työtarjoukset muuttuvat velvoittaviksi. Voidaan olettaa, että tämä muutos kuvaa muutosta työvoimaviranomaisen kannusteissa käyttää työtarjouksia. Jos oletetaan, että työtarjousten käyttö kasvaisi 1,8 prosenttia alle 6 kuukauden työttömyysjaksoilla sen seurauksena, että ne muuttuisivat velvoittaviksi, olisi työtarjousten määrä 2,1-kertainen 2023 tasoon nähden.

Työtarjousten käyttö voisi siis kasvaa noin 20 700 työtarjouksen tasolle. Lisäystä olisi kaikkiaan noin 10 800 työtarjousta. Tälle muutokselle voidaan arvioida työllisyysvaikutus.

Arvioinnissa käytetään työpaikkoihin sisältyvän potentiaalisen työllisyyden käyttöönottoa rekrytoinnin tehostumisen kautta. Lähestymistapa on tässä työpaikkojen täyttöön³⁴, ei työnhakijoiden työllistymistodennäköisyyteen liittyvä.

Vaikutuslaskennan lähtökohtana voidaan pitää vuoden 2023 uusien avointen työpaikkojen tulovirtaa, joka oli kaikkiaan 828 998 kpl. Avoinna olleiden paikkojen keskimääräinen avoinna

³² Räisänen, Heikki (2016); Saavutettiinkö kylläntymispiste? Työtarjousten lisätyn käytön vaikutus avointen työpaikkojen täyttöön ja rekrytoinnin kestoon vuonna 2015. TEM-analyyseja 70/2016, työ- ja elinkeinoministeriö, <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-106-7>

³³ Räisänen, Heikki – Järvelä, Simo (2014); Työtarjousten käytön lisäys – vuoden 2014 politiikkamuutoksen arviointia. TEM-analyyseja 61/2014, työ- ja elinkeinoministeriö <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-227-838-8>

³⁴ Työtarjousten vaikutukset paikkojen täytön nopeuteen on laskettu erilaisissa työpaikkojen ryhmissä (kaikki, hakuajattomat, vain palkkatyöpaikat). Lisäksi on mallinnettu rekrytointiaikoja. Laskenta on suoritettu Coxin regressiomalleilla, kaikissa malleissa on käytetty samoja selittäviä kovariaatteja (kuntatyyppi, työaika, työn kesto sekä työnantajan henkilöstömäärä). Aluksi on laskettu keskimääräiset vaikutukset, jotka kuvaavat työtarjoustäytön ja muun täyttötavan välistä keskimääräistä tehokkuuseroa paikan täytön nopeudessa. Nämä mallit kertovat riskisuhteen sille, että työtarjoustäyttö päättää paikan avoinna olon seuraavan päivän aikana. Tarkempi tarkastelu on suoritettu käyttämällä täyttötapoja malleissa kerrostumamuuttujina ja tarkastelemalla jakaumavaikutuksia 1, 8, 15, 25, 35, 50, 75 ja 100 päivän kestopeisteissä. Mallitulosten perusteella saadaan eri työpaikkatyypeille erilaisia vaikutuksia, joita sovelletaan työllisyysvaikutuksia koskevissa laskelmissa.

olon kesto oli 32 päivää. Kun edellä olevat luvut muutetaan kuukausitasolle³⁵ voidaan laskea työpaikkavaranto: $69\,083 \times 1,049 = 72\,468$. Avoinna oloajan tehostuminen ottaa siis tuohon varantoon sisältyvää potentiaalista työllisyyttä käyttöön.

Vaikutus ei kuitenkaan koske koko varantoa, vaan ainoastaan lisääntyneen työtarjouskäytön osuutta siitä. Se osuus, jota työtarjouskäytön kasvu koskee, voidaan laskea seuraavasti: $(10\,800/12) \times 1,049 = 944$.

Työtarjoustäytön vaikutus lasketaan kaikkien avointen työpaikkojen alimman 1–100 päivän keston keskimääräisen tason, 20 %:n mukaisena.³⁶ Tällöin työtarjoustäyttö lyhentää keskimääräistä avoinna oloa 20 % eli 6,4 päivää³⁷. Työpaikkavarannoksi lisätyllä työtarjoustäytöllä saadaan tällöin: $(10\,800/12) \times (25,6/32) = 755$. Työtarjousten lisätyn käytön vaikutus on siten: $944 - 755 = 189$.

Koska työtarjoukset kohdistuvat vahvasti muihin kuin hakuajallisiin paikkoihin (v. 2023 työpaikkailmoitustasolla 85 % työtarjoustäytöistä kohdistui muihin kuin hakuajallisiin³⁸ paikkoihin, vaikka näitä oli kaikista paikoista vain 4,4 %), saadaan parempi laskentapohja hakuajalliset pois lukien lasketuista paikoista. Niissä keskimääräinen vaikutus koko jakauma-alueella 100 päivään saakka oli 48 %. Toisaalta rajaamalla tarkastelu vain palkkatyöpaikkoihin, jää vaikutus 12 %:iin. Ylärajaksi muodostuu ilman hakupaikkoja laskettu 48 %:n tehostuminen, jolloin vaikutukseksi saataisiin 450. Palkkatyöpaikoilla laskettuna vaikutukseksi saadaan runsaat 110 henkeä. Laskennallinen potentiaalisen työllisyyden käyttöönotto tehostuneen työpaikkojen täytön seurauksena on runsaan sadan ja 450 hengen välillä. Yläraja on epärealistinen, koska kaikissa paikoissa työ ei eri syistä ala aiemmin, vaikka paikka saadaankin nopeammin täytettyä. Tämä johtuu esimerkiksi valitun henkilön työn aloittamisviiveestä irtisanomisaikojen ja muiden järjestelyjen takia tai voi johtua työnantajastakin.

Taulukko. Työtarjousten lisäyksen vaikutukset

lähtötilanne:	tulovirta	avoinna kesto kk	olon varanto	
työtarjousten lisäyksen osuus	10 800	1,049	944	
työtarjouksen lisäyksen jäl-				
keen:	tulovirta	Avoinna kesto kk	olon varanto	vaikutus
kaikki paikat	10 800	0,84	755	189
hakuajalliset pois lukien	10 800	0,55	491	453

³⁵ $(828\,998/12=69\,083$ ja $32/30,5=1,049)$

³⁶ Mallituloksia tulkitaan tässä varovaisesti alarajavaikutuksena.

³⁷ $(=32-(0,8 \times 32)=6,4)$

³⁸ Hakuajallinen paikka tarkoittaa avointa työpaikkaa, jolle on ennalta määritelty avoinna olon kesto.

Lisätyn työtarjoystäytön vaikutus on positiivinen, mutta määrällisesti melko vähäinen, mikä johtuu työtarjousten käytön lisäyksen melko pienestä määrästä suhteessa paikkojen kokonaisvolyymiin. Varovaisesti voidaan arvioida, että työllisyys kasvaisi 100 –vajaalla 200 hengellä tällä työtarjousten määrän kasvulla. Avointen työpaikkojen eli potentiaalisen työllisyyden varannosta työtarjousten avulla käyttöön otettu osuus voidaan tulkita työllisyysvaikutukseksi ja ilmaista henkilömäärinä.

Laskennan datapohjaan liittyvänä epävarmuutena on se, että seurantatietoja on saatavissa työtarjoituksen saaneista työnhakijoista vain niistä työtarjouksista, joiden saajan alkuhaastattelupäivämäärä on merkitty palvelujärjestelmään. Lisäksi kestorajojen ylityksiä työnhaun kestoille ei ole saatavissa työnvälityksen tilastojärjestelmästä, joten sen substituuttina on käytetty työttömyysjaksojen kestorajaylityksiä.

Epävarmuutena tarkastelussa on se, että kun työtarjoukset muuttuivat vuonna 2022 osin ei-velvoittaviksi, on tällaista tiedoteluontoista työpaikkainformaatiota kuitenkin jaettu työnhakijoille. Niiden volyyymi on selvästi suurempi kuin varsinaisten velvoittavien työtarjousten volyyymi. Myös työtarjousten rooli työllisyysalueiden palveluvalikoimassa jää todellisuudessa nähtäväksi. On lisäksi epäselvää, miten työpaikkatiedotteiden rooli ja käyttö muotoutuisivat uudistuksen seurauksena.

Referenssinä työnhaun tuelle voidaan pitää varsin saman tyyppistä Cheungin et.al. koetta, jossa työnhakua tuettiin satunnaistetusti. Osana tätä laajempaa työnhaun tuen ohjelmaa työtarjoukset kasvoivat kaikkiaan 6,5 %. Ehdotukset eli työpaikkatiedotteet kasvoivat 5 % ja velvoittavat työtarjoukset 25 %. He laskivat laajemmalle työnhaun tuen ohjelmalle vaikutuksia, joita ei voida kuitenkaan eritellä suoraan työtarjouskäytön vaikutusten referenssiksi.

Työnhakuprofiilit

Esityksen mukaisella työnhakijaprofiilien systemaattisella laadinnalla ja julkistamisella vaikuttettaisiin työnhakijoiden työpaikoista saamaan kohdennettuun tietoon ja työnantajien työnhakijoista saamaan tietoon. Profiilien julkistamisen vaikutukset rinnastuisivat palvelualueen käyttöönoton vaikutuksiin. Näitä vaikutusmekanismeja ja niiden empiiristä tasoa on arvioitu HE 225/2021 vp vaikutusarviossa sekä palvelualueuudistuksen lyhyen aikavälin jälkikäteisarviossa³⁹. Vaikka palvelualueen käyttöönotossa oli iso merkitys teknologiauudistuksella, voidaan tätä teknologiaa ja sen kohtaantoa parantavia mahdollisuuksia hyödyntää vain siltä osin kuin työnhakijaprofiileja on laadittu ja toisaalta julkaistu sekä siltä osin kuin avoimiin työpaikkoihin sisältyviä tietoja on julkaistuissa työpaikkailmoituksissa käytettävissä.

Lyhyen aikavälin jälkikäteisarviossa päädytään työllisyysvaikutuksen alarajan osalta suunnitteen samaan tasoon kuin ennakoarvionkin perusteella eli runsaan 2000 hengen tasoon (ennakoarvio noin 2 100 ja jälkikäteisarvio 2 500). Suhteellisesti lyhyen aikavälin vaikutus näyttäisi olevan ainakin noin 2,7 prosenttia avoinna oloaikoja tehostava. Nämä arviointitulokset olivat suoritettujen mallinnusten alarajaestimaatteja. Ongelmana on se, että arviointituloksia ei voida

³⁹ Räisänen, Heikki (2023); Havaittiinko Työmarkkinatorilla työllisyysvaikutusta? TEM-analyyseja 117/2023, työ- ja elinkeinoministeriö, <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-536-2>

erottaa samaan aikaan voimaan tulleen työmarkkinamallin vaikutuksista. Osa aiemmin arvioidusta vaikutuksesta voi siis johtua esimerkiksi työnhakuvelvollisuuden toimeenpanosta, joka on voinut tehostaa rekrytointia.

Lyhyen aikavälin jälkikäteisarvio päättyi 2500–5000 hengen työllisyysvaikutukseen. Tulosta tulkittiin varovaisuusperiaatteella alarajalle. Lisäksi keskeisenä varauksena todettiin työvoimapaaluelumallin mahdollinen vaikutus tulokseen. Profiilien laadinnan ja julkaisemisen osalta palvelualustan nykitekniologialla on kuitenkin edelleen työllisyyspotentiaalia. Profiilien julkistamisvelvoite lisää ensinnäkin työnhakijoiden oman haun kohdennettuja hakutuloksia parhaiten sopivista avoimista työpaikoista ja toisekseen se avaa työvoimaa hakeville työnantajille mahdollisuuden profiililistaukseen avoimeen paikkaan parhaiten sopivista työnhakijoista ja suoraan yhteydenottoon kiinnostaviin työnhakijoihin. Hakijapuolella myös julkaisemattomat profiilit ovat auttaneet haun kohdentamisessa.

Ehdotettu muutos on profiilien täysi kattavuus. Se avaisi työnantajille mahdollisuuden, joka on ollut ennen uudistusta hyvin marginaalinen, koska vain vähän profiileja on julkaistu. Toki hakija voi saada profiilillaan itse soveltuvia työpaikkoja hakiessaan tällaisia tuloksia hakuunsa, mutta työnantaja ei voi ottaa yhteyttä kiinnostavaan hakijaan esimerkiksi tapauksissa, joissa avointa työpaikkaa ei ole julkaistu. Tällaisen suorahaun roolin (vrt. Farm 2009⁴⁰ ja 2018)⁴¹ onkin täytyntä olla alkuvaiheessa hyvin rajallinen.

Vuonna 2022 profiilit edustivat siis runsasta viidesosaa työnhakijoista. Lähes neljä viidestä työnhakijasta ei ollut profiilia laatinut. Uudistuksen potentiaali yhteensovituksen tehostajana on siten merkittävä. Vuoden 2023 lukujen saatavuutta rajoittaa verkkoanalytiikka. KEHA-keskuksessa on kuitenkin kerätty manuaalisesti profiilien lukumäärätietoja vuodelta 2024. Seuraavassa käytetäänkin etenkin vuoden 2024 tietoja sekä työnhakijaprofiileista että työnantajien sivukatseluista.

KEHA-keskuksen tietojen perusteella aktiivisia työnhakijaprofiileja oli vuoden 2024 seitsemän kuukauden aikana tehtyjen mittausten perusteella keskimäärin 296 506 kpl. Kymmenen kuukauden aikana tehtyjen mittausten perusteella näistä kuitenkin vain keskimäärin 24 890 profiilia oli julkaistu. Profiilin on laatinut keskimääräiseen työnhakijoiden määrään suhteutettuna 59,1 % työnhakijoista. Kuitenkin julkaistujen profiilien osuus työnhakijoista on keskimäärin vain 5 %. Työnantajista 8,8 % olisi tehnyt profiilien sivukatseluita. Kun tämä kerrotaan julkaistujen profiilien osuudella työnhakijoista, saadaan eräänlainen työpaikkavirran ja hakijavarannon kohtaantotodennäköisyys, joksi muodostuu vuoden 2024 tilanteessa noin 0,44 prosenttia. Mikäli työnantajien sivukatselut pysyisivät ennallaan ja työnhakijoiden profiileihin saataisiin ehdotuksen mukainen täysi kattavuus, nousisi kohtaantotodennäköisyys alle puolesta prosentista liki 18 prosenttiin.⁴² On kuitenkin aivan ilmeistä, että myös työnantajat kasvattavaisivat sivukäyntejään kun hakijatietojen kasvu alkaa tarjota sille aiempaa enemmän kiinnostavaa vastinetta.

⁴⁰ Ante Farm (2009); Unemployment and Vacancies. Swedish Institute for Social Research (SOFI), Stockholm University, Working paper 8/2009

⁴¹ Ante Farm (2018); ; Measuring the Effect of Matching Problems on Unemployment. International Labour Review vol 159, issue 2, p 243–258

⁴² Nopean dynamiikan avoimista työpaikoista käytetään laskelmassa virtatietoa ja hitaamman dynamiikan työnhakijoista varantoa. Tämä replikoi karkeasti virta-varanto –kohtaantoajattelua, jossa työnhakija kohtaa pian työnhakijaksi ryhdyttyään nopean työpaikkavirran, josta hän pyrkii etsimään itselleen kiinnostavimpia tehtäviä. Rekrytoiva työnantaja taas joutuu hakemaan uuteen työpaikkailmoitukseensa sopivia hakijoita varsin hitaasti muuttuvasta hakijavarannosta.

Työnhakijoiden potentiaalinen mahdollisuus kiinnostavien työpaikkatietojen hakemiseen on jo nyt kohtuullisen hyvällä tasolla. Kattavuus kuitenkin parantaisi hakijoiden oman haun roolia palvelualueella selvästi. Todennäköisesti passiivisimmat hakijat hyötyisivät velvoitteesta eniten saadessaan tietonsa nähtäville ja voidessaan myös itse hakea kiinnostavia työpaikkoja. Suurimmat hyödyt profiilien julkaisusta seuraisivat kuitenkin työnantajien suorahaulle, joka voi toteutua myös ilman avointa työpaikkaa. Kaikkiaan avointen työpaikkojen ja työnhakijoiden laskennallinen kohtaantotodennäköisyys kasvaisi merkittävästi. Lisäksi on otettava huomioon se, että myös yksityinen työnvälityssektori sekä työttömyyskassat voisivat hyödyntää anonyymeja profiileja kohtaannon edistämiseksi.

Työmarkkinatorin mahdollinen työllisyysvaikutus oli lyhyen aikavälin jälkikäteisarviossa 2500–5000, josta 2500 arvioitiin saavutetun jo lyhyellä aikavälillä. Nyt tarkentuneiden työnhakijoiden profiilitietojen ja työnantajien sivukatselutietojen perusteella vaikuttaa kuitenkin ilmeiseltä, että aiemmassa arviossa todettu uuden työvoimapalvelumallin merkitys, käytännössä siis työnhakijoiden työnhakuvelvoitteet, selittää huomattavan osan vaikutuksesta. Profiili- ja sivukatselutietojen perusteella voidaan arvioida, että jopa puolet aiemmin arvioidusta vaikutuksesta on voinut olla työvoimapalvelumallin vaikutusta. Näin täydellisellä profiilien kattavuudella olisi vielä saavutettavissa 1250–2500 hengen työllisyysvaikutukset. Ylärajaestimaattiin sisältyy huomattavaa epävarmuutta. Vaikutusarviota voisi alarajalta nostaa etenkin yksityisen työnvälityssektorin rooli sekä työnantajien suorahaut ilman avointa työpaikkaa. Tällaisella suorahaulle on kuitenkin myös negatiivisia vaikutuksia kohtaantoon, sillä avoimeen työpaikkaan sisältyvää informaatiota ei siinä tule markkinoille muiden toimijoiden käyttöön.

Työnhakuvelvoitteen kattavuus

Työttömyysturvan maksatuksen ehtona on työnhakuvelvoitteen täyttäminen, mikä täysimääräisenä tarkoittaa neljän työpaikan hakemista kuukausittain. Tällä hetkellä hakemuksia tehdään noin 2,5 miljoonaa vuosittain, vaikka työnhakumallia suunniteltaessa tavoite oli 14 miljoonaa. Työnhakuvelvoitteet on asetettu oletettua matalampina ja velvoitteen piirissä on oletettua pienempi osa työnhakijoita.

Esityksessä ehdotetaan osa-aikatyötä tekevien työnhakijoiden työnhakuvelvoitteen nostamista yhdestä lähtökohtaisesti neljään työhakemukseen kuukaudessa.

Mikäli marraskuun 2024 osa-aikatyössä olevien työnhakijoiden määrää käytettäisiin lähtökohdaksi, kasvaisi työnhakuvelvoitteen määrä vuodessa seuraavasti:

42 881 henkilöä x 3 lisähakemusta kk:ssa x 12 kk = 1 543 716

Hakuvelvoitteen kasvu yhdestä neljään työhakemukseen lisäisi vuositason työhakemusten määrää laskennallisesti vähintään noin 1,5 miljoonalla työmahdollisuuden haulla. Voidaan kuitenkin olettaa, että osa-aikatyötä tekevien työnhakijoiden joukossa on myös henkilöitä, jotka eivät ole valmiita siirtymään kokoaikatyöhön. Heidän määränsä arvioimiseen ei kuitenkaan ole selkeää tietopohjaa. Osa näistä henkilöistä voisi myös siirtyä pois työvoimapalvelujen asiakkuudesta, kuin työnhakuvelvoitetta tiukennetaan.

Nykyisin työvoimapalvelumallin säätämisen yhteydessä arvioitiin työnhakuvelvoitteen työllisyysvaikutukseksi 2 000 henkilöä. Mikäli työnhakuvelvoitteen laajennus osa-aikatyössä olevien osalta vaikuttaisi samalla intensiteetillä kuin kaikkien työnhakijoiden hakujen laajennus, olisi

työnhakuvelvoitteen laajennuksen laskennallinen työllisyysvaikutus noin 160 henkilöä vastaava. Olennaista on kuitenkin se, että osa-aikatyössä olevat ovat jo työllisiä ja muutoksen vaikutuksesta vain heidän työtuntiansa määrä voi kasvaa.

Kun osa-aikatyössä olevien osalta velvoitteen laajennuksen vaikutuksen voidaan kuitenkin olettaa olevan keskimääräistä voimakkaampi, kun hakuintensiteetti lähtötilanteessa on keskimääräistä alhaisempi, voisi vaikutus sillä perusteella olla hieman suurempikin. Toiseen suuntaan vaikuttaa puolestaan täydentävien työnhakukeslustelujen ja sitä kautta työnhaun monitoroinnin väheneminen. Lisäksi sellaiset osa-aikatyötä tekevät työnhakijat, jotka eivät erityisen aktiivisesti hae koko-aikatyötä, eivätkä saa työttömyysturvaa, voivat lopettaa työvoimapalvelujen työnhakijana olemisen velvoitteiden tiukkenemisen takia. Koska näiden vaikutusten laajuutta ei voida selkeästi arvioida, tämän muutoksen osalta vaikutukseksi arvioidaan noin 150 hengen työllisyysvaikutusta vastaavaan työpanoksen kasvu. Tilastokeskuksen työvoimakustannustutkimuksen ja työvoimakustannusindeksin avulla voidaan laskea, että yksityisen sektorin henkilötyövuoden työvoimakustannus oli vuonna 2023 noin 62 127 €. Mikäli työpanos kasvaisi 150 henkilötyövuoden verran, merkitsisi tämä yksityisellä sektorilla arvonlisäyksen kasvuna vähintään 9,3 M€. Tämä on tavallaan viimeisen työntekijän palkkauksen arvonlisään perustuva arvio, jossa työvoimakustannus vastaisi arvonlisäystä. Todellisuudessa 150 henkilötyövuoden kasvun arvonlisäys olisi suurempi. Huomioon täytyy kuitenkin ottaa se, että vaikutus on laskettu osa-aikatyöllisistä, jolloin heidän osa-aikatyössä tekemänsä arvonlisäys on vähennettävä edellä lasketusta. Osa-aikatyössä tehtyjen työtuntien määrä voi vaihdella varsin paljon henkilöittäin ja myös ajan mukaan. Varovaisesti voidaan arvioida, että arvonlisäyksen kasvu olisi ainakin 3 M€ vuodessa.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

5.1.1 Palveluprosessin keventäminen

Valmistelun aikana on tarkasteltu ehdotusten mukaisten muutosten lisäksi kahta muuta vaihtoehtoa.

Tehostetaan palveluprosessin toimeenpanoa

Tässä vaihtoehdossa palveluprosessiin ei tehtäisi muutoksia, vaan lainsäädäntö säilytettäisiin ennallaan. Sen sijaan palveluprosessin toimeenpanoa tehostettaisiin, jotta haastattelujen määrissä ja työnhakuvelvoitteen asettamisessa päästäisiin hallituksen esityksessä HE 167/2021 vp arvioidulle tasolle. Tällä voitaisiin edistää mallille arvioitujen työllisyysvaikutusten toteutumista.

Vaihtoehdon etuna arvioidujen työllisyysvaikutusten lisäksi olisi, että EU-rahoituksen saaminen ei vaarantuisi nykyisestä. Lisäksi toimeenpanossa ei olisi tarvetta perehtyä uuteen sääntelyyn.

Vaihtoehdon heikkous olisi se, että esitys ei täyttäisi eduskunnan lausumaa siltä osin kuin eduskunta on edellyttänyt, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lainsäädännön muuttamiseksi, jos työvoimapalveluiden palveluprosessin toimivuutta koskevat selvitykset antavat siihen aihetta. Selvityksissä esiin nousseita muutostarpeita tai muita epäkohtia on kuvattu edellä.

Toimeenpanon tehostaminen olisi myös todennäköisesti vaikeaa ilman henkilöresurssien lisäämistä. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön mahdollisuus ohjata työvoimapalveluiden toimintaa

on vähentynyt olennaisesti työvoimapalveluiden järjestämistä vastuun siirryttyä ministeriön hallinnonalan toimijoilta kuntapohjaisille työvoimaviranomaisille.

Kevennetään palveluprosessia tiettyjen asiakasryhmien osalta

Tässä vaihtoehdossa nykyiset pääsäännöt täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämisestä ja työnhakuvelvollisuuden asettamisesta ja määrästä säilyisivät ennallaan, mutta niihin tehtäisiin muutoksia tiettyjen asiakasryhmien osalta. Muutokset kohdistettaisiin tehtyjen selvitysten perusteella ongelmallisimpiin seikkoihin. Käytännössä tämä tarkoittaisi uusien poikkeusten lisäämistä pääsääntöön.

Työ- ja elinkeinoministeriön selvityksen perusteella nykyinen asiakasprosessi toimii heikoiten mm. omaehtoisissa opinnoissa oleville, työssä oleville, työllistetyille sekä maahanmuuttajataustaisille työnhakijoille. Edellä mainittujen asiakasryhmien kohdalla sekä työnhakuvelvollisuus että asiakastapaamiset ovat ongelmallisia toteuttaa. Tässä vaihtoehdossa täydentävien työnhakukeskustelujen määrää voitaisiin vähentää ja työnhakuvelvollisuuden asettamista alentaa näiden asiakasryhmien kohdalla.

Vaihtoehdon etuna on, että se toteuttaisi osin eduskunnan lausumassa olevaa toimeksiantoa tarkistaa lainsäädäntöä tarvittaessa selvitysten havaintojen perusteella. Se toteuttaisi jossain määrin myös esityksen tavoitetta keventää palveluprosessia ja lisätä harkintavaltaa. Se lisäisi myös jossain määrin mahdollisuutta kohdentaa henkilöstöresursseja niihin asiakkaisiin, jotka tarvitsevat suurempaa tukea työnhakuunsa, etenkin työttömille.

Vaihtoehdon etuna on, että koska muutokset olisivat rajattuja, myös negatiivinen vaikutus nykyiselle asiakaspalvelumallille arvioituaan työllisyysvaikutukseen jäisi rajatuksi tai sitä ei juuri olisi. EU-rahoituksen vaarantuminen olisi myös epätodennäköistä, kun palveluprosessin pääraakenne säilyisi ennallaan.

Vaihtoehdo vastaisi kuitenkin vain osittain esityksen tavoitteisiin. Vaihtoehdossa lainsäädännöstä tulisi myös nykyistä vaikeaselkoisempaa, kun sääntelyyn jouduttaisiin lisäämään uusia poikkeuksia.

5.1.2 Yksityisen työnvälityksen mahdollisuus saada tietoja työnhakijoista

Valmistelun aikana on arvioitu, että oikeudellisesti kestävä ja käytännössä toteutuskelpoinen tapa mahdollistaa yksityiselle työnvälitykselle sen tarvitsemien tietojen saaminen työnhakijoista olisi julkaistut työnhakuprofiilit. Tämä edellyttäisi ensinnäkin, että niiden toimijoiden joukkoa, jotka voivat tarkastella ja hakea työnhakuprofiileja laajennettaisiin. Lisäksi julkaistujen profiilien määrä olisi saatava lähelle työnhakijoiden määrää. Työnhakuprofiilien tietojen tulisi olla riittäviä, jotta työnantajat ja työnvälitysyrietykset voisivat niiden perusteella arvioida henkilöiden osaamista ja työtoiveita. Olennaista on lisäksi, että työnhakuprofiilien julkaisemisen osittain julkisessa tietoverkossa olisi täytettävä perustuslaista johtuvat reunaehdot.

Valmistelun aikana on ollut esillä vaihtoehto, jossa työnhakuprofiilin laatiminen ja julkaiseminen palvelualustalla lisättäisiin järjestämislain 27 §:n 2 momenttiin työnhakijaksi rekisteröitymisen edellytykseksi. Tarkoitus olisi, että henkilö ei saisi työnhakuaan voimaan, ellei hän laatisi ja julkaisisi työnhakuprofiilia palvelualustalla työnhakijaksi rekisteröitymisen yhteydessä. Työnhakijaksi rekisteröityneen henkilön työnhakuprofiilin tulisi sisältää työnhaun ja työllistymisen kannalta olennaisia tietoja koulutuksesta, työkokemuksesta, muusta osaamisesta ja työtoiveista ja se voisi sisältää vapaamuotoisen esittelyn sekä linkkejä palvelualustan ulkopuolisiin

palveluihin. Vaihtoehdossa julkaistujen työnhakuprofiilien määrä nousisi lähelle työnhakijaksi rekisteröityneiden määrää, pois lukien henkilöt, joiden ei tarvitsisi laatia tai julkaista työnhakuprofiilia. Palvelualustalle kirjautuneet työnantajat, yksityiset työnvälitysyrietykset sekä työttömyyskassat voisivat hakea julkaistuja profiileja ja he saisivat tätä kautta tietoja työtä etsivistä työnhakijoista. Työnhakijaksi rekisteröitymätön henkilö voisi lisäksi laatia ja julkaista työnhakuprofiilin nykyistä vastaavasti vapaaehtoisesti.

Yllä esitettyssä vaihtoehdossa on tunnistettu kuitenkin ongelmia. Vaihtoehto voisi hankaloittaa kohtuuttomasti työnhakijaksi rekisteröitymistä ja näin vähentää työttömien mielenkiintoa työvoimapalveluita kohtaan. Tämä koskisi ainakin henkilöitä, jotka eivät voi tunnistaantua sähköisesti tai joiden tietotekniset valmiudet ovat heikot. Esimerkiksi vuonna 2023 noin viidesosa työnhaun aloituksista tehtiin muutoin kuin verkkopalvelussa. Tältä osin siis olisi pitänyt luoda joka tapauksessa vaihtoehtoinen toimintatapa profiilin laatimiseksi ja julkaisemiseksi, jotta työnhakijat olisivat olleet yhdenvertaisessa asemassa työnhakijaksi rekisteröityessään. Myös eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on nimenomaisesti todennut, ettei työnhakuprofiilin laatiminen saa olla edellytys työnhaun käynnistymiselle tai TE-palveluissa asioimiselle (TyVM 3/2022 vp). Vaihtoehto olisi ollut suoraan ristiriidassa lausunnon kanssa. Edellä esitettyistä ongelmista johtuen, vaihtoehtoa ei pidetty vartenotettavana jatkokehittäväksi.

Valmistelun aikana on ollut esillä myös vaihtoehto, jossa työnhakijoiden kanssa sovittaisiin työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa työnhakuprofiilin laatimisesta ja julkaisemisesta palvelualustalla määräpäivään mennessä. Mikäli työnhakija ei toimisi suunnitelmassa sovitusti määräpäivään mennessä, olisi menettely työttömyysturvalain 2 a luvun 9 ja 10 §:n mukaisen porrastetun seuraamusjärjestelmän alainen, ellei työnhakijalla olisi pätevää syytä menettelyynsä. Työnhakuprofiilin laatimatta ja julkaisematta jättämisestä olisi siis käytännössä voinut seurannut korvaukseton määräaika tai työssäolovelvoite. Työnhakijaksi rekisteröityneen henkilön työnhakuprofiilin olisi tullut vastaavasti sisältää työnhaun ja työllistymisen kannalta olennaisia tietoja koulutuksesta, työkokemuksesta, muusta osaamisesta ja työtoiveista ja se voisi sisältää vapaamuotoisen esittelyn sekä linkkejä palvelualustan ulkopuolisiin palveluihin. Ainostaan työnhaun ja työllistymisen kannalta olennaiset tiedot olisivat olleet työttömyysturvalain mukaisen seuraamusjärjestelmän alla, eli työnhakija olisi voitu velvoittaa julkaisemaan lähtökohtaisesti anonyymi työnhakuprofiili työttömyysetuuden menettämisen uhalla. Kirjautuneet työnantajat, yksityiset työnvälitysyrietykset sekä työttömyyskassat voisivat hakea julkaistuja työnhakuprofiileita.

Edellä esitetyn vaihtoehdon osalta on kuitenkin todettu ongelmalliseksi se, että työnhakuprofiilin tietojen julkaisemiseen olisi ollut velvollisuus suoraan työttömyysetuuden menettämisen uhalla. Viranomaisen harkintavallan rajoja mahdollisen työttömyysturvalain mukaisen seuraamuksen osalta olisi ollut myös vaikea säätää lainsäädäntöön, sillä työnhakijoilla on erilaiset taidot ja mahdollisuudet laatia ja julkaista työnhakuprofiili palvelualustalla. Vaihtoehto olisi myös vaatinut viranomaisilta merkittävää lisätyötä suunnitelmien seuraamisen, päivittämisen sekä työttömyysturvalaissa säädettyjen työvoimapoliittisten lausuntojen antamisen muodossa. Vaihtoehto olisi työvoimapoliittisten lausuntojen johdosta annettavien päätöksien muodossa lisännyt myös etuuden maksajien tehtäviä sekä muutoksenhakuasteiden tehtäviä käsiteltävien asioiden määrän oletetun nousemisen myötä. Lisäksi vaihtoehto olisi vaatinut merkittäviä tietojärjestelmämuutoksia, joiden kustannukset olisivat olleet huomattavia.

5.1.3 Työttömyysturva

*Korvauksettoman määräajan alkaminen 30 päivän kuluttua haettavaksi osoitetun työn hake-
matta jättämisestä*

Työttömyysturvalain 2 a luvun 4 §:n mukaan työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 45 päivän ajalta 30 päivän kuluttua työstä kieltäytymisestä lukien, jos hän työttömänä ollessaan ilman pätevää syytä kieltäytyy työnantajan hänelle yksilöidysti tarjoamasta työstä tai hakemastaan työstä, johon hänet on valittu.

Lähtökohtaisesti korvaukseton määräaika alkaa siitä päivästä lukien, kun työnhakijan on menettelyt työvoimapolitiittisesti arvioituna moitittavasti. Tästä on edellä mainitussa säännöksessä poikettu siten, että korvaukseton määräaika alkaa vasta 30 päivää myöhemmin. Tavoitteena on vaikuttaa työnhakijan menettelyyn siten, että hän etuuden myöhemmästä menettämisestä tietessään hakeutuisi työhön tai osallistuisi palvelutarvettaan vastaaviin työllistymistä edistäviin palveluihin⁴³. Tavoitteen saavuttamisesta ei ole Suomen etuusjärjestelmää koskevaa tutkimustietoa.

Valmistelun kuluessa on TE-toimistolta saadun palautteen johdosta arvioitu, tulisiko korvauksettoman määräajan myöhempi alkaminen ulottaa koskemaan myös tilanteita, joissa työnhakija on ilman pätevää syytä jättänyt hakematta työvoimaviranomaisen hänen haettavakseen osoittamaa työtä. Ennen toukokuussa 2022 voimaan tulleita työttömyysturvalain muutoksia korvauksettoman määräajan myöhempi alkaminen koski myös TE-toimiston tarjoamaa työtä.

Ennen toukokuussa 2022 tehtyjä muutoksia TE-toimiston tarjoamasta työstä kieltäytymisestä työnhakijalla asetettiin aina korvaukseton määräaika tai työssäolovelvoite, ellei työnhakijalla ollut pätevää syytä menettelyynsä. Erona tähän nykyisin voimassa olevat vastaavat työttömyysturvaseuraamukset on porrastettu siten, että työnhakijan ensimmäisestä laiminlyönnistä ei aseteta seuraamusta, toisesta laiminlyönnistä vuoden kuluessa asetetaan seitsemän kalenteripäivää kestävä korvaukseton määräaika, kolmannelta laiminlyönnistä 14 päivää kestävä korvaukseton määräaika ja neljännestä laiminlyönnistä asetetaan työssäolovelvoite.

Jos korvauksettoman määräajan myöhempi alkaminen ulotettaisiin koskemaan myös tilanteita, joissa työnhakija on ilman pätevää syytä jättänyt hakematta työvoimaviranomaisen hänen haettavakseen osoittamaa työtä eikä työttömyysturvaseuraamuksiin tehtäisi muita muutoksia, kokonaisuus muodostuisi varsin vaikeaselkoiseksi. Jos työnhakijalle tulisi asetettavaksi useita seuraamuksia eri syistä, yhden seuraamuksen myöhäisempi alkaminen voisi aiheuttaa sen, että seitsemän päivän korvaukseton määräaika alkaisi 14 päivän korvauksetonta määräaika tai työssäolovelvoitetta myöhemmin.

Edellä mainittua vaikeaselkoisuutta ei aiheutuisi, jos kaikkien työttömyysturvaseuraamusten alkamista myöhennettäisiin. Tällaista vaihtoehtoa ei ole arvioitu valmistelun kuluessa tarkemmin, koska muutos oletettavasti lisäisi työttömyysturvamenoja ainakin jonkin verran. Lisäksi on otettava huomioon, että ensimmäisestä palveluihin ja työnhakuun liittyvästä laiminlyönnistä ei nykyisinkään seuraa työttömyysetuuden menettämistä.

Edellä selostetuilla perusteilla korvauksettoman määräajan myöhempää alkamista ei esityksessä ole ulotettu koskemaan myös tilanteita, joissa työnhakija on ilman pätevää syytä jättänyt hakematta työvoimaviranomaisen hänen haettavakseen osoittamaa työtä.

Täydentävien työnhakukeskustelujen velvoittavuus

⁴³ Asiaa on selostettu ja arvioitu tarkemmin hallituksen esityksessä HE 210/2016 vp.

Työttömyysturvalain 2 a luvun 9 §:n 1 momentin 1 ja 9 kohdan mukaan osallistuminen alkuhaastatteluun, työnhakukeskusteluun ja täydentävään työnhakukeskusteluun velvoittavat työnhakijaa työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä. Täydentävään työnhakukeskusteluun osallistumisen velvoittavuus edellyttää kuitenkin sitä, että osallistumisesta on sovittu työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa muussa suunnitelmassa.

Täydentävästä työnhakukeskustelusta on velvoittavuuden edellytyksenä sovittava suunnitelma, jotta työnhakijalle olisi selvää, mitä häneltä edellytetään palveluprosessin yhteydessä. Lisäksi suunnitelmassa sopiminen tukee tarkoituksenmukaisen ja suunnitelmallisen palveluprosessin toteutumista.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevalta kunnalta on hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä saatu palautetta siitä, ettei työllistymissuunnitelmia tai sitä korvaavia suunnitelmia aina välttämättä ehditä päivittää, eivätkä täydentävät työnhakukeskustelut sen vuoksi tule aina työnhakijaa velvoittaviksi. Kunta ehdotti, että täydentävän työnhakukeskustelun velvoittavuus ei jatkossa edellyttäisi sopimista suunnitelmassa.

Palautetta on arvioitu esitystä valmisteltaessa, mutta ehdotettua muutosta ei ole sisällytetty esitykseen. Syynä tähän on se, että edellä mainittuja perusteita edellyttää suunnitelmassa sopimista on pidetty painavampina kuin mahdollisia haasteita päivittää suunnitelmia. Haasteita voitaneen ratkaista myös esimerkiksi palveluprosessin suunnitelmallisuutta kehittämällä.

Työttömyysturva-oikeuden palautuminen jatkuvan työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvän moitittavana pidettävän menettelyn jälkeen

Työttömyysturvalain 2 a luvun 10 §:n mukaan oikeus työttömyysetuuteen palautuu työssäolovelvoitteen asettamiseen johtaneen menettelyn jälkeen muun muassa silloin, kun työnhakija korjaa työssäolovelvoitteen asettamiseen johtaneen menettelynsä kolmen kuukauden kuluessa alkuhaastattelusta. Työssäolovelvoite on näissäkin tilanteissa kuitenkin aina voimassa vähintään 14 päivää.

Edellä mainittua sovelletaan käytännössä silloin, kun työnhakija on menettänyt alkuhaastattelun jälkeen neljä kertaa työvoimapoliittisesti arvioituna moitittavalla tavalla, mutta korjaa viimeimmän menettelynsä vaikutukset (esimerkiksi osallistuu työnhakukeskusteluun, jos työssäolovelvoite asetettiin työnhakukeskusteluun saapumatta jäämisen takia). Työnhakijalle asetetaan tällöin toisesta laiminlyönnistä seitsemän päivää kestävä korvaukseton määräaika, kolmannesta laiminlyönnistä 14 päivää kestävä korvaukseton määräaika ja neljännestä laiminlyönnistä työssäolovelvoite, joka on voimassa siihen asti, kun työnhakija korjaa menettelynsä, kuitenkin aina vähintään 14 päivää.

Tässä hallituksen esityksessä pyritään muun ohella selkeyttämään lainsäädäntöä. Tässä tarkoituksessa erilaisia poikkeuksia pääsäännöistä on vähennetty. Valmistelussa on arvioitu, tulisiko myös edellä kuvatusta poikkeuksesta luopua. Tätä ei kuitenkaan ehdoteta, koska esityksen tavoitteena ei ole yleisesti tiukentaa työttömyysturvan seuraamusjärjestelmää.

Työ- ja elinkeinoministeriön Työnvälitystilastoon sisältyvistä työvoimapoliittisia lausuntoja koskevista tiedoista ilmenee, että vuonna 2023 arviolta noin 2070 työnhakijalle asetettiin alkuhaastattelua seuraavien kolmen kuukauden aikana kaksi työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvää korvauksetonta määräaika ja työssäolovelvoite. Näistä arviolta noin 40 työnhakijan oikeus työttömyysetuuteen palautui edellä kuvatulla tavalla. Etuus-oikeuden palauttaneiden

työnhakijoiden vähäisestä määrästä johtuen myöskään julkisen talouden säästötavoitteet eivät puolla etuusoikeuden palautumista koskevan säännöksen kumoamista tai muuttamista.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

5.2.1 Työnhakuprofiilit ulkomailla

Ruotsi

Ruotsissa Arbetsförmedlingen ylläpitää Arbetsförmedlingen-portaalia, jonka sisältöä on tarkasteltu valtioneuvoston vuonna 2021 julkaisemassa selvityksessä. Selvityksen mukaan portaalissa on runsaasti eri käyttäjäryhmille suunniteltuja sovelluksia ja katsauksia työelämään ja tulevaisuuden taitoihin. Portaalissa on myös työkaluja, joilla käyttäjät voivat omatoimisesti arvioida osaamistaan. Palveluun kirjautuneet voivat myös saada portaalin kautta aiemmin hankitun ammatillisen osaamisensa arvioitua ja kvalifioitua. Portaaliin on integroitu avointen työpaikkojen ilmoituslusta Platsbanken ja työttömien työnhakijoiden palvelut. Työnhakijat voivat laatia palveluun oman profiilinsa, ja työnantajat voivat näiden perusteella etsiä sopivia työntekijöitä ja ottaa heihin suoraan yhteyttä.⁴⁴

Työnhakija voi laatia arbetsformedlingen.se -sivulla⁴⁵ osaamisprofiilin, johon tulee tietoja työnhakijan osaamisesta ja kokemuksesta. Laatimisen jälkeen työnhakija voi julkaista osaamisprofiilin, jonka jälkeen työnantajat voivat ottaa työnhakijaan yhteyttä. Osaamisprofiilin luominen ei edellytä työnhakijaksi rekisteröitymistä. Lisäksi osaamisprofiilin luominen on vapaaehtoista.

Tanska

Tanskassa on käytössä jobnet.dk -sivusto⁴⁶, jota yllä pitää Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekuttering, ja jossa työnhakijat voivat rekisteröidä ansioluettelon tai joutuvat rekisteröimään ansioluettelon seuraavan Tanskan lain perusteella Bekendtgørelse af lov om en aktiv beskæftigelsesindsats (LBK nr 280 af 01/03/2024, jäljempänä laki aktiivisesta työllistämisestä).

Aktiivisesta työllistämisestä annetun lain mukaan muun muassa työttömyysetuutta hakevien työnhakijoiden tulee rekisteröidä ansioluettelo Jobnet.dk -sivustolle ja näin saattaa ansioluettelon tiedot työnantajien haettaviksi. Ansioluettelon tulee sisältää tiedot osaamisesta, kokemuksesta ja muista asiaan liittyvistä seikoista. Lain mukaan työnhakijoiden on rekisteröitävä ansioluettelo Jobnet.dk -sivustolle mahdollisimman pian, mutta kuitenkin viimeistään 2–3 viikon kuluessa työnhakijaksi ilmoittautumisesta, ellei työnhakijaan sovelleta jotakin poikkeusta, jonka perusteella ansioluettelo ei tarvitse rekisteröidä. Lisäksi työttömyyskassan tai työvoimaviranomaisen tulee varmistaa, että ansioluettelon tiedot ovat riittävät ja seurata, että tiedot ovat riittävät myös työnhaun aikana. Valtiolla ja kunnalla on myös pääsy työnhakijoiden Jobnet.dk -sivustolle rekisteröimiin ansioluetteloihin ja työttömyyskassalla on pääsy jäsentensä ansioluetteloihin. Tarkemmin laissa täsmennetään, että työministeri antaa yksityiskohtaiset säännöt rekisteröitävien ansioluetteloiden tietosisällöstä.⁴⁷

⁴⁴ Tuomi, Ilkka; Hautamäki, Antti; Ketamo, Harri: Työmarkkinatieto digitalisoituvassa Suomessa. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2021:24, s. 108–111.

⁴⁵ <https://arbetsformedlingen.se/for-arbetssokande/sa-hittar-du-jobbet/skapa-en-kompetensprofil>

⁴⁶ <https://job.jobnet.dk/CV/frontpage>

⁴⁷ <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2024/280>

Työttömän työnhakijan, joka saa työttömyysetuutta tai rahaetuutta tulee saattaa ansioluettelo työnantajien haettavaksi jobnet.dk -sivustolla. Haettavuus kertoo, onko ansioluettelo työnantajien nähtävissä, ja siihen sovelletaan erilaisia sääntöjä riippuen siitä, mihin kohderyhmään henkilö kuuluu. Esimerkiksi työttömille työnhakijoille ansioluettelo muuttuu automaattisesti haettavaksi jobnet.dk -sivustolla, kun työnhakija on täyttänyt pakolliset kentät, jotka koostuvat seuraavista tiedoista: koulutus, työkokemus, yhteystiedot, "Haen työtä nimellä" ja työehdot. Työnhakijoiden, joiden ei tarvitse saattaa ansioluettelo haettavaksi jobnet.dk -sivustolla tulee sopia työvoimatoimiston kanssa siitä, milloin ansioluettelo tulee saattaa haettavaksi. Työnhakija voi aina vapaaehtoisesti kuitenkin saattaa ansioluettelon haettavaksi.⁴⁸

Hakukelpoisen ansioluettelon tiedot näkyvät työnantajille, mutta osan tiedoista voi piilottaa. Ansioluettelossa tulee kuitenkin aina olla näkyvä sähköpostiosoite tai puhelinnumero, jotta ansioluettelo on hakukelpoinen. Työnhakijan täytettyä ansioluettelon kriteerit työttömyyskassan tai työvoimatoimiston edustaja tarkistaa onko ansioluettelo hakukelpoinen. Jos ansioluettelo ei täytä kriteerejä edustaja kertoo mitä siinä pitää muuttaa.⁴⁹

6 Säännöskohtaiset perustelut

6.1 Laki julkisten työvoimapalveluiden järjestämisestä

1 luku Yleiset säännökset

10 §. *Työnhakijan asuinpaikka, kotikunta ja työssäkäyntialue.* Pykälän 1 momentti kumottaisiin.

4 luku Palveluprosessi

28 §. *Työhaun voimassaolon päätyminen.* Pykälää muutettaisiin. Pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohdassa säädettäisiin nykyistä vastaavasti työhaun päättymiseen johtavista syistä. Momentin 3 kohdassa säädettäisiin työhaun päättymisestä silloin, kun työnhakija jättää asioimatta työvoimaviranomaisen kanssa sen antamassa määräajassa ja edellyttämällä tavalla. Muutoksena nykyiseen sääntelyyn olisi, että menettelyltä ei enää edellytettäisi sen toistuvuutta, vaan työhaun voimassaolo päättyisi jo ensimmäisestä laiminlyönnistä. Momentin 4 kohdassa säädettäisiin työhaun päättymisestä silloin, kun työnhakija ei saavu alkuhaastatteluun, työnhakukeskusteluun tai täydentävään työnhakukeskusteluun henkilön itse siihen tarkoitettussa verkkopalvelussa varaamaan aikana. Sääntely vastaisi asiasisällöltään nykyistä 2 momenttia ja muutos olisi luonteeltaan lakitekninen.

Ehdotettu 2 momentti vastaisi nykyistä 3 momenttia.

29 §. *Työhaun käynnistäminen uudelleen.* Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin 28 §:ään ehdotetusta muutoksesta johtuva muutos. Sääntely vastaisi asiasisällöltään nykyistä ja muutos olisi luonteeltaan lakitekninen.

30 §. *Työnhakijan informointi.* Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin maininta siitä, että työvoimaviranomaisen on informoitava työnhakijaa työnhakijaksi rekisteröimisen yhteydessä tai viipymättä sen jälkeen myös työnhakuprofiilin laatimisesta ja julkaisemisesta. Lisäksi momenttiin tehtäisiin kielellisiä muutoksia.

⁴⁸ <https://info.jobnet.dk/jobsoeger/mit-cv-paa-jobnet/>

⁴⁹ <https://info.jobnet.dk/jobsoeger/mit-cv-paa-jobnet/>

31 §. Alkuhaastattelun järjestäminen. Pykälää muutettaisiin siten, että *1 momentissa* säädettyä määräaika alkuhaastattelun järjestämiselle pidennettäisiin. Työvoimaviranomaisen olisi järjestettävä alkuhaastattelu ilman aiheutonta viivästystä, kuitenkin viimeistään kymmenen arkipäivän kuluessa työnhaun alkamisesta nykyisen viiden arkipäivän sijaan. Kymmenen päivän määräaika olisi takaraja haastattelun järjestämiselle ja tilanteen mukaan alkuhaastattelu tulisi järjestää mahdollisimman pian työnhaun alkamisen jälkeen.

Säännöksestä, joka mahdollistaa kevyemmän täydentävän työnhakukeskustelun järjestämisen ennen varsinaista alkuhaastattelua luovuttaisiin alkuhaastattelun järjestämistä koskevan aikarajan pidentämisen, sääntelyn selkeyden ja ymmärrettävyyden lisäämisen sekä sääntelyn keventämisen vuoksi.

Nykyisen sääntelyn mukaan työvoimaviranomainen järjestää työnhakijalle alkuhaastattelun tai täydentävän työnhakukeskustelun viiden arkipäivän kuluessa työnhaun alkamisesta. Säännöskohtaisten perustelujen mukaan (HE 167/2021 vp) nykyisen aikarajan on tarkoitus olla luonteeltaan siten tavoitteellinen, että se mahdollistaa toiminnan joustavan järjestämisen. Tarkoituksena on, että työnhakijalle tulee tarjota mahdollisuutta alkuhaastatteluun viiden päivän kuluessa työnhaun alkamisesta, mutta aikoja voi olla tarjolla myös viiden arkipäivän jälkeen. Pidennyksen ei kuitenkaan lähtökohtaisesti ole tarkoitettu voivan olla muutamia arkipäiviä pidempi eikä mahdollisuutta tule käyttää määrääjän kiertämiseksi. Nykyisestä poiketen tässä esityksessä ehdotetun kymmenen arkipäivän määrääjän on tarkoitettu olevan sitova takaraja alkuhaastattelun järjestämiselle. Työvoimaviranomainen voisi jatkossakin ennen alkuhaastattelun järjestämistä olla asiakkaaseen yhteydessä ja esimerkiksi ohjata häntä ennakkoon täyttämään digitaalisen osaamiskartoituksen.

Pykälän *3 momenttiin* tehtäisiin kielellinen muutos. Nykyistä vastaavasti alkuhaastattelu olisi järjestettävä työvoimaviranomaisen toimipisteessä tai muussa asiointipisteessä, ellei muu järjestämistapa olisi tarkoituksenmukaisempi painavasta syystä. Lähtökohtaisesti alkuhaastattelu tulisi siis järjestää paikan päällä ja tästä voitaisiin poiketa vain poikkeuksellisesti. Painavan syyn arvioinnissa voitaisiin huomioida ainakin työttömyyden tai lomautuksen tiedossa oleva päättymisen tai poikkeuksellisen pitkä asiointimatka. Työttömyyden tiedossa olevalla päättymisellä olisi merkitystä lähinnä silloin, kun työttömyysjakson kesto olisi hyvin lyhyt, esimerkiksi muutamia viikkoja. Huomioon voitaisiin ottaa työnhakijan työssäolo tai koulutus silloin, jos henkilö ilmoittautuu työnhakijaksi vielä ollessaan työssä tai koulutuksessa, eikä työn tai opintojen takia pääsisi paikalle toimipisteeseen. Muun asiointin olisi kuitenkin aina perustuttava työvoimaviranomaisen asiantuntijan ja työnhakijan kahdenväliseen vuorovaikutukseen, eikä alkuhaastattelua voisi korvata esimerkiksi verkossa täytettävällä kyselyllä tai ryhmätilaisuuksia.

32 §. Alkuhaastattelun sisältö. Pykälää muutettaisiin kokonaisuudessaan siten, että siinä säädettäisiin alkuhaastattelun sisällöstä. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin pääasiassa 34 §:n 1 momenttia vastaavasti palveluarvion tekemisestä ja työllistymissuunnitelman laatimisesta. Sääntelyyn tehtäisiin kielellisiä muutoksia. Myös suunnitelmaa koskeva muutos olisi kielellinen siten, että kotoutuja-asiakkaalle ei laadittaisi alkuhaastattelussa työllistymissuunnitelmaa, jos hänelle laadittaisiin kotoutumissuunnitelma.

Toimeenpanossa on ilmennyt epäselvyyttä siitä, voidaanko alkuhaastattelussa laatia kotoutumissuunnitelmaa, jos mainittua korvaavaa suunnitelmaa ei ole laadittu ennen alkuhaastattelua. Esitöiden mukaan (HE 167/2021 vp) tarkoituksena on, että kotoutumislaisilla tarkoitettulle kotoutujalle laadittaisiin järjestämislain mukaisessa alkuhaastattelussa työllistymissuunnitelma, mikäli kotoutumissuunnitelman laatiminen ei olisi vielä mahdollista. Toisin sanoen jatkossakin alkuhaastattelussa voidaan laatia kotoutumislain mukainen kotoutumissuunnitelma, mikäli laa-

timinen on mahdollista. Lisäksi toimeenpanossa on ollut epäselvyyttä siitä, voidaanko kotoutumislain 14 §:n mukaista kotoutujan palvelutarpeen arviointia suorittaa myös järjestämislaissa tarkoitetun alkuhaastattelun yhteydessä. Järjestämislaissa säädetään alkuhaastattelun vähimmäissisällöstä, eli järjestämislaki ei estä kotoutumislain 14 §:ssä säädetyn palvelutarpeen arvioinnin yhdistämistä alkuhaastattelun yhteyteen, mikäli tämä on työvoimaviranomaisen toimesta mahdollista.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin sisällöltään 34 §:n 2 momentin ensimmäistä virkettä vastaavasti työnhakijan ohjaamisesta hakemaan hänelle sopivia työmahdollisuuksia ja hakeutumaan tarpeellisiin palveluihin. Virkkeeseen lisättäisiin maininta työnhakijan ohjaamisesta laatimaan ja julkaisemaan työnhakijan työnhakuprofiili tarvittaessa. Säännöksen tarkoituksena olisi, että alkuhaastattelussa työvoimaviranomainen ohjaisi ja muistuttaisi työnhakijaa laatimaan ja julkaisemaan 129 §:ssä tarkoitetun työnhakijan työnhakuprofiilin palvelualustalla, ellei hän sitä ole vielä tehnyt. Työnhakijalla olisi pääsääntöisesti alkuhaastattelun jälkeen vielä aikaa laatia ja julkaista työnhakuprofiili itse ja tarkoituksena on, että mahdollisimman moni laatisi ja julkaisi työnhakuprofiilin itse, jolloin profiili tukisi parhaiten työnhakijan työllistymistä.

Lisäksi momentissa säädettäisiin nykyistä 34 §:n 2 momentin toista virkettä vastaavasti siitä, että alkuhaastattelussa työnhakijalle olisi kerrottava hänelle tarjottavista palveluista ja sovitava asiointitavasta ja muusta yhteydenpidosta työvoimaviranomaisen ja työnhakijan välillä.

33 §. Työnhakijan palvelutarpeen arviointi. Pykälää muutettaisiin kokonaisuudessaan siten, että siinä säädettäisiin työnhakijan palvelutarpeen arvioimisesta. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, mitä työvoimaviranomaisen on ainakin työnhakijan palvelutarpeen arvioimiseksi arvioitava ja 2 momentissa palvelutarpeen arvioinnissa huomioon otettavista seikoista. Sääntely vastaisi osin nykyistä 37 §:ää, mutta sitä täydennettäisiin, täsmennettäisiin ja selkeytettäisiin, koska palvelutarvearvio määrittäisi jatkossa entistä vahvemmin työnhakijan palveluprosessin jatkon.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan työvoimaviranomaisen olisi arvioitava 37 §:n 1 momentin 1 kohtaa vastaavasti työnhakijan osaaminen ja ammattitaito. Työnhakijan palvelutarpeen lähtökohtana olisi siten työnhakijan koulutuksen ja työkokemuksen kautta hankkima osaaminen ja ammattitaito, mutta myös työnhakijan muu, esimerkiksi harrastustoiminnassa kertynyt osaaminen tulisi ottaa huomioon.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan työvoimaviranomaisen olisi arvioitava työnhakijan työnhakutaidot ja edellytykset omatoimiseen työnhakuun. Kohta vastaisi osin 37 §:n 1 momentin 3 kohtaa, jonka mukaan työvoimaviranomaisen arvioissa työnhakijan palvelutarpeesta otetaan huomioon työnhakijan työnhakutaidot. Ehdotetun kohdan tarkoituksena olisi arvioida työnhakijan työnhakutaidot ja hyödyntää tätä arviota myös arvioitaessa edellytyksiä omatoimiseen työnhakuun. Työnhakutaitojen arvioinnissa voitaisiin huomioida esimerkiksi se, millaisen työnhakuprofiilin työnhakija on laatinut. Tämä ei kuitenkaan suoraan kertoisi työnhakijan työnhakutaidoista, mutta heikosti laadittu profiili tai se, ettei työnhakija ole itse laatinut profiilia, voisi osoittaa tarpeen selvittää työnhakijan työnhakutaitoja tarkemmin.

Ehdotetun 3 kohdan mukaan työvoimaviranomaisen olisi arvioitava työllistymismahdollisuudet avoimille työmarkkinoille.

Momentin 4 ja 5 kohdan mukaan työvoimaviranomaisen olisi arvioitava työttömyyden pitkittymisen todennäköisyys ja työttömäksi jäämisen todennäköisyys. Kohdat vastaisivat 37 §:n 1 momentin kohtaa 4, jonka mukaan mainitut seikat on otettava huomioon palvelutarvearvioissa.

Ehdotetun 2 *momentin* mukaan palvelutarpeen arvioinnissa olisi otettava huomioon työnhakijan omat tavoitteet osaamisen ja ammattitaidon kehittämiseksi. Se vastaisi nykyisen 37 §:n 1 momentin 1 kohdan säännöstä, joten jatkossakin myös työnhakijan omilla toiveilla ja tavoitteilla olisi merkitystä ja työvoimaviranomaisen tulisi tukea näiden tavoitteiden saavuttamisessa. Nykyistä vastaavasti kenelläkään ei kuitenkaan olisi ehdotonta oikeutta esimerkiksi tiettyjen palveluiden saamiseen, ellei siitä säädetä nimenomaisesti.

Ehdotetun 2 *momentin* mukaan huomioon olisi lisäksi otettava työnhaun ja työllistymisen edellytyksiin vaikuttava työ- ja toimintakyky. Kohta vastaisi nykyistä 37 §:n 2 kohtaa. Huomioon olisi otettava myös muut työllistymiseen vaikuttavat seikat nykyistä 37 §:n 1 momentin 3 kohtaa vastaavasti.

Pykälän 3 *momentissa* säädettäisiin nykyistä 37 §:n 2 momenttia vastaavasti työkyvyn tutkimuksista ja arvioinneista sekä muista asiantuntija-arvioinneista ja yhteistyöstä.

34 §. Työnhakukeskustelujen järjestäminen. Pykälää muutettaisiin kokonaisuudessaan siten, että siinä säädettäisiin työnhakukeskustelujen järjestämisestä. Pykälän 1 *momentissa* säädettäisiin kolmen kuukauden välein järjestettävistä työnhakukeskusteluista. Pykälän 2 ja 3 *momentissa* säädettäisiin poikkeuksista 1 momentissa ehdotettuun pääsääntöön. Pykälän 4 *momentissa* säädettäisiin keskustelun järjestämisen tavasta.

Pykälän 1 *momentin* mukaan työvoimaviranomaisen olisi järjestettävä työnhakukeskustelu työttömälle työnhakijalle, työttömyysuhan alaiselle työnhakijalle ja osa-aikatyötä tekeväälle työnhakijalle kolmen kuukauden kuluessa alkuhaastattelusta ja sen jälkeen aina, kun edellisestä työnhakukeskustelusta on kulunut kolme kuukautta. Ehdotettu sääntely vastaisi osin 32 §:n 1 momentin 2 kohtaa, jonka mukaan työttömälle ja työttömyysuhan alaiselle sekä muulle osa-aikaisessa työsuhteessa olevalle tai työaikaa lyhentämällä lomautetulle järjestetään työnhakukeskustelut aina, kun alkuhaastattelusta, edellisestä työnhakukeskustelusta tai viimeisestä alkuhaastattelun jälkeen järjestettävästä työnhakukeskustelusta on kulunut kolme kuukautta.

Kolmen kuukauden kulumisen alkuhaastattelusta tai edellisestä työnhakukeskustelusta laskettaisiin nykyistä vastaavasti ilman mahdollisia keskeytyksiä huomioiden vain ajallinen etäisyys edellisestä järjestetystä työnhakukeskustelusta. Jos alkuhaastattelu olisi järjestetty esimerkiksi 9.5.2026 ja työnhakija aloittanut osa-aikatyön 18.5.2026, järjestettäisiin seuraava työnhakukeskustelu 9.8.2026, sillä alkuhaastattelusta olisi kulunut kolme kuukautta. Seuraava työnhakukeskustelu olisi 9.11.2026, sillä edellisestä työnhakukeskustelusta olisi kulunut kolme kuukautta. Merkitystä ei olisi esimerkiksi työnhaun voimassaolon katkeamisella tässä välissä.

Ehdotetun 2 *momentin* mukaan työnhakijalle, joka on työvoimakoulutuksessa, työkokeilussa, palkkatuetussa työssä tai kuntoutuksessa taikka opiskelee työttömyysetuudella tuettuna, järjestettäisiin työnhakukeskustelu kuukautta ennen sen arvioitua päättymistä. Sääntely vastaisi sisältöltään nykyisessä 33 §:n 1 ja 2 momentissa säädettyjä poikkeuksia työnhakukeskustelujen järjestämiseen. Ehdotetussa momentissa ei enää mainittaisi edellytystä palvelun vähintään kuukauden kestosta, vaan se ilmenisi säännöksen sanamuodosta. Muutoksen olisi tarkoitus olla kielallinen ja palvelun edellytettäisiin jatkossakin kestävän arviolta yli kuukauden.

Pykälän 3 *momentissa* säädettäisiin nykyistä 33 §:n 3 momenttia vastaavasti työnantajan kanssa yhteishankintana tai vastaavalla tavalla järjestettyyn työvoimakoulutukseen osallistuvalla työnhakijalle järjestettävästä työnhakukeskustelusta.

Pykälän 4 momentin mukaan keskustelut olisi nykyistä 32 §:n 4 momentin ensimmäistä virkettä vastaavasti järjestettävä työnhakijan palvelutarve ja olosuhteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaisimmalla tavalla.

35 §. Työnhakukeskustelujen sisältö. Pykälää muutettaisiin. Ehdotettu sääntely vastaisi pääasialliselta asiasisällöltään nykyistä sääntelyä, mutta siihen tehtäisiin selkeyttäviä, tarkentavia ja kielellisiä muutoksia.

Pykälän 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan työvoimaviranomaisen olisi tarkistettava työnhakijan palvelutarvetta koskevaa arviota siten, että palvelutarvearvio on ajantasainen. Säännös vastaisi pääasialliselta sisällöltään nykyisen 2 momentin palvelutarpeen arvioimista koskevaa säännöstä, mutta siihen tehtäisiin kielellinen muutos. Lisäksi sitä täydennettäisiin vaatimuksella palvelutarvearvion ajantasaisuudesta. Lisäyksellä korostettaisiin palvelutarpeen arvion merkitystä työnhakijan palveluprosessin määräytymisessä ja sitä kautta työllistymisen edistämässä. Lisäksi lisäyksellä olisi tarkoitus pyrkiä eroon niin sanotusta näennäispalvelusta. Momentin toisen virkkeen mukaan työnhakukeskustelussa työvoimaviranomainen ja työnhakija myös tarkistaisivat tai laatisivat työllistymissuunnitelman nykyistä 2 momentissa säädettyä vastaavasti.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin työvoimaviranomaisen tehtävästä ohjata työnhakukeskustelussa työnhakija hakemaan hänelle sopivia työmahdollisuuksia ja tukemaan työnhakijan työnhakua. Lisäksi työvoimaviranomaisen tulisi ohjata työnhakija tarpeellisiin palveluihin. Sääntely vastaisi sisällöllisesti pykälän nykyisessä 1 momentissa säädettyä.

36 §. Täydentävien työnhakukeskustelujen järjestäminen. Pykälää muutettaisiin kokonaisuudessaan siten, että siinä säädettäisiin täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämisestä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin uudesta lähtökohdasta täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämiseen, joka olisi työnhakijan palvelutarve. Työvoimaviranomaisen olisi järjestettävä alkuhaastattelun ja työnhakukeskustelujen lisäksi työnhakijalle täydentäviä työnhakukeskusteluja siten, että työnhakija saa tarvitsemansa tuen työnhakuun ja työllistymisen edellytysten parantamiseen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämisestä työnhakijan palveluprosessin alkuvaiheessa alkuhaastattelun ja ensimmäisen työnhakukeskustelun välisenä aikana, joka olisi pituudeltaan noin kolme kuukautta. Tänä aikana työvoimaviranomaisen olisi järjestettävä lähtökohtaisesti viisi täydentävää työnhakukeskustelua, mutta erona nykyiseen sääntelyyn olisi se, että työvoimaviranomaisella olisi harkintavaltaa työnhakukeskustelujen määrään työnhakijan palvelutarpeen perusteella. Työvoimaviranomainen voisi siis järjestää täydentäviä työnhakukeskusteluja muunkin määrän kuin viisi sen mukaisesti, mitä työnhakijan työnhakuun tarvitsema tuki ja työllistymisen edellytysten parantaminen edellyttäisi.

Esimerkkinä työnhakijoista, joille ei todennäköisesti olisi tarpeellista järjestää yhtään täydentävää työnhakukeskustelua olisivat nykyisessä 32 §:n 3 momentissa tarkoitettuun kohderyhmään kuuluvat henkilöt. Siihen kuuluvat työnhakijat, joiden työttömyys on päättymässä kolmen kuukauden kuluessa muusta syystä kuin työvoimakoulutuksen, työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun, palkkatuetun työn tai työajaltaan enintään 80 prosenttia alalla sovellettavaa kokoaikaisen työntekijän työaikaa vastaavan osa-aikaisen työn takia. Kohderyhmään kuuluvat lisäksi työnhakijat, jotka ovat kolmen kuukauden kuluessa aloittamassa varusmiespalveluksen, siviilipalveluksen tai perhevapaan. Nykyisessä sääntelyssä edellytetään lisäksi, että tuleva muutos on kestoaltaan vähintään kolme kuukautta. Myös jatkossa olisi tarkoituksenmukaista ottaa huomioon työnhakijan tilanteeseen tulevan muutoksen arvioitu kesto. Lyhyempi kuin kolme

kuukautta kestävä muutos tarkoittaisi todennäköisemmin tarvetta järjestää täydentäviä työnhakukeskusteluja, koska tiedossa oleva myönteinen muutos työnhakijan tilanteeseen olisi vain väliaikainen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin työvoimaviranomaisen velvollisuudesta järjestää täydentävä työnhakukeskustelu aina kun palvelutarvearvion ja työllistymissuunnitelman tarkistaminen sekä työnhakuvelvollisuuden asettaminen sitä vaatisi. Tällä olisi tarkoitus varmistaa, että työvoimaviranomainen järjestäisi täydentävän työnhakukeskustelun aina, esimerkiksi työnhakijan tilanteen muuttuessa, kun edellä mainitut toimet sitä edellyttäisivät.

37 §. Täydentävän työnhakukeskustelujen sisältö. Pykälää muutettaisiin kokonaisuudessaan siten, että siinä säädettäisiin täydentävän työnhakukeskustelun sisällöstä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin täydentävän työnhakukeskustelun painottumisesta työnhakijan työnhaun tukemiseen tai työnhakijan palvelutarpeen selvittämisen jatkamiseen. Lisäksi työvoimaviranomainen ohjaisi työnhakijaa tarpeellisiin palveluihin. Tältä osin sääntely vastaisi nykyistä 36 §:n 1 momenttia. Työnhaun tukemisella tarkoitettaisiin nykyistä vastaavasti esimerkiksi sitä, että työnhakijaa neuvottaisiin työhakemusten tekemisessä ja hänelle esiteltäisiin työmahdollisuuksia, joita hän voisi hakea. Tässä esityksessä on ehdotettu muutoksia myös työvoimaviranomaisen työnhakijalle haettavaksi osoittamien työpaikkojen velvoittavuuteen. Jatkossa myös näiden työpaikkojen haettavaksi osoittamisen tulisi olla keskeinen osa työnhakijan täydentävässä työnhakukeskustelussa tapahtuvaa työnhaun tukemista. Täydennyksenä sääntelyyn ehdotetaan, että keskustelussa voitaisiin myös tarkistaa työllistymissuunnitelmaa. Säännös liittyisi 36 §:n 3 momentin ehdotukseen, jonka mukaan täydentävä työnhakukeskustelu olisi järjestettävä aina kun palvelutarvearvion ja työllistymissuunnitelman tarkistaminen sekä työnhakuvelvollisuuden asettaminen sitä edellyttää, mikä huomioitaisiin työnhakukeskustelun sisältöä koskevassa sääntelyssä ehdotetulla tavalla. Selvyiden vuoksi todetaan, että ehdotetun sääntelyn estämättä tarkoitus on, että täydentävässä työnhakukeskustelussa voisi myös poikkeustapauksissa laatia työllistymissuunnitelman, jos se olisi jostain syystä jäänyt aiemmin laatimatta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin nykyistä 36 §:n 3 momenttia vastaavasti siitä, että täydentävän työnhakukeskustelun asemasta työvoimaviranomainen voisi tarjota työnhakijalle muuta vastaavaa työnhakua tai työllistymisen edellytysten parantamista tukevaa henkilökohtaista palvelua. Tarkoituksena on ollut (HE 167/2021 vp, s. 68), että täydentävää työnhakukeskustelua ei voisi korvata esimerkiksi ryhmäpalvelulla tai erilaisilla yleisillä TE-toimistossa asiointia koskevilla infotilaisuuksilla tai muilla vastaavilla palveluilla. Tällaisiin palveluihin ohjataan alkuhaastattelun, työnhakukeskustelujen ja täydentävien työnhakukeskustelujen lisäksi. Jatkossa soveltamisessa on entistä vahvemmin kiinnitettävä huomiota siihen, mitkä tehtävät voidaan siirtää muun kuin viranomaisen hoidettavaksi, kun täydentävässä työnhakukeskustelussa nykyistä useammin tarkistettaisiin työllistymissuunnitelma ja asetettaisiin työnhakuvelvollisuus 1 momenttiin ja 36 §:n 3 momenttiin ehdotettujen muutosten vuoksi.

38 §. Työllistymissuunnitelman sisältö ja seuranta. Työnhakijalla on paitsi oikeus työllistymissuunnitelmaan myös velvollisuus noudattaa sitä, ja hänen oikeutensa työttömyysetuuksiin on riippuvainen suunnitelman noudattamisesta. Lisäksi työllistymissuunnitelmalla on merkitystä valvovalle viranomaiselle, jonka tulisi voida jälkikäteen luotettavasti myös suunnitelman perusteella tarkistaa, että viranomainen on noudattanut laissa säädettyjä velvollisuuksiaan.

Edellä mainituista syistä työllistymissuunnitelmassa tulisi olla selkeästi ilmaistuna asiakkaan asiointitapa, tehtävät ja määräpäivät, palveluprosessin seuraavat askeleet sekä perusteet työnhakuvelvollisuudelle ja täydentäville työnhakukeskusteluille. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi

mainittujen tavoitteiden edistämiseksi. Lisäksi muutokset olisivat tarpeellisia myös tässä esityksessä ehdotettujen harkintavallan lisäämistä palveluprosessissa koskevien muutosten vuoksi. Sääntelyn selkeyttämiseksi pykälään tehtäisiin myös rakenteellinen muutos siten, että *1 momentissa* säädettäisiin työllistymissuunnitelmaan aina sisällytettävistä toimista ja *2 momentissa* tarvittaessa sisällytettävistä toimista.

Pykälän *1 momentin 1 kohdan* mukaan työllistymissuunnitelmaan olisi sisällytettävä työnhakuvelvollisuus tai peruste sen asettamatta jättämiselle tai alentamiselle. Sääntely vastaisi työnhakuvelvollisuuden osalta 38 §:n 1 momentissa säädettyä ja sääntelyä täydennettäisiin velvollisuudella kirjata peruste niissä tilanteissa, kun työnhakuvelvollisuus jätetään asettamatta. Tällä tarkoitettaisiin 48 §:ssä ehdotettua perustetta työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättämiselle. Alentamisperusteista puolestaan säädettäisiin 47 §:ssä.

Ehdotetun *2 kohdan* mukaan työllistymissuunnitelmaan olisi sisällytettävä nykyistä 1 momentissa säädettyä vastaavasti muita työnhakuun tai yritystoiminnan kehittämiseen liittyviä toimia, joiden tavoitteena on työnhakijan nopea työllistyminen avoimille työmarkkinoille.

Kohdan 3 mukaan suunnitelmassa olisi nykyistä 2 momentissa säädettyä vastaavasti sovittava työllistymissuunnitelman toteuttamisen seurannasta ja määräajasta, jonka kuluessa työnhakijan on ilmoitettava suunnitelman toteuttamisesta.

Momentissa 2 säädettäisiin toimista, joita työvoimaviranomaisen olisi tarvittaessa sisällytettävä työllistymissuunnitelmaan.

Ehdotetussa 1 kohdassa säädettäisiin työllistymissuunnitelmaan sisällytettävistä täydentävien työnhakukeskustelujen ajankohdista. Täydentävien työnhakukeskustelujen sisällyttämisestä työllistymissuunnitelmaan ei tällä hetkellä ole nimenomaista säännöstä. Nimenomaisen säännöksen lisääminen olisi tarpeellista edellä esitettyjen yleisten perustelujen vuoksi, erityisesti työvoimaviranomaiselle tässä esityksessä ehdotettavan harkintavallan lisäämisen vuoksi. Kun täydentävien työnhakukeskustelujen kaavamaisesta järjestämisestä luovuttaisiin, olisi entistä tärkeämpää sopia selkeästi sekä täydentävien työnhakukeskustelujen määrästä että niiden ajankohdista. Työllistymissuunnitelmasta tulisi myös käydä ilmi perusteet niiden järjestämiselle tai järjestämättä jättämiselle. Työnhakijalle tulisi olla selvää mitä palveluprosessissa on odotettavissa ja mihin hän on sitoutunut.

Kohdissa 2–4 ehdotettu sääntely vastaisi nykyisessä 1 momentissa säädettyä. Siten työllistymissuunnitelmaan tulisi tarvittaessa sisällyttää työnhakijan palvelutarpeen mukaisia julkisia työvoimapalveluja ja muita työnhakijan osaamista, työmarkkinavalmiuksia ja työ- ja toimintakykyä lisääviä palveluja. Lisäksi suunnitelmaan olisi tarvittaessa sisällytettävä työnhakuun tai yritystoiminnan kehittämiseen ja työllistymiseen vaikuttavan työ- ja toimintakyvyn tai terveydentilan selvittämiseen liittyviä toimia. Kohdassa 5 säädettäisiin nykyiseen 2 momenttiin sisältyvää sääntelyä vastaavasti työnhakijalta edellytetyistä selvityksistä suunnitelman toteuttamisesta. Näillä tarkoitetaan selvityksiä, joita työvoimaviranomainen mahdollisesti edellyttää työnhakijan oman ilmoituksen lisäksi, jos työvoimaviranomainen tällaisia edellyttää, on ne kirjattava suunnitelmaan.

Ehdotetussa 3 momentissa säädettäisiin nykyistä 3 momentissa säädettyä vastaavasti työvoimaviranomaisen ja työnhakijan työllistymissuunnitelman hyväksymisestä. Lisäksi momentti sisältäisi nykyistä vastaavasti asetuksenantovaltuuden. Momenttiin lisättäisiin säännös työvoimaviranomaisen velvollisuudesta seurata työllistymissuunnitelman toteutumista. Vastaava säännös sisältyy nykyiseen 40 §:n 1 momenttiin.

39 §. Työnhakijan velvollisuudet. Pykälää muutettaisiin kokonaisuudessaan. Pykälän *1 momentin* ensimmäinen virke vastaisi pääosin nykyistä 1 momentin ensimmäistä virkettä. Maininta velvollisuudesta hakea työtä muutettaisiin muotoon velvollisuudeksi hakea työmahdollisuuksia. Työmahdollisuuksilla tarkoitettaisiin myös muuta kuin palkansaajana tehtyä työtä. Lisäksi selvennettäisiin, että tässä tarkoitetaan aktiivista hakemista työnhakijan itse valitsemaan työmahdollisuuksiin erona ehdotettuun toiseen virkkeeseen, jossa säädettäisiin työnhakijan velvollisuudesta hakea työvoimaviranomaisen hänelle osoittamia työpaikkoja.

Nykyään sekä työnhakijan velvollisuudesta hakea työvoimaviranomaisen hänelle osoittamia työpaikkoja että hakuvelvollisuuden laiminlyönnin vaikutuksesta oikeuteen saada työttömyysturvaa säädetään työttömyysturvalaissa. Jatkossa velvollisuudesta hakea työvoimaviranomaisen osoittamia työpaikkoja säädettäisiin ehdotetulla tavalla järjestämislaissa sääntelyn systematiikan selkeyttämiseksi. Lisäksi 1 momentti sisältäisi informatiivisen viittauksen työttömyysturvalakiin vaikutuksista hakuvelvollisuuden laiminlyöntiin.

Ehdotetun 2 momentin mukaan työttömyysetuutta hakevan työnhakijan olisi osallistuttava työnhakijan palveluprosessiin kuuluviin toimiin ja palveluihin, jotka tukevat hänen työnhakuaan ja edistävät hänen työmarkkinavalmiuksiaan ja työllistymistään. Ehdotettava sääntely vastaisi pääasialliselta asiasisällöltään nykyistä 39 §:n 2 momentin toista virkettä, jonka mukaan työttömyysetuutta hakevan työnhakijan on osallistuttava palvelutarpeensa arvioimiseen, työllistymissuunnitelman laatimiseen ja tarkistamiseen sekä palveluihin, jotka tukevat hänen työnhakuaan ja edistävät hänen työmarkkinavalmiuksiaan ja työllistymistään. Ehdotetussa 2 momentissa palveluprosessiin kuuluvilla toimilla tarkoitettaisiin edellä mainitun lisäksi myös muita lain mukaan palveluprosessiin kuuluvia toimi, kuten eri keskusteluja.

Pykälän *3 momentti* vastaisi nykyistä 2 momenttia ja 3 momentin ensimmäistä virkettä. Sääntelyyn tehtäisiin kielellinen muutos. Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin nykyistä 3 momentin ensimmäistä virkettä vastaavasti työnhakijan velvollisuudesta ilmoittaa työvoimaviranomaiselle yhteystietojensa muutoksesta.

40 §. Työvoimaviranomaisen yleiset velvollisuudet. Pykälä kumottaisiin.

41 §. Muistutus. Pykälä kumottaisiin.

5 luku Työnvälitys ja työnhakuvelvollisuus

42. Työpaikkojen osoittaminen työnhakijan haettavaksi. Pykälää muutettaisiin. Siinä säädettäisiin työvoimaviranomaisen työnhakijan haettavaksi osoittamista työpaikoista.

Pykälän 1 momentti vastaisi nykyistä 1 ja 2 momenttia.

Ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin työvoimaviranomaisen tehtävästä osoittaa työnhakija hakemaan hänelle sopivia työpaikkoja. Nykyisessä 40 §:n 1 momentissa säädetään työvoimaviranomaisen velvollisuudesta tarjota työtä. Työvoimaviranomaisen mainitun lainkohdan nojalla työnhakijalle haettavaksi osoittamista työpaikoista on soveltamiskäytännössä käytetty termiä työtarjous. Työtarjousten velvoittavuudesta ja niiden laiminlyönnin vaikutuksesta työnhakijan oikeuteen saada työttömyysetuutta säädetään työttömyysturvalaissa. Momentissa ehdotetussa sääntelyssä on kyse samoista työtarjouksista. Ehdotuksen mukaan sääntely muutettaisiin muotoon ”osoitettava työnhakija hakemaan hänelle sopivia työpaikkoja” ilmaisun ”on tarjottava työtä” sijaan, koska tämä kuvaisi paremmin työvoimaviranomaisen tehtävää. Työvoimaviranomainen ei tarjoa työtä, vaan kyseessä olevassa tilanteessa välittää työnhakijalle haettavaksi

tiedot avoimeksi ilmoitetusta työpaikasta. Koska työttömyysetuutta saavan työnhakijan on haettava kyseistä työpaikkaa, käytettäisiin työvoimaviranomaisen tehtävästä sanaa osoittaa. Muutoksilla selkeytettäisiin haettavaksi osoitettavia työpaikkoja koskevaa sääntelyä.

Lisäksi pykälän 2 momentissa säädettäisiin osoitettavan työpaikan sopivuuden arvioimisessa huomioon otettavista seikoista, joita olisivat työnhakijan työkokemus, koulutus ja muu osaaminen sekä työkyky. Ne vastaisivat työnhakuvelvollisuuden alentamisessa huomioon otettavia tekijöitä. Momentissa säädettäisiin myös työvoimaviranomaisen velvollisuudesta seurata työhaun edistymistä. Tällä tarkoitettaisiin ensisijaisesti työnvälityksellisiä syitä, kuten sitä miksi työnhakija ei saanut hakemaansa paikkaa tai pääsikö hän työhaastatteluun. Toisaalta se olisi myös laiminlyöntien seurantaa ja jos työvoimaviranomainen havaitsisi laiminlyönnin, johtaisi se työttömyysturvaselvittelyyn.

43 §. Työnvälityspalvelut. Pykälää muutettaisiin. *Momentissa 1* säädettäisiin työnantajan mahdollisuudesta julkaista tieto avoimesta työpaikasta ja työvoimaviranomaisen mahdollisuudesta julkaista työpaikka nykyistä 1 momentin ensimmäistä ja toista virkettä vastaavasti. Ehdotetun 2 momentin mukaan työvoimaviranomainen välittäisi tietoja avoimeksi ilmoitetuista työpaikoista ja esittelisi työnantajalle tämän kanssa sovitulla tavalla työnhakijoita, jotka ovat sopivia avoimeen työpaikkaan. Ehdotettu 2 momentti vastaisi nykyisen 1 momentin kolmatta virkettä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin työnhakijan mahdollisuudesta aina itse laatia ja julkaista työnhakuprofiili palvelualueella. Työnhakijaksi ilmoittautumisen yhteydessä työnhakijalla olisi mahdollisuus työnhakuprofiilin laatimiseen ja julkaisemiseen sekä vastaavasti työnhakija voisi työnhakunsa kuluessa laatia tai julkaista profiilin sekä muokata tätä. Työnhakuprofiili olisi työnhakijalle järjestettävä julkinen työnvälityspalvelu.

44 §. Kansainvälinen työnvälitys. Pykälää muutettaisiin kokonaisuudessaan siten, että siinä säädettäisiin kansainvälisestä työnvälityksestä nykyistä 42 §:n 3 momenttia vastaavasti.

45 §. Työnhakuvelvollisuuden asettaminen Pykälää muutettaisiin kokonaisuudessaan siten, että siinä säädettäisiin työnhakuvelvollisuuden asettamisesta. Työnhakuvelvollisuus asetettaisiin nykyistä 44 §:n 1 ja 2 momenttia vastaavasti työttömälle ja työttömyysuhan alaiselle, tietyille työttömyysetuudella työvoimakoulutuksessa tai omaehtoisia opintoja opiskeleville sekä palkkatuetussa työssä oleville ja osa-aikatyötä tekeville työnhakijoille. Nykyistä vastaavasti pääsääntö olisi sisällyttää työllistymissuunnitelmaan kolme sellaista kuukauden kestävää tarkastelujaksoa, jonka aikana työnhakijan on haettava neljää työmahdollisuutta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin nykyistä 2 momenttia vastaavasti työnhakijoista, joille asetettaisiin työnhakuvelvollisuus, vaikka he eivät olisi työttömiä tai työttömyysuhan alaisia. Näitä olisivat työnhakijat, jotka opiskelevat työvoimakoulutuksessa tai omaehtoisia opintoja työttömyysetuudella tuettuna tai ovat palkkatuetussa työssä. Omaehtoisia opintoja opiskelevilla tarkoitetaan niitä joko 9 luvun tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain nojalla suorittavia.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin työnhakuvelvollisuuden asettamisesta osa-aikatyötä tekeville työnhakijalle ja työaika lyhentämällä lomautetulle työnhakijalle. Lisäksi momentti sisältäisi informatiivisen viittauksen työttömyysturvain 2 a luvun 12 §:ään, jossa säädetään toteutuneen työajan vaikutuksesta työnhakuvelvollisuuteen.

46 §. Työnhakuvelvollisuuden poikkeava alkaminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin nykyistä 1 momenttia vastaavasti työnhakuvelvollisuuden alkamisesta työnhakijalla, joka on yli kaksi viikkoa kestävässä muussa kuin palkkatuetussa työssä, jonka työaika on yli 80 prosenttia

alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta. Nykyistä vastaavasti työnhakuvelvollisuus alkaisi tällöin työsuhteen päättymisestä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin sisällöllisesti pääasiassa nykyistä 3 momenttia vastaavasti työnhakuvelvollisuuden poikkeavasta alkamisesta työnhakijoilla, jotka arviolta yli kuukauden ajan opiskelevat työvoimakoulutuksessa, osallistuvat työkokeiluun, ovat palkkatuetussa työssä, jonka työaika ylittää 80 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta tai ovat yhdenjaksoisessa kuntoutuksessa. Sääntelyyn tehtäisiin kielellisiä muutoksia.

Ehdotetussa 3 momentissa säädettäisiin nykyistä 46 §:n 2 momenttia vastaavasti, että työnhakuvelvollisuus alkaisi siitä, kun lomautuksen alkamisesta on kulunut kolme kuukautta.

47 §. Työnhakuvelvollisuuden alentaminen. Pykälää muutettaisiin. Siinä säädettäisiin työnhakuvelvollisuuden alentamisesta neljän työnhakumahdollisuuden pääsäännöstä. Työvoimaviranomainen voisi alentaa työnhakuvelvollisuutta, jos se katsoo, ettei työnhakijan työssäkäyntialueella olisi haettavissa neljää sellaista työmahdollisuutta, johon työnhakija voisi arvion mukaan työllistyä. Arviossa olisi huomioitava nykyistä 44 §:n 3 momenttia vastaavasti työnhakijan työkokemus, koulutus ja muu osaaminen, työkyky ja hänellä mahdollisesti oleva työttömyysturvalaissa tarkoitettu ammattitaitosuoja. Työmahdollisuuksia arvioitaisiin suhteessa työnhakijan työssäkäyntialueeseen.

Alentamisessa olisi nykytilaa vastaavasti kyse aina siitä, että täyden työnhakuvelvollisuuden täyttäminen olisi tosiasiallisesti mahdotonta. Nykyiseen verrattuna olisi kuitenkin tarpeen tarkentaa alentamisen soveltamista. Jos viranomainen arvioi, ettei haettavissa olisi neljää sellaista työmahdollisuutta, johon työnhakija voisi työllistyä, tulisi työnhakuvelvollisuuden alentamisen arvioimisessa edetä ylhäältä alaspäin. Toisin sanoen, työvoimaviranomaisen tulisi seuraavaksi arvioida olisiko haettavissa kolmea työmahdollisuutta. Työnhakuvelvollisuutta ei pitäisi alentaa suoraan alimmille tasoille eli yhteen tai kahteen vain siksi, ettei täysi työnhakuvelvollisuus tulisi kyseeseen. Nykyistä vastaavasti viranomaisella ei olisi harkintavaltaa työnhakuvelvollisuuden alentamisen suhteen, jos se arvioi käsillä olevan edellytykset työnhakuvelvollisuuden alentamiselle. Harkintavalta koskisi vain työnhakuvelvollisuuden sopivan määrän arviointia. Alentaminen koskisi kerrallaan vain kutakin hakuvelvollisuuden tarkastelujaksoa.

Arvioinnissa huomioon otettavia tekijöitä olisivat jatkossakin vain työnhakijan työkokemus, koulutus ja muu osaaminen, työkyky ja mahdollinen ammattitaitosuoja. Muita henkilöön liittyviä seikkoja ei otettaisi arvioinnissa huomioon. Nykyiseen 44 §:n 3 momenttiin sisältyy asetuksenantovaltuus, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin alentamisen perusteista. Tätä asetuksenantovaltuutta ei ole käytetty ja siten alentamisen perusteista ei nykytilassa ole säädetty tarkemmin kuin laissa säädetään.

Jos työnhakuvelvollisuus asetetaan arvion perusteella alimmille mahdollisille tasoille, eli työnhakuvelvollisuuden määräksi asetettaisiin 1–2 työnhakumahdollisuutta tarkastelujaksoa kohden, tulisi työvoimaviranomaisen kiinnittää erityistä huomiota työnhakijan palvelutarpeeseen. Näissä tilanteissa työvoimaviranomaisen tulisi sopia muista tarpeellista toimista, jotka parantaisivat työnhakijan työmarkkina-avalmiuksia.

Tässä esityksessä ehdotetaan työnhakuvelvollisuuden asettamista koskevaan sääntelyyn muutoksia, joissa luovuttaisiin osasta poikkeussääntelyä. Tarkoituksena on, että näihin kohderyhmiin kuuluvat työnhakijat olisivat jatkossa tässä momentissa ehdotetun yleisen työnhakuvelvollisuuden alentamisen piirissä. Tähän kuuluisivat esimerkiksi nykyisessä 44 §:n 3 momentissa tarkoitettut työnhakijat, joiden työttömyys on päättymässä kolmen kuukauden kuluttua muusta

syystä kuin työvoimakoulutuksen, työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun, palkkatuetun työn tai osa-aikaisen työn takia taikka ovat aloittamassa kolmen kuukauden kuluessa varusmiespalveluksen, siviilipalveluksen tai perhevapaan Omaehtoisilla opinnoilla viitataan 9 luvussa ja kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettuja omaehtoisia opintoja. Osa-aikatyön edellytyksenä on vähintään 80 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työn työajasta.

Ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin asiasisällöltään nykyistä 47 §:n 3 momenttia vastaavasti omaehtoisia opintoja työttömyysetuudella opiskelevien koulutusta vailla olevien poikkeavasta työnhakuvelvollisuudesta.

48 §. Työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättäminen. Nykyisen 44 §:n 3 momentin mukaan työllistymissuunnitelmaan ei sisällytetä työnhakuvelvollisuutta, jos työvoimaviranomainen arvioi, ettei haettavissa ole sellaisia työmahdollisuuksia, johon työnhakija voisi työkokemuksensa, koulutuksensa ja muun osaamisensa sekä työkykynsä huomioon ottaen työllistyä. Huomioon on lisäksi otettava mahdollinen työttömyysturvalaissa tarkoitettu ammattitaitosuoja. Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättämisestä tätä vastaavasti.

Nykyisen 48 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan työnhakuvelvollisuutta ei aseteta, jos työnhakija on estynyt olemasta työmarkkinoilla työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla. Viitatussa lainkohdassa säädetään tilanteista, jolloin työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen. Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen hänen suorittaessaan asevelvollisuutta, siviilipalvelusta tai vankeusrangaistusta tai ollessaan sairaala- tai muussa tähän verrattavassa laitoshoidossa tai estynyt olemasta työmarkkinoilla muun näihin rinnastettavan syyn takia. Kohdasta 5 poistettaisiin viittaus työttömyysturvalakiin ja säädettäisiin työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättämisestä edellä mainituilla perusteilla. Perusteet vastaisivat työttömyysturvalain listaa ja kohta on tarkoitettu sovellettavaksi sen vakiintuneen tulkinnan mukaisesti.

Pykälän 1 momentin 6 kohdan mukaan työnhakuvelvollisuutta ei asetettaisi, jos työnhakijan työttömyys päättyy kuukauden kuluttua muusta syystä kuin työvoimakoulutuksen tai työttömyystuella tuetun omaehtoisen opiskelun takia. Työnhakuvelvollisuutta ei myöskään asetettaisi, jos työnhakija aloittaa kuukauden kuluttua varusmiespalveluksen, siviilipalveluksen tai perhevapaan.

Pykälän 1 momentin kohdat 2, 3 ja 4 vastaisivat nykyisiä 48 §:n kohtia 2, 3 ja 4.

Nykyisen (48 §:n 1 momentin) 1 kohdan mukaan työnhakuvelvollisuutta ei aseteta, jos työvoimaviranomainen, hyvinvointialueen sosiaali- ja terveysturva- tai kansaneläkelaitos on todennut, että työnhakijalla on työllistymistä edistävän monialaisen tuen tarve. Lisäksi nykyisen (48 §:n) 2 momentin mukaan edellytetään, että tilanne kokonaisuutena arvioiden on sellainen, ettei työllistyminen avoimille työmarkkinoille ole mahdollista. Kyseiseen sääntelyyn viitataan työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetussa laissa, jonka 5 §:n 3 momentin mukaan monialaisen työllistymissuunnitelman tulee sisältää järjestämislain 5 luvussa tarkoitettu työnhakuvelvollisuus, ellei mainitun lain 48 §:stä muuta johdu.

Työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetussa laissa ei säädetä monialaisen tuen tarpeen toteamisesta. Jos työvoimaviranomainen arvioi, että työttömän työllistyminen edellyttää työvoimaviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kansaneläkelaitoksen järjestämisvastuulle kuuluvien työvoimapolkujen ja sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalvelujen yhteensovittamista, on tämän ohjattava työnhakija monialaiseen palvelutarpeen arviointiin.

Momentin 3 mukaan, jos työvoimaviranomainen on ohjannut työnhakijan työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetussa laissa tarkoitettuun monialaiseen palvelutarpeen arviointiin, työvoimaviranomainen asettaisi työnhakuvelvollisuuden vasta monialaisen palvelutarvearvion jälkeen monialaiseen työllistymissuunnitelmaan mainitun lain nojalla.

48 a §. Työnhakuvelvollisuutta täyttävä toiminta. Pykälää muutettaisiin kokonaan siten, että siinä säädettäisiin työnhakuvelvollisuutta täyttävästä toiminnasta pääasiassa nykyistä 45 §:ää vastaavasti. Työnhakuvelvollisuutta ei voisi enää täyttää julkaisemalla nykyisessä 43 §:n 2 momentissa tarkoitetun työnhakuprofiilin. Muutos johtuisi työnhakuprofiilia koskevaan sääntelyyn tässä esityksessä ehdotetuista muutoksista, joiden mukaan työnhakijasta laadittaisiin ja julkais-taisiin työnhakuprofiili lähtökohtaisesti aina. Myöskään hakemalla yksilöityä työvoimaviranomaisen osoittamaa työpaikkaa ei voisi jatkossa täyttää työnhakuvelvollisuutta, vaan työnhaki-jan olisi haettava kyseistä työvoimaviranomaisen osoittamaa työpaikkaa, vaikka olisi jo täyttänyt työnhakuvelvollisuutensa.

Ehdotetussa 1 kohdassa säädettäisiin nykyistä 45 §:n 1 kohtaa vastaavasti työnhakuvelvollisuu-den täyttämistä hakemalla vähintään kaksi viikkoa kestävästä työsuhteesta tehtävää työtä.

Ehdotetussa 2 kohdassa säädettäisiin työnhakuvelvollisuuden täyttämistä hakemalla kestol-taan alle kaksi viikkoa kestävästä työsuhteesta tehtävää työtä, jos asiasta on sovittu työllistymis-suunnitelmassa. Tämä voisi tulla kyseeseen esimerkiksi nykyisessä 45 §:n 1 kohdassa tarkoite-tussa tilanteessa, jossa viitataan työnhakijoihin, joiden työttömyys on päättymässä kolmen kuu-kauden kuluessa muusta syystä kuin työttömyyden, työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun, palkkatuetun työn tai osa-aikaisen työn takia. Lisäksi kohderyhmään kuuluvat ny-kyisin työnhakijat, jotka ovat kolmen kuukauden kuluessa aloittamassa varusmies- tai siviili-palveluksen.

Ehdotetun 3 kohdan mukaan työnhakija voisi nykyistä 45 §:n 1 momentin 3 kohtaa vastaavasti täyttää hakuvelvollisuuttaan hakemalla lisätyötä omalta työnantajalta. Ehdotetun 2 momentin mukaan työnhakuvelvollisuutta voisi kuitenkin täyttää näin vain kerran tarkastelujakson aikana. Jos työnhakijalla olisi useampi työnantaja, hän voisi täyttää hakuvelvollisuuttaan kerran jokaista työnantajaa kohden.

Ehdotetut 4 ja 5 kohta vastaisivat nykyistä.

13 luku Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut

114 §. Käsiteltävät tiedot. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että siihen lisättäisiin uusi 11 kohta, jossa säädettäisiin tulotietorekisteristä annetussa laissa tarkoitettuun tulorekisteriin ilmoitettavista tiedoista. Näitä olisivat annettuja palkkoja, eläkkeitä ja muita etuuksia koskevat tiedot sekä työsuhteeseen tai muuhun palvelus- taikka toimeksiantosuhteeseen liittyvät tiedot, joita työvoimaviranomainen voisi käsitellä arvioidessaan 33 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoi-tettua työllistymistodennäköisyyttä. Tietojen käsittelyoikeutetta tarvittaisiin käytännössä siihen, jos työvoimaviranomainen käyttäisi osana palvelutarpeen arviointia automaattista laskentatyö-kalua, joka hyödyntäisi työnhakijasta tulorekisteriin ilmoitettuja tietoja.

14 luku Palvelualusta

127 §. Tarkoitus. Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti. Uudessa 3 momentissa säädettäisiin palvelualustan laajennetusta tarkoituksesta, eli työnhakijan työnhakuprofiilin laatimisesta ja jul-kaisemisesta palvelustalla. Säännös täsmäntäisi palvelualustan tarkoitusta hallituksen esityksen mukaisesti.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että pääsääntöisesti kaikkien työnhakijaksi rekisteröityvien tulisi laatia ja julkaista työnhakuprofiili palvelualustalla. Jos työnhakija ei toimisi edellä mainitusti työvoimaviranomaisen laatitsi ja julkaisi työnhakijasta työnhakuprofiilin. Julkaistujen profiilien kautta palvelualustalle kirjautuneet henkilöt, työnhakijat, työnantajat, yksityiset työnvälitysyrietykset sekä työttömyyskassat kohtaisivat toisensa avoimia työpaikkoja täytettäessä. Tarkoitus toteuttaisi nykyistä laajemmin perustuslain 18 §:n 2 momentissa säädettyä julkisen vallan velvollisuutta edistää työllisyyttä ja pyrkiä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön. Tätä toteutettaisiin palvelualustalla julkaistujen työnhakuprofiilien ja avoimien työpaikkojen avulla sekä palvelualustan taustalla toimivan kohtaantotoiminnallisuuden avulla.

Hallituksen esityksessä ei esitetä muutoksia nykyisin käytössä olevaan kohtaantotoiminnallisuuteen, minkä vuoksi kohtaantotoiminnallisuus ei vaatisi kansallista lainsäädäntöä, vaikka kohtaantotoiminnallisuus hyödyntää yleisen tietosuojasetuksen 22 artiklassa tarkoitettua automaattisten tietojen käsittelyä, kuten profiloimista. Rekisteröidylle (työnhakijaksi rekisteröitymätön henkilö tai työnhakija) ei aiheudu kohtaantotoiminnallisuudesta oikeusvaikutuksia tai sellaisia vaikutuksia, jotka vaikuttavat rekisteröityyn vastaavalla tavalla merkittävästi.

Palvelualustalla olevien työnhakuprofiilien käytettävyyttä työnhakijan ja työnantajan näkökulmasta tullaan kehittämään yhdessä sidosryhmien kanssa. Kehittämisen painopisteenä vuonna 2025 on asiakaslähtöinen ja asiakasymmärrykseen pohjautuva palvelualustan kehittäminen. Asiakkaiden osaamisen ja työnantajien osaamistarpeiden tunnistamisessa käytettäviä tekoälyratkaisuja (kohtaantotoiminnallisuus) kehitetään jatkuvasti. Kehitystyöllä, josta palvelualustan ylläpitäjä, eli KEHA-keskus vastaa, pyritään osaltaan takamaan, että palvelualustalla voidaan toteuttaa sen tarkoituksen mukaista tehtävää, eli perustuslain 18 §:n 2 momentissa julkiselle vallalle säädettyä velvollisuutta.

128 §. Työnhakuprofiilin laatiminen ja julkaiseminen. Pykälää muutettaisiin kokonaisuudessaan siten, että siinä säädettäisiin työnhakuprofiilin laatimisesta ja julkaisemisesta. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin työnhakuprofiilin laatimisen ja julkaisemisen edellyttävän palvelualustalle kirjautumista. Kirjautuminen puolestaan edellyttäisi käyttäjän tunnistamista digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain (306/2019) 6 §:ssä tarkoitettulla tavalla sekä käyttöehtojen hyväksymistä. Selvyyden vuoksi 1 momentti sisältäisi informatiivisen viittauksen digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annettuun lakiin. Momentti vastaisi asiasisällöltään nykyisen järjestämislain 128 §:n 1 momenttia, lukuun ottamatta sen ensimmäistä virkettä.

Laatiminen ja julkaiseminen olisivat kaksi erillistä toimea. Laatimisen jälkeen profiilin laatija voisi käyttää palvelualustan kohtaantotoiminnallisuutta, vaikka ei julkaisisikaan profiiliaan. Työnhakuprofiilin julkaisemisen jälkeen profiili olisi vapaasti löydettävissä myös palvelualustan hakutoimintoa käyttämällä.

Palvelun käyttäjän sähköisestä tunnistamisesta säädetään digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain 6 §:ssä. Mainitun pykälän 1 momentti sisältää säännökset siitä, milloin viranomaisen voi vaatia digitaalisissa palveluissa käyttäjältä sähköistä tunnistamista ja pykälän 2 momentissa säädetään siitä, milloin henkilö tulee tunnistaa käyttäen vahvaa sähköistä tunnistamista tai muuta tietoturvallista tunnistuspalvelua.

Digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain 6 §:n 2 momentin mukaan vahvaa sähköistä tunnistamista tulisi käyttää, jos digitaalisesta palvelusta on mahdollista saada salassa pidettäviä tietosisältöjä nähtäväksi ja käytettäväksi. Julkaistut työnhakuprofiilit ovat lähtökohtaisesti anonyymejä, mutta koska profiiliin voi myös lisätä vapaamuotoiseen esittelyyn sekä linkejä ulkopuolisiin palveluihin, ei voida täysin varmistua siitä, että julkaistut työnhakuprofiilit eivät missään tilanteessa edes tilapäisesti sisältäisi tietoja, jotka ovat laissa säädetty salassa pidettäviksi,

vaikka laissa nimenomaisesti säädetään, ettei työnhakuprofiili saisi sisältää tietoja, jotka ovat säädetty salassa pidettäväksi, on arvioitu, että työnhakuprofiilin laatijan ja julkaisijan tunnistamiseen tulisi lähtökohtaisesti soveltaa digipalvelulain 6 §:n 2 momenttia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, ettei työnhakuprofiilin laatiminen tai julkaiseminen edellyttäisi työnhakijaksi rekisteröitymistä. Profiilin laatiminen tai julkaiseminen ei siis edellyttäisi, että henkilö olisi rekisteröity työnhakijaksi, tai että hän olisi työtön, eli laatiminen tai julkaiseminen olisi toisin sanoen vapaaehtoista. Lisäksi momentissa säädettäisiin, että julkaistun työnhakuprofiilin julkaisemisen voisi milloin tahansa perua ja laaditun työnhakuprofiilin voisi milloin tahansa poistaa. Julkaistun työnhakuprofiilin perumisen jälkeen profiili ei enää olisi löydettävissä hakutoimintoa käyttämällä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin palvelualustalla olevasta mahdollisuudesta määritellä miltä osin ja kuinka pitkään työnhakuprofiili olisi julkaistuna. Työnhakuprofiilin julkaistuna olemiselle tulisi kuitenkin aina määritellä päättymispäivä. Julkaistu työnhakuprofiili ei enää päättymispäivän jälkeen olisi löydettävissä hakutoiminnon avulla, mikä tarkoittaisi sitä, että kohtaan-toiminnallisuus ei tarjoaisi profiilia hakuja tekeville työnantajille, yksityisille työnvälitysyriksille tai työttömyyskassoille. Työnhakuprofiilin julkaistuna olemisen päättymispäivä toimisi myös suojamekanismina työnhakuprofiilissa julkaistuille tiedoille varmistamalla sen, että tiedot olisivat julkaistuna vain tietyn ajan.

129 §. Työnhakijan velvollisuus laatia ja julkaista työnhakuprofiili. Pykälää muutettaisiin kokonaisuudessaan siten, että siinä säädettäisiin työnhakijan velvollisuudesta laatia ja julkaista työnhakuprofiili. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin työnhakijan velvollisuudesta laatia ja julkaista työnhakuprofiili palvelualustalla 15 arkipäivän kuluessa työnhaun alkamisesta. Työnhakijan tulisi sekä laatia että julkaista työnhakuprofiili palvelualustalla määräajan kuluessa. Työnhakijalle työnhakuprofiilin laatiminen ja julkaiseminen eivät olisi vapaaehtoisia toimia – toisin kuin henkilölle, joka ei olisi rekisteröitynyt työnhakijaksi.

Ehdotettu 15 arkipäivän määräaika olisi tarkoituksenmukainen, sillä työnhakijalla olisi vielä alkuhaastattelun jälkeen mahdollisuus toimia aikamääreen sisällä. Päivä, jona henkilö rekisteröityy työnhakijaksi, laskettaisiin mukaan määräaikaan. Tilanteessa, jossa työnhaun voimassaolo päättyisi ja henkilö käynnistäisi sen uudelleen, työnhakijaa koskisi sama määräaika, ellei työnhakija olisi jo laatinut ja julkaissut työnhakuprofiiliaan.

Lisäksi pykälän 1 momentissa säädettäisiin työnhakijan velvollisuudesta työnhaun kestäessä julkaista uudelleen työnhakuprofiili. Työnhakijan tulisi julkaista profiili uudelleen ennen profiilin julkaistuna olemisen päättymistä. Aikamääre oli tarkoituksenmukainen, sillä työnhakija saisi palvelualustalle rekisteröityyn sähköpostiosoitteeseen viikkoa ja päivää ennen muistutuksen profiilin julkaisemisenä olemisen päättymisestä. Lisäksi työnhakija voisi hyödyntää julkaisemisessa jo laadittua profiilia ja päättymispäivä olisi aina työnhakijan tiedossa.

Velvollisuus julkaista työnhakuprofiili olisi työnhakijalle uusi ja lisäksi työnhakijan velvollisuuksia, mutta se olisi toisaalta myös työnhakijan oikeus. Velvollisuus olisi osittain informatiivinen, sillä velvollisuuden vastaisesta menettelystä ei seuraisi työnhaun voimassaolon päättymistä tai työttömyysturvalaissa säädettyä etuuden menetyttä. Työvoimaviranomainen kuitenkin laatisi ja julkaisisi työnhakijan työnhakuprofiilin, jos työnhakija ei tätä itse määräajassa tekisi. Työnhakijalla olisi oikeus laatia ja julkaista työnhakuprofiili itse ennen kuin työvoimaviranomainen ehdotetun 129 b §:n perusteella laatisi ja julkaisisi profiilin. Tarkoitus olisi, että työnhakijat toimisivat itse, jolloin heillä olisi myös parhaat mahdollisuudet täyttää työnhakuprofiileihinsa sellaiset tiedot, jotka edesauttaisivat heidän työnhakuaan ja työllistymistään ja tukisivat

parhaiten palvelualustan kohtaantotoiminnallisuuden henkilökohtaista hyödyntämistä työllistymisessä.

Perustuslakivaliokunta on lausunnoissaan pitänyt henkilötietojen julkistamista perustuslain puitteissa mahdollisena toteuttaa julkisena tietopalveluna, jos sille on oikeusturvan takeiden ja perusoikeusjärjestelmän tavoitteiden kannalta hyväksyttävät perusteet (PeVL 17/2021 vp, s. 42–43, PeVL 2/2017 vp, s. 7, PeVL 65/2014 vp, s. 4/ II—5/I, PeVL 32/2008 vp s. 2/I—3/II).

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että työnhakijan osalta työnhakuprofiiliin ei sovellettaisi mitä lain 128 §:n 2 momentissa säädetään. Käytännössä tämä tarkoittaisi, että työnhakija ei voisi perua julkaistun työnhakuprofiilin julkaisua ennen päättymispäivää eikä työnhakija voisi poistaa laadittua työnhakuprofiilia. Momentissa säädetty koskisi vain työnhakijaksi rekisteröitynyttä henkilöä, eli rajoitus koskisi työnhakijaa vain työhaun voimassaolon aikana. Työhaun voimassaolon päätyttyä henkilö voisi vapaasti toteuttaa 128 §:n 2 momentissa säädetty toimet. Selvyyden vuoksi todetaan, että työnhakijan työnhakuprofiilin laatimiseen ja julkaisemiseen sovellettaisiin muun muassa mitä 128 §:n 1 ja 3 momentissa säädetään.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 17 artiklan mukaan rekisteröidyllä on oikeus saada rekisterinpitäjä poistamaan rekisteröityä koskevat henkilötiedot ilman aiheetonta viivytyksiä, ja rekisterinpitäjällä on velvollisuus poistaa henkilötiedot ilman aiheetonta viivytyksiä, edellyttäen että jokin 17 artiklan 1 kohdan a-f alakohdista täyttyy. Mainitun artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaan 17 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta, jos tietojen käsittely on tarpeen rekisterinpitäjään sovellettavaan unionin oikeuteen tai jäsenvaltion lainsäädäntöön perustuvan, käsittelyä edellyttävän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi tai jos käsittely tapahtuu yleistä etua koskevan tehtävän suorittamista tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämistä varten.

Työvoimaviranomaisilla olisi lakisääteinen tehtävä laatia ja julkaista työnhakijasta työnhakuprofiili palvelualustalla, ellei työnhakija itse näin määräajassa toimisi. Työvoimaviranomaisten henkilötietojen käsittely perustuisi yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdtaan. Työvoimaviranomaisten lakisääteisen tehtävän toimeenpanon varmistamiseksi olisi 2 momentissa säädettyllä tavalla tarpeen rajoittaa työnhakijoiden oikeutta julkaistun työnhakuprofiilin julkaisemisen perumisen ja laaditun työnhakuprofiilin poistamisen osalta. Rajoitus koskisi ainoastaan työnhakijoita ja olisi yleisen tietosuoja-asetuksen 17 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukainen, sillä tietojen poistamisen rajoittaminen olisi tarpeen viranomaisten tässä laissa säädettyjen velvoitteiden noudattamiseksi. Rajoitus olisi yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan perusteella mahdollinen kansallisessa lainsäädännössä ja se täyttäisi yleisen edun mukainen tavoitteen ja olisi oikeasuhteinen rajoituksella tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että työnhakijaksi rekisteröitymättömän henkilön työnhakuprofiiliin sovellettaisiin työnhakijaksi rekisteröitymisestä lukien, mitä 129 §:ssä ja lain 14 luvussa säädetään työnhakijasta ja työnhakijan työnhakuprofiilista. Tämä tarkoittaisi muun muassa sitä, että henkilön vapaaehtoisesti laatimaan ja julkaisemaan työnhakuprofiiliin sovellettaisiin henkilön työnhakijaksi rekisteröitymisestä lukien, muun muassa niitä rajoituksia, joista säädetään 128 §:n 2 momentissa sekä velvollisuutta laatia ja julkaista työnhakuprofiilia.

Työnhakuprofiilin voisi laatia ja julkaista rekisteröitymättä työnhakijaksi, jolloin toimi olisi vapaaehtoinen. Työnhakijalla olisi kuitenkin velvollisuus laatimiseen ja julkaisemiseen, eli tämä velvollisuus koskisi myös vapaaehtoisia työnhakuprofiileita työnhakijaksi rekisteröitymisestä lukien. Työnhakuprofiilin tietosisältöä voisi myös muokata työnhakija, jolloin henkilö, joka rekisteröityy työnhakijaksi voisi vielä vapaasti muokata tietojaan, mikäli vapaaehtoisesti laadittu

työnhakuprofiili sisältäisi jotakin sellaista tietoa, mitä hän ei haluaisi viranomaisen saavan mahdollisesti profiiliin kautta tietoonsa. Työvoimaviranomainen ei näkisi eikä pystyisi löytämään sellaisia työnhakuprofiileita, jotka olisi laatinut tai julkaissut henkilö, joka ei ole rekisteröitynyt työnhakijaksi.

129 a §. *Työnhakuprofiilin sisältämät tiedot.* Pykälä olisi uusi. Pykälän 1 momentin mukaan työnhakuprofiili voisi sisältää tietoja koulutuksesta, työkokemuksesta, muusta osaamisesta ja työtoiveista. Muuhun osaamiseen voisi sisältyä esimerkiksi tietoja kielitaidosta sekä hankituista luvista tai pätevyyksistä, kuten hygieniapassista tai työturvallisuuskortista. Työtoiveet voisivat sisältää tietoja siitä, minkä toimialan tehtäviä henkilö etsii, tietoja alueista, joilta henkilö hakee töitä, ajankohdan, josta alkaen on käytettävissä uusiin tehtäviin, ja tiedon työmahdollisuuden koko- tai osa-aikaisuudesta tai vakituisuudesta tai määräaikaisuudesta.

Lisäksi momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta sisällyttää työnhakuprofiiliin vapaamuotoinen esittely sekä linkkejä palvelualustan ulkopuolisiin palveluihin. Työnhakuprofiili voisi sisältää edellä mainittuja tietoja, eli tietojen lisääminen profiiliin olisi vapaaehtoista. Momentin viimeisessä virkkeessä säädettäisiin, ettei työnhakuprofiiliin saisi sisällyttää tietoja, jotka ovat laissa säädetty salassa pidettäviksi. Ensimmäinen momentti vastaisi asiasisällöltään järjestämislain 128 §:n 2 momentin kaksi, kolme ja neljä virkkeitä.

Työnhakuprofiilissa julkaistavia tietoja ei pidettäisi julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 25 kohdassa tarkoitettuina tietoina työhallinnon henkilöasiakkaasta. Työnhakuprofiilin voisi julkaista kuka tahansa, eikä profiilista kävisi ilmi, onko henkilö rekisteröity työnhakijaksi tai onko hän työtön. Ottaen huomioon, että salassa pito on poikkeus perustuslaissa säädetyistä julkisuusperiaatteesta ja että työnhakuprofiilin laativan ja julkaisevat henkilön tietoihin ei liity vastaavaa salassapitointressiä kuin esimerkiksi työhallinnon asiakkuuteen, työnhakuprofiilin tietoja olisi lähtökohtaisesti pidettävä julkisina henkilötietoina.

Pykälän 2 momentin mukaan työnhakijan työnhakuprofiilin tulisi sisältää työnhaun ja työllistymisen kannalta olennaiset tiedot työnhakijan koulutuksesta, työkokemuksesta, muusta osaamisesta ja työtoiveista. Olennaisilla tiedoilla tarkoitettaisiin, että työnhakijan ei olisi välttämätöntä lisätä profiiliinsa kaikkia edellä mainittuja tietoja, mikäli tiedot eivät olisi olennaisia työnhaun ja työllistymisen kannalta. Koulutuksesta ja työkokemuksesta voisi olla esimerkiksi viimeisimmät tiedot tai ainoastaan tämänhetkisen työnhaun ja työllistymisen kannalta olennaiset tiedot, jos työtä haettaisiin esimerkiksi muulta toimialalta. Vastaavasti jos esimerkiksi koulutusta ei olisi, myöskään tietoa tästä ei löytyisi profiilista. Tarkoitus olisi, että työnhakija voisi mahdollisimman vapaasti valita työnhaun ja työllistymisen kannalta olennaiset tiedot, joita hän täyttäisi työnhakuprofiiliinsa, jotta kohtaantotoiminnallisuus toimisi työnhakijalle mahdollisimman tehokkaasti.

Muilta osin työnhakijan työnhakuprofiilin tietosisältöön sovellettaisiin mitä pykälän 1 momentissa säädetään vapaamuotoisesta esittelystä, linkeistä sekä salassa pidettävistä tiedoista. Esittelyn ja linkkien lisääminen olisi työnhakijalle aina vapaaehtoista.

Työnhakuprofiilissa julkaistavia tietoja ei pidettäisi julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 25 kohdassa tarkoitettuina tietoina työhallinnon henkilöasiakkaasta. Työnhakuprofiilin voisi julkaista kuka tahansa, eikä profiilista kävisi ilmi, onko henkilö rekisteröity työnhakijaksi tai onko hän työtön. Ottaen huomioon, että salassa pito on poikkeus perustuslaissa säädetyistä julkisuusperiaatteesta ja että työnhakuprofiilin laativan ja julkaisevat henkilön tietoihin ei liity vastaavaa salassapitointressiä kuin esimerkiksi työhallinnon asiakkuuteen, työnhakuprofiilin tietoja olisi lähtökohtaisesti pidettävä julkisina henkilötietoina.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin alustan ylläpitäjän, eli KEHA-keskuksen velvollisuudesta tiedottaa profiilin laatijaa työnhakuprofiilin lisättävien vapaamuotoisen esittelyn ja linkkien sisältämien tietojen rajauksista sekä henkilöyden paljastumisen mahdollisuudesta samassa yhteydessä, kun tarjotaan mahdollisuus lisätä esittely ja ulkopuolisten palveluiden linkkejä profiiliin. Momentti vastaisi järjestämislain 128 §:n 2 momentin viidettä virkettä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta, milloin tahansa muokata tai poistaa työnhakuprofiilin sisältämiä tietoja. Mahdollisuus koskisi työnhakuprofiilin sisältämiä tietoja. Muokkaamisella tarkoitettaisiin työnhakuprofiilin sisältämien tietojen muokkaamista ja poistamisella tarkoitettaisiin työnhakuprofiilin sisältämien tietojen poistamista. Työnhakijan työnhakuprofiilin tulisi kuitenkin profiilin tietosisällön muokkaamisen tai poistamisen jälkeen sisältää pykälän 2 momentissa tarkoitettut olennaiset tiedot.

129 b §. *Työvoimaviranomaisen työnhakijasta laatima ja julkaisema työnhakuprofiili.* Pykälä olisi uusi. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin työvoimaviranomaisen uudesta lakisääteisestä tehtävästä laatia ja julkaista työnhakijasta työnhakuprofiili palvelualustalla viipymättä, ellei työnhakija laatisi ja julkaisi profiilia 129 §:n perusteella.

Käytännössä tehtävä tarkoittaisi, että työvoimaviranomaisen tulisi julkaista työnhakijan laatima työnhakuprofiili, jota työnhakija ei olisi itse julkaissut sekä laatia ja julkaista työnhakuprofiili työnhakijasta, joka ei sitä itse tekisi. Työvoimaviranomaisen tulisi laatia ja julkaista työnhakijan profiili viipymättä työnhakijaa 129 §:ssä koskevan määräajan päätyttyä.

Työvoimaviranomaisen tulisi myös julkaista työnhakijan työnhakuprofiili uudelleen julkaistuna olemisen päättymisen jälkeen, mikäli työnhakija ei profiilia itse julkaisisi. Profiili tulisi myös tässä tilanteessa julkaista viipymättä, mutta työvoimaviranomainen voisi käyttää kuitenkin harvintaa sen osalta olisiko tarkoituksenmukaista ensiksi esimerkiksi ilmoittaa työnhakijalle asiasta, jos epäiltäisiin tai olisi ilmeistä, että työnhakija olisi esimerkiksi unohtanut profiilin uudelleen julkaisun. Tarkoituksenmukaisinta olisi, että työnhakija voisi itse suorittaa uudelleen julkaisun. Jos työnhakija ei työvoimaviranomaisen yhteydenoton jälkeenkään julkaisisi profiilia tulisi työvoimaviranomaisen julkaista työnhakijan profiili, jolloin julkaisun voitaisiin edelleen katsoa tapahtuneen viipymättä työvoimaviranomaisen toimesta.

Henkilö olisi myös voinut laatia ja julkaista työnhakuprofiilin ennen työnhakijaksi rekisteröitymistä, jolloin momentissa säädetty ei koskisi työvoimaviranomaista. Työvoimaviranomainen ja työnhakija voisivat momentissa säädetyn estämättä laatia ja julkaista työnhakuprofiilin myös yhdessä esimerkiksi palveluprosessin aikana.

Pykälän 2 momentin mukaan työvoimaviranomaisen työnhakijasta palvelualustalla julkaisema työnhakuprofiili saisi sisältää ainoastaan työnhakuprofiilin kannalta tarpeellisia tietoja työnhakijan koulutuksesta, työkokemuksesta, muusta osaamisesta ja työtoiveista. Säännöksellä rajoitettaisiin niitä tietoja, joita työvoimaviranomaisen julkaisema työnhakuprofiili voisi sisältää – tiedot olisivat yhtenevät niiden tietojen kanssa, joita työnhakijan työnhakuprofiilin tulisi sisältää. Säännös rajoittaisi myös työvoimaviranomaisen julkaiseman profiilin sisältöä tilanteessa, jossa työnhakuprofiilin julkaisu olisi päättynyt päättymispäivän johdosta. Säännöksellä ei rajoitettaisi työvoimaviranomaisen julkaiseman profiilin sisältöä, mikäli profiili olisi laadittu yhdessä työnhakijan kanssa ja työnhakija profiilin laatimisen yhteydessä ilmoittaisi, että hän haluaa profiilin sisältävän yhdessä laaditun vapaamuotoisen esittelyn tai tietyn työnhakijan valitseman linkin.

Perustuslakivaliokunta on lausunnoissaan pitänyt henkilötietojen julkistamista perustuslain puitteissa mahdollisena toteuttaa julkisena tietopalveluna, jos sille on oikeusturvan takeiden ja

perusoikeusjärjestelmän tavoitteiden kannalta hyväksyttävät perusteet (PeVL 17/2021 vp, s. 42–43, PeVL 2/2017 vp, s. 7, PeVL 65/2014 vp, s. 4/ II—5/I, PeVL 32/2008 vp s. 2/I—3/II). Työvoimaviranomaisen julkaisemisen osalta olisi kysymys tietojen saattamisesta osittain julkiseen internetissä olevaan tietopalveluun. Oikeusturvan takeita ja perusoikeusjärjestelmän tavoitteiden kannalta hyväksyttäviä perusteita käsitellään säätämisyjärjestysperusteluita koskevassa osiossa.

Pykälän 2 momentin rajoitus olisi yhdenmukainen yleisessä tietosuojasetuksessa säädetyn tietojen minimointiperiaatteen sekä perustuslaissa säädettyjen oikeuksien ja velvollisuuksien kanssa. Työvoimaviranomaisen työnhakijoista julkaisemissa työnhakuprofiileissa olisivat vain ne tiedot, jotka olisivat tarpeen sen kannalta, että julkinen valta voisi työnhakuprofiilien avulla toteuttaa perustuslain 18 §:n 2 momentissa säädettyä velvoitetta ja tässä laissa säädettyä lakisääteistä tehtävää. Lisäksi rajoituksella turvattaisiin työvoimaviranomaisten laatimien ja julkaisemien työnhakuprofiilien lähtökohtainen anonyymiys, eli rajoituksella turvattaisiin samaan aikaan osaltaan perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädettyä oikeutta yksityiselämään ja henkilötietojen suojaan. Tällä perusteella työnhakuprofiilien julkaisemisen tavoite olisi yleisen edun mukainen ja työvoimaviranomaisen työnhakuprofiilissa julkaisemat tiedot olisivat myös oikeasuhtaisia julkaisemisella tavoiteltuun päämäärään nähden.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin työvoimaviranomaisen mahdollisuudesta käyttää 120 §:ssä tarkoitettuun valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettuja tietoja työnhakuprofiilin laatimisen ja julkaisemisen, jos tiedot ovat työnhakuprofiilin laatimisen ja julkaisemisen kannalta tarpeellisia. Työnhakuprofiilin laatimisen ja julkaisemisen kannalta tarpeellisia tietoja olisivat vain tiedot työnhakijan koulutuksesta, työkokemuksesta, muusta osaamisesta ja työtoiveista.

Järjestämislain 27 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan työnhakijaksi rekisteröityvän henkilön tulee antaa työvoimaviranomaiselle työllistymisen ja julkisten työvoimapalvelujen tarjoamisen kannalta tarpeelliset tiedot työkokemuksesta, koulutuksesta ja muusta osaamisesta. Lisäksi henkilöltä tiedustellaan työnhakijaksi rekisteröitymisen yhteydessä työtoiveista. Mainitut tiedot tallennetaan järjestämislain 120 §:ssä tarkoitettuun valtakunnalliseen tietovarantoon. Järjestämislain 112 §:n mukaan asiakkaiden tietoja voidaan käyttää muun muassa järjestämislaissa tarkoitettujen palvelujen ja tehtävien järjestämiseen ja tuottamiseen. Lain 114 §:ssä säädetään tiedoista, joita henkilöasiakkaasta voidaan käsitellä. Työnhakija olisi myös 112 §:ssä tarkoitettu asiakas sekä 114 §:ssä tarkoitettu henkilöasiakas järjestämislain 3 §:n 1 momentin 3 kohdan määritelmän perusteella. Työnhakuprofiili laatiminen ja julkaiseminen täyttäisi 112 §:ssä tarkoitettujen asiakkaiden tietojen käyttötarkoituksen, sillä työnhakuprofiili olisi työnhakijalle palvelu ja profiilin laatiminen ja julkaiseminen työvoimaviranomaiselle tehtävä. Tällä perusteella 120 §:ssä tarkoitettuun valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavia työnhakuprofiilin kannalta tarpeellisia tietoja voitaisiin käyttää työnhakuprofiilin laatimiseen ja julkaisemiseen, jos ne olisivat tehtävän kannalta tarpeellisia.

Työvoimaviranomaisen yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitettu käsittelyperuste sekä valtakunnallisen tietovarannon että työnhakuprofiilien tietovarannon osalta olisi 6 artiklan 1 kohdan c alakohta, sillä työvoimaviranomainen olisi molempien tietovarantojen yhteisrekisterinpitäjä ja vastaisi järjestämislaissa säädetyistä lakisääteisistä tehtävistä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta laatia työnhakijan työnhakuprofiili automaattisesti työnhakijan työnhakijaksi rekisteröitymisen yhteydessä antamien tietojen perusteella. Mahdollisuus koskisi ainoastaan työnhakuprofiilin laatimista. Julkaiseminen tulisi suorittaa erikseen työvoimaviranomaisen tai työnhakijan toimesta.

Tarkoitus olisi, että työnhakuprofiilista voitaisiin automatiikan avulla luoda luonnos palvelualustalle, joka perustuisi työnhakijan työnhakijaksi rekisteröitymisen yhteydessä antamiin tietoihin, jotka ovat käytännössä osaltaan samoja tietoja, joita työnhakuprofiiliin tietosisältöön voisi laittaa. Profiilin laatimista ja henkilötietojen käyttämistä rajoittaisi pykälän 2 ja 3 momentit, jotka määrittelisivät mitä tietoja luonnoksessa voisi olla.

Työnhakija voisi muokata ja poistaa luonnoksessa olevia tietoja, jonka jälkeen työnhakija voisi julkaista profiilin. Jos työnhakija ei julkaisi työnhakuprofiilia määräajassa työvoimaviranomaisen julkaisisi työnhakijasta palvelualustalla luonnoksena olevan profiilin. Työvoimaviranomaisen tulisi ennen julkaisemista varmistua, että automaattisesti laadittu profiili sisältäisi vain työnhakuprofiilin kannalta tarpeellisia tietoja, ja ettei profiili sisältäisi salassa pidettävää tietoa. Automaattisen työnhakuprofiilin laatimisen olisi tarkoitus vähentää työvoimaviranomaisen ja työnhakijan tehtäviä niin, ettei samoja tietoja tallennettaisi eri tietovarantoihin.

Automaattisesti laadittu työnhakuprofiili perustuisi työnhakijan itsensä antamiin tietoihin, joten kyseessä ei olisi yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklassa tarkoitetusta profiloinnista. Kyse ei myöskään olisi hallintolain 8 b luvussa tarkoitetusta automaattisesta asian ratkaisemisesta.

129 c §. *Työnhakijan työnhakuprofiilin laatimista ja julkaisemista koskevat poikkeukset.* Pykälä olisi uusi. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tilanteissa, jolloin työnhakijan tai työvoimaviranomaisen ei tarvitsisi laatia tai julkaista työnhakijan työnhakuprofiilia. Momentin 1–2 kohdat eivät sisältäisi työvoimaviranomaisen harkintaa, mikä tarkoittaisi sitä, että jos jokin 1–2 kohdan edellytyksistä täyttyisi, työnhakuprofiilia ei tarvitsisi laatia eikä julkaista. Momentin 3 kohta sisältäisi työvoimaviranomaisen harkintaa laatimisen ja julkaisemisen osalta. Lopullisen harkinnan laatimatta ja julkaisematta jättämisestä tekisi aina työvoimaviranomainen. Jos momentti soveltuisi, asia kirjattaisiin työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan.

Momentin 1 kohdan mukaan työnhakijan työnhakuprofiilia ei laadittaisi eikä julkaistaisi, jos työnhakijalle ei asetettaisi työnhakuvelvollisuutta 48 §:n perusteella. Työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättämisestä sovitaan työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa. Momentin 1 kohdan soveltaminen ei edellyttäisi, että työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättämisestä olisi sovittu suunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa.

Momentin 2 kohdan mukaan työnhakijan työnhakuprofiilia ei laadittaisi eikä julkaistaisi, jos työnhakija työllistyisi kokoaikatyössä tai olisi työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitettu päätoiminen yrittäjä tai opiskelisi työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitettulla tavalla päätoimisesti. Kokoaikatyöllä tarkoitettaisiin työ- tai virkasuhteessa tehtyä työtä, jossa työaika olisi enemmän kuin 80 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta.

Momentin 3 kohdan mukaan työnhakijan työnhakuprofiilia ei laadittaisi eikä julkaistaisi, jos työnhakuprofiilin julkaiseminen olisi muusta syystä ilmeisen tarpeetonta työnhakijan työllistymisen edistämiseksi. Työvoimaviranomaisen harkinnassa olisi se, onko työnhakijan työnhakuprofiilin laatiminen ja julkaiseminen muusta syystä ilmeisen tarpeetonta työnhakijan työllistymisen edistämiseksi. Arvio tulisi perustaa työnhakijan palvelutarpeen arvioon ja työnhakijan kokonaistilanteeseen.

Työnhakuprofiilin laatiminen ja julkaiseminen voisi olla muusta syystä ilmeisen tarpeetonta työnhakijan työllistymisen edistämiseksi esimerkiksi, jos työnhakija ei käyttäisi tai osaisi käyttää lainkaan tietoteknisiä välineitä, joilla voisi kirjautua palvelualustalle tai työnhakijalla ei olisi käytössään sähköpostiosoitetta, joka mahdollistaisi palvelualustan palveluiden käyttämisen. Muina esimerkkeinä mainittakoon työnhakijan puutteellinen kieli-, luku- tai kirjoitustaito, mikä

ei mahdollistaisi itsenäistä työnhakua. Tarkoitus olisi, että 3 kohdassa tarkoitettua syytä ei määriteltäisi tyhjentävästi, mutta se perustuisi aina työvoimaviranomaisen kokonaisharkintaan työnhakijan palvelutarpeesta ja muusta kokonaistilanteesta, eli esimerkiksi puutteellinen kielitaito ei kategorisesti tarkoittaisi, että profiilia ei tarvitsisi laatia ja julkaista. Näin työvoimaviranomainen voisi harkita työnhakijan työnhakuprofiilin laatimista ja julkaisemista sellaisissa tilanteissa, joista ei voida tyhjentävästi säätää ennakolta lainsäädännössä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilanteista, joissa työnhakuprofiilia ei olisi laadittu eikä julkaistu 1 momentin perusteella, mutta 1 momentti ei enää soveltuisi. Jos pykälän 1 momentti ei enää soveltuisi, työnhakijan työnhakuprofiilin laatimiseen ja julkaisemiseen sovellettaisiin mitä 129 ja 129 b §:ssä säädetään. Käytännössä työnhakijalla olisi 15 arkipäivää aikaa laatia ja julkaista työnhakuprofiili tai muuten työvoimaviranomainen laatisi ja julkaisisi profiilin.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin selvyuden vuoksi, että työnhakija voisi 1 momentissa säädetystä riippumatta aina laatia ja julkaista työnhakuprofiilin palvelualustalla vapaaehtoisesti. Työnhakijan vapaaehtoisesti laatimaan ja julkaisemaan työnhakuprofiiliin sovellettaisiin kuitenkin mitä lain 14 luvussa säädettäisiin työnhakijan työnhakuprofiilista.

129 d §. Työnhakuprofiilien hakeminen palvelualustalla. Pykälä olisi uusi. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin palvelualustalle kirjautuneen työnantajan, yksityisen työnvälitysyhtiön sekä työttömyyskassan oikeudesta hakea ja tarkastella palvelualustalla julkaistuja työnhakuprofiileja. Momentti vastaisi asiasäädännöllään järjestämislain 129 §:n 2 momentin ensimmäistä virkettä, mutta tahoja, jotka voisivat kirjautuneena hakea julkaistuja työnhakuprofiileja, laajennettaisiin.

Työnantajaa ei määriteltäisi tyhjentävästi, mutta kyseessä tulisi olla sellainen työnantaja, jolla olisi mahdollisuus kirjautua palvelualustalle. Yksityisellä työnvälitysyhtiöllä tarkoitettaisiin työvoimaviranomaisesta riippumattomia yksityisen tai oikeushenkilön tarjoamia työnvälityspalveluja sekä työvoiman vuokrausta harjoittavia toimijoita, joilla olisi mahdollisuus kirjautua palvelualustalle. Työttömyyskassoilla tarkoitettaisiin työttömyyskassalain (604/1984) mukaisia rekisteröityjä työttömyyskassoja.

Työttömyyskassoilla olisi työttömyyskassalain 1 luvun 1 §:n mukaan mahdollisuus tukea jäsentensä työllisyyttä tarjoamalla työnvälitystä, tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita, asiantuntija-arvioita, valmennuksia ja muita näihin verrattavissa olevia palveluita. Tällä perusteella esityksessä ehdotetaan, että myös työttömyyskassat voisivat kirjautumisen jälkeen hakea julkaistuja työnhakuprofiileja.

Työnhakuprofiilin julkaisemisen jälkeen alustalle kirjautuneet edellä mainitut tahot ja heidän palveluksessaan olevat henkilöt, joilla olisi suomi.fi -valtuutus voisivat nähdä julkaistun työnhakuprofiilin hakutoiminnon kautta ja työnantajien kohtaantotoiminnallisuus voisi nostaa julkaistun työnhakuprofiilin näkyviin työnantajan julkaisemaan työmahdollisuuteen sopivana. Työnantaja voisi ottaa palvelualustan toiminnallisuuden kautta yhteyttä työnhakijaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kirjautumisesta palvelualustalle, joka edellyttäisi tunnistamista ja palvelualustan käyttöehtojen hyväksymistä. Palvelualustaa käyttävän työnantajan, yksityisen työnvälitysyhtiön sekä työttömyyskassan tunnistamiseen sovellettaisiin, mitä digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain 6 §:n 2 momentissa säädetään. Ensimmäisessä edellä mainitut tahot tunnistettaisiin käyttämällä vahvaa sähköistä tunnistamista digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain 6 §:n 2 momentin mukaisesti. Momentti vastaisi asiiasi-

sällöltään järjestämislain 129 §:n 2 momentin toista ja kolmatta virkettä, mutta momenttiin tehtäisiin 1 momentin muuttamisesta johtuvat muutokset yksityisten työnvälitysyriksien ja työttömyyskassojen osalta.

Käyttäjien vahva tunnistaminen parantaisi edellytyksiä selvittää alustan käyttöön liittyvät väärinkäytökset tarvittaessa jälkikäteen. Vahva sähköinen tunnistaminen olisi perusteltua myös siksi, että työnantajat, yksityiset työnvälitysyriksykset sekä työttömyyskassat pääsisivät hakemaan ja tarkastelemaan muita kuin itseään koskevia henkilötietoja, vaikkakin työnhakuprofiilit olisivat lähtökohtaisesti anonyymeja.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että työnhakuprofiilien hakeminen olisi mahdollista vain yksittäishakuina sekä hakuperusteesta, jota vähintään olisi käytettävä profiileja haettaessa. Näin varmistettaisiin, että muutamalla erillisellä haulilla ei olisi mahdollista saada näkyviin kaikkia työnhakuprofiileja eikä suurinta osaa niistä. Yksittäishakuja koskeva vaatimus vastaisi perustuslakivaliokunnan vakiintunutta lausuntokäytäntöä. Ehdotettu 3 momentti vastaisi järjestämislain 129 §:n 3 momenttia.

129 e §. *Työnhakuprofiilien tietovaranto, tietojen kopioiminen ja siirtäminen.* Pykälä olisi uusi. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin työnhakuprofiilien 129 a ja 129 b §:ssä säädettyjen tietojen tallettamisesta omaan työnhakuprofiilien tietovarantoon, joka olisi erillinen 120 §:ssä tarkoitettusta tietovarannosta. Momentissa olisi viittaus myös 129 b §:n, jossa säädetään työvoimaviranomaisen työnhakijasta laatiman työnhakuprofiilin tietosisällöstä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin työnhakuprofiilien tietovarantoon tallennettujen tietojen kopioimisesta työnhakuprofiilin laatijan suostumuksella järjestämislain 120 §:ssä tarkoitettuun valtakuntannalliseen tietovarantoon henkilön rekisteröityessä työnhakijaksi. Kopioiminen olisi mahdollista siltä osin kuin tiedot olisivat lain 114 §:ssä tarkoitettuja tietoja. Kopioitujen tietojen poistamiseen ja arkistointiin sovellettaisiin lain 122 §:ää. Momentti vastaisi nykyisen lain 130 §:n 3 momenttia.

Suostumus olisi suojatoimi ja sen tulisi täyttää yleisen tietosuoja-asetuksen 7 artiklassa säädetyt suostumuksen edellytykset. Kopioitavien henkilötietojen käsittely työvoimaviranomaisessa perustuisi yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan, eli työvoimaviranomaisen lakisääteiseen tehtävään.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin työnhakuprofiilien tietovarantoon rekisteröidyn mahdollisuudesta siirtää häntä itseään koskevan työnhakuprofiilin tiedot toiselle ulkopuoliselle rekisterinpitäjälle. Siirtäminen edellyttäisi kuitenkin, että työnhakuprofiilien rekisterinpitäjä olisi mahdollistanut palvelualustalla työnhakuprofiilien tietojen sähköisen siirtämisen jollekin toiselle rekisterinpitäjälle.

Momentin tarkoitus ei olisi velvoittaa työnhakuprofiilien rekisterinpitäjää mahdollistamaan rekisteröidylle rajaton työnhakuprofiilien tietojen siirtäminen toisille rekisterinpitäjille, vaan työnhakuprofiilien rekisterinpitäjä voisi päättää mille rekisterinpitäjille tietojen sähköinen siirtäminen mahdollistettaisiin palvelualustan kautta. Säännöksen tarkoitus ei olisi myöskään mahdollistaa viranomaiselle työnhakuprofiilien tietojen omatoimista luovuttamista toiselle rekisterinpitäjälle. Siirtäminen toiselle rekisterinpitäjälle olisi rekisteröidylle aina vapaaehtoista ja hän hallitsisi itse tietojensa siirtämistä palvelualustalle kirjautumisen jälkeen sekä vastaisi itse tietojensa siirtämisen oikeusvaikutuksista henkilötietojensa suojaan.

Ehdotetun 3 momentin tarkoitus olisi, että rekisteröity voisi halutessaan siirtää työnhakuprofiilinsa tietoja toiselle rekisterinpitäjälle, jossa niitä voitaisiin käyttää esimerkiksi pohjatietoina

muun rekisterinpitäjän profiilille tai esimerkiksi työhakemuksen pohjana. Uusi rekisterinpitäjä (taho, jolle rekisteröity siirtäisi työnhakuprofiilinsa tietoja) vastaisi siirrettyjen tietojen osalta yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädetyistä velvoitteista, eli esimerkiksi siitä, että uudella rekisterinpitäjällä olisi peruste käsitellä tietoja. Työnhakuprofiilien tietovarannon rekisterinpitäjä ei olisi enää rekisteröidyn omatoimisen tietojen siirtämisen jälkeen vastuussa rekisteröidyn siirtämistä tiedoista.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 20 artiklan 1 kohdan mukaan rekisteröidyllä on oikeus saada häntä koskevat henkilötiedot, jotka hän on toimittanut rekisterinpitäjälle, jäsennellyssä, yleisesti käytetyssä ja koneellisesti luettavassa muodossa, ja oikeus siirtää kyseiset tiedot toiselle rekisterinpitäjälle sen rekisterinpitäjän estämättä, jolle henkilötiedot on toimitettu, jos a) käsittely perustuu suostumukseen 6 artiklan 1 kohdan a alakohdan tai 9 artiklan 2 kohdan a alakohdan nojalla tai sopimukseen 6 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla; ja b) käsittely suoritetaan automaattisesti. Minitun artiklan 3 kohdan mukaan rekisteröidyn oikeutta ei sovelleta käsittelyyn, joka on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamista tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämistä varten.

Yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan (68) kohdan mukaan 20 artiklassa tarkoitettu rekisteröidyn oikeus on luonteeltaan sellainen, ettei sitä olisi käytettävä niitä rekisterinpitäjiä vastaan, joiden julkisiin velvollisuuksiin henkilötietojen käsittely kuuluu. Siksi sitä ei pitäisi soveltaa silloin, kun henkilötietojen käsittely on tarpeen rekisterinpitäjää koskevan lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi tai yleisen edun vuoksi toteutettavan tehtävän suorittamiseksi tai julkisen vallan käyttämiseksi. Rekisteröidyn oikeus siirtää tai vastaanottaa häntä koskevia henkilötietoja ei saisi luoda rekisterinpitäjille velvoitetta hyväksyä tai ylläpitää tietojenkäsittelyjärjestelmiä, jotka ovat teknisesti yhteensopivia. Johdanto-osan (68) kohdassa todetaan kuitenkin myös, että rekisterinpitäjiä olisi kannustettava kehittämään yhteentoimivia muotoja, jotka mahdollistavat tietojen siirtämisen.

Jos jollakin unionin tai jäsenvaltion toisen alan säädöksellä säädetään jostakin kyseisten tietojen järjestelmästä toiseen siirtämisen muodosta, kyseisessä säädöksessä vahvistetut edellytykset on myös otettava huomioon täytettäessä yleisen tietosuoja-asetuksen mukaista tietojen siirtämistä koskevaa pyyntöä. Ensinnäkin jos rekisteröidyn esittämästä pyynnöstä käy selvästi ilmi, että hänen tarkoituksenaan ei ole käyttää yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisia oikeuksiaan vaan pikemminkin vain alakohtaisen lainsäädännön mukaisia oikeuksiaan, yleisen tietosuoja-asetuksen tietojen siirtämistä järjestelmästä toiseen koskevia säännöksiä ei sovelleta tähän pyyntöön (Tietosuojatyöryhmä, Oikeutta tietojen siirtämiseen järjestelmästä toiseen koskevat ohjeet, 16/FI WP 242 rev.01, s. 8)

Työnhakuprofiilien tietovarannon rekisterinpitäjän oikeus käsitellä tietoja perustuisi yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan, jolloin rekisteröidyllä ei olisi tietosuoja-asetuksen 20 artiklassa säädettyä oikeutta tietojen siirtämiseen. Yleinen tietosuoja-asetus ei kuitenkaan estäisi rekisterinpitäjää mahdollistamasta rekisteröidylle häntä koskevien tietojen siirtämistä, jos rekisterinpitäjä kehittäisi rekisteröidylle mahdollisuuden sähköiseen tiedonsiirtoon ulkopuolisille rekisterinpitäjille. Koska järjestämislaissa säädettäisiin tietojen rekisterinpitäjältä toiselle rekisterinpitäjälle siirtämisestä eikä rekisteröidyllä olisi yleisen tietosuoja-asetuksen 20 artiklassa säädettyä oikeutta, edellä mainittua artiklaa ei sovellettaisi tilanteessa, jossa rekisteröity siirtäisi palvelualueustalla tietojansa toiselle rekisterinpitäjälle. Tiedonsiirron mahdollistamista olisi myös pidettävä yleisen tietosuoja-asetuksen kokonaisuuden kannalta hyväksyttävänä ja mahdollistaminen lisäksi rekisteröidyn oikeuksia käyttää omia tietojaan haluamallaan tavalla.

129 f §. *Tietojen poistaminen työnhakuprofiilien tietovarannosta.* Pykälä olisi uusi. Pykälän 1 momentti vastaisi asiasisällöltään nykyisen järjestämislain 130 §:n 2 momentin toista virkettä.

Momentissa täsmennettäisiin kuitenkin, että tietojen poistaminen työnhakuprofiilien tietovarannosta olisi KEHA-keskuksen tehtävä. Momentilla täsmennetään yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan e alakohdassa säädettyä säilytyksen rajoittamisen periaatetta 6 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettusta käsittelyperusteesta seuraavan kansallisen liikkumavaran puitteissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, ettei 1 momentissa säädetty koskisi työnhakijaksi rekisteröitynyttä henkilöä työhaun voimassaolon aikana. KEHA-keskuksen tulisi poistaa työnhakijan tiedot työnhakuprofiilien tietovarannosta työnhakijan työhaun voimassaolon päättymisen jälkeen, kuten 1 momentissa säädetään. Lisäksi momentin viimeisessä virkkeessä olisi informatiivinen viittaus siihen, että momentissa säädettyjen tietojen arkistoinnista säädetään arkistolaissa (831/1994). Säännöksellä täsmennettäisiin yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan e alakohdassa säädettyä säilytyksen rajoittamisen periaatetta 6 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettusta käsittelyperusteesta seuraavan kansallisen liikkumavaran puitteissa.

Järjestämislain 114 §:n 5 momentin mukaan rekisteröidyllä henkilöasiakkaalla ei ole yleisen tietosuoja-asetuksen 18 artiklassa säädettyä oikeutta 1 momentissa tarkoitettujen tietojen käsittelyn rajoittamiseen. Momentti tulee sovellettavaksi myös työnhakijoiden osalta työnhakuprofiilien tietovarannossa oleviin tietoihin.

Työvoimaviranomaisen ja KEHA-keskuksen käsittelyperusteena olisi yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta, jolloin tietojen poistamista voitaisiin rajoittaa yleisen tietosuoja-asetuksen 17 artiklan 3 kohdan b alakohdan perusteella. Mainitun b alakohdan perusteella rekisteröidyllä ei ole oikeutta tietojen poistamiseen, jos tietojen käsittely on tarpeen rekisterinpitäjään sovellettavaan unionin oikeuteen tai jäsenvaltion lainsäädäntöön perustuvan, käsittelyä edellyttävän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi tai jos käsittely tapahtuu yleistä etua koskevan tehtävän suorittamista tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämistä varten.

Työvoimaviranomainen olisi työnhakuprofiilien tietovarannon yhteisrekisterinpitäjä KEHA-keskuksen kanssa ja työnhakijoiden tietojen käsittely olisi tarpeen työvoimaviranomaisen ja KEHA-keskuksen lainsäädäntöön perustuvien lakisääteisten velvoitteiden noudattamiseksi. Tietojen poistamisen rajoittaminen olisi yhdenmukainen yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan e alakohdassa säädetyn säilytyksen rajoittamisen periaatteen kanssa, sillä tietoja säilytettäisiin vain niin pitkään kuin se olisi tarpeellista työvoimaviranomaisen ja KEHA-keskuksen lakisääteisten velvoitteiden noudattamiseksi.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin työvoimaviranomaisen velvollisuudesta perua työnhakijan pyynnöstä viipymättä työnhakijasta julkaistun työnhakuprofiilin julkaisu, mikäli 129 c §:n 1 momentin edellytykset täyttyvät. Järjestämislain 129 c §:n 1 momentissa säädettäisiin poikkeuksista olla laatimatta tai julkaisematta työnhakijan työnhakuprofiilia sekä työvoimaviranomaisen että työnhakijan osalta.

Käytännössä julkaisemisen peruminen 129 §:n 1 momentin edellytyksien täytyessä tarkoittaisi, että työvoimaviranomaisen tulisi perua työnhakijasta julkaistun työnhakuprofiilin julkaiseminen, jos 129 §:n 1 momentin edellytyksistä joku täyttyisi. Jos esimerkiksi työnhakija aloittaisi kokoaikatyön ja pyytäisi työnhakuprofiilin julkaisemisen perumista, työvoimaviranomaisen tulisi perua profiilin julkaisu. Vastaavasti toimittaisiin, jos työnhakuprofiilia ei laadittaisi eikä julkaistaisi 129 §:n 1 momentin 3 kohdan perusteella. Jos työnhakija olisi julkaissut työnhakuprofiilin vapaaehtoisesti, vaikka 129 §:n 1 momentti olisi soveltunut työnhakijaan, niin työnhakija voisi myös tällöin pyytää työnhakuprofiilinsa julkaisun perumista, jolloin työvoimaviranomaisen tulisi perua julkaisu.

Julkaistun työnhakuprofiilin julkaisemisen peruminen työnhakijan pyynnöstä olisi tosiasiallinen hallintotoimi, sillä perumisen pyytämällä olisi vain tarkoitus mahdollistaa työnhakijalle yleisen tietosuoja-asetuksen mukainen oikeus poikkeuksellisesti tilanteessa, jossa sitä muuten rajoitettaisiin.

Työnhakija ei voisi käyttää yleisen tietosuoja-asetuksen 17 ja 18 artiklassa tarkoitettuja oikeuksiaan, minkä vuoksi olisi työnhakijan oikeussuojan kannalta tarkoituksenmukaista säätää julkaisun perumisen pyytämisen mahdollisuudesta, sillä työnhakija ei voisi itse perua julkaistua työnhakuprofiilia työnhakunsa voimassaolon aikana. Työhaun voimassaolon päätyttyä profiilin julkaisemisen voisi perua vapaasti. Säännöksellä täydennettäisiin työnhakijan oikeuksia omien henkilötietojen käytön rajoittamiseen tilanteessa, jossa yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettuja oikeuksia olisi muuten rajoitettu kansallisessa lainsäädännössä. Sääntely olisi mahdollista tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan perusteella ja täyttäisi yleisen edun mukaisen tavoitteen sekä olisi oikeasuhteinen tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden.

130 §. *Työnhakuprofiilien tietojen käyttötarkoitus ja käsiteltävät tiedot.* Pykälän otsikkoa ja 2 momenttia muutettaisiin sekä 3 ja 4 momentti kumottaisiin.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklassa säädetään henkilötietojen käsittelyä koskevista periaatteista. Rekisterinpitäjä vastaa, että 5 artiklassa säädettyjä periaatteita on noudatettu ja sen on myös pystyttävä osoittamaan tämä. Asetuksen 5 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan henkilötietoja on käsiteltävä lainmukaisesti, asianmukaisesti ja rekisteröidyn kannalta läpinäkyvästi (lainmukaisuuden, kohtuullisuuden ja läpinäkyvyyden periaate). Asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettu käyttötarkoitussidonnaisuuden periaate puolestaan tarkoittaa, että henkilötiedot on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä saa käsitellä myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla. Asetuksen 5 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan henkilötietojen on oltava asianmukaisia ja olennaisia ja rajoitettuja siihen, mikä on tarpeellista suhteessa niihin tarkoituksiin, joita varten niitä käsitellään (tietojen minimointiperiaate). Näihin periaatteisiin liittyy yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan sääntely henkilötietojen käsittelyn edellytyksistä.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa säädetään edellytyksistä, joiden vallitessa henkilötietojen käsittely on lainmukaista. Viranomaisten henkilötietojen käsittelyn tulisi ensisijaisesti perustua asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan eli rekisterinpitäjän lakisääteeseen velvoitteeseen tai e alakohtaan. Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaan henkilötietojen käsittelyn perustasta on säädettävä joko unionin oikeudessa tai rekisterinpitäjään sovellettavassa jäsenvaltion lainsäädännössä, jos käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi, tai jos käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjällä kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi. Kyseinen 3 kohta sisältää velvoitteen säätää kansallisessa lainsäädännössä käsittelyn perustasta ja käsittelyn tarkoituksesta.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdassa sallitaan kansallisessa lainsäädännössä erityisiä säännöksiä, joilla mukautetaan asetuksen sääntöjen soveltamista. Tällaiset erityiset säännökset voivat koskea muun muassa käsiteltävien tietojen tyyppiä ja asianomaisia rekisteröityjä. Kansallinen lainsäädäntö rekisterien tietosisällöstä ja rekisteröidyistä on näin ollen yleisen tietosuoja-asetuksen näkökulmasta mahdollista. Tietosisältö on määriteltävä tietojen minimoinnin periaatteen mukaisesti. Jäsenvaltion lainsäädännön on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhteinen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden.

Pykälän 1 momenttia ei muutettaisi. Esityksen 130 a §:stä johtuu kuitenkin, että KEHA-keskus ja työvoimaviranomaiset olisivat työnhakuprofiilien tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä työnhakijoiden tietojen osalta, mikä tarkoittaisi sitä, että myös työvoimaviranomaiset voisivat käyttää työnhakijoiden työnhakuprofiilien tietoja 1 momentissa säädettyihin tarkoituksiin. Yhteisrekisterinpitäjien tietojen käsittely perustuisi yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan ja 1 momentissa säädettäisiin tietojen käyttötarkoituksesta yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan edellyttämällä tavalla.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että työnhakijasta voitaisiin järjestämislain 114 §:ssä säädettyjen tietojen lisäksi käsitellä työnhakuprofiilin laatimisen ja julkaisemisen kannalta välttämättömiä tietoja. Momentissa tarkoitettuja välttämättömiä tietoja olisivat tiedot, joita työnhakija olisi itse lisännyt työnhakuprofiilinsa vapaaseen esittelyyn ja linkkeihin, mutta joiden käsittelyä järjestämislain 114 § ei välttämättä mahdollistaisi. Näitä tietoja ei voitaisi ennakolta listata, sillä työnhakija voisi laatia vapaamuotoisen esittelyn ja lisätä linkkejä profiiliinsa, minkä vuoksi olisi tarpeen säätää erikseen, että työvoimaviranomainen voisi lakisääteistä tehtävänsä suorittaessa käsitellä näitä tietoja, mikäli ne olisivat välttämättömiä työnhakuprofiilin laatimisen tai julkaisemisen kannalta.

Tietojen käsitteleminen voisi myös olla välttämätöntä tilanteessa, jossa suoritetaan valvontaa työnhakuprofiilin lainmukaiseen sisältöön. Momentilla täsmennettäisiin työnhakuprofiilien tietovarannossa olevien tietojen käyttötarkoitusta työnhakuprofiilin laatimisen ja julkaisemisen osalta yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan perusteella, sillä käsittely perustuisi yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan.

Järjestämislain 112 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan asiakkaiden tietoja voidaan käyttää järjestämislaissa tarkoitettujen palvelujen ja tehtävien järjestämiseen ja tuottamiseen. Lain 114 §:ssä säädetään tiedoista, joita henkilöasiakkaasta voidaan käsitellä ja mainitun pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan henkilöasiakkaasta voidaan käsitellä koulutusta, työhistoriaa ja ammatillista osaamista koskevia tietoja sekä muita työnvälityksessä käytettäviä tietoja. Työnhakija olisi järjestämislain 112 §:ssä tarkoitettu asiakas sekä 114 §:ssä tarkoitettu henkilöasiakas järjestämislain 3 §:n 1 momentin 3 kohdan määritelmäsäännöksen perusteella.

Työnhakijan työnhakuprofiili laatiminen ja julkaiseminen täyttäisivät 112 §:ssä tarkoitettujen asiakkaiden tietojen käyttötarkoituksen, sillä työnhakuprofiili olisi työnhakijalle palvelu ja profiilin laatiminen sekä julkaiseminen olisivat työvoimaviranomaiselle järjestämislaissa säädettyjä tehtäviä. Järjestämislain 114 §:n perusteella työnhakijan työnhakuprofiilin tietoja voidaan käsitellä, sillä työnhakijoiden työnhakuprofiilien tiedot sisältyvät tietoihin, joita henkilöasiakkaasta, joka työnhakija myös olisi, voidaan käsitellä. Tällä perusteella työnhakijan työnhakuprofiilien tietovarannossa olevia tietoja voitaisiin käyttää ja käsitellä työnhakuprofiilin laatimiseen ja julkaisemiseen palvelualustalla.

Järjestämislain 114 §:n perusteella työnhakijan, joka on myös henkilöasiakas, tunnistetietoja voitaisiin myös käsitellä palvelualustalla. Tunnistetiedot eivät näkyisi laaditussa tai julkaistussa työnhakuprofiilissa, vaan tarvittavat tunnistetiedot tallennettaisiin työnhakuprofiilien tietovarantoon, jotta työvoimaviranomainen voisi tunnistaa tietyn työnhakijan työnhakuprofiilin. Tunnistetiedot eivät siis poistaisi työnhakuprofiilien pääsääntöistä anonyymiyttä. Vastaavasti työvoimaviranomaisen laatima tai julkaisema profiili tulisi pystyä yhdistämään työnhakijaan, työnhakijan kirjautuessa palvelualustalle. Tunnistetiedot eivät siis vaikuttaisi työnhakuprofiilien lähtökohtaiseen anonyymisyyteen millään tavalla, sillä työnhakijan tunnistetiedot eivät näkyisi työnhakuprofiilista muuta kuin rekisterinpitäjälle.

Pykälän 3 ja 4 momentti kumottaisiin.

130 a §. *Työnhakuprofiilien tietovarannon rekisterinpitäjät.* Pykälä olisi uusi. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin työnhakuprofiilien tietovarannon yhteisrekisterinpitäjistä, joita olisivat KEHA-keskus ja työvoimaviranomaiset. Yhteisrekisterinpitäjyys koskisi tältä osin työnhakijoiden työnhakuprofiileja, sillä pykälän 5 momentissa ehdotettaisiin, että KEHA-keskus olisi työnhakuprofiilien tietovarannon rekisterinpitäjä niiden henkilöiden osalta, jotka eivät olisi rekisteröityneet työnhakijoiksi.

Yleisessä tietosuoja-asetuksessa rekisterinpitäjällä tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Jos tällaisen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määritellään unionin tai jäsenvaltioiden lainsäädännössä, rekisterinpitäjä tai tämän nimittämistä koskevat erityiset kriteerit voidaan vahvistaa unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 26 artiklan mukaan, jos vähintään kaksi rekisterinpitäjää määrittää yhdessä käsittelyn tarkoitukset ja keinot, ne ovat yleisen tietosuoja-asetuksen 26 artiklan mukaan yhteisrekisterinpitäjiä. Yhteisrekisterinpitäjien vastuualueet voidaan määritellä yhteisrekisterinpitäjien keskinäisellä järjestelyllä tai osittain tai kokonaan jäsenvaltion lainsäädännössä. Järjestelystä tai lainsäädännöstä on käytävä asianmukaisesti ilmi yhteisten rekisterinpitäjien todelliset roolit ja suhteet rekisteröityihin nähden. Rekisteröity voi käyttää yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisia oikeuksia suhteessa kuhunkin rekisterinpitäjään ja kutakin rekisterinpitäjää vastaan riippumatta yhteisrekisterinpitäjien vastuunjaosta. Rekisterinpitäjistä säättäminen on mahdollista tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdan nojalla, sillä henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määritellään osaltaan järjestämislain 14 luvussa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin KEHA-keskuksen vastuulle kuuluvista yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädettyistä rekisterinpitäjän velvollisuuksiksi.

KEHA-keskus vastaisi yleisen tietosuoja-asetuksen:

- 12 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista;
- 25 artiklassa tarkoitetusta sisäänrakennetusta ja oletusarvoisesta tietosuojasta;
- 32 artiklassa tarkoitetusta käsittelyn turvallisuudesta;
- 35 artiklassa tarkoitetusta tietosuojaa koskevasta vaikutustenarvioinnista;
- 36 artiklassa tarkoitetusta ennakkokuulemisesta ja muista sellaisista yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädettyistä rekisterinpitäjän velvollisuuksista, jotka koskevat käytettävän tietojärjestelmän tietoturvallisuutta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin työvoimaviranomaisten yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetuista velvollisuuksiksi työnhakuprofiilin tietovarannon osalta. Kukin työvoimaviranomainen vastaisi rekisterinpitäjän tehtävistä asiakkaidensa osalta. Työvoimaviranomaiset vastaavat muista kuin KEHA-keskuksella säädettyistä 2 momentin mukaisista yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista.

Yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädettyjä rekisterinpitäjän tehtäviä, joista työvoimaviranomaiset vastaisivat, olisivat esimerkiksi 28 artiklan 1 kohdassa säädetty velvollisuus käyttää vain sellaisia henkilötietojen käsittelijöitä, jotka toteuttavat riittävät suoja-toimet asianmukaisten teknisten ja organisatoristen toimien täytäntöön panemiseksi niin, että asetuksen vaatimukset

täyttyvät. Myös rekisteröidyn oikeuksien toteuttamiseen liittyvät rekisterinpitäjän tehtävät, lukuun ottamatta KEHA-keskukselle kuuluvia tehtäviä, kuuluisivat työvoimaviranomaisille. Työvoimaviranomaisten välinen vastuu rekisterinpitäjän tehtävistä määräytyisi rekisteröidyn asiakkuuden perusteella.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 26 artiklan 3 kohdan mukaan rekisteröity voi käyttää asetuksen mukaisia oikeuksiaan suhteessa kuhunkin rekisterinpitäjään ja kutakin rekisterinpitäjää vastaan riippumatta yhteisrekisterinpitäjien keskinäisestä vastuunjaosta. Tällä tarkoitetaan sitä, että rekisteröity saa asian vireille riippumatta siitä, mille rekisterinpitäjistä hän pyyntönsä esittää. Rekisteröidyn oikeuksien toteuttaminen edellyttää, että jollekin rekisterinpitäjistä esitetty pyyntö tai tiedustelu välitetään tarvittaessa sille rekisterinpitäjälle, joka rekisterinpitäjien keskinäisen vastuualuejaon mukaan vastaa asiasta. Jos rekisteröity esimerkiksi esittäisi KEHA-keskukselle vaatimuksen tietojensa oikaisemisesta, virasto voisi hallintolain (434/2003) mukaisesti siirtää asian sille työvoimaviranomaiselle, jonka asiakkaana rekisteröity on.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin vastuunjaosta työnhakuprofiilien tietovarannosta luovutettavien tietojen osalta. Tietoja työnhakuprofiilien tietovarannosta luovuttaisivat KEHA-keskus tai kukin työvoimaviranomainen asiakkaidensa osalta. KEHA-keskus voisi luovuttaa työnhakuprofiilien tietovarannosta tietoja tiedonsaantiin oikeutetulle riippumatta siitä, minkä työvoimaviranomaisen asiakkaasta on kyse tai esimerkiksi tilanteessa, jossa henkilö ei olisi rekisteröitynyt työnhakijaksi. Säännöksen tarkoituksena on, että KEHA-keskus voisi keskitetysti vastata tietojen luovuttamisesta. Tiedonsaantiin oikeutettu voisi esittää tietopyynnön KEHA-keskukselle, joka voisi luovuttaa tiedot riippumatta siitä, minkä työvoimaviranomaisen asiakkaan tiedoista on kyse. Edellä mainittu mahdollisuus keskitettyyn tietojen luovuttamisen KEHA-keskuksen toimesta olisi tiedonsaantiin oikeutetun näkökulmasta käytännöllistä ja tietosuojan ja tietoturvan kannalta tarkoituksenmukaista. Mahdollisuus luovuttaa tietoja keskitetysti olisi tarkoituksenmukaista vain KEHA-keskuksen toimesta, koska KEHA-keskus vastaisi työnhakuprofiilien tietovarannon ja palvelualustan ylläpidosta.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin 1 momentista poiketen, että KEHA-keskus olisi työnhakuprofiilien tietovarannon rekisterinpitäjä niiden henkilöiden osalta, jotka olisivat laatineet tai julkaisseet työnhakuprofiilin, mutta eivät olisi rekisteröityneet työnhakijoiksi. Momenttia ei kuitenkaan sovellettaisi, jos työnhakijan työnhaun voimassaolo päättyisi.

Käytännössä ehdotettu tarkoittaisi, että työnhakuprofiilien tiedot tallennettaisiin edelleen omaan tietovarantoonsa, mutta rekisterinpitäjä olisi eri taho niillä henkilöillä, jotka olisivat laatineet tai julkaisseet työnhakuprofiilin, mutta eivät olisi rekisteröityneet työnhakijoiksi. KEHA-keskus vastaisi kaikista rekisterinpitäjille kuuluvista yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetuista velvollisuuksista mainittujen henkilöiden tietojen osalta.

Työnhakuprofiilin voisi laatia ja julkaista henkilö, joka ei ole rekisteröitynyt työnhakijaksi, asuisi hän Suomessa tai ulkomailla. Työvoimaviranomaisen tässä esityksessä ehdotettu uusi lakisääteinen tehtävä laatia ja julkaista työnhakijasta työnhakuprofiili ei koskisi edellä mainittuja henkilöitä, eikä työvoimaviranomaisella olisi myöskään oikeutta käsitellä mainittujen henkilöiden tietoja yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan perusteella. KEHA-keskus olisi työnhakuprofiilien tietovarannon rekisterinpitäjä, joten KEHA-keskuksella on yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettu tietojen käsittelyperuste edellä mainittujen henkilöiden osalta. Tällä perusteella KEHA-keskuksen tulisi olla ainoa rekisterinpitäjä niiden henkilöiden työnhakuprofiilien tietovarannon tietojen osalta, jotka eivät olisi rekisteröityneet työnhakijoiksi.

Jos henkilö, joka olisi laatinut tai julkaissut työnhakuprofiilin rekisteröityisi työnhakijaksi myöhemmin tarkoittaisi tämä sitä, että rekisterinpitäjä vaihtuisi, eli työnhakijaksi rekisteröitymisestä lukien työnhakuprofiilien tietovarannon rekisterinpitäjyydestä työnhakijan tietojen osalta vastaisivat KEHA-keskus ja työvoimaviranomaiset yhteisrekisterinpitäjinä. Vastaavasti, jos työnhakijan työhaun voimassaolo päättyisi rekisterinpitäjyydestä vastaisivat KEHA-keskus ja työvoimaviranomaiset yhteisrekisterinpitäjinä, sillä 5 momentissa säädettyä ei tässä tilanteessa sovellettaisi. Poikkeus olisi perusteltu, koska muuten palvelualusta jouduttaisiin sulkemaan ulkomailta tapahtuvien kirjautumisien osalta sekä siitä syystä, että työvoimaviranomainen ei voisi käsitellä niiden henkilöiden työnhakuprofiilien tietovarannossa olevia tietoja, jotka eivät olisi rekisteröityneet työnhakijoiksi.

Rekisterinpitäjistä säättäminen niin, että rekisterinpitäjä vaihtuisi edellä selostetusti olisi mahdollista tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdan nojalla, sillä henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määritellään osaltaan järjestämislain 14 luvussa. Rekisterinpitäjän vaihtumisen ei katsota myöskään heikentävän millään tasolla rekisteröidyn oikeutta käyttää yleisen tietosuoja-asetuksen 26 artiklan 3 kohdan mukaisia oikeuksia suhteessa rekisterinpitäjään ja rekisterinpitäjää vastaan, sillä rekisterinpitäjän vaihtumisen jälkeen myös KEHA-keskus olisi edelleen yhteisrekisterinpitäjä.

130 b §. Käyttöoikeus palvelualustalle. Pykälä olisi uusi. Pykälässä säädettäisiin viranomaisista, jotka voisivat myöntää käyttöoikeuden, käyttöoikeuden teknisestä avaamisesta ja sulkemisesta sekä viranomaisen ilmoitusvelvollisuudesta.

Käyttöoikeuksiin sovellettaisiin mitä julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa (907/2019, jäljempänä tiedonhallintalaki) säädetään. Tiedonhallintalain 16 § ei rajoita käyttöoikeuksien ylläpitoa yksinomaan tietojärjestelmässä vastuussa olevan viranomaisen, eli KEHA-keskuksen tehtäväksi. Tiedonhallintalakia koskevan hallituksen esityksen (HE 284/2018 vp) yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan 16 §:n osalta, että tietojärjestelmästä vastuussa oleva viranomainen ei välttämättä ylläpitäisi käyttöoikeuksia, vaan tietojärjestelmää käyttävä viranomainen voisi olla vastuussa käyttöoikeuksien ajan tasalla pitämisestä. Perusteluissa todetaan lisäksi, että tyypillisesti tällaisia tietojärjestelmien käyttöoikeuksien vastuiden jakamista tapahtuu verkottuneissa usean viranomaisen yhteiskäytössä olevissa tietojärjestelmissä esimerkiksi palvelukeskuksiin organisoituissa palveluntuotantomalleissa. Siten palvelukeskus määrittelisi käyttöoikeudet tietojärjestelmän vastuuviranomaisena, mutta tietojärjestelmää käyttävä viranomainen ylläpitäisi käyttöoikeuksia ajantasaisena. Edellä todetun perusteella, olisi mahdollista, että KEHA-keskuksen lisäksi kunnat ja kuntayhtymät vastaisivat käyttöoikeuksien myöntämisestä ja poistamisesta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin palvelualustan käytön edellyttävän henkilökohtaista käyttöoikeutta. Momentin mukaan KEHA-keskus, kunnat ja kuntayhtymät voisivat myöntää käyttöoikeuden palveluksessaan olevalle henkilölle, joka hoitaa tässä laissa säädettyjä tehtäviä. Käyttöoikeuksien myöntäminen olisi tarkoituksenmukaista antaa KEHA-keskuksen lisäksi kuntien ja kuntayhtymien tehtäväksi, koska niillä olisi parhaimmat mahdollisuudet varmistua siitä, että käyttöoikeudet myönnetään kunnan ja kuntayhtymän palveluksessa oleville henkilöille oikean laajuisina ottaen huomioon henkilön tehtävät, joiden hoitamiseksi käyttöoikeuden myöntäminen olisi välttämätöntä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi käyttöoikeuden tekninen avaaminen ja sulkeminen käyttöoikeuden myöntäneen viranomaisen ilmoituksen perusteella. Käytännössä työvoimaviranomainen pyytäisi KEHA-keskukselta käyttöoikeuden teknistä avaamista ja sulkemista myöntämiensä tai poistamiensa käyttöoikeuksien osalta. Käyttöoikeuden

myöntänyt viranomainen olisi kuitenkin aina vastuussa käyttöoikeuksien myöntämisestä riippumatta siitä, että KEHA-keskus suorittaisi käyttöoikeuden teknisen avaamisen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin käyttöoikeuden myöntäneen tai poistaneen viranomaisen velvollisuudesta ilmoittaa myöntämisestä tai poistamisesta viipymättä KEHA-keskukselle. KEHA-keskus vastaisi ilmoituksen perusteella käyttöoikeuden teknisestä avaamisesta ja sulkeemisesta.

131 §. Palvelualustan käytön valvonta. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin. Pykälän 1 momentin toiseen virkkeeseen lisättäisiin palvelualustan käyttöä sekä alustalla julkaistun sisällön lain ja käyttöehtojen mukaisuutta valvovaksi tahoksi myös työvoimaviranomainen, joka valvoisi momentissa mainittuja asioita asiakkaidensa osalta. Muuten 1 momentti vastaisi asiasisällöltään nykyisen järjestämislain 131 §:n 1 momenttia.

Pykälän 2 momenttiin ei ehdoteta muutoksia, mutta momentissa toimijana olisi KEHA-keskus. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että työvoimaviranomaisen tulisi ilmoittaa KEHA-keskukselle 1 momentissa säädetyn valvontavelvollisuuden perusteella henkilöistä, jotka julkaisisivat lain tai käyttöehtojen vastaista sisältöä palvelualustalla. KEHA-keskus voisi 2 momentin perusteella ryhtyä momentissa tarkoitettuihin toimiin.

6.2 Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä

5 §. Monialaisen työllistymissuunnitelman sisältö. Pykälän 3 momenttia muutettaisiin. Momentissa säädetään monialaiseen työllistymissuunnitelmaan sisällytettävästä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 5 luvussa tarkoitettuun työnhakuvelvollisuudesta. Työnhakuvelvollisuus on sisällytettävä monialaiseen työllistymissuunnitelmaan, ellei mainitun lain 48 §:stä muuta johdu. Mainitun 48 §:n mukaan työnhakuvelvollisuutta ei aseteta, jos työvoimaviranomainen, hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystieteiden viranomaisen tai Kansaneläkelaitos on todennut, että työnhakijalla on työllistymistä edistävän monialaisen tuen tarve. Lisäksi edellytetään, että työnhakijan tilanne kokonaisuutena arvioiden on sellainen, ettei työllistyminen avoimille työmarkkinoille ole mahdollista.

Tässä esityksessä ehdotetaan muutoksia myös järjestämislain 48 §:ään. Tarkoitus on, että jos työvoimaviranomainen 2 §:ssä tarkoitettulla tavalla ohjaa työnhakijan monialaiseen palvelutarpeen arviointiin, työvoimaviranomainen ei sisällyttäisi järjestämislain mukaan työllistymissuunnitelmaan työnhakuvelvoitetta. Kun työvoimaviranomainen on ohjannut työnhakijan monialaiseen palvelutarvearvioon, työnhakijalla ei vielä ole todettu olevan työllistymistä edistävän monialaisen tuen tarvetta. Siten nykyisen sääntelyn mukaan työvoimaviranomaisen tulisi asettaa työnhakijalle työnhakuvelvollisuus ohjattuaan työnhakijan monialaiseen palvelutarvearvioon. Tarkoituksenmukaista olisi, että kun työnhakija on ohjattu monialaiseen palvelutarvearvioon hänelle ei siinä vaiheessa asetettaisi työnhakuvelvoitetta. Työnhakuvelvollisuus sisällytettäisiin vasta monialaiseen työllistymissuunnitelmaan ja sen asettamisessa noudatettaisiin järjestämislain 5 lukua.

6.3 Kotoutumisen edistämisestä annettu laki ja laki kuntouttavasta työtoiminnasta

Mainittuihin lakeihin tehtäisiin työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta johtuvat teknisluonteiset muutokset.

6.4 Työttömyysturvalaki

2 luku Etuuden saamisen yleiset työvoimapolitiittiset edellytykset

10 §. Opiskelu. Säännöksessä on tarkoitettu, että yliopistossa suoritettavan jatkotutkinnon päätoimisuutta arvioitaessa otettaisiin huomioon kaikki opintokokonaisuuteen kuuluvat suoritukset, myös väitöskirjatyön vaatima työmäärä (tarkemmin HE 176/2022 vp, säännöskohtaiset perustelut). Yliopistot ovat kuitenkin ryhtyneet laatimaan jatko-opiskelijoiden opintosuunnitelmia siten, ettei niihin sisällytetä väitöskirjatyön vaatimaa työmäärää. Joissakin yliopistoissa työmäärä on määritelty noin 200 opintopisteeksi.

Pykälän 2 momentin 8 kohdan sanamuotoa tarkennettaisiin siten, että opintosuunnitelman mukaisen laajuuden lisäksi opintojen päätoimisuutta arvioitaessa otettaisiin huomioon muutkin samaan opintokokonaisuuteen kuuluvat opintosuoritukset. Soveltamiskäytännössä väitöskirjatyön työmäärä on otettu huomioon opintojen kokonaislaajuudessa, vaikka työmäärää ei olisi kirjattu opintosuunnitelmaan.

13 §. Ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta vailla olevan nuoren oikeus työttömyysetuuteen. Koulutusta vailla olevia nuoria koskevien säännösten rakennetta muutettaisiin siten, että 13 §:ssä säädettäisiin velvollisuudesta hakea opiskelupaikkoja työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä sekä muun muassa opintojen keskeyttämisen vaikutuksesta työttömyysturva-oikeuteen. Uudessa 13 a §:ssä säädettäisiin siitä, mitä opiskelupaikkoja hakemalla hakuvelvollisuutta voi täyttää. Lähtökohtana olevasta koulutukseen hakemisvelvollisuudesta poikkeamisesta säädettäisiin 14 §:ssä ja pätevistä syistä jättää hakematta opiskelupaikkaa tai keskeyttää opinnot 15 §:ssä. Työttömyysturva-oikeuden palautumisesta säädettäisiin 16 §:ssä.

Kuten edellä on mainittu, hakuvelvollisuutta täyttävistä opiskelupaikoista säädettäisiin uudessa 13 a §:ssä ja haettavia opiskelupaikkoja koskevat maininnat poistettaisiin 13 §:n 1 momentista. Muulta osin 1 momentti vastaisi nykyistä.

Pykälän 2 momentin 2 ja 3 kohtaa muutettaisiin korvaamalla maininnat tietyistä opinnoista viitauksella uuteen 13 a §:ään. Käytännössä muutos tarkoittaisi sitä, että samalla kun hakuvelvollisuutta voisi 13 a §:n nojalla täyttää nykyistä laajemmin, kaikki hakuvelvollisuutta täyttävät opinnot olisivat 13 §:n 2 momentin perusteella samalla sellaisia, että myös opintojen keskeyttäminen ilman pätevää syytä johtaisi työttömyysturva-oikeuden menettämiseen.

Pykälän 3 ja 4 momentti vastaisi nykyistä.

13 a §. Haettavat opinnot. Pykälä olisi uusi, mutta sen 1 momentin 1 ja 3 kohta sekä 3 momentti vastaisi nykyistä 13 §:n 1 momentin loppuosaa. Velvollisuutta hakea opiskelupaikkoja voisi jatkossakin täyttää hakemalla tutkintoon johtavaan, ammatillisia valmiuksia antavaan koulutukseen. Tämä olisi samalla nykyistä vastaavasti ensisijainen hakuvaihtoehto, jolla pyritään ohjaamaan nuoria nimenomaan tutkinnon suorittamiseen, koska tutkinnon suorittaminen on tehokkain tapa edistää nuoren työllistymistä pitkällä aikavälillä. Tutkintoon johtavalla, ammatillisia valmiuksia antavalla koulutuksella tarkoitetaan myös korkeakoulussa suoritettavia tutkintoja.

Hakuvelvollisuutta voisi täyttää nykyistä vastaavasti myös hakemalla päätoimisina pidettäviin nuorille suunnattuihin lukio-opintoihin. Tämä edellyttäisi, että nuori ei aiemmin ole suorittanut muuta kuin peruskoulun oppimäärän.

Pykälän 1 momentin 2 ja 4 kohta olisivat uusia. Koulutukseen hakemisvelvollisuutta voisi täyttää hakemalla työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaan koulutukseen. Tätä niin sanottua TELMA-koulutusta järjestetään muun muassa ammattiopistoissa. Koulutus on 2 luvun 10 §:ssä tarkoitettulla tavalla päätoimista opiskelua, ja sen kesto on 1–3 vuotta. Koulutus edellyttää sitä,

että nuorella ei sairauden tai vamman vuoksi ole mahdollisuutta siirtyä suoraan tutkintotavoitteeseen koulutukseen. Haettavan koulutuksen tulee 13 §:n 1 momentin mukaan aina olla selaista, että henkilö täyttää koulutusta koskevat opiskelijaksi ottamisen perusteet.

TELMA-koulutus ei useinkaan johda jatko-opintoihin tai työelämään vaan esimerkiksi tuettuun työhön tai eläkkeelle siirtymiseen. Jos nuori palaa työnhakijaksi TELMA-koulutuksen jälkeen, työvoimaviranomaisen tulisi kiinnittää erityistä huomiota siihen, että nuoren kanssa laadittavassa työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovittaisiin jatkotoimista 14 §:n 2 momentin nojalla. TELMA-koulutuksen jälkeen työnhakija on edelleen koulutusta vailla oleva nuori, mutta esimerkiksi hakemista uudelleen TELMA-koulutukseen ei tulisi edellyttää.

Pykälän 1 momentin 4 kohdassa säädettäisiin hakuvelvollisuutta täyttävistä kansanopistoissa ja liikunnan koulutuskeskuksissa järjestettävistä opinnoista. Kansanopistot ovat kokopäiväistä opetusta antavia sisäoppilaitoksia, jotka järjestävät omaehtoisia opintoja, edistävät opiskelijoiden opiskeluvalmiuksia sekä kasvattavat heitä yksilöinä ja yhteiskunnan jäseninä.

Liikunnan koulutuskeskukset puolestaan ovat valtakunnallisia sisäoppilaitoksia tai alueellisia oppilaitoksia, jotka järjestävät liikuntaharrastusta, hyvinvointia ja terveyttä edistävää koulutusta koko väestölle sekä liikunnan järjestö- ja seuratoimintaa palvelevaa koulutusta ja valmennustoimintaa.

Sekä kansanopistoissa että liikunnan koulutuskeskuksissa on melko laaja koulutustarjonta. Täyttääkseen haettavalle koulutukselle säädetyt edellytykset opintojen tulisi olla päätoimisia, eli opetusohjelman mukaisen laajuuden tulisi olla keskimäärin vähintään viisi opintopistettä opiskelukuukautta kohti tai 25 opetustuntia viikossa. Lisäksi on huomattava, että työnhakijaksi ilmoittautuva nuori on edelleen 13 §:ssä tarkoitettu koulutusta vailla oleva nuori kansanopistossa tai liikunnan koulutuskeskuksessa suoritetusta vapaan sivistystyön koulutuksesta huolimatta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin opinnoista, jotka täyttäisivät koulutukseen hakuvelvollisuutta silloin, kun hakemisesta tällaisiin opintoihin olisi sovittu työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa. Mitään erityistä perustetta lähtökohtana olevista 1 momentissa tarkoitetuista hakuvaihtoehdoista poikkeamiseen ei tarvittaisi. Tarkoituksena on kuitenkin, että työvoimaviranomainen sisällyttäisi suunnitelmaan vain sellaisia opintoja, joiden se arvioi olevan tarkoituksenmukaisia nuoren työllistymisen ja myöhempien opiskelumahdollisuuksien kannalta. Ilman nuoren hyväksyntää mitään opintoja ei tulisi sisällyttää suunnitelmaan tämän säännöksen nojalla. Tämä johtuu erityisesti koulutusvalintojen pitkäaikaisesta vaikutuksesta työnhakijan elämään.

Osa 2 momentissa tarkoitetuista opinnoista on sellaisia, että työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa voitaisiin sopia näihin opintoihin hakemisesta jo nykyisin voimassa olevan 14 §:n nojalla. Opiskeluvaihtoehtoja nimettäisiin lain tasolla, jotta työvoimaviranomaista tuettaisiin hakemaan kullekin koulutusta vailla olevalle nuorelle tarkoituksenmukaisin polku opintoihin ja työelämään siirtymiseen.

Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan suunnitelmaan voitaisiin sisällyttää hakeminen ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisiin opintoihin, joiden tavoitteena on ammatillisen perustutkinnon osan suorittaminen. Nykyisin opiskeluoikeutta haetaan ainakin lähtökohtaisesti koko tutkintoon, mutta joissakin tapauksissa nuoren nopeaa työllistymistä voitaisiin tukea ohjaamalla nuori suorittamaan tutkinnon osa tai osia. Lisäksi työvoimaviranomaisen tulisi ottaa

huomioon, että yleensä koko tutkinnon suorittaminen vastaa parhaiten nuoren pitkäaikaista etua, ja siksi tutkinnon osien suorittamiseen ohjaamisen tulisi olla poikkeuksellista.

Pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan hakuvelvollisuutta voisi täyttää hakemalla tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen. Tällaisen niin sanotun TUV A-koulutuksen kesto on yksi vuosi.

TUV A-koulutuksen yleisenä tavoitteena on saavuttaa sellaiset opiskeluvalmiudet, joiden avulla opiskelija voi hakeutua lukiokoulutukseen tai ammatilliseen koulutukseen ja suoriutua näistä opinnoista. Opiskeluvalmiuksilla tarkoitetaan esimerkiksi kielen osaamista, soveltuvia opiskelutaitoja sekä elämänhallinnan taitoja. Lisäksi TUV A-koulutuksen aikana voi korottaa perusopetuksen arvosanoja, jos se on tarpeen halutun koulutuspaikan saamiseksi. Tämän lisäksi opiskelija voi suorittaa lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opintoja.

Pykälän 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettu korkeakouluopintoihin valmentava koulutus on suunnattu maahanmuuttajataustaisille henkilöille, joiden tavoitteena on hakea opiskelemaan ammattikorkeakouluun tai yliopistoon Suomessa. Opintojen laajuus on 30 opintopistettä ja opinnot kestävät noin kuusi kuukautta.

Valmentavassa koulutuksessa kehitetään maahanmuuttajan osaamista korkeakoulussa opiskelua varten. Koulutuksessa kehitetään opiskelutaitoja ja tutustutaan henkilöä kiinnostavaan koulutusalaan. Tarkoituksena on tukea hakemista korkeakouluun valmentavan koulutuksen jälkeen.

Pykälän 2 momentin 4 kohdassa säädettäisiin mahdollisuudesta sisällyttää työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan työnantajan kanssa yhteishankintana hankittava tai vastaavalla tavalla järjestetty työvoimakoulutus. Tällaisia vastaavalla tavalla järjestettäviä koulutuksia ovat F.E.C.- ja KEKO -koulutukset (eli Further Educated with Companies ja Kehittämiskoulutukset). Näissä koulutuksissa koulutusohjelmiin valitaan henkilöitä, joille löytyy kehittämishanke tai muu vastaava projekti jonkin työnantajan tehtävissä toteutettavaksi osana asiantuntijakoulutusohjelmaa. Lisäksi säännös mahdollistaisi tältä osin mahdollisten uusien, vastaavalla tavalla järjestettävien koulutusten huomioon ottamisen, vaikka kyse olisi muusta kuin työvoimakoulutuksesta.

Koulutukseen hakuvelvollisuuden tarkoituksena on, että koulutusta vailla oleva nuori siirtyy työvoimapaikoiden ja työttömyysturvajärjestelmän piiristä opiskelemaan päätoimisesti ja hänen toimeentulonsa turvataan ensisijaisesti opintotuella. Tästä syystä pykälän 3 momentissa säädettäisiin nykytilaa vastaavasti, ettei hakuvelvollisuutta voi täyttää hakemalla työvoimakoulutukseen. Ehdotettu 2 momentin 4 kohta olisi tästä poikkeus. Poikkeuksen tekeminen perustuu siihen, että yhteishankintakoulutuksilla ja muilla vastaavilla koulutuksilla voidaan tukea nopeaa työllistymistä erityisen tuloksellisesti. Työvoimaviranomaisen tulisi kiinnittää työllistymissuunnitelmaa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa laadittaessa huomiota siihen, onko nuorella todellinen mahdollisuus päästä kyseiseen koulutukseen ja suorittaa koulutus loppuun.

14 §. *Koulutukseen hakemisvelvollisuuden määräajasta poikkeaminen ja korvaaminen muilla toimilla.* Pykälän otsikko muutettaisiin vastaamaan pykälään ehdotettua sisällöllistä muutosta.

Laissa säädetyistä takarajista koulutukseen hakemisvelvollisuuden täyttämiseksi ei ole mahdollista kokonaan luopua, jotta hakeminen tulee kattavasti selvitettyä kaikkien koulutusta vailla olevien nuorten kohdalla. Työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa voi-

taisiin kuitenkin pykälän sisällöltään uuden 1 momentin mukaan milloin tahansa 1.9.–31.8. välisenä aikana sopia määräajasta, jonka kuluessa työnhakijan on haettava tiettyä opiskelupaikkaa. Tämän paikan hakeminen täyttäisi osaltaan hakuvelvollisuutta.

Mitään laissa säädettyjä erityisiä syitä 1 momentissa tarkoitettulle sopimiselle ei olisi. Työvoimaviranomaisella säilyisi kuitenkin harkintavalta sen osalta, että suunnitelma muodostaa taroituksenmukaisen ja johdonmukaisen kokonaisuuden, jossa on tavoitteena koulutusta vailla olevan nuoren ohjaaminen koulutukseen. Käytännössä asian luonteesta johtuu, että ilman nuoren hyväksyntää tiettyyn koulutukseen hakemista ei tulisi sisällyttää suunnitelmaan.

Pykälän 2–4 momentti vastaisi asiasisällöltään nykyistä 1–3 momenttia, mutta 2 ja 4 momenttiin tehtäisiin 13 §:n muuttamisesta ja uudesta 13 a §:stä johtuvat säädösviittausten muutokset.

Jos työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa on sovittu opiskelupaikan hakemisesta 13 ja 13 a §:ssä säädetystä pääsäännöstä poiketen ja nuori joko laiminlöisi toteuttaa suunnitelmaa tältä osin tai keskeyttäisi kyseiset opinnot, hänen työttömyysturva-oikeutensa ratkaistaisiin 14 §:n perusteella. Jos suunnitelmassa olisi sovittu opiskelupaikan hakemisen sijasta esimerkiksi osallistumisesta johonkin työllistymistä edistävään palveluun ja nuori kieltäytyisi palvelusta tai keskeyttäisi sen ilman pätevää syytä, mahdollinen työttömyysturvaseuraamus asetettaisiin 2 a luvun perusteella. Tämä ilmenisi nykyistä 3 momenttia vastaavasti 4 momentista.

15 §. *Pätevä syy jättää hakematta opiskelupaikkaa tai keskeyttää opinnot.* **16 §.** *Koulutusta vailla olevan nuoren työttömyys-turva-oikeuden palautuminen.* Pykäliin tehtäisiin 13 ja 14 §:n muuttamisesta johtuvat säädösviittausten muutokset. Asiasisällöllisesti pykälät vastaisivat 15 §:n 2 momenttia lukuun ottamatta nykyistä.

Edellä mainittu 15 §:n 2 momentti olisi uusi. Koulutusta vailla oleva nuori ei välttämättä ole ollut työnhakijana opiskelupaikkaa hakiessaan eikä hänen kanssaan ole voitu sopia ehdotetussa 14 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla tietyn opiskelupaikan hakemisesta työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa asetetun määräajan kuluessa. Jos nuori olisi hakenut edellytykset muutoin täyttävään, mutta muulloin kuin syksyllä alkavaan koulutukseen ennen työnhakunsa alkamista, tämä otettaisiin huomioon hakuvelvollisuutta täyttävänä opiskelupaikan hakemisena. Koulutukseen olisi kuitenkin tullut hakea 1.9.–31.8. välisenä aikana.

2 a luku Työvoimapolitiisesti moitittava menettely

9 §. *Työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvä menettely.* Pykälän 1 momentin 1 ja 1 a kohdassa säädettyjä alkuhaastattelua, työnhakukeskustelua ja täydentävää työnhakukeskustelua koskevia pykäläviittauksia muutettaisiin vastaamaan järjestämislakiin ehdotettuja muutoksia. Jos kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettuja toimia tehtäisiin jo alkuhaastattelussa ja työnhakija jättäisi saapumatta haastatteluun, seuraamus haastatteluun saapumatta jättämisestä asetettaisiin momentin 1 kohdan perusteella, eikä saman momentin 2 kohtaa sovellettaisi työnhakijan samaan menettelyyn.

Pykälän 1 momentin 6 kohdassa ei enää säädettäisi siitä, että työvoimaviranomaisen tarjoaman työn hakeminen on työnhakijaa työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä velvoittavaa vasta sitten, kun hänelle viimeksi järjestetystä alkuhaastattelusta on kulunut vähintään kuusi kuukautta. Yhdessä järjestämislain 39 ja 40 §:än ehdotettujen muutosten kanssa työttömyysturvain lain muutos tarkoittaisi sitä, että työvoimaviranomaisen tekemä työtarjous olisi työnhakijaa velvoittava työttömyyden alkamisesta lukien.

Vakiintuneesti käytetty ilmaus työvoimaviranomaisen tarjoamasta työstä korvattaisiin 1 momentin 6 kohdassa työvoimaviranomaisen työnhakijan haettavaksi osoittamalla työllä. Muutos olisi ainoastaan kielellinen ja kuvaisi paremmin sitä, mistä kyseessä olevassa työnvälitykseen liittyvässä toimessa on kyse.

Luvun 13 §:ä ehdotetaan muutettavaksi siten, että työnhakijalla ei enää olisi pätevää syytä kieltäytyä työvoimaviranomaisen hänen haettavakseen osoittamasta työstä sillä perusteella, että hän on jo hakenut riittävää määrää työmahdollisuuksia ja näin täyttänyt työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan kirjatun työnhakuvelvollisuuden. Tähän liittyen haettavaksi osoitetun työn hakematta jättämistä tarkasteltaisiin jatkossa erikseen suunnitelmaan sisältyvän työnhakuvelvollisuuden toteuttamista koskevasta tarkastelusta.

Käytännössä edellä mainittu tarkoittaa sitä, että korvauksettomia määräaikoja ja työssäolovelvoitteita voitaisiin asettaa sekä osoitetun työn hakematta jättämisestä lukien ja tästä riippumatta suunnitelmaan sisältyvän työnhakuvelvollisuuden laiminlyömisestä. Viimeksi mainituissa tilanteissa seuraamus alkaisi nykyistä vastaavasti suunnitelmaan merkityn tarkastelujakson päättymisestä lukien.

Koska haettavaksi osoitetun työn hakematta jättämistä tarkasteltaisiin jatkossa erikseen suunnitelmaan sisältyvän työnhakuvelvollisuuden toteuttamista koskevasta tarkastelusta, pykälän nykyinen 2 momentti kumottaisiin. Momentissa säädetään nykyisin mainittujen tilanteiden tarkastelemisesta kokonaisuutena.

Ehdotettu 2 momentti olisi sisällöltään uusi. Siinä säädettäisiin valtuudesta säätää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin työttömyysturvaseuraamusten alkamisajankohtaan vaikuttavista seikoista muun muassa niissä tilanteissa, joissa työnhakija on jättänyt hakematta työvoimaviranomaisen hänen haettavakseen osoittamaa työtä tai työnhakija on laiminlyönyt hakea työmahdollisuuksia työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa edellytetyllä tavalla. Työttömyysturvaseuraamusten asettamisen perusteista säädettäisiin laissa ja asetuksessa ainoastaan siitä, mistä lukien seuraamus asetetaan.

10 §. Jatkuva työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvä menettely. 10 a §. Työttömyysturvaoiden palautuminen. Nykyisen 10 §:n 2–4 momentti siirrettäisiin sisällöltään muuttamattomana uudeksi 10 a §:ksi. Muutoksen tarkoituksena on selkeyttää säännösten rakennetta.

11 §. Pätevä syy olla osallistumatta työnhakijan palveluprosessiin liittyviin toimiin. Pykälän 1 momentin johdantokappaleessa säädettyjä viittauksia alkuhaastatteluun, työnhakukeskusteluun ja täydentävään työnhakukeskusteluun muutettaisiin vastaamaan järjestämislakiin ehdotettuja muutoksia.

12 §. Pätevä syy jättää toteuttamatta työnhakuvelvollisuutta. Pykälän otsikkoa ja johdantokappaleita muutettaisiin kuvaamaan nykyistä paremmin pykälän sisältöä. Lisäksi pykälän 1 kohdassa säädettyjä viittauksia työnhakuvelvollisuuden asettamiseen muutettaisiin vastaamaan järjestämislakiin ehdotettuja muutoksia. Muutokset eivät vaikuttaisi pykälän asiasisältöön.

13 §. Pätevä syy jättää hakematta työvoimaviranomaisen tarjoamaa työtä. Pykälän 2 ja 3 kohta kumottaisiin. Lakiteknisesti tämä toteutettaisiin muuttamalla pykälän johdantokappale ja 1 kohta uudeksi 1 momentiksi. Samalla johdantokappaleen ilmaus työvoimaviranomaisen tarjoamasta työstä korvattaisiin 9 §:än ehdotettua muutosta vastaavasti työvoimaviranomaisen työnhakijan haettavaksi osoittamalla työllä.

Pykälän 2 kohdassa säädetään nykyisin tilanteista, joissa työnhakija on vähintään kaksi viikkoa kestävässä osa-aikatyössä. Jatkossa työnhakijalla ei tässä tilanteessa enää olisi tällä perusteella pätevää syytä kieltäytyä työvoimaviranomaisen hänen haettavakseen osoittamasta työstä.

Työnhakijalla ei enää olisi pätevää syytä kieltäytyä myöskään nykyisessä 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla työvoimaviranomaisen hänen haettavakseen osoittamasta työstä sillä perusteella, että hän on jo hakenut riittävää määrää työmahdollisuuksia ja näin täyttänyt työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan kirjatun työnhakuvelvollisuuden.

Pykälän nykyinen 4 kohta siirrettäisiin uudeksi 2 momentiksi. Momentti vastaisi sisällöltään muutoin nykyistä 4 kohtaa, mutta siihen tehtäisiin vastaava kielellinen muutos kuin pykälän nykyiseen johdantokappaleeseen.

11 luku Toimeenpanoa koskevat säännökset

4 §. Työvoimaviranomaisen työvoimapoliittinen lausunto. Työvoimaviranomaisen toimivallasta antaa työvoimapoliittisia lausuntoja työnhakijan oikeudesta työttömyysetuuteen säädetään 11 luvun 4 §:ssä ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksen toimivallasta saman luvun 4 a §:ssä.

Kehittämis- ja hallintokeskuksen toimivaltaan kuuluu antaa lausunto muun muassa 2 a luvussa tarkoitettusta työnhakijan työvoimapoliittisesti moitittavasta menettelystä lukuun ottamatta mainitun luvun 10 §:n 2 ja 3 momenttia etuuden palautumisesta. Tilanteet liittyvät työttömyysturvaoikeuden palautumiseen sen jälkeen, kun työnhakijalle on asetettu työssäoloelvoite eli hän on menettänyt oikeutensa työttömyysetuuteen toistaiseksi.

Koska kehittämis- ja hallintokeskus ei anna työvoimapoliittista etuusoikeuden palautumisesta mainituissa tilanteissa, toimivalta kuuluu työvoimaviranomaiselle. Toimivalta on kuitenkin johdettava tulkinnalla 11 luvun 4 §:n 1 momentin 1 kohdasta. Jotta toimivallasta säädettäisiin laissa yksiselitteisesti, mainittua 1 kohtaa täydennettäisiin säätämällä, että työvoimaviranomainen antaa työvoimapoliittisen lausunnon myös niissä 2 a luvussa säädetyissä tilanteissa, joissa toimivalta ei 4 a §:n nojalla kuulu kehittämis- ja hallintokeskukselle.

Voimaantulo. Lainkohta sisältäisi voimaantulosäännöksen ja siirtymäsäännöksiä.

6.5 Saamen kielilaki

2 §. Lain soveltamisala. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin työvoimaviranomiset. Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyi kunnille, ja TE-toimistot lakkautettiin 1.1.2025 alkaen työvoimapalveluiden järjestämisestä annetulla lailla (380/2023). Kunnan on tullut 1.1.2025 alkaen järjestää julkiset työvoimapalvelut joko itse tai lain sitä vaatiessa kuntien on tullut muodostaa muiden kuntien kanssa työvoimapalveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue). Saamelaisten kotiseutualueen kunnat ovat ottaneet käyttöön julkisten työvoimapalveluiden järjestämiseksi niin sanotun vastuukuntamallin. Tällä hetkellä on esimerkiksi sovittu, että saamelaisten kotiseutualueelle kuuluva Enontekiön kunta kuuluu Tunturi-Lapin ja Pellon työllisyysalueeseen, jonka vastuukuntana eli työvoimaviranomaisena toimii kotiseutualueelle kuulumaton Kittilän kunta. Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 3 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan työvoimaviranomaisella tarkoitetaan kunnan tai kuntayhtymän viranomaisista, joka vastaa työvoimapalveluiden järjestämisestä toimialueellaan. Kuntien yhteistoiminta julkisissa työvoimapalveluissa on mahdollista toteuttaa vastuukuntamallin sijasta myös kuntayhtymämallilla. Voimassa oleva saamen kielilaki tunnistaa kotiseutualueella toimi-

vat kuntayhtymät, mutta ei työvoimapalveluissa käytettyä vastuukuntamallia. Vaikka kotiseutualueen kunnat ovat vastuullisia noudattamaan saamen kielilain velvoitteita myös siinä tapauksessa, että ne siirtävät lakisääteisten palveluiden järjestämisen toisalle, tulisi työvoimaviranomaiset selvyyden vuoksi lisätä nimenomaisesti saamen kielilain soveltamisalaan. Kielellisten oikeuksien toteutuminen ei voi jäädä riippuvaiseksi siitä, millä yhteistoimintamallilla kunnat lakisääteiset julkiset työvoimapalvelunsa toteuttavat.

7 Lakia alemman asteinen sääntely

Työttömyysturvalain täytäntöönpanosta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1330/2002) on säädetty, milloin työnhakijan katsotaan kieltäytyneen työstä. Asetus on annettu työttömyysturvalain 2 a luvun 4 §:n 4 momentin nojalla. Asetus ei vaikuta siihen, asetetaanko työnhakijalle korvaukseton määräaika tai työssäolovelvoite, vaan ainoastaan siihen, miten mistä alkaen mahdollinen seuraamus asetetaan.

Asetusta täydennettäisiin työttömyysturvalain 2 a luvun 9 §:n 2 momenttiin ehdotetun uuden asetuksenantovaltuuden nojalla. Asetuksessa säädettäisiin työttömyysturvaseuraamusten alkamisajankohtaan vaikuttavista seikoista myös muun muassa niissä tilanteissa, joissa työnhakija on jättänyt hakematta työvoimaviranomaisen hänen haettavakseen osoittamaa työtä tai työnhakija on laiminlyönyt hakea työmahdollisuuksia työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa edellytetyllä tavalla.

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 1.1.2026.

Työttömyysturvalain muutoksen voimaantulosäännökseen sisältyisi tavanomainen työttömyysturvalain aiemmissakin muutoksissa käytetty siirtymäsäännös. Siirtymäsäännöksessä säädettäisiin työttömyysturvalain 2 a luvussa tarkoitettua työnhakijan menettelyä, joka on tapahtunut viimeistään 31.12.2025. Näissä tilanteissa työnhakijan menettelyä arvioitaisiin ja mahdollinen työttömyysturvaseuraamus asetettaisiin 31.12.2025 asti voimassa olleiden työttömyysturvalain 2 a luvun säännösten perusteella.

Työttömyysturvalain muutokseen liittyvä siirtymäsäännös olisi tarpeen, koska työttömyysturvaseuraamusten asettaminen ratkaistaan aina takautuvasti ja työnhakijan esimerkiksi loppuvuonna 2025 tapahtuneen menettelyn vaikutus hänen oikeuteensa saada työttömyysetuutta voi tulla ratkaistavaksi alkuvuonna 2026. Jossakin määrin sattumanvaraisella käsittelyajankohdalla ei olisi vaikutusta työnhakijan työttömyysturva-oikeuteen.

9 Toimeenpano ja seuranta

Palvelutarpeen arvioinnin tueksi kehitettäisiin luvussa 2.1.5 kuvattua työllistymistodennäköisyyden todennäköisyyttä arvioivaa laskentatyökalua työvoimaviranomaisten asiantuntijoiden avuksi.

Kehittämis- ja hallintokeskus antaa työvoimapoliittisen lausunnon niistä työttömyysetuuden saamisen työvoimapoliittisista edellytyksistä, joihin viitataan työttömyysturvalain 11 luvun 4 a §:ssä. Työ- ja elinkeinoministeriö on antanut kehittämis- ja hallintokeskukselle tältä osin ohjeen xxxxx. Ohje tulee päivitettäväksi tässä hallituksen esityksessä esitettyjen muutosten toteutuksessa. Lisäksi kehittämis- ja hallintokeskus on laatinut työvoimaviranomaisille työttömyysturvalain soveltamista koskevaa tukimateriaalia, jota tulisi myös päivittää muutosten takia.

Lisäksi kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävänä on lain nojalla antaa oikeudellista neuvontaa järjestämislain toimeenpanossa. Neuvonnassa huomioidaan ehdotetut lakimuutokset ja neuvontatehtävä koskee myös niiden toimeenpanoa.

10 Suhde muihin esityksiin

10.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

10.2 Suhde talousarvioesitykseen

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2026 talousarvioksi.

Esityksessä ehdotetaan täydentäviä työnhakukeskusteluita järjestettäväksi lakisääteisen velvoitteen edellyttämän määrän ja aikataulun sijasta työvoimapolitiittisen harkinnan perusteella. Esityksessä arvioidaan, että täydentävät työnhakukeskustelut vähenisivät noin kolmasosalla vuoden 2023 toimeenpanon tasosta, mikä vastaa arviolta noin 2,9 miljoonan euron suuruista väheneväksi arvioidun työpanoksen kustannusta. Lisäksi muistutusvelvoitteen kumoaminen toisi työvoimaviranomaisille arviolta noin 400 000 euron vuosittaiset säästöt. Edellä arvioidut vaikutukset huomioitaisiin kuntien peruspalveluiden valtionosuuksissa momentilla 28.90.30 tehtävämutokesta aiheutuvana 3,3 milj. euron suuruisena vähennyksenä vuodesta 2026 alkaen.

Palveluprosessiin ehdotetut muutokset koskien työvoimaviranomaisen kirjallista muistutusta, työvoimaviranomaisen osoittamia työmahdollisuuksia, alkuhaastatteluita sekä asioinnin laiminlyöntien seuraamuksia edellyttäisivät tietojärjestelmämuutoksia, jotka KEHA-keskuksen tekemän arvion mukaan olisivat enimmillään 420 000 euroa. Kumottavaksi ehdotetun muistutuksen tilalle rakennettaisiin ennakkollinen muistutusjärjestelmä, jotta asiakkaiden tahattomat työnhaku- tai täydentävien työnhakukeskustelujen väliin jättämiset minimoitaisiin. Muistutusjärjestelmän on arvioitu aiheuttavan noin 150 000 euron kustannukset. Lisäksi Työmarkkinatorilla julkaistavia työnhakuprofiileja sekä työvoimaviranomaisten palvelualustaa koskevaan sääntelyyn ehdotettujen muutosten aiheuttamien tietojärjestelmämuutosten kustannusarvio on KEHA-keskuksen arvion mukaan enimmillään 1 200 000 euroa. Lisäksi valmistelussa on tunnistettu tarve palveluprosessin toimeenpanossa hyödynnettävän tekoälypohjaisentyökalun kehittämiseksi, joka KEHA-keskuksen arvion mukaan aiheuttaisi enimmillään 2 000 000 euron kehittämiskustannukset. Ehdotettujen lakimuutosten toimeenpano on mahdollista ilman palvelutarvearviotyökalua, mutta työkalu tukisi palvelutarpeeseen perustuvaa palveluprosessin toimeenpanoa merkittäväällä tavalla. KEHA-keskuksen toteuttamiin edellä kuvattuihin tietojärjestelmä-kustannuksiin ehdotetaan budjetoitavaksi 3,77 milj. euroa momentille 32.01.10 Digitalisaation kehittäminen (siirtomääräraha 3v).

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Kääntäjälle: Tässä luvussa on hyödynnetty HE:n 167/2021 vp säätämisjärjestysperusteluja. Muista hyödynnettävistä teksteistä on mainittu alaotsikkojen jälkeen.

Esitettyjen muutosten tarkoituksena on parantaa työllisyyttä tehostamalla työnhakijan palveluprosessia sekä työnvälitykseen ja työnhakuun liittyviä toimia. Muutokset liittyvät myös työttömyysetuuden vastikkeellisuuteen.

Esityksen valtiosääntöoikeudellisessa arvioinnissa merkityksellisiä ovat perustuslain 2 §:n 3 momentissa vahvistettu oikeusvaltioperiaate, 6 § (yhdenvertaisuus), 10 § (yksityiselämän suoja), 18 § (oikeus työhön), 19 § (oikeus sosiaaliturvaan), 21 § (oikeusturva) 80 § (vaatimus säätää lailla yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista) sekä 121 § (kunnallinen itsehallinto).

Yksityiselämän suoja

Perustuslain 12 §:n 2 momentissa säädetyn julkisuusperiaatteen mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta. Viranomaisen henkilökisteriin talletettavat tiedot ovat perustuslain 12 §:n 2 momentissa tarkoitettuja viranomaisen hallussa olevia tallenteita (PeVL 3/2009 vp, s. 2/I ja PeVL 7/2019 vp, s. 6). Perustuslakivaliokunnan mukaan viranomaisen ylläpitämän Työmarkkinatorin työnhakuprofiilien tiedot kuuluvat viranomaisen asiakirjoina julkisuusperiaatteen soveltamisalaan (PeVL 14/2022 vp, s. 3).

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Saman lainkohdan mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Henkilötietojen suojan osalta perustuslain säännös viittaa tarpeeseen lainsäädännöllisesti turvata yksilön oikeusturva ja yksityisyyden suoja henkilötietojen käsittelyssä, rekisteröinnissä ja käyttämisessä. (HE 309/1993 vp, s. 53/I-II)

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan lainsäätäjän liikkuma-alaa rajoittaa henkilötietojen suoja koskevan säännöksen lisäksi myös se, että henkilötietojen suoja sisältyy osittain samassa momentissa turvatus yksityiselämän suojan piiriin. Lainsäätäjän tulee näin ollen turvata oikeus henkilötietojen suojaan tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta. Säännös viittaa tarpeeseen lainsäädännöllisesti turvata yksilön oikeusturva ja yksityisyyden suoja henkilötietojen käsittelyssä.

Perustuslakivaliokunnan mukaan yleisen tietosuojasetuksen yksityiskohtainen sääntely, jota tulkitaan ja sovelletaan EU:n perusoikeuskirjassa turvattujen oikeuksien mukaisesti, muodostaa yleensä riittävän säännöspohjan myös perustuslain 10 §:ssä turvatus yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Henkilötietojen suoja tulee turvata ensisijaisesti EU:n yleisen tietosuojasetuksen ja kansallisen yleislainsäädännön nojalla. Kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee siten suhtautua pidättyvästi ja rajata sellainen vain välttämättömään tietosuojasetuksen salliman kansallisen liikkumavaran puitteissa. Valiokunnan mukaan on lisäksi selvää, että erityislainsäädännön tarpeellisuutta on arvioitava myös tietosuojasetuksenkin edellyttämän riskiperustaisen lähestymistavan mukaisesti kiinnittämällä huomiota tietojen käsittelyn aiheuttamiin uhkiin ja riskeihin. Mitä suurempi riski käsittelystä aiheutuu luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille, sitä perustellumpaa on yksityiskohtaisempi sääntely. Tällä seikalla on erityistä merkitystä arkaluonteisten tietojen käsittelyn osalta. Arkaluonteisten tietojen käsittelyn on oltava välttämätöntä ja sääntelyn täsmällistä ja tarkkarajaista. (PeVL 82/2022 vp, s. 2–3).

Perustuslakivaliokunta on lausunnoissaan pitänyt henkilötietojen julkistamista perustuslain puitteissa mahdollisena toteuttaa julkisena tietopalveluna, jos sille on oikeusturvan takeiden ja

perusoikeusjärjestelmän tavoitteiden kannalta hyväksyttävät perusteet (PeVL 17/2021 vp, s. 42–43, PeVL 2/2017 vp, s. 7, PeVL 65/2014 vp, s. 4/ II—5/I, PeVL 32/2008 vp s. 2/I—3/II).

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan todennut, että se on arvioinut useita esityksiä, joissa on ehdotettu säädettäväksi mahdollisuudesta julkistaa tietoverkossa tietopalveluna tietoja, jotka sisältävät mm. henkilötietoja. Valiokunnan vakiintuneen lausuntokäytännön mukaan yleiseen tietoverkkoon sijoitettavan henkilörekisterin tietosisällöstä ei voida tehdä massahakuja, vaan esimerkiksi ainoastaan yksittäisiä hakuja (PeVL 82/2022 vp, s. 3 ja siinä valiokunnan viittaamat lausunnot).

Ensimmäisen lakiehdotuksen 14 luvun 128, 129, 129 a - 129 d § olisivat merkityksellisiä yksityisyyden suojan kannalta sekä työnhakijaksi rekisteröitymättömän henkilön että työnhakijaksi rekisteröityneen henkilön osalta.

Työnhakijaksi rekisteröitymättömän henkilön työnhakuprofiili

Työnhakuprofiilien laatimis- ja julkaisemismahdollisuuden tarjoaminen on jo nykyisin järjestämislain 14 luvussa oleva julkisen vallan keino toteuttaa osaltaan perustuslain 18 §:n 2 momentissa säädettyä velvollisuutta edistää työllisyyttä ja jokaisen oikeutta työhön sekä tukea työnhakijoiden työllistymistä.

Nykyisen järjestämislain 14 luvussa säädetään henkilön vapaaehtoisesta mahdollisuudesta laatia ja julkaista lähtökohtaisesti anonyymi työnhakuprofiili palvelualustalla. Sääntely vastaa asiasisällöltään 31.12.2024 kumotun julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 13 a luvun sääntelyä, joka on hyväksytty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 14/2022 vp— HE 225/2021 vp). Työnhakijaksi rekisteröitymättömän henkilön työnhakuprofiilia koskeva ensimmäisessä lakiehdotuksessa ehdotettu sääntely vastaisi asiasisällöltään, mitä nykyisin säädetään järjestämislain 14 luvussa henkilön vapaaehtoisesta mahdollisuudesta laatia ja julkaista työnhakuprofiili. Ehdotetussa sääntelyssä pykälää ja niiden sisältöä on kuitenkin järjestelty uudelleen ja täsmennetty.

Ehdotetussa 128 §:ssä säädettäisiin mahdollisuudesta laatia ja julkaista työnhakuprofiili palvelualustalla. Ehdotetussa 129 a §:n 1 momentissa säädettäisiin nykyistä vastaavasti niistä tiedoista, joita viranomainen voisi käsitellä työnhakuprofiilin laativasta henkilöstä. Samalla pykälä muodostaisi työnhakuprofiilien sallitun tietosisällön. Työnhakuprofiilien tietojen käsittely perustuisi yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan. Työnhakuprofiilien tietojen käyttötarkoituksista säädetään järjestämislain 130 §:n 1 momentissa, jota ei ehdoteta muutettavaksi tässä esityksessä.

Ehdotetussa 129 d §:ssä säädettäisiin nykyistä järjestämislakia vastaavasti julkaistujen työnhakuprofiilien hakemisesta yksittäishakuina palvelualustalla. Pykälässä kuitenkin ehdotetaan nykytilaan muutosta siltä osin, että työnhakuprofiileita voisivat nykyisten työnantajien sijaan hakea ja tarkastella palvelualustalle kirjautuneet työnantajat, yksityiset työnvälitysyrietykset ja työttömyyskassat. Näin ollen olisi jälkikäteen edelleen tarvittaessa selvitettävissä, kuka on hakenut tai katsellut työnhakuprofiilin tietoja. Huomioiden, että henkilö, joka ei ole rekisteröitynyt työnhakijaksi julkaisisi työnhakuprofiilin vapaaehtoisesti ja voisi muokata ja poistaa profiilin tietoja ja profiilin, milloin vain, ei voida katsoa, että esitetty laajennus hakuja ja tarkasteluja tekevien tahojen osalta olisi ristiriidassa perustuslain 10 §:n 1 momentissa suojattujen oikeuksien kanssa.

Huomioiden, että järjestämislain 14 luvun ehdotetut muutokset työnhakijaksi rekisteröitymättömän henkilön työnhakuprofiilin osalta vastaisivat pääosin nykyisen järjestämislain 14 luvun

asiasisältöä vapaaehtoisesta työnhakuprofiilista, katsotaan että sääntely ei olisi ristiriidassa perustuslain 10 §:ssä turvattujen oikeuksien kanssa. Sääntelyn katsotaan myös täyttävän perustuslakivaliokunnan vakiintunut käytäntö henkilötietojen julkistamisesta internetissä olevassa tietopalvelussa, koska palvelusta ei voi tehdä massahakuja ja työnhakuprofiilien julkaisemiselle on oikeusturvatakeiden ja perusoikeusjärjestelmän tavoitteiden kannalta hyväksyttävät perusteet.

Työnhakijaksi rekisteröityneen henkilön työnhakuprofiili

Työnhakijoiden työnhakuprofiilien tarkoituksena on, että henkilöt löytäisivät niiden avulla helpommin ja nopeammin itselleen työmahdollisuuksia, koulutuksia tai muita työllistymistä ja osaamisen kehittämistä tukevia palveluita ja että työnantajat ja työnvälittäjät löytäisivät helpommin ja nopeammin avoimiin tehtäviin tekijöitä. Kaikkien työnhakijoiden työnhakuprofiilien julkaisemisvelvollisuus ja työvoimaviranomaisen uusi lakisääteinen tehtävä olisivat myös ehdotettuja keinoja julkiselle vallalle toteuttaa perustuslain 18 §:n 2 momentissa säädettyä velvollisuutta. Esitettyjen muutoksien arvioidaan lisäävän työllisyyttä 1250–2500 lisätyöllisellä.

Ehdotetun 129 a §:n mukaan työnhakijan työnhakuprofiilin tulisi sisältää työnhaun ja työllistymisen kannalta olennaiset tiedot koulutuksesta, työkokemuksesta, muusta osaamisesta ja työtoiveista. Lisäksi profiili voisi sisältää vapaamuotoisen esittelyn ja linkkejä palvelualustan ulkopuolisiin palveluihin. Työnhakuprofiilin sisältämien tietojen rajaamiseksi säädettäisiin, ettei profiiliin saa sisällyttää tietoja, jotka on laissa säädetty salassa pidettäviksi. Lisäksi 3 momentissa säädettäisiin nykyistä järjestämisalakia asiasisällöltään vastaavasti palvelualustan ylläpitäjän (KEHA-keskus) velvollisuudesta tiedottaa profiilin laatijaa ennen vapaamuotoisen esittelyn ja linkkien lisäämistä niiden sisältämien tietojen vaikutuksesta hänen henkilötietojensa suojaan. Mahdollisuus vapaamuotoisen esittelyn ja linkkien lisäämiseen on tärkeä ominaisuus työnantajien, yksityisten työnvälitysyriksien ja työttömyyskassojen etsiessä avoimiin tehtäviin tekijöitä.

Työvoimaviranomaisen työnhakijasta laatima ja julkaisema profiili voisi ehdotetun 129 b §:n 2 momentin mukaan sisältää ainoastaan tietoja työnhakijan koulutuksesta, työkokemuksesta, muusta osaamisesta ja työtoiveista. Työnhakija voisi palvelualustalla tehdä työvoimaviranomaisen julkaisemalle työnhakuprofiilille vastaavia toimia kuin itse julkaisemalleen työnhakuprofiilille, eli esimerkiksi lisätä esittelyn ja linkkejä profiiliin sekä muokata profiilin tietosisältöä. Työvoimaviranomaisen yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitettu käsittelyperuste työnhakuprofiilien tiedoille olisi 6 artiklan 1 momentin c alakohta. Työnhakijoiden työnhakuprofiilien tietojen käsittelyn tarkoituksesta säädetään jo nykyisin voimassa olevassa järjestämislain 130 §:ssä. Ehdotettu lakisääteinen tehtävä työnhakijoiden työnhakuprofiilien laatimisesta ja julkaisemisesta täyttäisi yleisen edun mukaisen tavoitteen, koska tavoitteena on työnhakijoiden työllistyminen ja se edistäisi perustuslain 18 §:n 2 momentissa julkiselle vallalle säädettyä velvollisuutta.

Ehdotetun 129 b §:n 3 momentin mukaan työvoimaviranomaisen työnhakijasta laatimaan ja julkaisemaan työnhakuprofiiliin voitaisiin käyttää järjestämislain 120 §:ssä tarkoitettuun valtakunnalliseen tietovarantoon työnhakijasta tallennettuja työnhakuprofiilin kannalta tarpeellisia tietoja. Tarpeellisia tietoja olisivat tiedot työnhakijan koulutuksesta, työkokemuksesta, muusta osaamisesta ja työtoiveista. Valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavien tietojen käyttötarkoituksista säädetään voimassa olevan järjestämislain 112 §:ssä, jonka 1 momentin 1 kohdan mukaan työnhakijoiden tietoja voidaan käyttää järjestämislaissa tarkoitettujen palvelujen ja tehtävien järjestämiseen ja tuottamiseen sekä 3 kohdan mukaan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä koskevaan valvontaan, kehittämiseen, seurantaan, arviointiin, tilastointiin, ennakointiin ja ohjaukseen. Työnhakuprofiilin laatimisen ja julkaisemisen ei katsota laajentavan sitä käyttötarkoitusta, jota varten tiedot on työnhakijoilta alun perin kerätty, koska työnhakuprofiili olisi

työnhakijalle tarkoitettu järjestämislaissa oleva palvelu ja tällaiseen voidaan 112 §:n perusteella tietoja käyttää. Lisäksi tietojen käyttöä valtakunnallisesta tietovarannosta rajoitetaan työnhaku-profiilin kannalta tarpeellisiin tietoihin, joista säädetään tarkkarajaisesti ehdotetussa 129 b §:n 3 momentissa.

Työnhakija ei voisi poistaa laadittua työnhakuprofiilia tai perua sen julkaisemista työnhaun voimassaolon aikana, mutta työnhakija voisi muokata ja poistaa profiilinsa tietosisältöä, milloin vain, kunhan profiili sisältäisi toimien jälkeen 129 a §:n 2 momentissa säädetyt olennaiset tiedot. Työnhakijoiden työnhakuprofiilien tiedot poistettaisiin ehdotetun 129 f §:n 2 momentin perusteella, kun työnhakija työnhaun voimassaolon päättymisen jälkeen poistaa profiilinsa, mutta kuitenkin viimeistään, kun palvelualustalle kirjautumisesta olisi kulunut yksi vuosi työnhaun päättymisen jälkeen. Lisäksi 129 f §:n 3 momentissa säädettäisiin työnhakijan mahdollisuudesta pyytää työvoimaviranomaista perumaan profiilin julkaisu työnhaun voimassaolon aikana, mikäli työnhakuprofiilia ei ehdotetun 129 c §:n perusteella tarvitsisi laatia tai julkaista. Mahdollisuudella turvattaisiin osaltaan työnhakijan yksityisyyden suojaa, sillä työnhakijalla ei ole muuten mahdollisuutta perua profiilinsa julkaisua työnhaun voimassaolon aikana. Profiilin julkaisun perumisesta olisi mahdollista säätää kansallisesti yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan nojalla, vaikka oikeutta on muuten rajoitettu. Mahdollisuus perumiseen olisi yleisen edun mukainen ja oikeasuhtainen tavoiteltuun päämäärään nähden.

Työnhakuprofiileissa olevia koulutus-, työkokemus-, osaamis- ja työtoivietietoja hyödynnettäisiin palvelualustalla olevassa kohtaantotoiminnallisuudessa. Tietojen perusteella henkilölle voitaisiin esitellä työmahdollisuuksia ja palveluita hänelle sopivimmassa järjestyksessä ja työnantajalle, yksityiselle työnvälitysyriykselle ja työttömyyskassalle työntekijöitä avoimena oleviin tehtäviin sopivimmassa järjestyksessä. Kohtaantotoiminnallisuus ei estäisi kirjautunutta henkilöä näkemästä alustalla julkaistuja työmahdollisuuksia, vaan henkilö voisi nähdä kaikki alustalla julkaistut työmahdollisuudet eikä työmahdollisuuksiin reagoimisella tai reagoimattomuudella olisi hänelle oikeusvaikutuksia. Kohtaantotoiminnallisuus hyödyntäisi yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettua profiloointia, mutta palvelualustalla tapahtuvaa profiloointia ei käytettäisi päätöksenteon perusteena eikä kyse ole myöskään automaattisesta päätöksenteosta (PeVL 14/2022 vp ja TyVM 3/2022 vp, s. 6–7).

Edellä esitetyillä perusteilla viranomaisten käsittelemät henkilötiedot työnhakijoista katsotaan rajatun vain niiden käsittelyn tarkoituksen kannalta välttämättömään suhteutettuna työnhakuprofiilin laatimiseen ja julkaisemiseen sekä työvoimaviranomaiselle ehdotettuun uuteen lakisääteiseen tehtävään. Tiedot ja niiden käsittely on myös rajattu niin, että ne täyttävät yleisen tietosuoja-asetuksen tietojen minimointiperiaatteen suhteessa niillä tavoiteltuun päämäärään, eli työllisyyden edistämiseen ja julkiselle vallalle perustuslain 18 §:n 2 momentissa säädettyyn veloitteeseen suhteutettuna.

Ehdotetuissa 129, 129 b sekä 129 c §:ssä olisi kysymys henkilötietojen julkaisemista koskevasta sääntelystä. Työnhakijoiden työnhakuprofiilien julkaisemisen tarkoituksena olisi edistää työntekijöiden ja työpaikkojen kohtaantoa ja siten työllisyyttä. Vain julkaistuja työnhakuprofiileja voitaisiin käyttää työnantajien, yksityisten työnvälitysyriyksien sekä työttömyyskassojen kohtaantotoiminnallisuudessa, eli esitettäessä kirjautuneelle taholle avoimeen tehtävään sopivimpia tekijöitä. Työnhakuprofiilien julkaiseminen onkin keino parantaa työnantajien, yksityisten työnvälitysyriyksien sekä työttömyyskassojen mahdollisuutta löytää avoimeen tehtävään sopivia työntekijöitä, kun ainoastaan profiilin laatiminen ilman sen julkaisemista vaikuttaisi vain työnhakijan mahdollisuuteen löytää uusi työpaikka. Työnhakijoiden työnhakuprofiilien julkaisemisen katsotaan toteuttavan perustuslain 18 §:n 2 momentissa säädettyä julkisen vallan velvollisuutta edistää työllisyyttä ja pyrkiä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön. Mainittu työllisyyden

edistämistä koskeva säännös on luonteeltaan julkiseen valtaan kohdistuva perustuslaillinen toimemksiänto. Säännös ei ota kantaa työllisyyden hoidossa käytettävään keinovalikoimaan, vaan jättää julkiselle vallalle merkittävästi liikkumatilaa sen harkitsemisessa, miten työllisyyttä voidaan parhaiten edistää. Ehdotetuilla työnhakuprofiileilla ja sen julkaisemisesta koskevilla säännöksillä pyritään edistämään sekä työnhakijoiden työllistymistä että työnantajien osalta osaavan työvoiman saatavuutta nykyistä tehokkaammin ja siten turvaamaan jokaisen oikeutta työhön. Edellä esitetyn perusteella katsotaan, että työnhakijoiden työnhakuprofiilien julkaiseminen palvelualustalla esitetysti täyttää perusoikeusjärjestelmän tavoitteiden kannalta hyväksyttävät perusteet ja tavoitteet.

Ehdotetussa 129 d §:ssä säädettäisiin, että työnantajat, yksityiset työnvälitysyrietykset sekä työttömyyskassat voisivat kirjautumisen jälkeen tarkastella ja hakea julkaistuja työnhakuprofiileja palvelualustalla. Pykälän 3 momentin mukaan kirjautuneet tahot voisivat nykyistä järjestämislakia vastaavasti tehdä palvelualustalla vain yksittäishakuja siten, että hakuperusteena olisi käytettävä vähintään ammattinimikettä, osaamista tai työskentelyaluetta. Massahaut eivät siis jatkossakaan olisi mahdollisia palvelualustalla. Johtuen siitä, että palvelualustan käyttäminen olisi rajattu tietyille kirjautuneille ja pääsääntöisesti vahvasti tunnistauneille tahoille olisivat julkaistut työnhakuprofiilit vain osittain julkisessa internetissä olevassa tietopalvelussa. Lisäksi edellytys kirjautumiselle mahdollistaisi jälkikäteen tarvittaessa selvittää, kuka olisi hakenut tai katsellut työnhakuprofiilien tietoja. Osittainen julkisuus on merkittävä positiivinen asia lisäämään julkaistujen työnhakuprofiilien oikeusturvatakeita, sillä profiileja hakevat ja tarkastelevat vain tahot, joilla on täysi intressi työllistää työnhakijoita. Työnhakuprofiilien hakeminen julkisesta tietopalvelusta vastaa tältä osin perustuslakivaliokunnan vakiintunutta käytäntöä yksittäishauista (PeVL 82/2022 vp, s. 3 ja siinä valiokunnan viittaamat lausunnot).

Julkaistut työnhakuprofiilit olisivat lähtökohtaisesti anonyymeja, mikäli työnhakija ei itse lisäisi vapaamuotoista esittelyä ja linkkejä ulkopuolisiin palveluihin. Joissakin tapauksissa ei kuitenkaan voitaisi sulkea pois sitä, ettei työnhakijaa voisi tunnistaa työnhakuprofiilista yhdistelemällä erinäisistä tietokannoista tarkoituksella haettuja henkilötietoja, jos työnhakijalla olisi esimerkiksi poikkeuksellinen työkokemus tai koulutus. Työnhakuprofiilit julkaistaisiin vain osittain julkisessa internetissä olevassa tietokannassa ja niitä voisivat hakea yksittäishakuina vain palvelualustalle kirjautuneet työnantajat, yksityiset työnvälitysyrietykset sekä työttömyyskassat, eli tahot, joilla olisi tosiasiallinen intressi saada tai välittää työntekijöitä avoimiin tehtäviin. Lisäksi hakuja tekevät tahot olisivat tunnistauneita, joten lokitiedoilla voidaan jälkikäteen selvittää, kuka on hakenut tai tarkastellut profiileja. Edellä mainitut huomioiden katsotaan, ettei se, että henkilö voitaisiin tietyssä harvinaisessa tilanteessa tunnistaa työnhakuprofiilista muodosta perustuslain 10 §:n 1 momentin kannalta sellaista ristiriitaa työnhakijoiden työnhakuprofiilien julkaisemiselle palvelualustalla, mitä ei voitaisi perustella työnhakijoiden nopeammalla työllistymisellä, perustuslain 18 §:n 2 momentissa säädetyllä julkisen vallan velvollisuudella edistää työllisyyttä ja ehdotetun muutoksen positiivisilla työllisyysvaikutuksilla.

Työnhakijan lisäämä vapaamuotoinen esittely tai linkit ulkopuolisiin palveluihin voisivat poistaa julkaistun työnhakuprofiilin lähtökohtaisen anonyymiyden. Näitä tietoja ei kuitenkaan milloinkaan olisi pakollista lisätä työnhakuprofiiliin eikä työvoimaviranomainen voisi näitä tietoja työnhakijasta julkaista työnhakuprofiilin muodossa. Työnhakija siis aina itse päättäisi esittelyn ja linkkien lisäämisestä profiiliinsa. Työnhakija voisi lisäksi milloin tahansa muokata ja poistaa profiilinsa tietoja ja näin ollen vaikuttaa omaan yksityisyyden suojaansa. Mainittujen tietojen lisäämisen ollessa vapaaehtoista katsotaan, että perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyt oikeuksia suojataan perustuslain edellyttämällä tavalla.

Edellä todetusti, työnhakuprofiilin laatisi ja julkaisisi työnhakija itse tai työvoimaviranomainen. Profiilien vaatima tietosisältö olisi rajattu ainoastaan siihen, mikä olisi tarpeen työnhakijoiden

työllistymisen kannalta. Työnhakija voi määritellä miltä osin ja miten pitkään profiili olisi julkaistuna sekä muokata ja poistaa profiilin tietosisältöä, milloin vain. Profiilin julkaiseminen olisi aina määräaikaista ja julkaisemiselle olisi asetettava päättymispäivä. Työnhakija voisi työnhaun voimassaolon päätyttyä poistaa laatimansa profiilin ja perua sen julkaiseminen vapaasti – ei kuitenkaan työnhaun voimassaolon aikana. Profiilit julkaistaisiin pääsääntöisesti anonyymeinä, mutta profiilin mahdollisesti lisätty vapaamuotoinen esittely tai linkit voisivat paljastaa laatijan henkilöyden. Näiden lisääminen olisi aina vapaaehtoista. Tästä syystä ennen esittelyn ja linkkien lisäämistä työnhakijaa olisi huomautettava niiden vaikutuksista henkilötietojen suojaan. Julkaistut profiilit olisivat ainoastaan palvelualustalle kirjautuneiden työnantajien, työnvälitysyriyten ja työttömyyskassojen haettavissa – internetissä oleva tietopalvelu olisi siis vain osittain julkinen. Näin ollen olisi jälkikäteen tarvittaessa selvitettävissä, kuka olisi hakenut tai katsellut työnhakuprofiileita. Julkaistuja työnhakuprofiileja olisi mahdollista hakea vain yksittäishakuina. Työnhakijoista julkaistavat työnhakuprofiilit toteuttavat kokonaisuudessaan perustuslain 18 §:n 2 momentissa julkiselle vallalle säädettyä velvollisuutta ja työnhakijoiden julkaisuvelvoitteen piirissä olevat tiedot täyttävät yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettujen tietojen minimiointiperiaatteen. Tämän lisäksi tietojen käyttötarkoitusta, eli profiilien julkaisemista pidetään oikeasuhtaisena ja välttämättömänä sillä tavoiteltuun päämäärään, eli työnhakijoiden työllistymiseen nähden. Esitetty sääntely täyttäisi myös yleisen edun mukainen tavoitteen ja olisi oikeasuhtainen, sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden. Profiilien julkaisemisen arvioidaan lisäävän työllisyyttä 1250–2500 lisätyöllisellä. Edellä esitetyistä syistä katsotaan, että työnhakijoiden työnhakuprofiilien tiedot olisivat julkaistavissa ehdotetulla tavalla eikä julkaiseminen ole ristiriidassa perustuslaissa turvatun henkilötietojen

Yhdenvertaisuus

Perustuslain 6 §:n mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vammaisuuden, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Säännös ilmaisee paitsi perinteisen vaatimuksen oikeudellisesta yhdenvertaisuudesta myös ajatuksen tosiasiallisesta tasa-arvosta. Siihen sisältyy mielivallan kieltö ja vaatimus samanlaisesta kohtelusta samanlaisissa tapauksissa. Yleistä yhdenvertaisuussäännöstä täydentää perustuslain 6 §:n 2 momentin sisältämä syrjäntäkieltö, jonka mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan säännöksessä lueteltujen erotteluperusteiden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Tällainen muu syy voi olla esimerkiksi asuinpaikka (HE 309/1993 vp, s. 42–44; ks. myös PeVL 31/2014 vp, s. 3/I).

Perustuslain 6 § 1 momentti ilmaisee vaatimuksen oikeudellisesta yhdenvertaisuudesta ja tosiasiallisesta tasa-arvosta. Siihen sisältyy mielivallan kieltö ja vaatimus samanlaisesta kohtelusta samanlaisissa tapauksissa (HE 309/1993 vp, s. 42). Yhdenvertaisuussäännös kohdistuu myös lainsäätäjään. Lailla ei voida mielivaltaisesti asettaa ihmisiä tai ihmisryhmiä toisia edullisempaan tai epäedullisempaan asemaan. Yhdenvertaisuussäännös ei kuitenkaan edellytä kaikkien ihmisten kaikissa suhteissa samanlaista kohtelua, elleivät asiaan vaikuttavat olosuhteet ole samanlaisia. Yhdenvertaisuusnäkökohdilla on merkitystä sekä myönnettäessä lailla etuja ja oikeuksia ihmisille, että asetettaessa heille velvollisuuksia. Toisaalta lainsäädännölle on ominaista, että se kohtelee tietyn hyväksyttävän yhteiskunnallisen intressin vuoksi ihmisiä eri tavoin edistääkseen muun muassa tosiasiallista tasa-arvoa (HE 309/1993 vp, s. 42–43, ks. myös PeVL 31/2014 vp, s. 3/I).

Perustuslain 18 §:n 2 momentin mukaan julkisen vallan on edistettävä työllisyyttä ja pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön. Säännöksen päämääränä on perustuslain 18 §:n 2 mo-

menttia edeltäneen hallitusmuodon 15 §:n 2 momentin valmisteluasiakirjojen mukaan mahdollisimman hyvän työllisyyden saavuttaminen. Työllisyyden edistäminen merkitsee samalla sitä, että julkinen valta pyrkii turvaamaan jokaiselle oikeuden työhön. Tämä merkitsee myös sitä, että julkisen vallan tulee pyrkiä estämään pysyvästi työtä vailla olevien ryhmän muodostumista (HE 309/1993 vp, s. 68, PeVM 25/1994 vp, s. 10).

Esityksen 1. lakiehdotus sisältää ehdotuksen, jonka mukaan alkuhaastattelun järjestämisen määräaika pidennettäisiin nykyisestä viidestä arkipäivästä kymmeneen arkipäivään. Vastaava sääntely on ollut voimassa ennen 1.5.2022 tullutta työvoimapalvelumallia koskevaa uudistusta. Lisäksi mainittu lakiehdotus sisältää ehdotuksen, jossa työvoimaviranomaisen harkintavaltaa palveluprosessin alussa pidettävien täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämisen määrässä lisättäisiin. Säännösehdoitukset ovat merkityksellisiä perustuslain 6 §:ssä säädetyn yhdenvertaisuuden kannalta. Kun viranomaisella on enemmän harkintavaltaa alkuhaastattelujen ja täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämisen suhteen, voi palvelujen piiriin pääseminen vaihdella ajallisesti. Lisäksi täydentävissä työnhakukeskusteluissa työnhakijoille tarjottava tuen määrä voi vaihdella.

Ehdotettujen muutosten tavoitteena on parantaa työvoimapalveluiden toimivuutta ja keventää työnhakijan palveluprosessia siten, että tukea työnhakuun voidaan kohdentaa nykyistä tarkoituksenmukaisemmin ja asiakaslähtöisemmin. Työvoimaviranomaisen harkintavallan lisääminen vapauttaisi sen käytössä olevia resursseja niin, että resursseja voitaisiin kohdentaa niihin työnhakijoihin, joiden palvelutarve on suurempi ja siten auttaa heidän työllistymistään ja siten edistää työllisyyttä. Ehdotettujen muutosten ei siten arvioida olevan ristiriidassa perustuslain 6 §:ssä säädetyn yhdenvertaisuuden kanssa.

Lisäksi esityksen 1. lakiehdotus sisältää palvelualustalla olevia työnhakuprofiileja koskevia ehdotuksia. Palvelualustalla on jo nykyisin käytössä työnhakuprofiilien ja työpaikkailmoitusten kohtaantoa parantava toiminnallisuus, joka hyödyntää yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitettua profilointia siten, että alustalla oleva työmahdollisuudet näytetään henkilölle hänen työnhakuprofiilissaan ilmoittamien tietojen perusteella määräytyvässä järjestyksessä. Työnhakuprofiilien tietoihin kohdistuu näin ollen automaattista käsittelyä, joka tuottaa käsiteltyihin henkilötietoihin perustuen järjestetyn listan työmahdollisuuksista siten, että sopivimmat työmahdollisuudet tulostuvat listalla ensimmäisenä. Kohtaantoiminnallisuudella pyritään edistämään työmarkkinoiden kohtaantoa ja se on keino toteuttaa perustuslain 18 §:n 2 momentissa säädettyä julkisen vallan velvollisuutta edistää työllisyyttä ja pyrkiä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön. Toiminnallisuus ei hyödynnä syrjintäperusteena käytettäviä tietoja, vaan se hyödyntää henkilön antamia osaamis-, ammatti-, koulutus-, kielitaito-, lupakortti- ja ajokorttitietoja. Kohtaantotoiminnallisuuden kehityksessä on huomioitu myös mahdolliset kirjoitusvirheet työnhakuprofiilin vapaissa teksteissä. Kirjoitusvirheiden merkitys on pyritty minimoimaan siten, että toiminnallisuus ei aseta eriarvoiseen asemaan henkilöitä, joilla on esimerkiksi vammasta johtuen luku- tai kirjoitusvaikeuksia.

Palvelualustalla tapahtuvaa profilointia ei käytetä päätöksenteon perusteena eikä kyse ole myöskään automaattisesta päätöksenteosta. Profiloinnista ei seuraa henkilölle minkäänlaisia velvollisuuksia, kuten velvollisuutta reagoida työmahdollisuuksiin tai työttömyysetuuden menetystä eikä työnhakuprofiilin näkyminen työnantajalle tulostuvassa sopivimpien profiilien listauksessa myöskään aiheuta profiilin laatineelle henkilölle oikeusvaikutuksia tai merkittäviä oikeusvaikutuksia.

Kohtaantotoiminnallisuuteen ei esityksessä ehdoteta muutoksia, mutta siitä huolimatta katsotaan tärkeäksi nostaa esille se, että kohtaantotoiminnallisuus täyttää perustuslain 6 §:ssä säädetyn yhdenvertaisuuden eikä kohtaantotoiminnallisuus johda perustuslain 6 §:n 2 momentin vastaiseen syrjintään.

Lisäksi 1. lakiehdotuksen 129 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi työnhakijalle velvollisuus laatia ja julkaista itsestään työnhakuprofiili. Jos työnhakija ei toimi velvollisuuden mukaisesti työvoimaviranomainen laatisi ja julkaisisi työnhakijasta työnhakuprofiilin ehdotetun 129 b §:n perusteella. Ehdotetussa 129 c §:ssä säädettäisiin työnhakuprofiilien laatimista ja julkaisemista koskevista poikkeuksista ja pykälä koskisi sekä työnhakijaa että työvoimaviranomaista. Poikkeuksissa on huomioitu muun muassa se, että ihmisillä on erilaiset tietotekniset ja kielelliset valmiudet sekä erilaiset valmiudet työnhakuun. Työnhakuprofiilin laatimista ja julkaisemista koskevien säännöksiä katsotaan toteuttavan perustuslain 6 §:ssä säädettyä yhdenvertaisuutta eikä työnhakuprofiilien laatimista ja julkaisemista koskevan velvoitteen katsota olevan perustuslain 6 §:n vastainen.

Kuntien itsehallinto

Ehdotetut muutokset vaikuttaisivat työvoimaviranomaisina toimivien kuntien tehtävien hoitamiseen ja niitä tulee siksi arvioida perustuslain 121 §:n kannalta.

Perustuslain 121 §:n 2 momentin mukaan kunnille annettavista tehtävistä on säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunta on kunnallista itsehallintoa koskevassa lausuntokäytännössään korostanut, että tehtävistä säädettäessä on huolehdittava rahoitusperiaatteen mukaisesti kuntien tosiasiallisista edellytyksistä suoriutua velvoitteistaan (PeVM 25/1994 vp, s. 3; PeVL 18/2001 vp, PeVL 30/2013 vp, s. 5/II, PeVL 12/2011 vp, s. 2/II, PeVL 41/2010 vp, s. 5/II). Valiokunta on katsonut, että kunnille osoitettavat rahoitustehtävät eivät itsehallinnon perustuslain suojan takia saa suuruutensa puolesta heikentää kuntien toimintaedellytyksiä tavalla, joka vaarantaisi kuntien mahdollisuuksia päättää itsenäisesti taloudestaan ja siten myös omasta hallinnostaan (ks. esim. PeVL 41/2014 vp, s. 3/II ja PeVL 50/2005 vp, s. 2). Rahoitusperiaate sisältyy myös Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 9 (2) artiklaan, jonka mukaan paikallisviranomaisen voimavarojen tulee olla riittävät suhteessa niihin velvoitteisiin, jotka niille on annettu perustuslaissa ja muissa laeissa. Rahoitusperiaatteen toteutumisen kannalta olennaista on, arvioidaanko muutoksen vaarantavan perustuslain 121 §:ssä turvattun kunnallisen itsehallinnon taloudellisen puolen (PEVL 34/2013 vp, s. 3/I).

Esityksen 1. lakiehdotuksessa on ehdotettu muutoksia työvoimaviranomaisen tehtäviin. Niitä ovat palvelutarpeen päivittämistä koskeva 35 §, työnhakijan informointia työnhakuprofiilin laatimisesta koskeva 30 § ja työllistymissuunnitelmaa koskeva 30 §. Työvoimaviranomaiselle säädettävä harkintavallan lisääminen täydentävien työnhakukeskustelujen osalta, muistutusvelvollisuudesta luopuminen sekä laiminlyöntien toistuvuuden seurannasta luopuminen olisivat puolestaan sääntelymuutoksia, joilla työvoimaviranomainen vapautetaan täysin tai osittain kyseisistä tehtävistään.

Työvoimaviranomaisille on ehdotettu 1. lakiehdotuksen 14 luvussa uutta lakisäateistä tehtävää laatia ja julkaista palvelualustalle työnhakuprofiili työnhakijasta, joka ei tätä itse laatisi tai julkaisi. Lisäksi työvoimaviranomaisen tulisi työnhakijan työnhaun kestäessä julkaista työnhakuprofiili uudelleen, mikäli työnhakija ei tätä itse tekisi. Esityksessä ehdotetaan myös, että palvelualustan ylläpitäjä, eli KEHA-keskus kehittäisi työnhakuprofiilin laatimista ja julkaisemista niin, että työnhakuprofiilista generoituisi automaattisesti luonnos työnhakijan työnhakijaksi re-

kisteröitymisen yhteydessä antamien tietojen perusteella. Automaattisesti generoituneen työnhakuprofiilin luonnoksen voisi julkaista työnhakija itse tai loppu viimeksi sen julkaisisi työvoimaviranomainen. Huomioiden se, että työnhakuprofiilista olisi tarkoitus generoitua automaattisesti avulla luonnos ja se, että arvioituna oletuksena työnhakijat laatisivat ja julkaisivat työnhakuprofiilin mieluummin itse, katsotaan että kuntien rahoitus on turvattu peruspalveluiden järjestämiseen tarkoitettulla valtionosuudelle. Tällä perusteella esitetyn lakisääteisen tehtävän, eli työnhakuprofiilien viime sijaisen laatimisen ja julkaisemisen lisäämisen kuntien vastuulle ei arvioida vaarantavan kuntien rahoitusperiaatetta, kun otetaan huomioon, että KEHA-keskus mahdollistaa järjestelmämuutokset palvelualustalle, jota kuntien tulee järjestämislain 120 §:n perusteella käyttää työvoimapalveluiden toimeenpanossa.

Edellä esitetyillä perusteilla esitys ei ole ristiriidassa perustuslain 121 §:ssä säädetyn kunnallisen itsehallinnon kanssa.

Työttömyysturvaseuraamukset

Työttömyysturvaseuraamuksia koskevat nykyiset työttömyysturvalain säännökset on säädetty pitkälti perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella. Seuraamuksia on uudistettu viimeksi laajemmin 2012, kun säännökset koottiin uudeksi työttömyysturvalain 2 a luvuksi (HE 111/2011 vp) ja 2022, kun palveluihin ja työnhakuun liittyvien seuraamusten kestoa porrastettiin ja muita korvauksettomia määräaikoja lyhennettiin (HE 167/2021 vp).

Perustuslakivaliokunta viittasi hallituksen esitystä HE 111/2011 vp käsitellessään lausunnossaan (PeVL 2/2012 vp) kokoavasti aiempaan vakiintuneeseen lausuntokäytäntönsä ja totesi, että työttömyysturvan saamisen edellytysten arvioinnissa lähtökohtana on perustuslain 19 §:n 2 momentissa säädetty oikeus perustoimeentulon turvaan, mutta perustuslaki sinänsä ei estä asetamasta ehtoja perustoimeentuloa turvaavan etuuden saamiselle (ks. esim. PeVL 50/2005 vp, s. 2/II ja siinä mainitut lausunnot).

Perustuslakivaliokunta mainitsi lausunnossaan (PeVL 2/2012 vp) myös, että työttömyysturvan kohdalla kyse voi olla ehdoista, joilla pyritään edistämään työttömän työllistymistä ja jotka ovat siten sopusoinnussa oikeutta työhön koskevan perustuslain 18 §:n kanssa. Turvan saamisen ehdot voivat olla tuensaajan vastasuorituksia edellyttäviä. Valiokunta on niin ikään hyväksynyt sanktioina käytettävät korvauksettomat kaudet. Sanktiona käytetyn etuuden epäämisen pitää kuitenkin olla asiallisesti perustellussa suhteessa siihen, minkälaisia työllistymisen edistämistä tarkoittavia toimintoja on ollut tarjolla ja mitä työttömänä olevan henkilön syyksi voidaan lukea. Korvauksetta jääviä ajanjaksoja ei myöskään voi kehittää niin pitkiksi, että ne muodostuisivat perustuslaista aiheutuvan velvoitteen kiertämiseksi (ks. PeVL 43/2001 vp, s. 2–3 ja PeVL 46/2002 vp, s. 2).

Työttömyysturvalain 2 a lukuun tehtävät muutokset ovat pääosin teknisluonteisia tai muuten vähäisiä muutoksia, joilla sovitetaan yhteen työttömyysturvalain säännökset järjestämislakiin tehtävien muutosten kanssa. Merkittävin työnhakijan työttömyysturva-oikeuteen vaikuttava muutos liittyy työvoimaviranomaisen työnhakijan haettavaksi osoittamien työpaikkojen hakemisen velvoittavuuteen.

Paitsi että esitettyjen työnvälitystoimiin liittyvien muutosten tavoitteena on lisätä työpaikkojen osoittamista haettavaksi, hakemisen laiminlyöntejä tarkasteltaisiin erillään työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan kirjatusta työnhakuvelvollisuudesta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että jos työnhakija jättäisi ilman pätevää syytä sekä hakematta hänen haet-

tavakseen osoitettua työtä, että laiminlöisi suunnitelmaan sisältyvän hakuvelvollisuuden, molemmista asetettaisiin erillinen työttömyysturvaseuraamus. Nykyisin seuraamuksia asetettaisiin vain yksi.

Työnvälitystoimiin liittyvillä muutoksilla pyritään tehostamaan työnhakua. Työmahdollisuuksien hakeminen on keskeisin tehtävä, jota työnhakijalta edellytetään työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä. Tästä syystä edellä mainittuja erillisiä seuraamuksia ei ole pidettävä kohtuuttomina työnhakijan kannalta. Asiaa arvioitaessa on otettava huomioon myös se, että työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan sisältyvä työnhakuvelvollisuus perustuu sekä työmarkkinoita että työnhakijan valmiuksia ja tilannetta huomioon ottavaan harkintaan. Myös osoittaessa työpaikkoja työnhakijan haettavaksi työvoimaviranomainen tekee harkinnan työpaikan sopivuudesta. Työnhakijalla on lisäksi mahdollisuus olla yhteydessä työvoimaviranomaiseen, jos hänen haettavakseen osoitettu työpaikka ei hänen mielestään ole hänelle sopiva.

Työnhakijalla säilyisi edelleen mahdollisuus omalla toiminnallaan menetellä siten, ettei työttömyysturvaseuraamuksia aseteta. Työttömyysturvalain 2 a lukuun ehdotetut muutokset vastaavatkin lähtökohdiltaan aiempia, perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella säädettyjä säännöksiä.

Oikeusvaltioperiaate

Perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Viranomaisen toimivaltuuksien sääntely on merkityksellistä perustuslain 2 §:n 3 momentissa vahvistetun oikeusvaltioperiaatteen kannalta. Lähtökohtana on, että julkisen vallan käytön tulee olla aina palautettavissa eduskunnan säätämässä laissa olevaan toimivaltaperusteeseen (HE 1/1998 vp, s. 74/II). Lailla säätämiseen taas kohdistuu yleinen vaatimus lain täsmällisyydestä ja tarkkuudesta. Toimivaltasääntely on yleensä merkityksellistä myös perustuslaissa turvattujen perusoikeuksien näkökulmasta (PeVL 51/2006 vp, s. 2/I).

Esityksessä ehdotetaan työnhakijoiden osalta työnhakuprofiilien tietovarannon yhteisrekisterinpitäjyyttä KEHA-keskuksen sekä työvoimaviranomaisten välillä ja lisäksi ehdotetaan, että KEHA-keskus olisi työnhakuprofiilien tietovarannon yhteisrekisterinpitäjä niiden henkilöiden osalta, jotka eivät olisi rekisteröityneet työnhakijoiksi. Työnhakuprofiilien tietovarannon ja palvelualustan tarkoitus ja keinot määritellään osaltaan järjestämislain 14 luvussa, joten yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdan mukaan rekisterinpitäjistä säätäminen on mahdollista kansallisessa lainsäädännössä.

Työnhakuprofiilien tietovarannon yhteisrekisterinpitäjien tehtävistä työnhakijoiden työnhakuprofiilien tietovarannon osalta säädettäisiin 130 a §:ssä, jossa säädettäisiin myös tarkemmin, että työvoimaviranomaiset vastaisivat tietyistä rekisterinpitäjän tehtävistä omien asiakkaidensa osalta. Järjestämislain 130 §:n 5 momentissa säädettäisiin, että KEHA-keskus vastaisi työnhakijaksi rekisteröitymättömien henkilöiden osalta rekisterinpitäjän tehtävistä. Rekisterinpitäjien tehtäviä koskevan lainsäädännön katsotaan täyttävän perustuslain 2 §:n 3 momentin oikeusvaltioperiaate ja olevan riittävän tarkkarajainen.

Oikeus työhön ja julkisen vallan velvollisuus edistää työllisyyttä

Perustuslain 18 §:n 2 momentti asettaa julkiselle vallalle velvollisuuden edistää työllisyyttä ja velvollisuuden pyrkiä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön. Työllisyyden edistämistä koskeva

säännös on luonteeltaan julkiseen valtaan kohdistuva perustuslaillinen toimeksianto. Säännös ei ota kantaa työllisyyden hoidossa käytettävään keinovalikoimaan, vaan jättää julkiselle vallalle merkittävästi liikkumatilaa sen harkitsemisessa, miten työllisyyttä voidaan parhaiten edistää. Työllisyyden edistäminen merkitsee yhtäältä sitä, että julkinen valta pyrkii turvaamaan jokaiselle oikeuden työhön, ja toisaalta sitä, että julkisen vallan tulee pyrkiä estämään pysyvästi työtä vailla olevien ryhmän muodostumista. (Ks. HE 309/1993 vp, s. 68, PeVL 19/2018 vp, s. 2, PeVL 44/2000 vp, s. 2, PeVL 17/1995 vp, s. 1–2).

Ehdotetut muutokset järjestämislain 14 luvun osalta parantavat työnhakijoiden mahdollisuutta saada työtä ja edistävät työnantajien ja työntekijöiden kohtaamista. Tämän perusteella muutoksien katsotaan olevan perustuslain 18 §:n 2 momentin mukaisia ja tukevan julkisen vallan velvollisuutta edistää työllisyyttä ja velvollisuutta pyrkiä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön.

Hallitus katsoo, että esityksessä ei ehdoteta sellaisia muutoksia, joiden vuoksi esitystä ei voitaisi käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Työnhakijoiden työnhakuprofiilien julkaisemisessa olisi kysymys henkilötietojen julkistamisesta osittain julkisessa internetissä olevassa tietopalvelussa, minkä vuoksi hallitus pitää kuitenkin suotavana, että asiasta pyydetään perustuslakivaliokunnan lausunto.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:

kumotaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 10 §:n 1 momentti, 40 ja 41 §, sellaisena kuin niistä on 41 § osaksi laissa 691/2023, sekä *muutetaan* 28 §, 29 §:n 2 momentti, 30 §:n 1 momentti, 31–39 ja 42–48 §, 75 §:n 2 momentti, 128–130 § ja 131 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 32, 33, 44 ja 47 § osaksi laeissa 691/2023 ja 435/2024, 38 § osaksi laissa 728/2024, 42, 45 ja 46 § osaksi laissa 435/2024 sekä 48 § osaksi laeissa 691/2023, 997/2023, 435/2024 ja 728/2024, sekä

lisätään lakiin uusi 48 a §, 114 §:n 1 momenttiin uusi 11 kohta, 127 §:n uusi 3 momentti, lakiin uusi 129 a – 129 f §, 130 a ja 130 b § seuraavasti:

1 Luku

Yleiset säännökset

10 §

Työnhakijan asuinpaikka, kotikunta ja työssäkäyntialue

Jos muuhun arvioon ei ole aihetta, työnhakijan katsotaan tätä lakia sovellettaessa ensisijaisesti asuvan hänen työvoimaviranomaiselle ilmoittamassaan osoitteessa ja toissijaisesti väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 13 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettussa osoitteessa. Työnhakijan kotikuntana pidetään kotikuntalain (201/1994) mukaista väestötietojärjestelmään merkittyä kotikuntaa.

Henkilön työssäkäyntialue ulottuu 80 kilometrin etäisyydelle hänen tosiasiallisesta asuinpaikastaan.

4 Luku

Työnhakijan palveluprosessi

28 §

Työnhaun voimassaolon päättyminen

Työnhaun voimassaolo päättyy, jos työnhakija:

1) ilmoittaa työvoimaviranomaiselle, ettei hän enää halua pitää työnhakuaan voimassa tai ei uusi työnhakunsa voimassaoloa;

2) ei esitä työvoimaviranomaisen asettamassa määräajassa työllistymisen ja julkisten työvoimapalveluiden tarjoamisen kannalta tarpeellisia selvityksiä työkokemuksestaan, koulutuksestaan ja muusta osaamisestaan sekä työkyvystään;

3) jättää asioimatta työvoimaviranomaisen kanssa sen antamassa määräajassa ja edellyttämällä tavalla;

4) ei saavu alkuhaastatteluun, työnhakukeskusteluun tai täydentävään työnhakukeskusteluun henkilön itse siihen tarkoitettuun verkkopalvelussa varaamana aikana.

Ulkomaan kansalaisen ja kansalaisuutta vailla olevan työnhakijan työhaun voimassaolo päättyy myös, jos hän ei enää täytä 27 §:n 3 momentissa säädettyjä työnhakijaksi rekisteröimisen edellytyksiä.

29 §

Työhaun käynnistäminen uudelleen

Työvoimaviranomainen voi rajoittaa henkilön oikeutta käynnistää työnhaku sähköisesti siihen tarkoitettuun verkkopalveluun, jos työhaun voimassaolo on päättynyt 28 §:n 1 momentin 2–4 kohdan perusteella.

30 §

Työnhakijan informointi

Työvoimaviranomaisen on informoitava työnhakijaa työnhakijaksi rekisteröimisen yhteydessä tai viipymättä sen jälkeen työhaun voimassaolon edellytyksistä, työllistymissuunnitelmaan sisällytettävästä työnhakuvelvollisuudesta, velvollisuudesta laatia ja julkaista työnhaku-profiili, velvollisuudesta hakea työvoimaviranomaisen osoittamia työmahdollisuuksia, tarjolla olevista julkisista työvoimapalveluista ja muutosturvasta.

31 §

Alkuhaastattelun järjestäminen

Työvoimaviranomaisen on järjestettävä työnhakijalle alkuhaastattelu ilman aiheetonta viivästystä, kuitenkin viimeistään kymmenen arkipäivän kuluessa työhaun alkamisesta.

Uusi alkuhaastattelu järjestetään vain, jos työhaun päättymisestä on kulunut vähintään kuusi kuukautta ja henkilö rekisteröidään uudelleen työnhakijaksi.

Alkuhaastattelu on järjestettävä työvoimaviranomaisen toimipisteessä tai muussa asiointipisteessä, ellei muu järjestämistapa ole tarkoituksenmukaisempi painavasta syystä.

32 §

Alkuhaastattelun sisältö

Alkuhaastattelussa työvoimaviranomaisen on arvioitava työnhakijan palvelutarve. Arvion pohjalta työvoimaviranomaisen ja työnhakijan on laadittava työnhakijalle työllistymissuunnitelma, ellei työnhakijalla ole voimassa olevaa työllistymissuunnitelmaa korvaavaa suunnitelmaa.

Lisäksi työvoimaviranomainen ohjaa työnhakijaa hakemaan hänelle sopivia työmahdollisuuksia, hakeutumaan hänelle tarpeellisiin palveluihin sekä tarvittaessa laatimaan ja julkaisemaan työnhakuprofiili. Alkuhaastattelussa työnhakijalle myös kerrotaan hänelle tarjottavista

palveluista ja sovitaan asiointitavasta sekä muusta yhteydenpidosta työvoimaviranomaisen ja työnhakijan välillä.

33 §

Työnhakijan palvelutarpeen arvioiminen

Työvoimaviranomaisen on työnhakijan palvelutarpeen arvioimiseksi arvioitava ainakin työnhakijan:

- 1) osaaminen ja ammattitaito;
- 2) työnhakutaidot ja edellytykset omatoimiseen työnhakuun;
- 3) työllistymismahdollisuudet avoimille työmarkkinoille;
- 4) työttömyyden pitkittymisen todennäköisyys;
- 5) työttömäksi jäämisen todennäköisyys.

Palvelutarpeen arvioinnissa on otettava huomioon työnhakijan omat tavoitteet osaamisen ja ammattitaidon kehittämiseksi, työnhaun ja työllistymisen edellytyksiin vaikuttava työ- ja toimintakyky sekä muut työllistymiseen vaikuttavat seikat.

Palvelutarpeen selvittämiseksi työnhakija voidaan ohjata työkyvyn tutkimuksiin ja arviointeihin sekä muihin asiantuntija-arviointeihin. Työnhakijan osaamisen kehittämistä voidaan arvioida yhteistyössä koulutuspalveluiden tuottajien kanssa ja työnhakijan työ- ja toimintakykyä yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien kanssa.

34 §

Työnhakukeskustelujen järjestäminen

Työvoimaviranomaisen on järjestettävä työttömälle työnhakijalle, työttömyysuhan alaiselle työnhakijalle ja työnhakijalle, jonka työsopimuksessa sovittu työaika on enintään 80 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta työnhakukeskustelu kolmen kuukauden kuluessa alkuhaastattelusta ja sen jälkeen aina kun edellisestä työnhakukeskustelusta on kulunut kolme kuukautta.

Jos työnhakija on työvoimakoulutuksessa, työkokeilussa, palkkatuetussa työssä tai kuntoutuksessa taikka opiskelee työttömyysetuudella tuettuna, työnhakukeskustelu järjestetään kuukautta ennen sen arvioitua päättymistä.

Työnantajan kanssa yhteishankintana hankittuun tai vastaavalla tavalla järjestettyyn työvoimakoulutukseen osallistuvalla työnhakijalle järjestetään työnhakukeskustelu vain, jos siihen on työnhakijan työllistymiseen tai palvelutarpeeseen liittyvä painava syy.

Keskustelut on järjestettävä työnhakijan palvelutarve ja olosuhteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaisimmalla tavalla.

35 §

Työnhakukeskustelun sisältö

Työnhakukeskustelussa työvoimaviranomaisen on tarkistettava työnhakijan palvelutarvetta koskevaa arviota siten, että palvelutarvearvio on ajantasainen. Lisäksi työvoimaviranomainen ja työnhakija tarkistavat tai laativat työnhakijan työllistymissuunnitelman.

Työvoimaviranomainen ohjaa työnhakijaa hakemaan hänelle sopivia työmahdollisuuksia ja tukee työnhakijan työnhakua. Lisäksi työvoimaviranomainen ohjaa työnhakijan tarpeellisiin palveluihin.

36 §

Täydentävien työnhakukeskustelujen järjestäminen

Täydentävien työnhakukeskustelujen järjestäminen perustuu työnhakijan palvelutarpeeseen. Työvoimaviranomaisen on järjestettävä alkuhaastattelun ja työnhakukeskustelujen lisäksi työnhakijalle täydentäviä työnhakukeskusteluja siten, että työnhakija saa tarvitsemansa tuen työnhakuun ja työllistymisen edellytysten parantamiseen.

Työvoimaviranomainen järjestää alkuhaastattelun ja ensimmäisen työnhakukeskustelun välisenä aikana viisi täydentävää työnhakukeskustelua, ellei työnhakijan palvelutarpeesta johdu muuta.

Täydentävä työnhakukeskustelu tulee järjestää tarvittaessa myös palvelutarvearvion ja työllistymissuunnitelman tarkistamista sekä työnhakuvelvollisuuden asettamista varten.

37 §

Täydentävien työnhakukeskustelujen sisältö

Täydentävä työnhakukeskustelu painottuu työnhakijan palvelutarvetta koskevan arvion perusteella työnhaun tukemiseen tai siinä jatketaan työnhakijan palvelutarpeen selvittämistä ja työnhakijan ohjaamista tarpeellisiin palveluihin. Keskustelussa voidaan myös tarkistaa työllistymissuunnitelma.

Täydentävän työnhakukeskustelun asemasta työvoimaviranomainen voi tarjota työnhakijalle muuta vastaavaa työnhakua tai työllistymisen edellytysten parantamista tukevaa henkilökohtaista palvelua.

38 §

Työllistymissuunnitelman sisältö ja seuranta

Työvoimaviranomaisen on sisällytettävä työllistymissuunnitelmaan:

1) työnhakuvelvollisuus ja mahdollinen peruste sen alentamiselle tai peruste sen asettamatta jättämiselle;

2) muut työnhakuun tai yritystoiminnan kehittämiseen liittyvät toimet, joiden tavoitteena on työnhakijan nopea työllistyminen avoimille työmarkkinoille;

3) määräaika, jonka kuluessa työnhakijan on ilmoitettava suunnitelman toteuttamisesta.

Lisäksi työvoimaviranomaisen on tarvittaessa sisällytettävä työllistymissuunnitelmaan:

1) täydentävien työnhakukeskustelujen määrä ja ajankohdat;

2) työnhakijan palvelutarpeen mukaisia julkisia työvoimapalveluja;

3) muita työnhakijan osaamista, työmarkkinavalmiuksia ja työ- ja toimintakykyä lisääviä palveluja;

4) työnhakuun tai yritystoiminnan kehittämiseen ja työllistymiseen vaikuttavan työ- ja toimintakyvyn tai terveydentilan selvittämiseen liittyvät toimet;

5) edellytettävät selvitykset suunnitelman toteuttamisesta.

Työvoimaviranomainen ja työnhakija hyväksyvät työllistymissuunnitelman. Työvoimaviranomaisen on seurattava työllistymissuunnitelman toteutumista. Suunnitelman rakenteesta ja hyväksymisestä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

39 §

Työnhakijan velvollisuudet

Työttömyysetuutta hakevan työnhakijan on haettava aktiivisesti itse valitsemiaan työmahdollisuuksia ja koulutusta sekä työvoimaviranomaisen hänelle haettavaksi osoittamia työpaikkoja

Lisäksi hänen on osallistuttava työnhakijan palveluprosessiin kuuluviin toimiin ja palveluihin, jotka tukevat hänen työnhakuaan ja edistävät hänen työmarkkinavalmiuksiaan ja työllistymistään.

Työttömyysetuutta hakevan työnhakijan on ilmoitettava työllistymissuunnitelman toteutumisesta työvoimaviranomaiselle sen määrämällä tavalla. Työnhakijan on säilytettävä työnhakuvelvollisuuden täyttämiseen liittyvät selvitykset ja esitettävä ne työvoimaviranomaiselle sen pyynnöstä. Ilmoitettavista tiedoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Työnhakijan on ilmoitettava työvoimaviranomaiselle yhteystietojensa muutoksesta.

5 Luku

Työnvälitys ja työnhakuvelvollisuus

42 §

Työpaikkojen osoittaminen työnhakijan haettavaksi

Työvälytyksellä on edistettävä työvoima kysynnän ja tarjonnan kohtaamista siten, että avoimet työpaikat täyttyvät ja työtä hakevat saavat työtä nopeasti. Työnvälitys perustuu työnantajan ja työntekijän sopimusvapauteen sekä vapaaseen valintaan.

Työvoimaviranomaisen on osoitettava työnhakija hakemaan hänelle sopivia työpaikkoja. Työpaikan sopivuuden arvioimisessa on otettava huomioon työnhakijan työkokemus, koulutus ja muu osaaminen sekä työkyky. Työvoimaviranomaisen on seurattava työnhaun edistymistä.

43 §

Työnvälityspalvelut

Työnantajalle tarjotaan mahdollisuus julkaista tieto avoimesta työpaikasta 14 luvussa tarkoitettulla palvelualustalla. Työvoimaviranomainen voi julkaista tiedon avoimesta työpaikasta palvelualustalla työnantajan toimeksiannon mukaisesti, ellei 49 §:stä muuta johdu.

Työvoimaviranomainen välittää tietoja avoimeksi ilmoitetuista työpaikoista. Lisäksi työvoimaviranomainen esittelee työnantajalle tämän kanssa sovitulla tavalla työnhakijoita, jotka ovat sopivia avoimeen työpaikkaan.

Työnhakijalla on aina itse mahdollisuus laatia ja julkaista työnhakuprofiili 1 momentissa tarkoitettulla palvelualustalla.

44 §

Kansainvälinen työnvälitys

Työnvälitystä tehdään kansallisesti ja kansainvälisesti.

Työvoimaviranomaiset ovat työnvälityspalvelujen eurooppalaisesta verkostosta (Eures) liikkuuspalvelujen tarjoamisesta työntekijöille ja työmarkkinoiden yhdentymisen tiivistämisestä ja asetusten (EU) N:o 492/2011 ja (EU) N:o 1296/2013 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen EU 2016/589 7 artiklan c alakohdan i alakohdassa tarkoitettuja Eures-jäseniä.

Työvoimaviranomaisen tehtävistä työnvälityksessä Suomesta ulkomaille ja ulkomailta Suomeen sekä kansainvälisestä harjoittelusta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

45 §

Työnhakuvelvollisuuden asettaminen

Työvoimaviranomaisen on sisällytettävä työttömän ja työttömyysuhan alaisen työnhakijan työllistymissuunnitelmaan kolme sellaista kuukauden kestävästä tarkastelujaksoa, jonka aikana työnhakijan on haettava neljää työmahdollisuutta. Tarkastelujakso voidaan asettaa takautuvasti, jos se on työnhakijan edun mukaista.

Vaikka työnhakija ei olisi työtön tai työttömyysuhan alainen, hänelle asetetaan työnhakuvelvollisuus, jos hän opiskelee työvoimakoulutuksessa tai omaehtoisia opintoja 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28–32 §:ssä tarkoitetulla tavalla työttömyysetuudella tuettuna tai on palkkatuetussa työssä.

Lisäksi työnhakuvelvollisuus asetetaan vähintään kaksi viikkoa kestävässä osa-aikatyössä olevalle tai työaika lyhentämällä lomautetulle työnhakijalle, jonka säännöllinen työaika on enintään 80 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta. To-teutuneen työajan vaikutuksesta työnhakuvelvollisuuteen säädetään työttömyysturvalain 2 a luvun 12 §:ssä.

46 §

Työnhakuvelvollisuuden poikkeava alkaminen

Työnhakuvelvollisuus alkaa työsuhteen päättymisestä, jos työnhakija on yli kaksi viikkoa kestävässä muussa kuin palkkatuetussa työssä, jonka työaika on yli 80 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta.

Työnhakuvelvollisuus alkaa siitä lukien, kun työnhakijalle on järjestetty 34 §:n 2 momentissa tarkoitettu työnhakukeskustelu, jos työnhakija arviolta yli kuukauden ajan:

- 1) opiskelee työvoimakoulutuksessa;
- 2) osallistuu 6 luvussa tarkoitettuun työkokeiluun;
- 3) on palkkatuetussa työssä, jonka työaika ylittää 80 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta; tai
- 4) on yhdenjaksoisessa kuntoutuksessa.

Lomautetun työnhakuvelvollisuus alkaa siitä, kun lomautuksen alkamisesta on kulunut kolme kuukautta.

47 §

Työnhakuvelvollisuuden alentaminen

Työvoimaviranomaisen on alennettava haettavien työmahdollisuuksien määrää, jos se arvioi, ettei työnhakijan työssäkäyntialueella ole haettavissa neljää sellaista työmahdollisuutta, johon työnhakija voisi työllistyä. Arviossa on otettava huomioon työnhakijan työkokemus, koulutus ja muu osaaminen, työkyky ja mahdollinen työttömyysturvalain 2 a luvun 8 §:ssä tarkoitettu ammattitaitosuoja.

Arviolta yli kuukauden ajan 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28–32 §:ssä tarkoitetulla tavalla omaehtoisia opintoja työttömyysetuudella tuettuna opiskelevan koulutusta vailla olevan työnhakijan työllistymissuunnitelmaan tulee sisällyttää opintojen ajalle kolmen kuukauden tarkastelujaksot, joista kunkin aikana työnhakijan tulee hakea kolmeä työmahdollisuutta.

48 §

Työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättäminen

Työnhakuvelvollisuutta ei aseteta lainkaan, jos:

1) työvoimaviranomainen arvioi, ettei työnhakijan työssäkäyntialueella ole haettavissa työmahdollisuuksia, joihin työnhakija voisi työllistyä huomioon ottaen hänen työkokemuksensa, koulutuksensa ja muun osaamisensa sekä työkykynsä ja hänellä mahdollisesti oleva työttömyysturvalain 2 a luvun 8 §:ssä tarkoitettu ammattitaitosuoja;

2) työnhakija ei luotettavana pidettävän lääketieteellisen selvityksen mukaan ole työkykyinen työttömyysturvalain 2 a luvun 8 §:ssä tarkoitettuna ammattitaitosuojan aikana työkokemustaan ja koulutustaan vastaavaan työhön ja ammattitaitosuojan päätyttyä mihinkään työhön ja hän noudattaa työllistymissuunnitelmaansa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa siltä osin, kuin suunnitelmassa on sovittu työkyvyttömyyden perusteella myönnettävän etuuden hakemisesta ja hakeutumisesta työ- ja toimintakykyä parantavaan kuntoutukseen;

3) työnhakija opiskelee 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28–32 §:ssä tarkoitettulla tavalla omaehtoisia luku- ja kirjoitustaidon opintoja työttömyysetuudella tuettuna ja opinnot ovat työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla päätoimisia;

4) työnhakija opiskelee työnantajan kanssa yhteishankintana hankitussa tai vastaavalla tavalla järjestetyssä työvoimakoulutuksessa;

5) työnhakija on estynyt olemasta työmarkkinoilla suorittaessaan asevelvollisuutta, siviilipalvelusta tai vankeusrangaistusta, ollessaan sairaalahoidossa tai muussa tähän verrattavassa laitoshoidossa tai hänen ollessaan estynyt olemasta työmarkkinoilla muun näihin rinnastettavan syyn takia;

6) työnhakijan työttömyys päättyy kuukauden kuluessa muusta syystä kuin työvoimakoulutuksen tai 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28–31 §:ssä tarkoitettuna työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun takia taikka hän kuukauden kuluessa aloittaa varusmies- tai siviilipalveluksen tai perhevapaan; työnhakuvelvollisuus jätetään asettamatta sen tarkastelujakson osalta, jonka aikana työttömyys päättyy taikka varusmies- tai siviilipalvelus tai perhevapaa alkaa.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa edellytetään lisäksi, että työnhakijan tilanne kokonaisuutena arvioiden on sellainen, ettei työllistyminen avoimille työmarkkinoille ole mahdollista.

Jos työvoimaviranomainen ohjaa työttömän työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain (381/2023) 3 §:n 1 momentin nojalla monialaiseen palvelutarpeen arviointiin, työvoimaviranomainen ei sisällytä työnhakuvelvollisuutta työllistymissuunnitelmaan, vaan monialaiseen työllistymissuunnitelmaan siten kuin mainitussa laissa säädetään.

48 a §

Työnhakuvelvollisuutta täyttävä toiminta

Työnhakuvelvollisuutta voi täyttää:

1) hakemalla sellaista vähintään kaksi viikkoa kestävästä työsuhteesta tehtävää työtä, johon työnhakija voi perustellusti olettaa voivansa työllistyä;

2) hakemalla kestoaltaan alle kaksi viikkoa kestävästä työsuhteesta tehtävää työtä, jos asiasta on sovittu työllistymissuunnitelmassa;

3) hakemalla lisätyötä omalta työnantajalta;

4) etsimällä työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettuna yrittäjänä tehtäviä sellaisia työmahdollisuuksia, joihin työnhakija voi perustellusti olettaa voivansa työllistyä;

5) muilla 1–4 kohdassa tarkoitettuja toimia vastaavilla toimilla, joiden tavoitteena on työllistyminen.

Työnhakuvelvollisuutta voi kuitenkin täyttää 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla vain kerran tarkastelujakson aikana.

9 luku

Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

75 §

Sopiminen opiskelusta työllistymissuunnitelmassa

Tuettavasta opiskelusta voidaan sopia työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa opintojen alkamisen jälkeenkin, jos siihen on painava syy, työnhakija on aloittanut opinnot työsuhteen tai työttömyysturvalain 3 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitetun taloudellisen etuuden jaksotuksen tai työkokeilun aikana tai opintoja on harjoitettu työvoimakoulutuksena.

13 Luku

Asiakastietojen käyttötarkoitukset

114 §

Käsiteltävät tiedot

Henkilöasiakkaasta voidaan käsitellä seuraavia tietoja:

-
- 10) tiedot julkisiin työvoimapalveluihin kuuluvista etuuksista;
 - 11) sellaiset tulotietojärjestelmästä annetussa laissa (53/2018) tarkoitettuun tulorekisteriin ilmoitetut tiedot, joita käytetään 33 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun työllistymistodennäköisyyden arvioimiseen.
-

14 Luku

Palvelualusta

127 §

Tarkoitus

Palvelualustalla laaditaan ja julkaistaan työnhakuprofiili myös työnhakijasta.

128 §

Työnhakuprofiilin laatiminen ja julkaiseminen

Työnhakuprofiilin laatiminen ja julkaiseminen edellyttävät palvelualustalle kirjautumista. Kirjautuminen edellyttää käyttäjän tunnistamista ja alustan käyttöehtojen hyväksymistä. Palvelun käyttäjän tunnistamisesta säädetään digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain (306/2019) 6 §:ssä.

Työnhakuprofiilin laatiminen tai julkaiseminen ei edellytä työnhakijaksi rekisteröitymistä. Laaditun työnhakuprofiilin voi milloin tahansa poistaa ja julkaistun työnhakuprofiilin julkaisemisen voi milloin tahansa perua.

Palvelualustalla voi määrittellä miltä osin ja kuinka pitkään työnhakuprofiili on julkaistuna. Työnhakuprofiilin julkaistuna olemiselle on kuitenkin aina määriteltävä päättymispäivä.

129 §

Työnhakijan velvollisuus laatia ja julkaista työnhakuprofiili

Työnhakijan on laadittava ja julkaistava työnhakuprofiili palvelualustalla 15 arkipäivän kuluessa työnhaun alkamisesta. Työnhakijan on lisäksi työnhakunsa voimassaolon aikana julkaistava työnhakuprofiili uudelleen ennen työnhakuprofiilin julkaistuna olemisen päättymistä.

Työnhakijan osalta työnhakuprofiilin laatimiseen ja julkaisemiseen ei sovelleta mitä 128 §:n 2 momentissa säädetään.

Työnhakijaksi rekisteröitymättömän henkilön työnhakuprofiiliin sovelletaan työnhakijaksi rekisteröitymisestä lukien, mitä tässä pykälässä ja lain 14 luvussa säädetään työnhakijasta ja työnhakijan työnhakuprofiilista.

129 a §

Työnhakuprofiilin sisältämät tiedot

Työnhakuprofiili voi sisältää tietoja koulutuksesta, työkokemuksesta, muusta osaamisesta ja työtoiveista. Lisäksi se voi sisältää vapaamuotoisen esittelyn ja linkkejä palvelualustan ulkopuolisiin palveluihin. Profiiliin ei saa sisällyttää tietoja, jotka on laissa säädetty salassa pidettäviksi.

Työnhakijan työnhakuprofiilin tulee kuitenkin sisältää työnhaun ja työllistymisen kannalta olennaiset tiedot työnhakijan koulutuksesta, työkokemuksesta, muusta osaamisesta ja työtoiveista.

Kehittämisen- ja hallintokeskuksen on tiedotettava profiilin laatijaa ennen vapaamuotoisen esittelyn ja linkkien lisäämistä niiden sisältämien tietojen rajoituksista sekä vaikutuksesta hänen henkilötietojensa suojaan.

Työnhakuprofiilin sisältämiä tietoja voidaan milloin tahansa muokata tai poistaa.

129 b §

Työvoimaviranomaisen työnhakijasta laatima ja julkaisema työnhakuprofiili

Työvoimaviranomaisen tulee viipymättä laatia ja julkaista työnhakijan työnhakuprofiili palvelualustalla, jos työnhakija ei laadi ja julkaise työnhakuprofiilia 129 §:ssä säädetysti.

Työvoimaviranomaisen julkaisema työnhakuprofiili saa sisältää ainoastaan työnhakuprofiilin kannalta tarpeellisia tietoja työnhakijan koulutuksesta, työkokemuksesta, muusta osaamisesta ja työtoiveista.

Työvoimaviranomaisen työnhakijasta laatimaan ja julkaisemaan työnhakuprofiilin voidaan käyttää 120 §:ssä tarkoitettuun valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettuja työnhakuprofiilin kannalta tarpeellisia tietoja, joita ovat tiedot työnhakijan koulutuksesta, työkokemuksesta, muusta osaamisesta ja työtoiveista.

Työnhakijan työnhakuprofiili voidaan laatia automaattisesti työnhakijan työnhakijaksi rekisteröitymisen yhteydessä antamien tietojen perusteella.

129 c §

Työnhakijan työnhakuprofiilin laatimista ja julkaisemista koskevat poikkeukset

Työnhakijan tai työvoimaviranomaisen ei ole laadittava eikä julkaistava työnhakijan työnhakuprofiilia, jos:

- 1) työnhakijalle ei aseteta työnhakuvelvollisuutta 48 §:n pykälän perusteella;
- 2) työnhakija työllistyy kokoaikatyössä tai on työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitetulla tavalla päätoiminen yrittäjä tai päätoiminen opiskelija;
- 3) työnhakuprofiilin laatiminen ja julkaiseminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta työnhakijan työllistymisen edistämiseksi.

Jos 1 momentti ei enää työnhakijan työnhaun aikana sovellu, työnhakijan työnhakuprofiilin laatimiseen ja julkaisemiseen sovelletaan mitä 129 ja 129 b §:ssä säädetään.

Työnhakija voi kuitenkin aina laatia ja julkaista työnhakuprofiilin palvelualustalla, riippumatta 1 momentissa säädetystä. Tällöin työnhakuprofiiliin kuitenkin sovelletaan mitä lain 14 luvussa säädetään työnhakijasta ja työnhakijan työnhakuprofiilista.

129 d §

Työnhakuprofiilien hakeminen palvelualustalla

Julkaistuja työnhakuprofiileja voivat hakea ja tarkastella vain palvelualustalle kirjautuneet työnantajat, yksityiset työnvälitysyrietykset sekä työttömyyskassat.

Kirjautuminen palvelualustalle edellyttää käyttäjän tunnistamista ja alustan käyttöehtojen hyväksymistä. Palvelua käyttävän työnantajan, yksityisen työnvälitysyrietyksen sekä työttömyyskassan tunnistamiseen sovelletaan, mitä digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain 6 §:n 2 momentissa säädetään.

Työnhakuprofiileja voi hakea vain yksittäishakuina siten, että hakuperusteena on käytettävä vähintään ammattinimikettä, osaamista tai työskentelyaluetta.

129 e §

Työnhakuprofiilien tietovaranto, tietojen kopioiminen ja siirtäminen

Työnhakuprofiilien 129 a ja 129 b §:ssä tarkoitetut tiedot talletetaan 120 §:ssä tarkoitetusta tietovarannosta erilliseen työnhakuprofiilien tietovarantoon.

Jos työnhakuprofiilin laatinut henkilö rekisteröidään työnhakijaksi, työnhakuprofiilin tiedot voidaan työnhakijan suostumuksella kopioida 120 §:ssä tarkoitettuun valtakunnalliseen tietovarantoon siltä osin kuin ne ovat 114 §:ssä tarkoitettuja tietoja. Kopioitujen tietojen poistamiseen ja arkistointiin sovelletaan, mitä 122 §:ssä säädetään.

Työnhakuprofiilien tietovarantoon rekisteröity voi siirtää työnhakuprofiilinsa tietoja toiselle rekisterinpitäjälle, mikäli työnhakuprofiilien rekisterinpitäjä on mahdollistanut työnhakuprofiilien tietojen sähköisen siirtämisen toiselle rekisterinpitäjälle palvelualustan kautta.

129 f §

Tietojen poistaminen työnhakuprofiilien tietovarannosta

Kehittämis- ja hallintokeskuksen tulee poistaa tiedot työnhakuprofiilien tietovarannosta, kun henkilö poistaa laatimansa työnhakuprofiilin palvelualustalta, kuitenkin viimeistään, kun henkilön edellisestä palvelualustalle kirjautumisesta on kulunut vuosi.

Edellä 1 momentissa säädettyä ei sovelleta työnhakijaan työnhaun voimassaolon aikana. Kehittämisen- ja hallintokeskuksen tulee työnhakijan työnhaun voimassaolon päätyttyä poistaa tiedot, kuten 1 momentissa säädetään. Tässä momentissa tarkoitettujen tietojen arkistoinnista säädetään arkistolaisissa (831/1994).

Työvoimaviranomaisen tulee työnhakijan pyynnöstä viipymättä perua työnhakijasta julkais-
tun työnhakuprofiilin julkaisu, mikäli 129 c §:n 1 momentin edellytykset täyttyvät.

130 §

Työnhakuprofiilien tietojen käyttötarkoitus ja käsiteltävät tiedot

Työnhakijasta voidaan 114 §:ssä säädettyjen tietojen lisäksi käsitellä työnhakuprofiilin laati-
misen ja julkaisemisen kannalta välttämättömiä tietoja.

130 a §

Työnhakuprofiilien tietovarannon rekisterinpitäjät

Kehittämisen- ja hallintokeskus ja työvoimaviranomaiset ovat työnhakuprofiilien tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä.

Kehittämisen- ja hallintokeskus vastaa työnhakuprofiilien tietovarannon yleisen tietosuojaa-
asetuksen:

- 1) 12 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista;
- 2) 25 artiklassa tarkoitettuun sisäinrakennetusta ja oletusarvoisesta tietosuojasta;
- 3) 32 artiklassa tarkoitettuun käsittelyn turvallisuudesta;
- 4) 35 artiklassa tarkoitettuun tietosuojaa koskevasta vaikutustenarvioinnista;
- 5) 36 artiklassa tarkoitettuun ennakkokuulemisesta ja muista sellaisista yleisessä tietosuojaa-
asetuksessa säädettyistä rekisterinpitäjän velvollisuuksista, jotka koskevat käytettävän tietojär-
jestelmän tietoturvasuorituksia.

Työvoimaviranomaiset vastaavat muista kuin 2 momentin mukaisista yleisessä tietosuojaa-
asetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista. Kukin työvoimaviranomainen vastaa rekisterinpitäjän tehtävistä asiakkaidensa osalta.

Kehittämisen- ja hallintokeskus tai työvoimaviranomainen vastaa asiakkaidensa osalta tietojen luovuttamisesta työnhakuprofiilien tietovarannosta.

Poiketen edellä 1 momentissa säädetystä kehittämis- ja hallintokeskus on työnhakuprofiilien tietovarannon rekisterinpitäjä niiden henkilöiden tietojen osalta, jotka ovat laatineet tai julkais-
seet työnhakuprofiilin, mutta eivät ole rekisteröityneet työnhakijoiksi. Momentissa säädettyä ei sovelleta, jos työnhakijan työnhaun voimassaolo päättyy.

130 b §

Käyttöoikeus palvelualustalle

Palvelualustan käyttö edellyttää henkilökohtaista käyttöoikeutta. Kehittämis- ja hallintokes-
kus, kunta ja kuntayhtymä voivat myöntää käyttöoikeuden palvelualustalle palveluksessaan ole-
valle henkilölle, joka hoitaa tässä laissa säädettyjä tehtäviä.

Kehittämis- ja hallintokeskus vastaa käyttöoikeuden teknisestä avaamisesta käyttöoikeuden myöntäneen viranomaisen ilmoituksen perusteella sekä käyttöoikeuden poistamisesta myöntä-
neen viranomaisen ilmoituksen perusteella.

Käyttöoikeuden myöntäneen tai poistaneen viranomaisen on viipymättä ilmoitettava kehittä-
mis- ja hallintokeskukselle käyttöoikeuden myöntämisestä tai poistamisesta.

Palvelualustan käytön valvonta

Kehittämisen- ja hallintokeskus laatii palvelualustan käyttöehdot. Kehittämisen- ja hallintokeskus sekä työvoimaviranomainen valvovat alustan käyttöä sekä alustalla julkaistun sisällön lain ja käyttöehtojen mukaisuutta. Käyttöehtoihin voi sisältyä palvelun käyttäjän ja ylläpitäjän vastuuta, palvelualustan käyttöä koskevia teknisiä vaatimuksia, tietoturvallisuuden toteuttamista tarkentavia ja käyttöehtojen voimassaoloa koskevia ehtoja. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä käyttöehtojen sisällöstä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.**Laki****työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain (381/2023) 5 §:n 3 momentti seuraavasti:

5 §

Monialaisen työllistymissuunnitelman sisältö

Työvoimaviranomaisen on sisällytettävä työllistymissuunnitelmaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 5 luvussa tarkoitettu työnhakuvelvollisuus, ellei mainitun lain 48 §:stä muuta johdu. Työnhakuvelvollisuuteen sovelletaan, mitä mainitun lain 147 §:ssä säädetään kielosta hakea oikaisua.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . .

3.**Laki****kotoutumisen edistämisestä annetun lain 14 ja 19 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) 14 §:n 3 momentti ja 19 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1100/2024 seuraavasti:

14 §

Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi

Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin kuuluvia toimia voidaan järjestää työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 36 §:n 2 momentissa tarkoitettujen täydentävien työnhakukeskustelujen sijasta.

19 §

Kotoutumissuunnitelman sisältö

Kunnan ja maahanmuuttajan on sovittava kotoutumissuunnitelmassa maahanmuuttajan omien tavoitteiden, osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen edellyttämässä laajuudessa kotoutumista, työllistymistä tai yrittäjyyttä, terveyttä ja hyvinvointia sekä yhteiskunnallisia valmiuksia edistävästä palveluista, järjestöjen, yhteisöjen tai yhdistysten toimintaan osallistumisesta, suomen tai ruotsin kielen opinnoista sekä ohjauksesta ja neuvonnasta. Työnhakijaksi rekisteröityneen maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelmassa asetetaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 45 §:ssä tarkoitettu työnhakuvelvollisuus, jollei mainitusta laista johdu muuta. Suunnitelmassa on sovittava myös palveluiden toteutumisen seurannasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) 3 §:n 1 momentin 3 kohdan ja 5 §:n 4 momentti seuraavasti:

3 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan aktivointisuunnitelman laatimiseen ja kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen työttömälle alle 25-vuotiaalle työmarkkinatukeen oikeutetulle tai toimeentulotukea saavalle:

3) jolle on järjestetty työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 34 §:n 1 momentissa tarkoitettu työnhakukeskustelu ja jonka pääasiallinen toimeentulo on viimeisen neljän kuukauden aikana perustunut työttömyyden johdosta maksettuihin toimeentulotukeen.

5 §

Aktivointisuunnitelman laatiminen

Työvoimaviranomaisen tulee ennen toimenpiteiden aloittamista varmistua, että henkilön kanssa on tehty työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 38 §:n mukainen työllistymissuunnitelma. Hyvinvointialueen tulee ennen toimenpiteiden aloittamista varmistua, että työvoimaviranomainen on tehnyt henkilön kanssa työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 38 §:n mukaisen työllistymissuunnitelman tai että työvoimaviranomainen on varannut edellä 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettulle henkilölle tilaisuuden työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 34 §:n 1 momentissa tarkoitettuun työnhakukeskusteluun. Jos työllistymissuunnitelmaa ei ole voitu tehdä tai tilaisuutta työnhakukeskusteluun varata sen johdosta, ettei henkilön työnhaku ole ollut voimassa, hyvinvointialueen tulee ryhtyä toimenpiteisiin aktivointisuunnitelman laatimiseksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

työttömyysturvalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan työttömyysturvalain (1290/2002) 2 a luvun 10 §:n 2–4 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 2 a luvun 10 §:n 2 momentti laeissa 1380/2021, 685/2023 ja 395/2024, 3 momentti laeissa 1380/2021 ja 385/2023 sekä 4 momentti laissa 395/2024,

muutetaan 2 luvun 10 §:n 2 momentin 8 kohta ja 13–16 §, 2 a luvun 9 §:n 1 momentin 1, 1 a ja 6 kohta sekä 2 momentti, 11 §:n 1 momentin johdantokappale, 12 §:n otsikko, 1 momentin johdantokappale ja 1 kohta sekä 13 § ja 11 luvun 4 §:n 1 momentin 1 kohta,

sellaisina kuin ne ovat, 2 luvun 10 §:n 2 momentin 8 kohta laissa 1131/2022, 13 § laeissa 1001/2012, 1374/2014 ja 1131/2022, 14 § laissa 1001/2012, 15 § laissa 1374/2014 sekä 16 § laeissa 1374/2014 ja 1380/2021, 2 a luvun 9 §:n 1 momentin 1 ja 6 kohta sekä 2 momentti, 12 §:n 1 momentin 1 kohta ja 11 luvun 4 §:n 1 momentin 1 kohta laissa 385/2023, 9 §:n 1 momentin 1 a kohta laissa 445/2024, 11 §:n 1 momentin johdantokappale laissa 685/2023, 12 §:n otsikko

ja 1 momentin johdantokappale laissa 1380/2021 sekä 13 § laeissa 1380/2021, 385/2023 ja 685/2023, sekä

lisätään lain 2 lukuun uusi 13 a § ja 2 a lukuun uusi 10 a § seuraavasti:

2 luku

Etuuden saamisen yleiset työvoimapolitiittiset edellytykset

10 §

Opiskelu

Päätoimisina pidetään:

8) opintoja, joiden tavoitteena on yliopistossa suoritettavan jatkotutkinnon suorittaminen ja joiden opintosuunnitelman mukainen laajuus yhdessä muiden samaan opintokokonaisuuteen kuuluvien suoritusten kanssa on keskimäärin vähintään viisi opintopistettä opiskelukuukautta kohti;

13 §

Ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta vailla olevan nuoren oikeus työttömyysetuuteen

Alle 25-vuotiaan nuoren, joka ei ole suorittanut peruskoulun tai lukion jälkeistä tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta (*koulutusta vailla oleva nuori*), on tullut hakea edellisessä syyslukukaudella alkavia opintoja koskevassa haussa vähintään kahta opiskelupaikkaa, joiden opiskelijaksi ottamisen perusteet hän täyttää. Syyslukukauden katsotaan alkavan 1 päivänä syyskuuta.

Koulutusta vailla olevalla nuorella ei ole oikeutta työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen:

1) syyslukukauden alkamisesta lukien, jos hän on ilman pätevää syytä:

a) jättänyt hakematta opiskelupaikkaa 1 momentissa tarkoitetulla tavalla;

b) omalla menettelyllään aiheuttanut, ettei tule valituksi 1 momentissa tarkoitettuun opiskelupaikkaan;

c) muulla tavalla kieltäytynyt 1 momentissa tarkoitetusta opiskelupaikasta;

2) siitä lukien, kun hän ilman pätevää syytä on menetellyt 1 kohdan a – c alakohdassa tarkoitetulla tavalla tai jättää aloittamatta muulloin kuin syyslukukaudella alkavan 13 a §:ssä tarkoitetun koulutuksen;

3) keskeyttämisestä lukien, jos hän on ilman pätevää syytä keskeyttänyt 13 a §:ssä tarkoitetun koulutuksen taikka vastaavat opinnot ulkomailla.

Koulutusta vailla oleva nuori, joka on menetellyt 2 momentin 1 kohdan a tai b alakohdassa tarkoitetulla tavalla ja on työllistymistä edistävässä palvelussa syyslukukauden alkaessa, menettää oikeutensa työttömyysetuuteen 2 momentista poiketen työllistymistä edistävän palvelun päättymisestä lukien.

Alle 18-vuotiaalla nuorella, joka ei ole suorittanut peruskoulun tai lukion jälkeistä tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta, ei ole oikeutta työttömyyden perusteella maksettavaan työmarkkinatukeen.

13 a §

Haettavat opinnot

Edellä 13 §:n 1 momentissa tarkoitetut opinnot voivat olla:

- 1) tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta;
- 2) työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaa koulutusta, jos henkilö tarvitsee opinnoissaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 7 §:ssä tarkoitetulla tavalla erityistä tukea sairauden tai vamman vuoksi;
- 3) ainoastaan peruskoulun oppimäärän suorittaneella 10 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettuja lukio-opintoja;
- 4) sellaista vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitetussa kansanopistossa tai liikunnan koulutuskeskuksessa tapahtuvaa koulutusta, joka on 10 §:n 2 momentin 10 kohdan perusteella päätoimista opiskelua.

Työllistymissuunnitelmassa ja sitä korvaavassa suunnitelmassa voidaan lisäksi sopia hakemisesta:

- 1) ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisiin opintoihin, joiden tavoitteena on ammatillisen perustutkinnon osan suorittaminen;
- 2) tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun koulutukseen;
- 3) maahanmuuttajille tarkoitettuun korkeakouluopintoihin valmentavaan koulutukseen;
- 4) työnantajan kanssa yhteishankintana hankittuun tai vastaavalla tavalla järjestettyyn työvoimakoulutukseen tai muuhun vastaavaan koulutukseen.

Koulutukseen hakeutumisvelvollisuutta ei voi täyttää hakeutumalla muuhun työvoimakoulutukseen kuin mitä tarkoitetaan 2 momentin 4 kohdassa.

14 §

Koulutukseen hakemisvelvollisuuden määrääjasta poikkeaminen ja korvaaminen muilla toiminnoilla

Työllistymissuunnitelmassa ja sitä korvaavassa suunnitelmassa voidaan sopia poikkeamisesta 13 §:n 1 momentissa säädetystä hakuajasta edellyttäen, että suunnitelma laaditaan tai tarkistetaan ennen syyslukukauden alkamista.

Työllistymissuunnitelmassa ja sitä korvaavassa suunnitelmassa voidaan lisäksi sopia opiskelupaikan hakemisesta muulla tavalla 13 ja 13 a §:stä poiketen, sekä opiskelupaikan hakemista korvaavista toiminnoista, jos syynä on:

- 1) nuoren terveydentila;
- 2) nuoren oppimisvaikeudet;
- 3) nuoren kielitaito;
- 4) nuoren erityinen suuntautuminen tiettyihin opintoihin; tai
- 5) muu edellä mainittuihin verrattava seikka.

Edellä 2 momentin 5 kohdassa tarkoitettuna seikkana ei pidetä asevelvollisuuden tai siviilipalveluksen suorittamista, ellei siihen ole erityistä syytä.

Jos koulutusta vailla olevan nuoren kanssa on työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovittu opiskelupaikan hakemisesta 13 ja 13 a §:stä poiketen ja nuori menettelee ilman pätevää syytä 13 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla, hän menettää oikeutensa työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen menettelystä lukien.

15 §

Pätevä syy jättää hakematta opiskelupaikkaa tai keskeyttää opinnot

Koulutusta vailla olevalla nuorella on pätevä syy 13 §:n 2 momentissa tarkoitettuun menettelyynsä 14 §:n 2 momentin 1–3 ja 5 kohdassa tarkoitettua syytä. Opintojen keskeyttämisen osalta edellytetään lisäksi, ettei opintoja ole ollut mahdollista järjestää nuoren terveydentila, oppimisvaikeudet ja kielitaito huomioon ottavalla tavalla.

Edellä 13 §:n 1 momentissa säädetystä opintojen alkamisajankohtaa koskevasta edellytyksestä voidaan poiketa, jos koulutusta vailla oleva nuori on hakenut opiskelupaikkaa 1.9–31.8. välisenä aikana ennen työnhakijaksi rekisteröitymistään.

Koulutusta vailla olevaan nuoreen ei sovelleta 13 §:n 2 momenttia, 14 §:ä eikä 2 a lukua, jos:

1) hän on jo menettänyt oikeutensa työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen 13 tai 14 §:ssä säädettyjen rajoitusten takia; ja

2) hänen oikeutensa työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen ei ole palautunut 1 momentin perusteella.

Oikeudesta työttömyysetuuteen työllistymistä edistävien palveluiden ajalta säädetään 10 luvussa.

16 §

Koulutusta vailla olevan nuoren työttömyysturva-oikeuden palautuminen

Koulutusta vailla olevalla nuorella, joka on menettänyt oikeutensa työttömyysetuuteen 13 tai 14 §:ssä säädettyjen rajoitusten takia, on oikeus työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen, jos:

1) hän on suorittanut tutkintoon johtavan, ammatillisia valmiuksia antavan koulutuksen; tai

2) hän on toiminut vähintään 21 kalenteriviikon ajan 2 a luvun 10 a §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla.

2 a luku

Työvoimapoliittisesti moitittava menettely

9 §

Työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvä menettely

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen seitsemän päivän ajalta laiminlyönnin tai muun menettelyn jälkeen, jos hän työttömänä tai palkkatuetussa työssä ollessaan taikka saadesaan työttömyysetuutta 3 luvun 3 §:n 3 momentin perusteella ilman 11–14 §:ssä tarkoitettua taikka näihin pätevyydeltään rinnastettavaa syytä 12 kuukauden aikana toisen kerran:

1) jättää saapumatta työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 31 §:ssä tarkoitettuun alkuhaastatteluun tai 34 §:ssä tarkoitettuun työnhakukeskusteluun;

1 a) ilmoittamalla vääriä tai puutteellisia tietoja taikka muulla vastaavalla tavalla omalla menettelyllään aiheuttaa, ettei hänelle järjestetä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 34 ja 35 §:ssä tarkoitettua työnhakukeskustelua tai täydentävää työnhakukeskustelua;

6) jättää hakematta työvoimaviranomaisen hänen haettavakseen osoittamaa työtä tai omalla menettelyllään aiheuttaa, ettei työnhaku johda työllistymiseen;

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin ajankohdasta, jona työnhakijan katsotaan menettelleen 1 momentin 5 ja 6 kohdassa tarkoitettulla tavalla.

10 a §

Työttömyysturva-oikeuden palautuminen

Oikeus työttömyysetuuteen palautuu työssäolovelvoitteen asettamiseen johtaneen menettelyn jälkeen, kun henkilö on yhteensä vähintään 12 kalenteriviikkoa:

- 1) ollut työssäoloehtoon luettavassa työssä tai muussa palkkatuetussa työssä;
- 2) osallistunut muuhun työllistymistä edistävään palveluun kuin työttömyysetuudella tuettuun omaehtoiseen opiskeluun tai kotoutumisen edistämistä annetun lain 28–31 §:ssä tarkoitettuun omaehtoiseen opiskeluun;
- 3) opiskellut omaehtoisesti 2 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettuja päätoimisia opintoja; tai
- 4) työllistynyt päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssä.

Oikeus työttömyysetuuteen palautuu työssäolovelvoitteen asettamiseen johtaneen menettelyn jälkeen myös kun:

- 1) työnhakija korjaa 9 §:n 1 momentin 1–12 kohdassa tarkoitettun työssäolovelvoitteen asettamiseen johtaneen menettelynsä kolmen kuukauden kuluessa työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 31 §:ssä tarkoitettua alkuhaastattelusta; työssäolovelvoite on tällöin kuitenkin aina voimassa vähintään 14 päivää; tai

- 2) työssäolovelvoitteen alkamisesta on kulunut vähintään viisi vuotta.

Sovellettaessa 1 momentin 1 kohtaa työ voidaan ottaa 5 luvun 4 §:n 1 momentissa säädetyistä poiketen huomioon sen mukaan, milloin työ on tehty, mutta tehty työ ja siitä maksettu palkka otetaan kuitenkin huomioon vain kerran. Mitä 9 ja 10 §:ssä säädetään, ei sovelleta aikana, jolta työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 9 tai 10 §:n perusteella. Mitä 1–8 §:ssä sekä 2 luvun 13 §:n 2 momentissa sekä 14 §:n 3 momentissa säädetään, ei sovelleta työssäolovelvoitteen aikana.

11 §

Pätevä syy olla osallistumatta työnhakijan palveluprosessiin liittyviin toimiin

Työnhakijalla on pätevä syy jättää saapumatta työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 31, 34 ja 36 §:ssä tarkoitettuun alkuhaastatteluun, työnhakukeskusteluun ja täydentävään työnhakukeskusteluun, kotoutumisen edistämistä annetun lain 14 §:ssä tarkoitettuun palvelutarpeen arviointiin sekä työllistymissuunnitelmaa korvaavan suunnitelman laatimis- ja tarkistamistilaisuuteen, jos:

12 §

Pätevä syy jättää toteuttamatta työnhakuvelvollisuutta

Työnhakijalla on pätevä syy jättää hakematta työmahdollisuuksia työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa edellytetyllä tavalla, jos

- 1) suunnitelmaan sisältyvä työnhakuvelvollisuus ei vastaa työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 44–48 §:ssä säädettyä;

13 §

Pätevä syy jättää hakematta työvoimaviranomaisen tarjoamaa työtä

Työnhakijalla on pätevä syy jättää hakematta työvoimaviranomaisen hänen haettavakseen osoittamaa työtä 5–8 §:ssä tarkoitettua syystä.

Lisäksi työnhakijalla on pätevä syy jättää hakematta työvoimaviranomaisen hänen haettavakseen osoittamaa työtä, jos työn vastaanottaminen johtaisi hänestä itsestään riippumattomista syistä työvoimakoulutuksen taikka työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 9 luvussa tarkoitettujen tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28–31 §:ssä tarkoitettujen työttömyysetuudella tuettujen omaehtoisten opintojen keskeytymiseen.

11 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

4 §

Työvoimaviranomaisen työvoimapoliittinen lausunto

Työvoimaviranomainen antaa 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työvoimapoliittisen lausunnon:

1) tarvittaessa sellaisista 2 ja 2 a luvussa säädettyistä etuuden saamisen edellytyksistä, joita ei ole 4 a §:ssä säädetty elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskusten annettavaksi;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Työnhakijan menettelyyn, joka on tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 2 a luvun 9 §:n 1 momentin 1, 1 a ja 6 kohtaa, 11 §:n 1 momenttia, 12 §:n 1 momentin 1 kohtaa ja 13 §:ä.

6.

Laki

Saamen kielilain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan saamen kielilain (1086/2003) 2 §:n 1 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on laissa 647/2021
seuraavasti:

2 §

Lain soveltamisala

Viranomaisia, joihin tätä lakia sovelletaan, ovat:

3) ne työvoimaviranomaiset, aluehallintovirastot ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, joiden toimialueeseen 1 kohdassa mainitut kunnat kokonaan tai osittain kuuluvat, ja niiden yhteydessä toimivat toimielimet;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7.

Laki

tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan

tulotietojärjestelmästä annetun lain (53/2018) 13 §:n 1 momentin 34 kohta seuraavasti:

13 §

Tiedon käyttäjien oikeus saada tietoja tulotietojärjestelmästä

Tulorekisteriyksikkö välittää ja luovuttaa tulorekisterin tietoja, jotka tiedon käyttäjä on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeutettu muun lain nojalla saamaan suorituksen maksajalta tai toiselta tiedon käyttäjältä, seuraavasti:

34) kunnalle tai kuntayhtymälle työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettua muutosturvakoulutusta, palkkatukea, 55 vuotta täyttäneiden työllistämistukea, starttirahaa, työllistämisvelvoitteen perusteella järjestetyn työn palkkakustannuksiin myönnettävää tukea ja palvelutarpeen arviointia koskevien tehtävien toimeenpanoa varten;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Petteri Orpo

Työministeri Arto Satonen

LUONNOS

1.

Laki

työvoimapaalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:

kumotaan työvoimapaalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 10 §:n 1 momentti, 40 ja 41 §, sellaisena kuin niistä on 41 § osaksi laissa 691/2023, sekä

muutetaan 28 §, 29 §:n 2 momentti, 30 §:n 1 momentti, 31–39 ja 42–48 §, 75 §:n 2 momentti, 128–130 § ja 131 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 32, 33, 44 ja 47 § osaksi laeissa 691/2023 ja 435/2024, 38 § osaksi laissa 728/2024, 42, 45 ja 46 § osaksi laissa 435/2024 sekä 48 § osaksi laeissa 691/2023, 997/2023, 435/2024 ja 728/2024, sekä

lisätään lakiin uusi 48 a §, 114 §:n 1 momenttiin uusi 11 kohta, 127 §:n uusi 3 momentti, lakiin uusi 129 a – 129 f §, 130 a ja 130 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

1 Luku

Yleiset säännökset

Yleiset säännökset

10 §

10 §

Työnhakijan asuinpaikka, kotikunta ja työssäkäyntialue

Työnhakijan asuinpaikka, kotikunta ja työssäkäyntialue

Työnhakijan on ilmoitettava työvoimaviranomaiselle yhteystietonsa, joiden avulla hänet voidaan viivytyksettä tavoittaa, sekä näiden yhteystietojen muutoksista.

(kumotaan 1 momentti)

Jos muuhun arvioon ei ole aihetta, työnhakijan katsotaan tätä lakia sovellettaessa ensisijaisesti asuvan hänen työvoimaviranomaiselle ilmoittamassaan osoitteessa ja toissijaisesti väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 13 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetussa osoitteessa. Työnhakijan kotikuntana pidetään kotikuntalain (201/1994) mukaista väestötietojärjestelmään merkittyä kotikuntaa.

Jos muuhun arvioon ei ole aihetta, työnhakijan katsotaan tätä lakia sovellettaessa ensisijaisesti asuvan hänen työvoimaviranomaiselle ilmoittamassaan osoitteessa ja toissijaisesti väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 13 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetussa osoitteessa. Työnhakijan kotikuntana pidetään kotikuntalain (201/1994) mukaista väestötietojärjestelmään merkittyä kotikuntaa.

Henkilön työssäkäyntialue ulottuu 80 kilometrin etäisyydelle hänen tosiasiallisesta asuinpaikastaan.

Henkilön työssäkäyntialue ulottuu 80 kilometrin etäisyydelle hänen tosiasiallisesta asuinpaikastaan.

4 luku

Työnhakijan palveluprosessi

28 §

Työhaun voimassaolon päättyminen

Työhaun voimassaolo päättyy, jos työnhakija:

1) ilmoittaa työvoimaviranomaiselle, ettei hän enää halua pitää työnhakuaan voimassa tai ei uusi työnhakunsa voimassaoloa;

2) ei esitä työvoimaviranomaisen asettamassa määräajassa työllistymisen ja julkisten työvoimapalveluiden tarjoamisen kannalta tarpeellisia selvityksiä työkokemuksestaan, koulutuksestaan ja muusta osaamisestaan sekä työkyvystään;

3) jättää 12 kuukauden tarkastelujakson aikana toistuvasti asioimatta työvoimaviranomaisen kanssa sen antamassa määräajassa ja edellyttämällä tavalla.

(Iisätään uusi 4 kohta)

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuna asioimisena pidetään myös saapumista alkuhaastatteluun, työnhakukeskusteluun ja täydentävään työnhakukeskusteluun henkilön itse siihen tarkoitetussa verkkopalvelussa varaamana aikana.

Ulkomaan kansalaisen ja kansalaisuutta vailla olevan työnhakijan työhaun voimassaolo päättyy myös, jos hän ei enää täytä 27 §:n 3 momentissa säädettyjä työnhakijaksi rekisteröimisen edellytyksiä.

29 §

Työhaun käynnistäminen uudelleen

Työvoimaviranomainen voi rajoittaa henkilön oikeutta käynnistää työnhaku sähköisesti siihen tarkoitetussa verkkopalvelussa, jos

4 Luku

Työnhakijan palveluprosessi

28 §

Työhaun voimassaolon päättyminen

Työhaun voimassaolo päättyy, jos työnhakija:

1) ilmoittaa työvoimaviranomaiselle, ettei hän enää halua pitää työnhakuaan voimassa tai ei uusi työnhakunsa voimassaoloa;

2) ei esitä työvoimaviranomaisen asettamassa määräajassa työllistymisen ja julkisten työvoimapalveluiden tarjoamisen kannalta tarpeellisia selvityksiä työkokemuksestaan, koulutuksestaan ja muusta osaamisestaan sekä työkyvystään;

3) jättää asioimatta työvoimaviranomaisen kanssa sen antamassa määräajassa ja edellyttämällä tavalla;

4) ei saavu alkuhaastatteluun, työnhakukeskusteluun tai täydentävään työnhakukeskusteluun henkilön itse siihen tarkoitetussa verkkopalvelussa varaamana aikana.

(kumotaan 2 momentti)

Ulkomaan kansalaisen ja kansalaisuutta vailla olevan työnhakijan työhaun voimassaolo päättyy myös, jos hän ei enää täytä 27 §:n 3 momentissa säädettyjä työnhakijaksi rekisteröimisen edellytyksiä.

29 §

Työhaun käynnistäminen uudelleen

Työvoimaviranomainen voi rajoittaa henkilön oikeutta käynnistää työnhaku sähköisesti siihen tarkoitetussa verkkopalvelussa, jos

Voimassa oleva laki

Ehdotus

työhaun voimassaolo on päättynyt 28 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdan perusteella.

työhaun voimassaolo on päättynyt 28 §:n 1 momentin 2—4 kohdan perusteella.

30 §

Työnhakijan informointi

Työvoimaviranomaisen tulee informoida työnhakijaa työnhakijaksi rekisteröimisen yhteydessä tai viipymättä sen jälkeen työllistymissuunnitelmaan sisällytettävästä työnhakuvelvollisuudesta ja muista työnhakuun liittyvistä seikoista, tarjolla olevista julkisista työvoimapalveluista, *työhaun voimassaolon edellytyksistä sekä muutosturvasta.*

30 §

Työnhakijan informointi

Työvoimaviranomaisen *on informoitava* työnhakijaa työnhakijaksi rekisteröimisen yhteydessä tai viipymättä sen jälkeen *työhaun voimassaolon edellytyksistä, työllistymissuunnitelmaan sisällytettävästä työnhakuvelvollisuudesta, velvollisuudesta laatia ja julkaista työnhakuprofiili, velvollisuudesta hakea työvoimaviranomaisen osoittamia työmahdollisuuksia, tarjolla olevista julkisista työvoimapalveluista ja muutosturvasta.*

31 §

Alkuhaastattelun järjestäminen

Työvoimaviranomainen järjestää työnhakijalle alkuhaastattelun tai täydentävän työnhakukeskustelun viiden arkipäivän kuluessa työhaun alkamisesta. Jos työnhakijalle järjestetään täydentävä työnhakukeskustelu, alkuhaastattelu on järjestettävä viipymättä tämän jälkeen.

Uusi alkuhaastattelu järjestetään vain, jos työhaun päättymisestä on kulunut vähintään kuusi kuukautta ja henkilö rekisteröidään uudelleen työnhakijaksi.

Alkuhaastattelu järjestetään työvoimaviranomaisen toimipisteessä tai muussa asiointipisteessä, ellei muu järjestämistapa ole tarkoituksenmukaisempi painavasta syystä.

31 §

Alkuhaastattelun järjestäminen

Työvoimaviranomaisen on järjestettävä työnhakijalle alkuhaastattelu ilman aiheutonta viivästystä, kuitenkin viimeistään kymmenen arkipäivän kuluessa työhaun alkamisesta.

Uusi alkuhaastattelu järjestetään vain, jos työhaun päättymisestä on kulunut vähintään kuusi kuukautta ja henkilö rekisteröidään uudelleen työnhakijaksi.

Alkuhaastattelu on järjestettävä työvoimaviranomaisen toimipisteessä tai muussa asiointipisteessä, ellei muu järjestämistapa ole tarkoituksenmukaisempi painavasta syystä.

34 §

Alkuhaastattelun sisältö

Alkuhaastattelussa työvoimaviranomainen tekee arvion työnhakijan edellytyksistä hakea

32 §

Alkuhaastattelun sisältö

Alkuhaastattelussa *työvoimaviranomaisen on arvioitava työnhakijan palvelutarve. Ar-*

työtä ja työllistyä sekä työnhakua ja työllistymistä tukevasta palvelutarpeesta. Arvion pohjalta laaditaan työllistymissuunnitelma, ellei työnhakijalle ole laadittu työllistymissuunnitelmaa korvaavaa suunnitelmaa.

Lisäksi työvoimaviranomainen ohjaa *alkuhaastattelussa* työnhakijaa hakemaan hänelle sopivia työmahdollisuuksia ja hakeutumaan tarpeellisiin palveluihin. Alkuhaastattelussa työnhakijalle kerrotaan hänelle tarjottavista palveluista ja sovitaan asiointitavasta sekä muusta yhteydenpidosta työvoimaviranomaisen ja työnhakijan välillä.

37 §

Työnhakijan palvelutarpeen arvioiminen

Työvoimaviranomaisen arviossa työnhakijan palvelutarpeesta otetaan huomioon ainakin työnhakijan:

- 1) osaaminen ja ammattitaito *sekä hänen omat tavoitteensa niiden kehittämiseksi;*
- 2) työnhakuun ja työllistymisen edellytyksiin vaikuttava työ- ja toimintakyky;
- 3) työnhakutaidot ja muut työllistymiseen vaikuttavat seikat;
- 4) *työttömäksi jäämisen ja työttömyyden pitkittymisen todennäköisyys.*

Palvelutarpeen selvittämiseksi työnhakija voidaan ohjata työkyvyn tutkimuksiin ja arviointeihin sekä muihin asiantuntija-arviointeihin. Työnhakijan osaamisen kehittämistä voidaan arvioida yhteistyössä koulutuspalveluiden tuottajien kanssa ja työnhakijan työ- ja toimintakykyä yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien kanssa.

32 §

vion pohjalta *työvoimaviranomaisen ja työnhakijan on laadittava työnhakijalle* työllistymissuunnitelma, ellei *työnhakijalla ole voimassa olevaa* työllistymissuunnitelmaa korvaavaa suunnitelmaa.

Lisäksi työvoimaviranomainen ohjaa työnhakijaa hakemaan hänelle sopivia työmahdollisuuksia, hakeutumaan *hänelle* tarpeellisiin palveluihin *sekä tarvittaessa laatimaan ja julkaisemaan työnhakuprofiili.* Alkuhaastattelussa työnhakijalle myös kerrotaan hänelle tarjottavista palveluista ja sovitaan asiointitavasta sekä muusta yhteydenpidosta työvoimaviranomaisen ja työnhakijan välillä.

33 §

Työnhakijan palvelutarpeen arvioiminen

Työvoimaviranomaisen *on työnhakijan palvelutarpeen arvioimiseksi arvioitava* ainakin työnhakijan:

- 1) osaaminen ja ammattitaito;
- 2) *työnhakutaidot ja edellytykset omatoimiseen työnhakuun;*
- 3) *työllistymismahdollisuudet avoimille työmarkkinoille;*
- 4) työttömyyden pitkittymisen todennäköisyys;
- 5) *työttömäksi jäämisen todennäköisyys.*

Palvelutarpeen arvioinnissa on otettava huomioon työnhakijan omat tavoitteet osaamisen ja ammattitaidon kehittämiseksi, työhaun ja työllistymisen edellytyksiin vaikuttava työ- ja toimintakyky sekä muut työllistymiseen vaikuttavat seikat.

Palvelutarpeen selvittämiseksi työnhakija voidaan ohjata työkyvyn tutkimuksiin ja arviointeihin sekä muihin asiantuntija-arviointeihin. Työnhakijan osaamisen kehittämistä voidaan arvioida yhteistyössä koulutuspalveluiden tuottajien kanssa ja työnhakijan työ- ja toimintakykyä yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien kanssa.

34 §

Työnhakukeskustelujen ja täydentävien työnhakukeskustelujen järjestäminen

Työnhakukeskustelujen järjestäminen

Työvoimaviranomainen järjestää:

1) työttömälle ja työttömyysuhan alaiselle työnhakijalle viisi täydentävää työnhakukeskustelua lähtökohtaisesti kahden viikon välein alkuhaastattelun jälkeen; täydentäviä työnhakukeskusteluita järjestetään kuitenkin neljä, jos alkuhaastattelua on edeltänyt täydentävä työnhakukeskustelu;

2) työttömälle ja työttömyysuhan alaiselle sekä muulle osa-aikaisessa työsuhteessa olevalle tai työaikaa lyhentämällä lomautetulle työnhakijalle työnhakukeskustelun aina, kun alkuhaastattelusta, edellisestä tämän kohdan mukaisesta työnhakukeskustelusta tai viimeisestä 1 kohdan mukaisesta täydentävästä työnhakukeskustelusta on kulunut kolme kuukautta;

3) työttömälle työnhakijalle kaksi täydentävää työnhakukeskustelua kuukauden aikana aina, kun alkuhaastattelusta, edellisestä tämän kohdan mukaisesta täydentävästä työnhakukeskustelusta tai viimeisestä 1 kohdan mukaisesta täydentävästä työnhakukeskustelusta on kulunut kuusi kuukautta;

4) henkilöasiakkaalle 1–3 kohdassa säädetyn lisäksi täydentäviä työnhakukeskusteluita tämän palvelutarpeen edellyttämällä tavalla.

Työnhakukeskustelut ja 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut täydentävät työnhakukeskustelut järjestetään myös työvoimakoulutuksessa olevalle, 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28–32 §:ssä tarkoitetulla tavalla työttömyysetuudella tuettuna opiskelevalle sekä palkkatuetussa työssä ja kuntoutuksessa olevalle työnhakijalle, vaikka hän ei olisi työtön tai työttömyysuhan alainen, jos työvoimakoulutuksen arvioitu kesto on enintään kuukausi, työnhakija opiskelee työttömyysetuudella tuettuna omaehtoisia opintoja arviolta enintään kuukauden tai palkkatuetun työn tai yhdenjaksoisen kuntoutuksen arvioitu kesto on enintään kuukausi.

Työnhakukeskusteluita ja 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitettua täydentävää työnhaku-

Työvoimaviranomaisen on järjestettävä työttömälle työnhakijalle, työttömyysuhan alaiselle työnhakijalle ja työnhakijalle, jonka työsopimuksessa sovittu työaika on enintään 80 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta työnhakukeskustelu kolmen kuukauden kuluessa alkuhaastattelusta ja sen jälkeen aina kun edellisestä työnhakukeskustelusta on kulunut kolme kuukautta.

Jos työnhakija on työvoimakoulutuksessa, työkokeilussa, palkkatuetussa työssä tai kuntoutuksessa taikka opiskelee työttömyysetuudella tuettuna, työnhakukeskustelu järjestetään kuukautta ennen sen arvioitua päättymistä.

Työnantajan kanssa yhteishankintana hankittuun tai vastaavalla tavalla järjestettyyn työvoimakoulutukseen osallistuvalla työnhakijalle järjestetään työnhakukeskustelu vain, jos siihen on työnhakijan työllistymiseen tai palvelutarpeeseen liittyvä painava syy.

Keskustelut on järjestettävä työnhakijan palvelutarve ja olosuhteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaisimmalla tavalla.

keskustelua ei järjestetä, jos työnhakijan työttömyys päättyy kolmen kuukauden kuluessa muusta syystä kuin työvoimakoulutuksen tai 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28–32 §:ssä tarkoitetun työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun, palkkatuetun työn tai työajaltaan enintään 80 prosenttia alalla sovellettavaa kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöaikaa vastaavan osa-aikaisen työn takia taikka hän kolmen kuukauden kuluessa aloittaa varusmies- tai siviilipalveluksen tai perhevapaan. Edellä säädetyn soveltamisen edellytyksenä on lisäksi, että työttömyys päättyy vähintään kolmen kuukauden ajaksi tai varusmies- tai siviilipalvelus tai perhevapaa kestää vähintään kolme kuukautta, eikä työnhakuvelvollisuuden asettaminen tämän lain 44 §:n 4 momentissa tarkoitetulla tavalla eikä hänen palvelutarpeensa muutoinkaan edellytä keskustelujen järjestämistä. Keskustelut on kuitenkin aina järjestettävä työnhakijan pyynnöstä.

Jos työnhakija on lomautettu, 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja täydentäviä työnhakukeskusteluja järjestetään vain työnhakijan pyynnöstä.

33§

Työnhakukeskustelua ja täydentävää työnhakukeskustelua koskevat poikkeukset

Vaikka työnhakija olisi työtön tai työttömyysuhan alainen, työnhakukeskustelua ja 32 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitettua täydentävää työnhakukeskustelua ei järjestetä, jos työnhakija:

- 1) opiskelee arviolta yli kuukauden kestävässä työvoimakoulutuksessa;
- 2) ei ole suorittanut peruskoulun tai lukion jälkeistä tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta (koulutusta vailla oleva) ja hän opiskelee omaehtoisia opintoja 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28–32 §:ssä tarkoitetulla tavalla työttömyysetuudella tuettuna arviolta yli kuukauden;
- 3) osallistuu arviolta yli kuukauden kestävään 6 luvussa tarkoitettuun työkokeiluun;

4) on arviolta yli kuukauden ajan palkkatuetussa työssä; tai

5) on arviolta yli kuukauden kestävässä yhdenjaksoisessa kuntoutuksessa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa työnhakijalle järjestetään työnhakukeskustelu kuukautta ennen työvoimakoulutuksen, työttömyysetuudella tuetun opiskelun, työkokeilun, palkkatuetun työn tai kuntoutuksen arvioitua päättymistä. Työnhakukeskustelun jälkeen järjestetään kuukauden aikana täydentävä työnhakukeskustelu, ellei sen järjestäminen ole ilmeisen tarpeetonta.

Työnantajan kanssa yhteishankintana hankittuun tai vastaavalla tavalla järjestettyyn työvoimakoulutukseen osallistuvalla työnhakijalle järjestetään työnhakukeskustelu ja täydentävä työnhakukeskustelu vain, jos siihen on työnhakijan työllistymiseen tai palvelutarpeeseen liittyvä painava syy.

Vaikka työnhakija olisi työtön tai työttömyysuhanalainen, 32 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitettua täydentävää työnhakukeskustelua ei järjestetä, jos työnhakija opiskelee omaehtoisia opintoja 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28–32 §:ssä tarkoitettulla tavalla työttömyysetuudella tuettuna arviolta yli kuukauden ja on suorittanut peruskoulun tai lukion jälkeisen tutkintoon johtavan, ammatillisia valmiuksia antavan koulutuksen.

35 §

Työnhakukeskustelun sisältö

Työnhakukeskustelussa työvoimaviranomainen ohjaa työnhakijaa hakemaan hänelle sopivia työmahdollisuuksia sekä tukee työnhakijan työnhakua. Lisäksi työnhakija ohjataan tarpeellisiin palveluihin.

Työnhakukeskustelussa tarkistetaan työnhakijan palvelutarvetta koskevaa arviota ja laaditaan tai tarkistetaan työllistymissuunnitelma.

35 §

Työnhakukeskustelun sisältö

Työnhakukeskustelussa työvoimaviranomaisen on tarkistettava työnhakijan palvelutarvetta koskevaa arviota siten, että palvelutarvearvio on ajantasainen. Lisäksi työvoimaviranomainen ja työnhakija tarkistavat tai laativat työnhakijan työllistymissuunnitelman.

Työvoimaviranomainen ohjaa työnhakijaa hakemaan hänelle sopivia työmahdollisuuksia ja tukee työnhakijan työnhakua. Lisäksi työvoimaviranomainen ohjaa työnhakijan tarpeellisiin palveluihin.

32 §

Työnhakukeskustelujen ja täydentävien työnhakukeskustelujen järjestäminen

Työvoimaviranomainen järjestää:

1) työttömälle ja työttömyysuhan alaiselle työnhakijalle viisi täydentävää työnhakukeskustelua lähtökohtaisesti kahden viikon välein alkuhaastattelun jälkeen; täydentäviä työnhakukeskusteluja järjestetään kuitenkin neljä, jos alkuhaastattelua on edeltänyt täydentävä työnhakukeskustelu;

2) työttömälle ja työttömyysuhan alaiselle sekä muulle osa-aikaisessa työsuhteessa olevalle tai työaikaan lyhentämällä lomautetulle työnhakijalle työnhakukeskustelun aina, kun alkuhaastattelusta, edellisestä tämän kohdan mukaisesta työnhakukeskustelusta tai viimeisestä 1 kohdan mukaisesta täydentävästä työnhakukeskustelusta on kulunut kolme kuukautta;

3) työttömälle työnhakijalle kaksi täydentävää työnhakukeskustelua kuukauden aikana aina, kun alkuhaastattelusta, edellisestä tämän kohdan mukaisesta täydentävästä työnhakukeskustelusta tai viimeisestä 1 kohdan mukaisesta täydentävästä työnhakukeskustelusta on kulunut kuusi kuukautta;

4) henkilöasiakkaalle 1–3 kohdassa säädetyn lisäksi täydentäviä työnhakukeskusteluja tämän palvelutarpeen edellyttämällä tavalla.

Työnhakukeskustelut ja 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut täydentävät työnhakukeskustelut järjestetään myös työvoimakoulutuksessa olevalle, 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28–32 §:ssä tarkoitetulla tavalla työttömyysetuudella tuettuna opiskelevalle sekä palkkatuetussa työssä ja kuntoutuksessa olevalle työnhakijalle, vaikka hän ei olisi työtön tai työttömyysuhan alainen, jos työvoimakoulutuksen arvioitu kesto on enintään kuukausi, työnhakija opiskelee työttömyysetuudella tuettuna omaehtoisia opintoja arviolta enintään kuukauden tai palkkatuetun työn tai yhdenjaksoisen kuntoutuksen arvioitu kesto on enintään kuukausi.

36 §

Täydentävien työnhakukeskustelujen järjestäminen

Täydentävien työnhakukeskustelujen järjestäminen perustuu työnhakijan palvelutarpeeseen. Työvoimaviranomaisen on järjestettävä alkuhaastattelun ja työnhakukeskustelujen lisäksi työnhakijalle täydentäviä työnhakukeskusteluja siten, että työnhakija saa tarvitsemansa tuen työnhakuun ja työllistymisen edellytysten parantamiseen.

Työvoimaviranomainen järjestää alkuhaastattelun ja ensimmäisen työnhakukeskustelun välisenä aikana viisi täydentävää työnhakukeskustelua, ellei työnhakijan palvelutarpeesta johdu muuta.

Täydentävä työnhakukeskustelu tulee järjestää tarvittaessa myös palvelutarvearvion ja työllistymissuunnitelman tarkistamista sekä työnhakuvelvollisuuden asettamista varten.

Työnhakukeskustelua ja 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitettua täydentävää työnhakukeskustelua ei järjestetä, jos työnhakijan työttömyys päättyy kolmen kuukauden kuluessa muusta syystä kuin työvoimakoulutuksen tai 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28–32 §:ssä tarkoitettua työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun, palkkatuetun työn tai työajaltaan enintään 80 prosenttia alalla sovellettavaa kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöaikaa vastaavan osa-aikaisen työn takia taikka hän kolmen kuukauden kuluessa aloittaa varusmies- tai siviilipalveluksen tai perhevapaan. Edellä säädetyn soveltamisen edellytyksenä on lisäksi, että työttömyys päättyy vähintään kolmen kuukauden ajaksi tai varusmies- tai siviilipalvelus tai perhevapaa kestää vähintään kolme kuukautta, eikä työnhakuvelvollisuuden asettaminen tämän lain 44 §:n 4 momentissa tarkoitettulla tavalla eikä hänen palvelutarpeensa muutoinkaan edellytä keskustelujen järjestämistä. Keskustelut on kuitenkin aina järjestettävä työnhakijan pyynnöstä.

Jos työnhakija on lomautettu, 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja täydentäviä työnhakukeskusteluita järjestetään vain työnhakijan pyynnöstä.

33§

Työnhakukeskustelua ja täydentävää työnhakukeskustelua koskevat poikkeukset

Vaikka työnhakija olisi työtön tai työttömyysuhanalainen, työnhakukeskustelua ja 32 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitettua täydentävää työnhakukeskustelua ei järjestetä, jos työnhakija:

- 1) opiskelee arviolta yli kuukauden kestävässä työvoimakoulutuksessa;
- 2) ei ole suorittanut peruskoulun tai lukion jälkeistä tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta (koulutusta vailla oleva) ja hän opiskelee omaehtoisia opintoja 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28–32 §:ssä tarkoitettulla tavalla työttömyysetuudella tuettuna arviolta yli kuukauden;

3) osallistuu arviolta yli kuukauden kestävään 6 luvussa tarkoitettuun työkokeiluun;

4) on arviolta yli kuukauden ajan palkkatuetussa työssä; tai

5) on arviolta yli kuukauden kestävässä yhdenjaksoisessa kuntoutuksessa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa työnhakijalle järjestetään työnhakukeskustelu kuukautta ennen työvoimakoulutuksen, työttömyysetuudella tuetun opiskelun, työkokeilun, palkkatuetun työn tai kuntoutuksen arvioitua päättymistä. Työnhakukeskustelun jälkeen järjestetään kuukauden aikana täydentävä työnhakukeskustelu, ellei sen järjestäminen ole ilmeisen tarpeetonta.

Työnantajan kanssa yhteishankintana hankittuun tai vastaavalla tavalla järjestettyyn työvoimakoulutukseen osallistuvalla työnhakijalle järjestetään työnhakukeskustelu ja täydentävä työnhakukeskustelu vain, jos siihen on työnhakijan työllistymiseen tai palvelutarpeeseen liittyvä painava syy.

Vaikka työnhakija olisi työtön tai työttömyysuhan alainen, 32 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitettua täydentävää työnhakukeskustelua ei järjestetä, jos työnhakija opiskelee omaehtoisia opintoja 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28–32 §:ssä tarkoitettulla tavalla työttömyysetuudella tuettuna arviolta yli kuukauden ja on suorittanut peruskoulun tai lukion jälkeisen tutkintoon johtavan, ammatillisia valmiuksia antavan koulutuksen.

36 §

Täydentävän työnhakukeskustelun sisältö

Täydentävä työnhakukeskustelu painottuu työnhakijan palvelutarvetta koskevan arvion perusteella työnhaun tukemiseen tai siinä jatketaan työnhakijan palvelutarpeen selvittämistä ja työnhakijan ohjaamista tarpeellisiin palveluihin.

Jos täydentävä työnhakukeskustelu järjestetään ennen alkuhaastattelua, täydentävässä työnhakukeskustelussa laaditaan työllistymissuunnitelma, ellei työnhakijalle ole laadittu

37 §

Täydentävien työnhakukeskustelujen sisältö

Täydentävä työnhakukeskustelu painottuu työnhakijan palvelutarvetta koskevan arvion perusteella työnhaun tukemiseen tai siinä jatketaan työnhakijan palvelutarpeen selvittämistä ja työnhakijan ohjaamista tarpeellisiin palveluihin. *Keskustelussa voidaan myös tarkistaa työllistymissuunnitelma.*

työllistymissuunnitelmaa korvaavaa suunnitelmaa. Myöhemmin järjestettävässä täydentävässä työnhakukeskustelussa voidaan laatia tai tarkistaa työllistymissuunnitelma.

Täydentävän työnhakukeskustelun asemesta työnhakijalle voidaan tarjota muuta vastaavaa työnhakua tai työllistymisen edellytysten parantamista tukevaa henkilökohtaista palvelua.

38 §

Työllistymissuunnitelman sisältö

Työllistymissuunnitelmaan sisällytetään työnhakuvelvollisuus ja muita työnhakuun tai yritystoiminnan kehittämiseen liittyviä toimia, joiden tavoitteena on työnhakijan nopea työllistyminen avoimille työmarkkinoille. Lisäksi työllistymissuunnitelmaan sisällytetään tarvittaessa työnhakijan palvelutarpeen mukaisia julkisia työvoimapalveluja sekä muita työnhakijan osaamista, työmarkkinavalmiuksia sekä työ- ja toimintakykyä lisääviä palveluja ja työnhakuun tai yritystoiminnan kehittämiseen sekä työllistymiseen vaikuttavan työ- ja toimintakyvyn tai terveydentilan selvittämiseen liittyviä toimia.

Työllistymissuunnitelmassa on sovittava suunnitelman toteuttamisen seurannasta ja määräajasta, jonka kuluessa työnhakijan on ilmoitettava suunnitelman toteuttamisesta. Jos työvoimaviranomainen edellyttää työnhakijan oman ilmoituksen lisäksi muuta selvitystä suunnitelman toteuttamisesta, tämä on kirjattava suunnitelmaan.

Työvoimaviranomainen ja työnhakija hyväksyvät työllistymissuunnitelman. Suunnitelman rakenteesta, hyväksymisestä ja arkistoinnista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

39 §

Täydentävän työnhakukeskustelun asemasta työvoimaviranomainen voi tarjota työnhakijalle muuta vastaavaa työnhakua tai työllistymisen edellytysten parantamista tukevaa henkilökohtaista palvelua.

38 §

Työllistymissuunnitelman sisältö ja seuranta

Työvoimaviranomaisen on sisällytettävä työllistymissuunnitelmaan:

1) työnhakuvelvollisuus ja mahdollinen peruste sen alentamiselle tai peruste sen asettamatta jättämiselle;

2) muut työnhakuun tai yritystoiminnan kehittämiseen liittyvät toimet, joiden tavoitteena on työnhakijan nopea työllistyminen avoimille työmarkkinoille;

3) määräaika, jonka kuluessa työnhakijan on ilmoitettava suunnitelman toteuttamisesta.

Lisäksi työvoimaviranomaisen on tarvittaessa sisällytettävä työllistymissuunnitelmaan:

1) täydentävien työnhakukeskustelujen määrä ja ajankohdat;

2) työnhakijan palvelutarpeen mukaisia julkisia työvoimapalveluja;

3) muita työnhakijan osaamista, työmarkkinavalmiuksia ja työ- ja toimintakykyä lisääviä palveluja;

4) työnhakuun tai yritystoiminnan kehittämiseen ja työllistymiseen vaikuttavan työ- ja toimintakyvyn tai terveydentilan selvittämiseen liittyvät toimet;

5) edellytettävät selvitykset suunnitelman toteuttamisesta.

Työvoimaviranomainen ja työnhakija hyväksyvät työllistymissuunnitelman. Työvoimaviranomaisen on seurattava työllistymissuunnitelman toteutumista. Suunnitelman rakenteesta ja hyväksymisestä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

39 §

Työnhakijan velvollisuudet

Työttömyysetuutta hakevan työnhakijan on haettava aktiivisesti työtä ja koulutusta. Lisäksi hänen on osallistuttava palvelutarpeensa arvioimiseen, työllistymissuunnitelman laatimiseen ja tarkistamiseen sekä palveluihin, jotka tukevat hänen työnhakuaan ja edistävät hänen työmarkkinavalmiuksiaan ja työllistymistään.

Työttömyysetuutta hakeva työnhakija on velvollinen ilmoittamaan työllistymissuunnitelman toteutumisesta työvoimaviranomaiselle sen määrämällä tavalla. Ilmoitettavista tiedoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Työnhakijan on ilmoitettava työvoimaviranomaiselle yhteystietojensa muutoksesta. *Henkilön on säilytettävä työnhakuvelvollisuuden täyttämiseen liittyvät selvitykset ja esitettävä ne työvoimaviranomaiselle sen pyynnöstä.*

40 §

Työvoimaviranomaisen velvollisuudet

Työvoimaviranomaisen on tarjottava työtä ja koulutusta sekä järjestettävä työllistymissuunnitelmaan sisältyviä palveluja. Työvoimaviranomaisen on seurattava työllistymissuunnitelman toteutumista ja osaltaan huolehdittava palveluprosessin etenemisestä.

41 §

Muistutus

Työvoimaviranomainen muistuttaa työnhakijaa kirjallisesti hänen menettelynsä vaikutuksesta työllistymiseen ja hänen mahdolliseen oikeuteensa saada työttömyysetuutta, jos työnhakija:

Työnhakijan velvollisuudet

Työttömyysetuutta hakevan työnhakijan on haettava aktiivisesti *itse valitsemaansa työmahdollisuuksia ja koulutusta sekä työvoimaviranomaisen hänelle haettavaksi osoittamia työpaikkoja*

Lisäksi hänen on osallistuttava *työnhakijan palveluprosessiin kuuluviin toimiin ja palveluihin*, jotka tukevat hänen työnhakuaan ja edistävät hänen työmarkkinavalmiuksiaan ja työllistymistään.

Työttömyysetuutta hakevan työnhakijan on *ilmoitettava* työllistymissuunnitelman toteutumisesta työvoimaviranomaiselle sen määrämällä tavalla. *Työnhakijan on säilytettävä työnhakuvelvollisuuden täyttämiseen liittyvät selvitykset ja esitettävä ne työvoimaviranomaiselle sen pyynnöstä.* Ilmoitettavista tiedoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Työnhakijan on ilmoitettava työvoimaviranomaiselle yhteystietojensa muutoksesta.

(kumotaan 40 §)

(kumotaan 41 §)

1) jättää saapumatta alkuhaastatteluun, työnhakukeskusteluun tai täydentävään työnhakukeskusteluun;

5 luku

Työnvälitys ja työnhakuvelvollisuus

42 §

Työnvälityksen tavoite ja yleiset periaatteet

Työnvälityksellä edistetään työvoiman kynnän ja tarjonnan kohtaamista siten, että avoimet työpaikat täyttyvät ja työtä hakevat saavat työtä nopeasti.

Työnvälitys perustuu työnantajan ja työntekijän sopimusvapauteen sekä vapaaseen valintaan.

Työnvälitystä tehdään kansallisesti ja kansainvälisesti. Työvoimaviranomaiset ovat työnvälityspalvelujen eurooppalaisesta verkostosta (Eures), liikkuvuuspalvelujen tarjoamisesta työntekijöille ja työmarkkinoiden yhdistämisen tiivistämisestä ja asetusten (EU) N:o 492/2011 ja (EU) N:o 1296/2013 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/589 7 artiklan c alakohdan i alakohdassa tarkoitettuja Eures-jäseniä. Työvoimaviranomaisen tehtävistä työnvälityksessä Suomesta ulkomaille ja ulkomailta Suomeen sekä kansainvälisestä harjoittelusta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

43 §

Työnvälityspalvelut

Työnantajalle tarjotaan mahdollisuus julkaista tieto avoimesta työpaikasta 14 luvussa

5 Luku

Työnvälitys ja työnhakuvelvollisuus

42 §

Työpaikkojen osoittaminen työnhakijan haettavaksi

Työnvälityksellä on edistettävä työvoima kynnän ja tarjonnan kohtaamista siten, että avoimet työpaikat täyttyvät ja työtä hakevat saavat työtä nopeasti. Työnvälitys perustuu työnantajan ja työntekijän sopimusvapauteen sekä vapaaseen valintaan.

Työvoimaviranomaisen on osoitettava työnhakija hakemaan hänelle sopivia työpaikkoja. Työpaikan sopivuuden arvioimisessa on otettava huomioon työnhakijan työkokemus, koulutus ja muu osaaminen sekä työkyky. Työvoimaviranomaisen on seurattava työnhaun edistymistä.

(3 momentti siirretty pykälään 44)

43 §

Työnvälityspalvelut

Työnantajalle tarjotaan mahdollisuus julkaista tieto avoimesta työpaikasta 14 luvussa

tarkoitetulla palvelualustalla. Työvoimaviranomainen voi julkaista tiedon avoimesta työpaikasta *mainitulla* palvelualustalla työnantajan toimeksiannon mukaisesti, ellei 49 §:stä muuta johdu. Työvoimaviranomainen välittää tietoja avoimeksi ilmoitetuista työpaikoista sekä esittelee työnantajalle tämän kanssa sovitulla tavalla työnhakijoita, jotka ovat sopivia avoimeen työpaikkaan.

Työnhakijalle tarjotaan mahdollisuus julkaista tämän laatima työllistymistä tukeva esittely (työnhakuprofiili) 1 momentissa mainitulla palvelualustalla. Työvoimaviranomainen ohjaa työnhakijaa hakemaan hänelle sopivia työpaikkoja. Työvoimaviranomainen arvioi työpaikan sopivuutta työnhakijalle ottamalla huomioon työnhakijan työkokemuksen, koulutuksen ja muun osaamisen sekä työkyvyn.

tarkoitetulla palvelualustalla. Työvoimaviranomainen voi julkaista tiedon avoimesta työpaikasta palvelualustalla työnantajan toimeksiannon mukaisesti, ellei 49 §:stä muuta johdu.

Työvoimaviranomainen välittää tietoja avoimeksi ilmoitetuista työpaikoista. *Lisäksi työvoimaviranomainen esittelee työnantajalle tämän kanssa sovitulla tavalla työnhakijoita, jotka ovat sopivia avoimeen työpaikkaan.*

Työnhakijalla on aina itse mahdollisuus laatia ja julkaista työnhakuprofiili 1 momentissa tarkoitettulla palvelualustalla.

44 §

Kansainvälinen työnvälitys

(momentit siirretty pykälästä 42)

Työnvälitystä tehdään kansallisesti ja kansainvälisesti.

Työvoimaviranomaiset ovat työnvälityspalvelujen eurooppalaisesta verkostosta (Eures) liikkuvuuspalvelujen tarjoamisesta työntekijöille ja työmarkkinoiden yhdentymisen tiivistämisestä ja asetusten (EU) N:o 492/2011 ja (EU) N:o 1296/2013 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen EU 2016/589 7 artiklan c alakohdan i alakohdassa tarkoitettuja Eures-jäseniä.

Työvoimaviranomaisen tehtävistä työnvälityksessä Suomesta ulkomaille ja ulkomailta Suomeen sekä kansainvälisestä harjoittelusta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

44 §

Työnhakuvelvollisuus

45 §

Työnhakuvelvollisuuden asettaminen

Ellei 46–48 §:stä johdu muuta, työttömän ja työttömyysuhan alaisen työnhakijan työllistymissuunnitelmaan tulee sisällyttää kolme sellaista kuukauden kestävää tarkastelujaksoa, jonka aikana työnhakijan on haettava neljää työmahdollisuutta. Tarkastelujakso voidaan asettaa *alkamaan* takautuvasti, jos se on työnhakijan edun mukaista. *Tarkastelujaksoja voidaan painavasta syystä yhdistää haettavien työmahdollisuuksien määrää muuttamatta.*

Vaikka työnhakija ei ole työtön tai työttömyysuhan alainen, hänelle asetetaan työnhakuvelvollisuus, jos hän:

- 1) opiskelee työvoimakoulutuksessa;
- 2) opiskelee omaehtoisia opintoja 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28–32 §:ssä tarkoitetulla tavalla työttömyysetuudella tuettuna; tai
- 3) on palkkatuetussa työssä.

Jos työvoimaviranomainen arvioi, ettei tarkastelujakson aikana ole haettavissa neljää sellaista työmahdollisuutta, johon työnhakija voisi työkokemuksensa, koulutuksensa ja muun osaamisensa sekä työkykynsä ja hänellä mahdollisesti oleva työttömyysturvalain 2 a luvun 8 §:ssä tarkoitettu ammattitaitosuoja huomioon ottaen työllistyä, tarkastelujaksolla haettavien työmahdollisuuksien määrää alennetaan tai, jos haettavissa olevia työmahdollisuuksia ei ole lainkaan, työllistymissuunnitelmaan ei sisällytetä työnhakuvelvollisuutta. Työnhakuvelvollisuuden alentamisen perusteista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Jos työnhakijan työttömyys päättyy kolmen kuukauden kuluessa muusta syystä kuin työvoimakoulutuksen tai 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28–32 §:ssä tarkoitetun työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun, palkkatuetun työn tai työajaltaan enintään 80 prosenttia alalla sovellettavaa kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöaikaan vastaavan osa-aikaisen työn takia taikka hän kolmen kuukauden kuluessa aloittaa varusmies- tai siviilipalveluksen tai perheväpään, työnhakuvelvollisuus asetetaan täysille kuukauden kestäville tarkastelujaksoille tai sitä ei sisällytetä työllistymissuunnitelmaan ottaen huomioon työnhakijan mahdollisuus

Työvoimaviranomaisen on sisällytettävä työttömän ja työttömyysuhan alaisen työnhakijan työllistymissuunnitelmaan kolme sellaista kuukauden kestävää tarkastelujaksoa, jonka aikana työnhakijan on haettava neljää työmahdollisuutta. Tarkastelujakso voidaan asettaa takautuvasti, jos se on työnhakijan edun mukaista.

Vaikka työnhakija ei olisi työtön tai työttömyysuhan alainen, hänelle asetetaan työnhakuvelvollisuus, jos hän *opiskelee työvoimakoulutuksessa tai omaehtoisia opintoja 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28–32 §:ssä tarkoitetulla tavalla työttömyysetuudella tuettuna tai on palkkatuetussa työssä.*

Lisäksi työnhakuvelvollisuus asetetaan vähintään kaksi viikkoa kestävässä osa-aikatyössä olevalle tai työaikaan lyhentämällä lomautetulle työnhakijalle, jonka säännöllinen työaika on enintään 80 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta. Toteutuneen työajan vaikutuksesta työnhakuvelvollisuuteen säädetään työttömyysturvalain 2 a luvun 12 §:ssä

työllistyä lyhytkestoiseen työhön ennen työttömyyden päättymistä tai varusmies- tai siviilipalveluksen tai perhevapaan alkamista. Edellä säädetyn soveltamisen edellytyksenä on lisäksi, että työttömyys päättyy vähintään kolmen kuukauden ajaksi tai varusmies- tai siviilipalvelus tai perhevapaa kestää vähintään kolme kuukautta.

45 §

Työnhakuvelvollisuutta täyttävä toiminta

Työnhakuvelvollisuutta voi täyttää:

1) hakemalla sellaista vähintään kaksi viikkoa kestävästä työsuhteesta tehtävää työtä, johon työnhakija voi perustellusti olettaa voitavansa työllistyä; työsuhteen kesto koskevasta edellytyksestä voidaan poiketa 44 §:n 4 momentissa tarkoitetussa tilanteessa, jos asiasta on sovittu työllistymissuunnitelmassa;

2) hakemalla yksilöityä työpaikkaa työvoimaviranomaisen tekemän työtarjouksen perusteella;

3) hakemalla lisätyötä omalta työnantajalta;

4) etsimällä työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettuna yrittäjänä tehtäviä sellaisia työmahdollisuuksia, joihin työnhakija voi perustellusti olettaa voitavansa työllistyä;

5) julkaisemalla 43 §:n 2 momentissa tarkoitettua esittelyä;

6) muilla 1–5 kohdassa tarkoitettuja toimia vastaavilla toimilla, joiden tavoitteena on työllistyminen.

46 §

Työnhakuvelvollisuuden alkamista koskevat poikkeukset

Työnhakuvelvollisuus alkaa työsuhteen päättymisestä, jos työnhakija on yli kaksi viikkoa kestävässä muussa kuin palkkatuetussa työssä, jonka työaika on yli 80 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta.

Lomautetun työnhakuvelvollisuus alkaa siitä, kun lomautuksen alkamisesta on kulunut kolme kuukautta.

46 §

Työnhakuvelvollisuuden poikkeava alkaminen

Työnhakuvelvollisuus alkaa työsuhteen päättymisestä, jos työnhakija on yli kaksi viikkoa kestävässä muussa kuin palkkatuetussa työssä, jonka työaika on yli 80 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta.

Työnhakuvelvollisuus alkaa siitä lukien, kun työnhakijalle on järjestetty 33 §:n 2 momentissa tarkoitettu työnhakukeskustelu, jos työnhakija:

- 1) opiskelee arviolta yli kuukauden kestävässä työvoimakoulutuksessa;
- 2) osallistuu arviolta yli kuukauden kestävään 6 luvussa tarkoitettuun työkokeiluun;
- 3) on arviolta yli kuukauden ajan palkkatuetussa työssä, jonka työaika ylittää 80 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta; tai
- 4) on arviolta yli kuukauden kestävässä yhdenjaksoisessa kuntoutuksessa.

Työnhakuvelvollisuus alkaa siitä lukien, kun työnhakijalle on järjestetty 34 §:n 2 momentissa tarkoitettu työnhakukeskustelu, jos työnhakija arviolta yli kuukauden ajan:

- 1) opiskelee työvoimakoulutuksessa;
- 2) osallistuu 6 luvussa tarkoitettuun työkokeiluun;
- 3) on palkkatuetussa työssä, jonka työaika ylittää 80 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta; tai
- 4) on yhdenjaksoisessa kuntoutuksessa.

Lomautetun työnhakuvelvollisuus alkaa siitä, kun lomautuksen alkamisesta on kulunut kolme kuukautta.

47 §

47 §

Haettavien työmahdollisuuksien määrää ja tarkastelujaksoa koskevat poikkeukset

Työnhakuvelvollisuuden alentaminen

Jollei 44 §:n 3 tai 4 momentista tai 48 §:stä johdu muuta, vähintään kaksi viikkoa kestävässä osa-aikatyössä olevan tai työaikaan lyhentämällä lomautetun työnhakijan työllistymissuunnitelmaan tulee sisällyttää kolmen kuukauden tarkastelujaksot, joiden aikana työnhakijan tulee hakea yhtä työmahdollisuutta.

Edellä 1 momentissa säädettyä sovelletaan, jos työnhakijan säännöllinen työaika on enintään 80 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta. Toeutuneen työajan vaikutuksesta työnhakuvelvollisuuden säädetään työttömyysturvalain 2 a luvun 12 §:ssä.

Jollei 1 momentista, 44 §:n 3 tai 4 momentista tai 48 §:stä johdu muuta, arviolta yli kuukauden ajan 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28–32 §:ssä tarkoitetulla tavalla omaehtoisia opintoja työttömyysetuudella tuettuna opiskelevan koulutusta vailla olevan työnhakijan työllistymissuunnitelmaan tulee sisällyttää opintojen ajalle kolmen kuukauden tarkastelujaksot, joista kunkin aikana työnhakijan tulee hakea kolmea työmahdollisuutta.

Työvoimaviranomaisen on alennettava haettavien työmahdollisuuksien määrää, jos se arvioi, ettei työnhakijan työssäkäyntialueella ole haettavissa neljää sellaista työmahdollisuutta, johon työnhakija voisi työllistyä. Arviossa on otettava huomioon työnhakijan työkokemus, koulutus ja muu osaaminen, työkyky ja mahdollinen työttömyysturvalain 2 a luvun 8 §:ssä tarkoitettu ammattitaitosuoja.

Arviolta yli kuukauden ajan 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28–32 §:ssä tarkoitetulla tavalla omaehtoisia opintoja työttömyysetuudella tuettuna opiskelevan koulutusta vailla olevan työnhakijan työllistymissuunnitelmaan tulee sisällyttää opintojen ajalle kolmen kuukauden tarkastelujaksot, joista kunkin aikana työnhakijan tulee hakea kolmea työmahdollisuutta.

kolmea työmahdollisuutta. Työnhakuvelvollisuuteen sovelletaan tämän pykälän 1 momenttia sekä 44 ja 48 §:ää siitä lukien, kun työnhakijalle on järjestetty 33 §:n 2 momentissa tarkoitettu työnhakukeskustelu.

48 §

Työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättäminen

Työnhakuvelvollisuutta ei aseteta, jos:

1) työvoimaviranomainen, hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystieteellinen tai Kansaneläkelaitos on todennut, että työnhakijalla on työllistymistä edistävän monialaisen tuen tarve;

2) työnhakija ei luotettavana pidettävän lääketieteellisen selvityksen mukaan ole työkykyinen työttömyysturvalain 2 a luvun 8 §:ssä tarkoitetun ammattitaitosuojan aikana työkokemustaan ja koulutustaan vastaavaan työhön ja ammattitaitosuojan päätyttyä mihinkään työhön ja hän noudattaa työllistymissuunnitelmaansa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa siltä osin, kuin suunnitelmassa on sovittu työkyvyyttömyyden perusteella myönnettävän etuuden hakemisesta ja hakeutumisesta työ- ja toimintakykyä parantavaan kuntoutukseen;

3) työnhakija opiskelee 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28–32 §:ssä tarkoitetulla tavalla omaehtoisia luku- ja kirjoitustaidon opintoja työttömyysetuudella tuettuna ja opinnot ovat työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla päätoimisia;

4) työnhakija opiskelee työnantajan kanssa yhteishankintana hankitussa tai vastaavalla tavalla järjestetyssä työvoimakoulutuksessa;

5) työnhakija on estynyt olemasta työmarkkinoilla työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla.

48 §

Työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättäminen

Työnhakuvelvollisuutta ei aseteta *lainkaan*, jos:

1) työvoimaviranomainen *arvioi, ettei työnhakijan työssäkäyntialueella ole haettavissa työmahdollisuuksia, joihin työnhakija voisi työllistyä huomioon ottaen hänen työkokemuksensa, koulutuksensa ja muun osaamisensa sekä työkykensä ja hänellä mahdollisesti oleva työttömyysturvalain 2 a luvun 8 §:ssä tarkoitettu ammattitaitosuoja;*

2) työnhakija ei luotettavana pidettävän lääketieteellisen selvityksen mukaan ole työkykyinen työttömyysturvalain 2 a luvun 8 §:ssä tarkoitetun ammattitaitosuojan aikana työkokemustaan ja koulutustaan vastaavaan työhön ja ammattitaitosuojan päätyttyä mihinkään työhön ja hän noudattaa työllistymissuunnitelmaansa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa siltä osin, kuin suunnitelmassa on sovittu työkyvyyttömyyden perusteella myönnettävän etuuden hakemisesta ja hakeutumisesta työ- ja toimintakykyä parantavaan kuntoutukseen;

3) työnhakija opiskelee 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28–32 §:ssä tarkoitetulla tavalla omaehtoisia luku- ja kirjoitustaidon opintoja työttömyysetuudella tuettuna ja opinnot ovat työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla päätoimisia;

4) työnhakija opiskelee työnantajan kanssa yhteishankintana hankitussa tai vastaavalla tavalla järjestetyssä työvoimakoulutuksessa;

5) työnhakija on estynyt olemasta työmarkkinoilla *suorittaessaan asevelvollisuutta, siivilipalvelusta tai vankeusrangaitusta, ollessaan sairaalahoidossa tai muussa tähän verrattavassa laitoshoidossa tai hänen ollessaan*

Edellä 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa edellytetään lisäksi, että työnhakijan tilanne kokonaisuutena arvioiden on sellainen, ettei työllistyminen avoimille työmarkkinoille ole mahdollista.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa säädettyä sovelletaan, kunnes työnhakijalle on järjestetty 33 §:n 2 momentissa tarkoitettu työnhakukeskustelu. Ensin mainitussa lainkohdassa säädettyä sovelletaan myös työnhakukeskustelun jälkeen, jos työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa on sovittu omaehtoisen luku- ja kirjoitustaidon opiskelun jatkumisesta kuukauden kuluessa suunnitelman laatimisesta tai tarkistamisesta lukien.

(lisätään uusi 48 a §)

estynyt olemasta työmarkkinoilla muun näihin rinnastettavan syyn takia;

6) työnhakijan työttömyys päättyy kuukauden kuluessa muusta syystä kuin työvoimakoulutuksen tai 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28–31 §:ssä tarkoitettun työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun takia taikka hän kuukauden kuluessa aloittaa v

rusmies- tai siviilipalveluksen tai perheväpään; työnhakuvelvollisuus jätetään asettamatta sen tarkastelujakson osalta, jonka aikana työttömyys päättyy taikka varusmies- tai siviilipalvelus tai perhevapaa alkaa. Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa edellytetään lisäksi, että työnhakijan tilanne kokonaisuutena arvioiden on sellainen, ettei työllistyminen avoimille työmarkkinoille ole mahdollista.

Jos työvoimaviranomainen ohjaa työttömän työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun l

in (381/2023) 3 §:n 1 momentin nojalla monialaiseen palvelutarpeen arviointiin, työvoimaviranomainen ei sisällytä työnhakuvelvollisuutta työllistymissuunnitelmaan, vaan monialaiseen työllistymissuunnitelmaan siten kuin mainitussa laissa säädetään. a

48 a §

Työnhakuvelvollisuutta täyttävä toiminta

Työnhakuvelvollisuutta voi täyttää:

1) hakemalla sellaista vähintään kaksi viikkoa kestävästä työsuhteesta tehtävää työtä, johon työnhakija voi perustellusti olettaa voivansa työllistyä;

2) hakemalla kestoltaan alle kaksi viikkoa kestävästä työsuhteesta tehtävää työtä, jos asiasta on sovittu työllistymissuunnitelmassa;

3) hakemalla lisätyötä omalta työnantajalta;

4) etsimällä työttömyysturvain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettuna yrittäjänä tehtäviä sellaisia työmahdollisuuksia, joihin työnhakija voi perustellusti olettaa voivansa työllistyä;

5) muilla 1–4 kohdassa tarkoitettuja toimia vastaavilla toimilla, joiden tavoitteena on työllistyminen.

Työnhakuvelvollisuutta voi kuitenkin täyttää 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla vain keran tarkastelujakson aikana.

9 luku

Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

75 §

Sopiminen opiskelusta työllistymissuunnitelmassa

Tuettavasta opiskelusta voidaan sopia työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa opintojen alkamisen jälkeenkin, jos siihen on painava syy, työnhakija on aloittanut opinnot työsuhteen tai työttömyysurvalain 3 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuna taloudellisen etuuden jaksotuksen aikana tai opintoja on harjoitettu työvoimakoulutuksena.

13 luku

Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut

114 §

Käsiteltävät tiedot

Henkilöasiakkaasta voidaan käsitellä seuraavia tietoja:

10) tiedot julkisiin työvoimapalveluihin kuuluvista etuuksista.
(lisätään uusi 11 kohta)

9 luku

Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

75 §

Sopiminen opiskelusta työllistymissuunnitelmassa

Tuettavasta opiskelusta voidaan sopia työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa opintojen alkamisen jälkeenkin, jos siihen on painava syy, työnhakija on aloittanut opinnot työsuhteen tai työttömyysurvalain 3 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuna taloudellisen etuuden jaksotuksen tai työkokeilun aikana tai opintoja on harjoitettu työvoimakoulutuksena.

13 Luku

Asiakastietojen käyttötarkoitukset

114 §

Käsiteltävät tiedot

Henkilöasiakkaasta voidaan käsitellä seuraavia tietoja:

10) tiedot julkisiin työvoimapalveluihin kuuluvista etuuksista;

11) sellaiset tulotietojärjestelmästä annettussa laissa (53/2018) tarkoitettuun tulorekisteriin ilmoitetut tiedot, joita käytetään 33 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuna työllistymistodennäköisyyden arvioimiseen.

14 luku	14 Luku
Palvelualusta	Palvelualusta
127 §	127 §
<i>Tarkoitus</i>	<i>Tarkoitus</i>

(lisätään uusi 3 momentti)	<i>Palvelualustalla laaditaan ja julkaistaan työnhakuprofiili myös työnhakijasta.</i>
128 §	128 §
<i>Työnhakuprofiilin laatiminen ja profiilin tiedot</i>	<i>Työnhakuprofiilin laatiminen ja julkaiseminen</i>
<p><i>Henkilö voi laatia työnhakuprofiilin rekisteröitymättä työnhakijaksi. Työnhakuprofiilin laatiminen edellyttää palvelualustalle kirjautumista. Kirjautuminen edellyttää käyttäjän tunnistamista ja alustan käyttöehtojen hyväksymistä. Palvelun käyttäjän tunnistamisesta säädetään digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain (306/2019) 6 §:ssä.</i></p> <p><i>Työnhakuprofiilin laatija päättää, mitä tietoja profiiliin sisällyttää. Työnhakuprofiili voi sisältää tietoja henkilön koulutuksesta, työkokemuksesta, muusta osaamisesta ja työtoiveista. Lisäksi se voi sisältää vapaamuotoisen esittelyn profiilin laatijasta ja linkkejä palvelualustan ulkopuolisiin palveluihin. Profiiliin ei saa sisällyttää tietoja, jotka on laissa säädetty salassa pidettäviksi. Alustan ylläpitäjän on tiedotettava profiilin laatijaa ennen vapaamuotoisen esittelyn ja linkkien lisäämistä niiden sisältämien tietojen rajoituksista sekä vaikutuksesta hänen henkilötietojensa suojaan.</i></p> <p><i>Henkilö voi milloin tahansa muokata tai poistaa työnhakuprofiilinsa tietoja taikka poistaa laatimansa työnhakuprofiilin.</i></p>	<p><i>Työnhakuprofiilin laatiminen ja julkaiseminen edellyttävät palvelualustalle kirjautumista. Kirjautuminen edellyttää käyttäjän tunnistamista ja alustan käyttöehtojen hyväksymistä. Palvelun käyttäjän tunnistamisesta säädetään digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain (306/2019) 6 §:ssä.</i></p> <p><i>Työnhakuprofiilin laatiminen tai julkaiseminen ei edellytä työnhakijaksi rekisteröitymistä. Laaditun työnhakuprofiilin voi milloin tahansa poistaa ja julkaistun työnhakuprofiilin julkaisemisen voi milloin tahansa perua.</i></p> <p><i>Palvelualustalla voi määritellä miltä osin ja kuinka pitkään työnhakuprofiili on julkaistuna. Työnhakuprofiilin julkaistuna olemiselle on kuitenkin aina määriteltävä päättämispäivä.</i></p>
129 §	129 §

Työnhakuprofiilin julkaiseminen ja profiilien hakeminen

Työnhakijan velvollisuus laatia ja julkaista työnhakuprofiili

Työnhakuprofiilin julkaiseminen on vapaaehtoista. Profiilin laatija voi määritellä, miltä osin ja kuinka pitkään työnhakuprofiili on julkaistuna. Profiilin julkaistuna olemiselle on määriteltävä päättymispäivä. Profiilin laatija voi perua julkaisemisen milloin tahansa.

Julkaistuja työnhakuprofiileja voivat hakea ja tarkastella vain palvelualustalle kirjautuneet työnantajat. Kirjautuminen palvelualustalle edellyttää käyttäjän tunnistamista ja alustan käyttöehtojen hyväksymistä. Palvelua käyttävän työnantajan tunnistamiseen sovelletaan, mitä digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain 6 §:n 2 momentissa säädetään.

Työnhakuprofiileja voi hakea vain yksittäishakuina siten, että hakuperusteena on käytettävä vähintään ammattinimikettä, osaamista tai työskentelyaluetta.

Työnhakijan on laadittava ja julkaistava työnhakuprofiili palvelualustalla 15 arkipäivän kuluessa työnhaun alkamisesta. Työnhakijan on lisäksi työnhakunsa voimassaolon aikana julkaistava työnhakuprofiili uudelleen ennen työnhakuprofiilin julkaistuna olemisen päättymistä.

Työnhakijan osalta työnhakuprofiilin laatimiseen ja julkaisemiseen ei sovelleta mitä 128 §:n 2 momentissa säädetään.

Työnhakijaksi rekisteröitymättömän henkilön työnhakuprofiiliin sovelletaan työnhakijaksi rekisteröitymisestä lukien, mitä tässä pykälässä ja lain 14 luvussa säädetään työnhakijasta ja työnhakijan työnhakuprofiilista.

(lisätään uusi 129 a §)

129 a §

Työnhakuprofiilin sisältämät tiedot

Työnhakuprofiili voi sisältää tietoja koulutuksesta, työkokemuksesta, muusta osaamisesta ja työtoiveista. Lisäksi se voi sisältää vapaamuotoisen esittelyn ja linkkejä palvelualustan ulkopuolisiin palveluihin. Profiiliin ei saa sisällyttää tietoja, jotka on laissa säädetty salassa pidettäviksi.

Työnhakijan työnhakuprofiilin tulee kuitenkin sisältää työnhaun ja työllistymisen kannalta olennaiset tiedot työnhakijan koulutuksesta, työkokemuksesta, muusta osaamisesta ja työtoiveista.

Kehittämisen- ja hallintokeskuksen on tiedotettava profiilin laatijaa ennen vapaamuotoisen esittelyn ja linkkien lisäämistä niiden sisältämien tietojen rajoituksista sekä vaikutuksesta hänen henkilötietojensa suojaan.

Työnhakuprofiilin sisältämiä tietoja voidaan milloin tahansa muokata tai poistaa.

(lisätään uusi 129 b §)

129 b §

Työvoimaviranomaisen työnhakijasta laatima ja julkaisema työnhakuprofiili

Työvoimaviranomaisen tulee viipymättä laatia ja julkaista työnhakijan työnhakuprofiili palvelualustalla, jos työnhakija ei laadi ja julkaise työnhakuprofiilia 129 §:ssä säädetysti.

Työvoimaviranomaisen julkaisema työnhakuprofiili saa sisältää ainoastaan työnhakuprofiilin kannalta tarpeellisia tietoja työnhakijan koulutuksesta, työkokemuksesta, muusta osaamisesta ja työtoiveista.

Työvoimaviranomaisen työnhakijasta laatimaan ja julkaisemaan työnhakuprofiilin voidaan käyttää 120 §:ssä tarkoitettuun valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettuja työnhakuprofiilin kannalta tarpeellisia tietoja, joita ovat tiedot työnhakijan koulutuksesta, työkokemuksesta, muusta osaamisesta ja työtoiveista.

Työnhakijan työnhakuprofiili voidaan laatia automaattisesti työnhakijan työnhakijaksi rekisteröitymisen yhteydessä antamien tietojen perusteella.

(lisätään uusi 129 c §)

129 c §

Työnhakijan työnhakuprofiilin laatimista ja julkaisemista koskevat poikkeukset

Työnhakijan tai työvoimaviranomaisen ei ole laadittava eikä julkaistava työnhakijan työnhakuprofiilia, jos:

1) työnhakijalle ei aseteta työnhakuvelvollisuutta 48 §:n pykälän perusteella;

2) työnhakija työllistyy kokoaikatyössä tai on työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitettulla tavalla päätoiminen yrittäjä tai päätoiminen opiskelija;

3) työnhakuprofiilin laatiminen ja julkaiseminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta työnhakijan työllistymisen edistämiseksi.

Jos 1 momentti ei enää työnhakijan työhaun aikana sovellu, työnhakijan työnhakuprofiilin laatimiseen ja julkaisemiseen sovelletaan mitä 129 ja 129 b §:ssä säädetään.

Työnhakija voi kuitenkin aina laatia ja julkaista työnhakuprofiilin palvelualustalla, riippumatta 1 momentissa säädetystä. Tällöin työnhakuprofiiliin kuitenkin sovelletaan mitä lain 14 luvussa säädetään työnhakijasta ja työnhakijan työnhakuprofiilista.

(lisätään uusi 129 d §)

129 d §

Työnhakuprofiilien hakeminen palvelualustalla

Julkaistuja työnhakuprofiileja voivat hakea ja tarkastella vain palvelualustalle kirjautuneet työnantajat, yksityiset työnvälitysyrietykset sekä työttömyyskassat.

Kirjautuminen palvelualustalle edellyttää käyttäjän tunnistamista ja alustan käyttöehtojen hyväksymistä. Palvelua käyttävän työnantajan, yksityisen työnvälitysyrietyksen sekä työttömyyskassan tunnistamiseen sovelletaan, mitä digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain 6 §:n 2 momentissa säädetään.

Työnhakuprofiileja voi hakea vain yksittäishakuina siten, että hakuperusteena on käytettävä vähintään ammattinimikettä, osaamista tai työskentelyaluetta.

(lisätään uusi 129 e §)

129 e §

Työnhakuprofiilien tietovaranto, tietojen kopioiminen ja siirtäminen

Työnhakuprofiilien 129 a ja 129 b §:ssä tarkoitetut tiedot talletetaan 120 §:ssä tarkoitettua tietovarannosta erilliseen työnhakuprofiilien tietovarantoon.

Jos työnhakuprofiilin laatinut henkilö rekisteröidään työnhakijaksi, työnhakuprofiilin tiedot voidaan työnhakijan suostumuksella kopioida 120 §:ssä tarkoitettuun valtakunnalliseen tietovarantoon siltä osin kuin ne ovat 114 §:ssä tarkoitettuja tietoja. Kopioitujen tietojen poistamiseen ja arkistointiin sovelletaan, mitä 122 §:ssä säädetään.

Työnhakuprofiilien tietovarantoon rekisteröity voi siirtää työnhakuprofiilinsa tietoja

Voimassa oleva laki

Ehdotus

(lisätään uusi 129 f §)

toiselle rekisterinpitäjälle, mikäli työnhakuprofiilien rekisterinpitäjä on mahdollistanut työnhakuprofiilien tietojen sähköisen siirtämisen toiselle rekisterinpitäjälle palvelualueen kautta.

129 f §

Tietojen poistaminen työnhakuprofiilien tietovarannosta

Kehittämisen- ja hallintokeskuksen tulee poistaa tiedot työnhakuprofiilien tietovarannosta, kun henkilö poistaa laatimansa työnhakuprofiilin palvelualueelta, kuitenkin viimeistään, kun henkilön edellisestä palvelualueelta kirjautumisesta on kulunut vuosi.

Edellä 1 momentissa säädettyä ei sovelleta työnhakijaan työnhaun voimassaolon aikana. Kehittämisen- ja hallintokeskuksen tulee työnhakijan työnhaun voimassaolon päätyttyä poistaa tiedot, kuten 1 momentissa säädetään. Tässä momentissa tarkoitettujen tietojen arkistoinnista säädetään arkistolaisissa (831/1994).

Työvoimaviranomaisen tulee työnhakijan pyynnöstä viipymättä perua työnhakijasta julkaistun työnhakuprofiilin julkaisu, mikäli 129 c §:n 1 momentin edellytykset täyttyvät.

130 §

Työnhakuprofiilien tietovaranto

Kehittämisen- ja hallintokeskus on työnhakuprofiilien tietovarannon rekisterinpitäjä.

(lisätään uusi 130 a §)

130 §

Työnhakuprofiilien tietojen käyttötarkoitus ja käsiteltävät tiedot

Työnhakijasta voidaan 114 §:ssä säädettyjen tietojen lisäksi käsitellä työnhakuprofiilin laatimisen ja julkaisemisen kannalta välttämättömiä tietoja.

130 a §

Työnhakuprofiilien tietovarannon rekisterinpitäjät

Kehittämisen- ja hallintokeskus ja työvoimaviranomaiset ovat työnhakuprofiilien tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä.

Kehittämisen- ja hallintokeskus vastaa työnhakuprofilien tietovarannon yleisen tietosuojasetuksen:

1) 12 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista;

2) 25 artiklassa tarkoitettu sisänrakennetusta ja oletusarvoisesta tietosuojasta;

3) 32 artiklassa tarkoitettu käsittelyn turvallisuudesta;

4) 35 artiklassa tarkoitettu tietosuoja koskevasta vaikutustenarvioinnista;

5) 36 artiklassa tarkoitettu ennakkokuulemisesta ja muista sellaisista yleisessä tietosuojasetuksessa säädetystä rekisterinpitäjän velvollisuuksista, jotka koskevat käytettävän tietojärjestelmän tietoturvasuutta.

Työvoimaviranomaiset vastaavat muista kuin 2 momentin mukaisista yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista. Kukin työvoimaviranomainen vastaa rekisterinpitäjän tehtävistä asiakkaidensa osalta.

Kehittämisen- ja hallintokeskus tai työvoimaviranomainen vastaa asiakkaidensa osalta tietojen luovuttamisesta työnhakuprofilien tietovarannosta.

Poiketen edellä 1 momentissa säädetystä kehittämisen- ja hallintokeskus on työnhakuprofilien tietovarannon rekisterinpitäjä niiden henkilöiden tietojen osalta, jotka ovat laittaneet tai julkaisseet työnhakuprofilin, mutta eivät ole rekisteröityneet työnhakijoiksi. Momentissa säädettyä ei sovelleta, jos työnhakijan työnhakun voimassaolo päättyy.

(lisätään uusi 130 b §)

130 b §

Käyttöoikeus palvelualustalle

Palvelualustan käyttö edellyttää henkilökohtaista käyttöoikeutta. Kehittämisen- ja hallintokeskus, kunta ja kuntayhtymä voivat myöntää käyttöoikeuden palvelualustalle palveluksessaan olevalle henkilölle, joka hoitaa tässä laissa säädettyjä tehtäviä.

Kehittämisen- ja hallintokeskus vastaa käyttöoikeuden teknisestä avaamisesta käyttöoikeuden myöntäneen viranomaisen ilmoituksen

perusteella sekä käyttöoikeuden poistamisesta myöntäneen viranomaisen ilmoituksen perusteella.

Käyttöoikeuden myöntäneen tai poistaneen viranomaisen on viipymättä ilmoitettava kehittämis- ja hallintokeskukselle käyttöoikeuden myöntämisestä tai poistamisesta.

131 §

Palvelualustan käytön valvonta

Kehittämis- ja hallintokeskus laatii palvelualustan käyttöehdot ja valvoo alustan käyttöä sekä alustalla julkaistun sisällön lain ja käyttöehtojen mukaisuutta. Käyttöehtoihin voi sisältyä palvelun käyttäjän ja ylläpitäjän vastuita, palvelualustan käyttöä koskevia teknisiä vaatimuksia, tietoturvallisuuden toteuttamista tarkentavia ja käyttöehtojen voimassaoloa koskevia ehtoja. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä käyttöehtojen sisällöstä.

131 §

Palvelualustan käytön valvonta

Kehittämis- ja hallintokeskus laatii palvelualustan käyttöehdot. *Kehittämis- ja hallintokeskus sekä työvoimaviranomainen valvovat alustan käyttöä sekä alustalla julkaistun sisällön lain ja käyttöehtojen mukaisuutta. Käyttöehtoihin voi sisältyä palvelun käyttäjän ja ylläpitäjän vastuita, palvelualustan käyttöä koskevia teknisiä vaatimuksia, tietoturvallisuuden toteuttamista tarkentavia ja käyttöehtojen voimassaoloa koskevia ehtoja. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä käyttöehtojen sisällöstä.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

2.

Laki

työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain (381/2023) 5 §:n 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

Monialaisen työllistymissuunnitelman sisältö

Monialaisen työllistymissuunnitelman sisältö

Työllistymissuunnitelman tulee sisältää työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 5 luvussa tarkoitettu työnhakuvelvollisuus, ellei mainitun lain 48 §:stä muuta johdu. Työnhakuvelvollisuuteen sovelletaan, mitä mainitun lain 147 §:ssä säädetään kiellosta hakea oikaisua ja valittaa.

Työvoimaviranomaisen on sisällytettävä työllistymissuunnitelmaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 5 luvussa tarkoitettu työnhakuvelvollisuus, ellei mainitun lain 48 §:stä muuta johdu. Työnhakuvelvollisuuteen sovelletaan, mitä mainitun lain 147 §:ssä säädetään kiellosta hakea oikaisua.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

..

3.

Laki

kotoutumisen edistämisestä annetun lain 14 ja 19 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) 14 §:n 3 momentti ja 19 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1100/2024 seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 §

14 §

Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi

Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi

Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin kuuluvia toimia voidaan järjestää työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 32 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen täydentävien työnhakukeskustelujen sijasta.

Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin kuuluvia toimia voidaan järjestää työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 36 §:n 2 momentissa tarkoitettujen täydentävien työnhakukeskustelujen sijasta.

19 §

Kotoutumissuunnitelman sisältö

Kunnan ja maahanmuuttajan on sovittava kotoutumissuunnitelmassa maahanmuuttajan omien tavoitteiden, osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen edellyttämässä laajuudessa kotoutumista, työllistymistä tai yrittäjyyttä, terveyttä ja hyvinvointia sekä yhteiskunnallisia valmiuksia edistävistä palveluista, järjestöjen, yhteisöjen tai yhdistysten toimintaan osallistumisesta, suomen tai ruotsin kielen opinnoista sekä ohjauksesta ja neuvonnasta. Työnhakijaksi rekisteröityneen maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelmassa asetetaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 44 §:ssä tarkoitettu työnhakuvelvollisuus, jollei mainitusta laista johdu muuta. Suunnitelmassa on sovittava myös palveluiden toteutumisen seurannasta.

19 §

Kotoutumissuunnitelman sisältö

Kunnan ja maahanmuuttajan on sovittava kotoutumissuunnitelmassa maahanmuuttajan omien tavoitteiden, osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen edellyttämässä laajuudessa kotoutumista, työllistymistä tai yrittäjyyttä, terveyttä ja hyvinvointia sekä yhteiskunnallisia valmiuksia edistävistä palveluista, järjestöjen, yhteisöjen tai yhdistysten toimintaan osallistumisesta, suomen tai ruotsin kielen opinnoista sekä ohjauksesta ja neuvonnasta. Työnhakijaksi rekisteröityneen maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelmassa asetetaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 45 §:ssä tarkoitettu työnhakuvelvollisuus, jollei mainitusta laista johdu muuta. Suunnitelmassa on sovittava myös palveluiden toteutumisen seurannasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

..

4.

Laki

kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) 3 §:n 1 momentin 3 kohdan ja 5 §:n 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan aktivointisuunnitelman laatimiseen ja kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen työttömälle alle 25-vuotiaalle työmarkkinatukeen oikeutetulle tai toimeentulotukea saavalle:

3) jolle on järjestetty työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 32 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu työnhakukeskustelu ja jonka pääasiallinen toimeentulo on viimeisen neljän kuukauden aikana perustunut työttömyyden johdosta maksettuihin toimeentulotukeen.

5 §

Aktivointisuunnitelman laatiminen

Työvoimaviranomaisen tulee ennen toimenpiteiden aloittamista varmistua, että henkilön kanssa on tehty työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 38 §:n mukainen työllistymissuunnitelma. Hyvinvointialueen tulee ennen toimenpiteiden aloittamista varmistua, että työvoimaviranomainen on tehnyt henkilön kanssa työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 38 §:n mukaisen työllistymissuunnitelman tai että työvoimaviranomainen on varannut edellä 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettulle henkilölle tilaisuuden työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 32 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun työnhakukeskusteluun. Jos työllistymissuunnitelmaa ei ole voitu tehdä tai tilaisuutta työnhakukeskusteluun varata sen johdosta, ettei henkilön työnhaku ole ollut voimassa, hyvinvointialueen tulee ryhtyä toimenpiteisiin aktivointisuunnitelman laatimiseksi.

Ehdotus

3 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan aktivointisuunnitelman laatimiseen ja kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen työttömälle alle 25-vuotiaalle työmarkkinatukeen oikeutetulle tai toimeentulotukea saavalle:

3) jolle on järjestetty työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 34 §:n 1 momentissa tarkoitettu työnhakukeskustelu ja jonka pääasiallinen toimeentulo on viimeisen neljän kuukauden aikana perustunut työttömyyden johdosta maksettuihin toimeentulotukeen.

5 §

Aktivointisuunnitelman laatiminen

Työvoimaviranomaisen tulee ennen toimenpiteiden aloittamista varmistua, että henkilön kanssa on tehty työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 38 §:n mukainen työllistymissuunnitelma. Hyvinvointialueen tulee ennen toimenpiteiden aloittamista varmistua, että työvoimaviranomainen on tehnyt henkilön kanssa työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 38 §:n mukaisen työllistymissuunnitelman tai että työvoimaviranomainen on varannut edellä 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettulle henkilölle tilaisuuden työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 34 §:n 1 momentissa tarkoitettuun työnhakukeskusteluun. Jos työllistymissuunnitelmaa ei ole voitu tehdä tai tilaisuutta työnhakukeskusteluun varata sen johdosta, ettei henkilön työnhaku ole ollut voimassa, hyvinvointialueen tulee ryhtyä toimenpiteisiin aktivointisuunnitelman laatimiseksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

5.

Laki**työttömyysturvalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan työttömyysturvalain (1290/2002) 2 a luvun 10 §:n 2–4 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 2 a luvun 10 §:n 2 momentti laeissa 1380/2021, 685/2023 ja 395/2024, 3 momentti laeissa 1380/2021 ja 385/2023 sekä 4 momentti laissa 395/2024,

muutetaan 2 luvun 10 §:n 2 momentin 8 kohta ja 13–16 §, 2 a luvun 9 §:n 1 momentin 1, 1 a ja 6 kohta sekä 2 momentti, 11 §:n 1 momentin johdantokappale, 12 §:n otsikko, 1 momentin johdantokappale ja 1 kohta sekä 13 § ja 11 luvun 4 §:n 1 momentin 1 kohta,

sellaisina kuin ne ovat, 2 luvun 10 §:n 2 momentin 8 kohta laissa 1131/2022, 13 § laeissa 1001/2012, 1374/2014 ja 1131/2022, 14 § laissa 1001/2012, 15 § laissa 1374/2014 sekä 16 § laeissa 1374/2014 ja 1380/2021, 2 a luvun 9 §:n 1 momentin 1 ja 6 kohta sekä 2 momentti, 12 §:n 1 momentin 1 kohta ja 11 luvun 4 §:n 1 momentin 1 kohta laissa 385/2023, 9 §:n 1 momentin 1 a kohta laissa 445/2024, 11 §:n 1 momentin johdantokappale laissa 685/2023, 12 §:n otsikko ja 1 momentin johdantokappale laissa 1380/2021 sekä 13 § laeissa 1380/2021, 385/2023 ja 685/2023, sekä

lisätään lain 2 lukuun uusi 13 a § ja 2 a lukuun uusi 10 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 luku

2 luku

Etuuden saamisen yleiset työvoimapolitiittiset edellytykset**Etuuden saamisen yleiset työvoimapolitiittiset edellytykset**

10 §

10 §

*Opiskelu**Opiskelu*

Päätöisinä pidetään:

Päätöisinä pidetään:

8) opintoja, joiden tavoitteena on yliopistossa suoritettavan jatkotutkinnon suorittaminen ja joiden opintosuunnitelman mukainen

8) opintoja, joiden tavoitteena on yliopistossa suoritettavan jatkotutkinnon suorittaminen ja joiden opintosuunnitelman mukainen

Voimassa oleva laki

laajuus on keskimäärin vähintään viisi opintopistettä opiskelukuukautta kohti;

13 §

Ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta vailla olevan nuoren oikeus työttömyysetuuteen

Alle 25-vuotiaan nuoren, joka ei ole suorittanut peruskoulun tai lukion jälkeistä tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta (*koulutusta vailla oleva nuori*), on tullut hakea edellisessä syyslukukaudella alkavia opintoja koskevassa haussa vähintään kahta opiskelupaikkaa, joiden opiskelijaksi ottamisen perusteet hän täyttää. *Opinnot voivat olla tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta tai ainoastaan peruskoulun oppimäärän suorittaneella 10 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettuja lukio-opintoja. Koulutukseen hakeutumisvelvollisuutta ei voi täyttää hakeutumalla työvoimakoulutukseen.* Syyslukukauden katsotaan alkavan 1 päivänä syyskuuta.

Koulutusta vailla olevalla nuorella ei ole oikeutta työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen:

1) syyslukukauden alkamisesta lukien, jos hän on ilman pätevää syytä:

- a) jättänyt hakematta opiskelupaikkaa 1 momentissa tarkoitettulla tavalla;
- b) omalla menettelyllään aiheuttanut, ettei tule valituksi 1 momentissa tarkoitettuun opiskelupaikkaan;
- c) muulla tavalla kieltäytynyt 1 momentissa tarkoitettusta opiskelupaikasta;

2) siitä lukien, kun hän ilman pätevää syytä jättää aloittamatta muulloin kuin syyslukukaudella alkavan peruskoulun tai lukion jälkeisen, tutkintoon johtavan ammatillisia valmiuksia antavan koulutuksen tai muulloin kuin syyslukukaudella alkavat 10 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettut lukio-opinnot;

Ehdotus

laajuus yhdessä muiden samaan opintokokoonaisuuteen kuuluvien suoritusten kanssa on keskimäärin vähintään viisi opintopistettä opiskelukuukautta kohti;

13 §

Ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta vailla olevan nuoren oikeus työttömyysetuuteen

Alle 25-vuotiaan nuoren, joka ei ole suorittanut peruskoulun tai lukion jälkeistä tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta (*koulutusta vailla oleva nuori*), on tullut hakea edellisessä syyslukukaudella alkavia opintoja koskevassa haussa vähintään kahta opiskelupaikkaa, joiden opiskelijaksi ottamisen perusteet hän täyttää. Syyslukukauden katsotaan alkavan 1 päivänä syyskuuta.

Koulutusta vailla olevalla nuorella ei ole oikeutta työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen:

1) syyslukukauden alkamisesta lukien, jos hän on ilman pätevää syytä:

- a) jättänyt hakematta opiskelupaikkaa 1 momentissa tarkoitettulla tavalla;
- b) omalla menettelyllään aiheuttanut, ettei tule valituksi 1 momentissa tarkoitettuun opiskelupaikkaan;
- c) muulla tavalla kieltäytynyt 1 momentissa tarkoitettusta opiskelupaikasta;

2) siitä lukien, kun hän ilman pätevää syytä on menetellyt 1 kohdan a – c alakohdassa tarkoitettulla tavalla tai jättää aloittamatta muulloin kuin syyslukukaudella alkavan 13 a §:ssä tarkoitettun koulutuksen;

3) keskeyttämisestä lukien, jos hän on ilman pätevää syytä keskeyttänyt peruskoulun tai lukion jälkeisen, tutkintoon johtavan ammatillisia valmiuksia antavan koulutuksen tai 10 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettua lukio-opintoja taikka vastaavat opinnot ulkomailla.

Koulutusta vailla oleva nuori, joka on menetellyt 2 momentin 1 kohdan a tai b alakohdassa tarkoitettulla tavalla ja on työllistymistä edistävässä palvelussa syyslukukauden alkaessa, menettää oikeutensa työttömyysetuuteen 2 momentista poiketen työllistymistä edistävän palvelun päättymisestä lukien.

Alle 18-vuotiaalla nuorella, joka ei ole suorittanut peruskoulun tai lukion jälkeistä tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta, ei ole oikeutta työttömyyden perusteella maksettavaan työmarkkinatukeen.

3) keskeyttämisestä lukien, jos hän on ilman pätevää syytä keskeyttänyt 13 a §:ssä tarkoitettua koulutuksen taikka vastaavat opinnot ulkomailla.

Koulutusta vailla oleva nuori, joka on menetellyt 2 momentin 1 kohdan a tai b alakohdassa tarkoitettulla tavalla ja on työllistymistä edistävässä palvelussa syyslukukauden alkaessa, menettää oikeutensa työttömyysetuuteen 2 momentista poiketen työllistymistä edistävän palvelun päättymisestä lukien.

Alle 18-vuotiaalla nuorella, joka ei ole suorittanut peruskoulun tai lukion jälkeistä tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta, ei ole oikeutta työttömyyden perusteella maksettavaan työmarkkinatukeen.

(lisätään uusi 13 a §)

13 a §

Haettavat opinnot

Edellä 13 §:n 1 momentissa tarkoitettua opintoja voivat olla:

1) tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta;

2) työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaa koulutusta, jos henkilö tarvitsee opinnoissaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla erityistä tukea sairauden tai vamman vuoksi;

3) ainoastaan peruskoulun oppimäärän suorittaneella 10 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettuja lukio-opintoja;

4) sellaista vapaasta sivistystyöstä annettua laissa tarkoitettua kansanopistossa tai liikunnan koulutuskeskuksessa tapahtuvaa koulutusta, joka on 10 §:n 2 momentin 10 kohdan perusteella päätoimista opiskelua.

Työllistymissuunnitelmassa ja sitä korvaavassa suunnitelmassa voidaan lisäksi sopia hakemisesta:

1) ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisiin opintoihin, joiden tavoitteena on ammatillisen perustutkinnon osan suorittaminen;

2) tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun koulutukseen;

3) maahanmuuttajille tarkoitettuun korkeakouluopintoihin valmentavaan koulutukseen;

4) työnantajan kanssa yhteishankintana hankittuun tai vastaavalla tavalla järjestettyyn työvoimakoulutukseen tai muuhun vastaavaan koulutukseen.

Koulutukseen hakeutumismäärästä ei voi täyttää hakeutumalla muuhun työvoimakoulutukseen kuin mitä tarkoitetaan 2 momentin 4 kohdassa.

14 §

Koulutukseen hakemisvelvollisuuden korvaaminen muilla toimilla

(lisätään uusi 1 momentti)

Työllistymissuunnitelmassa ja sitä korvaavassa suunnitelmassa voidaan sopia opiskelupaikan hakemisesta 13 §:stä poiketen sekä opiskelupaikan hakemista korvaavista toimista, jos syynä on:

- 1) nuoren terveydentila;
- 2) nuoren oppimisvaikeudet;
- 3) nuoren kielitaito;
- 4) nuoren erityinen suuntautuminen tiettyihin opintoihin; tai
- 5) muu edellä mainittuihin verrattava seikka.

Edellä 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuna seikkana ei pidetä asevelvollisuuden tai siviilipalveluksen suorittamista, ellei siihen ole erityistä syytä.

Jos koulutusta vailla olevan nuoren kanssa on työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovittu opiskelupaikan hakemisesta 13 §:stä poiketen ja nuori ilman pätevää syytä laiminlyö opiskelupaikan hakemisen, hän menettää oikeutensa työttömyyden

14 §

Koulutukseen hakemisvelvollisuuden määräajasta poikkeaminen ja korvaaminen muilla toimilla

Työllistymissuunnitelmassa ja sitä korvaavassa suunnitelmassa voidaan sopia poikkeamisesta 13 §:n 1 momentissa säädetystä hakuajasta edellyttäen, että suunnitelma laaditaan tai tarkistetaan ennen syyslukukauden alkamista.

Työllistymissuunnitelmassa ja sitä korvaavassa suunnitelmassa voidaan lisäksi sopia opiskelupaikan hakemisesta muulla tavalla 13 ja 13 a §:stä poiketen, sekä opiskelupaikan hakemista korvaavista toimista, jos syynä on:

- 1) nuoren terveydentila;
- 2) nuoren oppimisvaikeudet;
- 3) nuoren kielitaito;
- 4) nuoren erityinen suuntautuminen tiettyihin opintoihin; tai
- 5) muu edellä mainittuihin verrattava seikka.

Edellä 2 momentin 5 kohdassa tarkoitettuna seikkana ei pidetä asevelvollisuuden tai siviilipalveluksen suorittamista, ellei siihen ole erityistä syytä.

Jos koulutusta vailla olevan nuoren kanssa on työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovittu opiskelupaikan hakemisesta 13 ja 13 a §:stä poiketen ja nuori menettelee ilman pätevää syytä 13 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla, hän menettää

Voimassa oleva laki

perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen laiminlyönnistä lukien.

15 §

Pätevä syy jättää hakematta opiskelupaikkaa tai keskeyttää opinnot

Koulutusta vailla olevalla nuorella on pätevä syy 13 §:n 2 momentissa tarkoitettuun menettelyynsä 14 §:n 1 momentin 1–3 ja 5 kohdassa tarkoitettusta syystä. Opintojen keskeyttämisen osalta edellytetään lisäksi, ettei opintoja ole ollut mahdollista järjestää nuoren terveydentila, oppimisvaikeudet ja kielitaito huomioon ottaen.

(lisätään uusi 2 momentti)

(momentit 3 ja 4 siirretty pykälästä 16)

16 §

Koulutusta vailla olevan nuoren työttömyysturvaoikeuden palautuminen

Koulutusta vailla olevalla nuorella, joka on menettänyt oikeutensa työttömyysetuuteen 13 §:n 2 momentissa taikka 14 §:n 3 momentissa säädettyjen rajoitusten takia, on oikeus työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen, jos:

Ehdotus

oikeutensa työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen menettelystä lukien.

15 §

Pätevä syy jättää hakematta opiskelupaikkaa tai keskeyttää opinnot

Koulutusta vailla olevalla nuorella on pätevä syy 13 §:n 2 momentissa tarkoitettuun menettelyynsä 14 §:n 2 momentin 1–3 ja 5 kohdassa tarkoitettusta syystä. Opintojen keskeyttämisen osalta edellytetään lisäksi, ettei opintoja ole ollut mahdollista järjestää nuoren terveydentila, oppimisvaikeudet ja kielitaito huomioon ottavalla tavalla.

Edellä 13 §:n 1 momentissa säädetystä opintojen alkamisajankohtaa koskevasta edellytyksestä voidaan poiketa, jos koulutusta vailla oleva nuori on hakenut opiskelupaikkaa 1.9–31.8. välisenä aikana ennen työnhakijaksi rekisteröitymistään.

Koulutusta vailla olevaan nuoreen ei sovelleta 13 §:n 2 momenttia, 14 §:ä eikä 2 a lukua, jos:

1) hän on jo menettänyt oikeutensa työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen 13 tai 14 §:ssä säädettyjen rajoitusten takia; ja

2) hänen oikeutensa työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen ei ole palautunut 1 momentin perusteella.

Oikeudesta työttömyysetuuteen työllistymistä edistävien palveluiden ajalta säädetään 10 luvussa.

16 §

Koulutusta vailla olevan nuoren työttömyysturvaoikeuden palautuminen

Koulutusta vailla olevalla nuorella, joka on menettänyt oikeutensa työttömyysetuuteen 13 tai 14 §:ssä säädettyjen rajoitusten takia, on oikeus työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen, jos:

1) hän on suorittanut tutkintoon johtavan, ammatillisia valmiuksia antavan koulutuksen; tai

2) hän on toiminut vähintään 21 kalenteriviikon ajan 2 a luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Koulutusta vailla olevaan nuoreen ei sovelleta 13 §:n 2 momenttia, 14 §:n 3 momenttia eikä 2 a lukua, jos:

1) hän on jo menettänyt oikeutensa työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen 13 §:n 2 momentissa taikka 14 §:n 3 momentissa säädettyjen rajoitusten takia; ja

2) hänen oikeutensa työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen ei ole palautunut 1 momentin perusteella.

Oikeudesta työttömyysetuuteen työllistymistä edistävien palveluiden ajalta säädetään 10 luvussa.

1) hän on suorittanut tutkintoon johtavan, ammatillisia valmiuksia antavan koulutuksen; tai

2) hän on toiminut vähintään 21 kalenteriviikon ajan 2 a luvun 10 a §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla.

(momentit 3 ja 4 siirretään 15 pykälään)

2 a luku

Työvoimapolitiittisesti moitittava menettely

9 §

Työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvä menettely

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen seitsemän päivän ajalta laiminlyönnin tai muun menettelyn jälkeen, jos hän työttömänä tai palkkatuetussa työssä ollessaan taikka saadessaan työttömyysetuutta 3 luvun 3 §:n 3 momentin perusteella ilman 11–14 §:ssä tarkoitettua taikka näihin pätevyydeltään rinnastettavaa syytä 12 kuukauden aikana toisen kerran:

1) jättää saapumatta työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 31 §:ssä taikka 32 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuun alkuhaastatteluun tai työnhakukeskusteluun;

1 a) ilmoittamalla väärää tai puutteellisia tietoja taikka muulla vastaavalla tavalla omalla menettelyllään aiheuttaa, ettei hänelle järjestetä työvoimapalveluiden järjestämisestä an-

2 a luku

Työvoimapolitiittisesti moitittava menettely

9 §

Työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvä menettely

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen seitsemän päivän ajalta laiminlyönnin tai muun menettelyn jälkeen, jos hän työttömänä tai palkkatuetussa työssä ollessaan taikka saadessaan työttömyysetuutta 3 luvun 3 §:n 3 momentin perusteella ilman 11–14 §:ssä tarkoitettua taikka näihin pätevyydeltään rinnastettavaa syytä 12 kuukauden aikana toisen kerran:

1) jättää saapumatta työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 31 §:ssä tarkoitettuun alkuhaastatteluun tai 34 §:ssä tarkoitettuun työnhakukeskusteluun;

1 a) ilmoittamalla väärää tai puutteellisia tietoja taikka muulla vastaavalla tavalla omalla menettelyllään aiheuttaa, ettei hänelle järjestetä työvoimapalveluiden järjestämisestä an-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

netun lain 32 ja 33 §:ssä tarkoitettua työnhakukeskustelua tai täydentävää työnhakukeskustelua

netun lain 34 ja 35 §:ssä tarkoitettua työnhakukeskustelua tai täydentävää työnhakukeskustelua;

6) jättää hakematta työvoimaviranomaisen tarjoamaa työtä tai omalla menettelyllään aiheuttaa, ettei työnhaku johda työllistymiseen, jos hänelle viimeksi järjestetystä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 31 §:ssä tarkoitettu alkuhaastattelusta on kulu-
nut vähintään kuusi kuukautta;

6) jättää hakematta työvoimaviranomaisen hänen haettavakseen osoittamaa työtä tai omalla menettelyllään aiheuttaa, ettei työnhaku johda työllistymiseen;

Edellä 1 momentin 5 ja 6 kohdassa tarkoitettua menettelyä arvioidaan kokonaisuutena kullakin työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 5 luvussa säädettyllä työnhakuvollisuuden tarkastelujaksolla.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin ajankohdasta, jona työnhakijan katsotaan menetelleen 1 momentin 5 ja 6 kohdassa tarkoitettulla tavalla.

10 §

10 §

Jatkuva työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvä menettely

Jatkuva työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvä menettely

Oikeus työttömyysetuuteen palautuu työssä-olovelvoitteen asettamiseen johtaneen menettelyn jälkeen, kun henkilö on yhteensä vähintään 12 kalenteriviikkoa:

(kumotaan momentit 2-4)

1) ollut työssäolohtoon luettavassa työssä tai muussa palkkatuetussa työssä;

2) osallistunut muuhun työllistymistä edistävään palveluun kuin työttömyysetuudella tuettuun omaehtoiseen opiskeluun tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28–31 §:ssä tarkoitettuun omaehtoiseen opiskeluun;

3) opiskellut omaehtoisesti 2 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettuja päätoimisia opintoja; tai

4) työllistynyt päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssä.

Oikeus työttömyysetuuteen palautuu työssä-olovelvoitteen asettamiseen johtaneen menettelyn jälkeen myös kun:

1) työnhakija korjaa 9 §:n 1 momentin 1–12 kohdassa tarkoitettua työssäolovelvoitteen asettamiseen johtaneen menettelynsä kolmen kuukauden kuluessa työvoimapalveluiden jär-

jestämisestä annetun lain 31 §:ssä tarkoitusta alkuhaastattelusta; työssäolovelvoite on tällöin kuitenkin aina voimassa vähintään 14 päivää; tai

2) työssäolovelvoitteen alkamisesta on kulu-
nut vähintään viisi vuotta.

(lisätään uusi 10 a §)

10 a §

Työttömyysturva-oikeuden palautuminen

Oikeus työttömyysetuuteen palautuu työssäolovelvoitteen asettamiseen johtaneen menettelyn jälkeen, kun henkilö on yhteensä vähintään 12 kalenteriviikkoa:

1) ollut työssäoloehtoon luettavassa työssä tai muussa palkkatuetussa työssä;

2) osallistunut muuhun työllistymistä edistävään palveluun kuin työttömyysetuudella tuettuun omaehtoiseen opiskeluun tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28–31 §:ssä tarkoitettuun omaehtoiseen opiskeluun;

3) opiskellut omaehtoisesti 2 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettuja päätoimisia opintoja; tai

4) työllistynyt päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssä.

Oikeus työttömyysetuuteen palautuu työssäolovelvoitteen asettamiseen johtaneen menettelyn jälkeen myös kun:

1) työnhakija korjaa 9 §:n 1 momentin 1–12 kohdassa tarkoitetun työssäolovelvoitteen asettamiseen johtaneen menettelynsä kolmen kuukauden kuluessa työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 31 §:ssä tarkoitusta alkuhaastattelusta; työssäolovelvoite on tällöin kuitenkin aina voimassa vähintään 14 päivää; tai

2) työssäolovelvoitteen alkamisesta on kulu-
nut vähintään viisi vuotta.

Sovellettaessa 1 momentin 1 kohtaa työ voidaan ottaa 5 luvun 4 §:n 1 momentissa säädetystä poiketen huomioon sen mukaan, milloin työ on tehty, mutta tehty työ ja siitä maksettu palkka otetaan kuitenkin huomioon vain kerran. Mitä 9 ja 10 §:ssä säädetään, ei sovelleta aikana, jolta työnhakijalla ei ole oi-

keutta työttömyysetuuteen 9 tai 10 §:n perusteella. Mitä 1–8 §:ssä sekä 2 luvun 13 §:n 2 momentissa sekä 14 §:n 3 momentissa säädetään, ei sovelleta työssäolovelvoitteen aikana.

11 §

Pätevä syy olla osallistumatta työnhakijan palveluprosessiin liittyviin toimiin

Työnhakijalla on pätevä syy jättää saapumatta työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 31 ja 32 §:ssä tarkoitettuun alkuhaastatteluun, työnhakukeskusteluun, täydentävään työnhakukeskusteluun, kotoutumisen edistämisestä annetun lain 14 §:ssä tarkoitettuun palvelutarpeen arviointiin sekä työllistymissuunnitelmaa korvaavan suunnitelman laatimis- ja tarkistamistilaisuuteen, jos:

11 §

Pätevä syy olla osallistumatta työnhakijan palveluprosessiin liittyviin toimiin

Työnhakijalla on pätevä syy jättää saapumatta työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 31, 34 ja 36 §:ssä tarkoitettuun alkuhaastatteluun, työnhakukeskusteluun ja täydentävään työnhakukeskusteluun, kotoutumisen edistämisestä annetun lain 14 §:ssä tarkoitettuun palvelutarpeen arviointiin sekä työllistymissuunnitelmaa korvaavan suunnitelman laatimis- ja tarkistamistilaisuuteen, jos:

12 §

Pätevä syy jättää toteuttamatta työllistymissuunnitelmaa

Työnhakijalla on pätevä syy jättää toteuttamatta työllistymissuunnitelmaa ja sitä korvaavaa suunnitelmaa siltä osin, kun:

1) suunnitelmaan sisältyvä työnhakuvelvollisuus ei vastaa työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 44 ja 46–48 §:ssä säädettyä;

12 §

*Pätevä syy jättää toteuttamatta **työnhakuvelvollisuutta***

Työnhakijalla on pätevä syy jättää hakeutumatta *työmahdollisuuksia työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa edellytetyllä tavalla, jos*

1) suunnitelmaan sisältyvä työnhakuvelvollisuus ei vastaa työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 44–48 §:ssä säädettyä;

13 §

Pätevä syy jättää hakematta työvoimaviranomaisen tarjoamaa työtä

Työnhakijalla on pätevä syy jättää hakematta työvoimaviranomaisen tarjoamaa työtä:
1) 5–8 §:ssä tarkoitettua syystä;
2) jos hän on vähintään kaksi viikkoa kestävässä osa-aikatyössä;

13 §

Pätevä syy jättää hakematta työvoimaviranomaisen tarjoamaa työtä

Työnhakijalla on pätevä syy jättää hakematta työvoimaviranomaisen *hänen haettavakseen osoittamaa työtä* 5–8 §:ssä tarkoitettua syystä.

3) jos hän on työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 4 luvussa tarkoitettulla työnhakuvelvollisuuden tarkastelujaksolla hakenut työmahdollisuuksia häneltä edellyteyllä tavalla ja ilmoittanut työnhakuvelvollisuuden täyttymisestä työvoimaviranomaiselle ennen työtarjouksen tekemistä taikka osoittaa työmahdollisuuksien hakemisen ennen työtarjouksen tekemistä luotettavana pidettävällä tavalla;

4) kun tarjotun työn vastaanottaminen johtaisi hänestä itsestään riippumattomista syistä työvoimakoulutuksen taikka työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 9 luvussa tarkoitettujen tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28–31 §:ssä tarkoitettujen työttömyysetuudella tuettujen omaehtoisten opintojen keskeytymiseen.

Lisäksi työnhakijalla on pätevä syy jättää hakematta työvoimaviranomaisen hänen haettavakseen osoittamaa työtä, jos työn vastaanottaminen johtaisi hänestä itsestään riippumattomista syistä työvoimakoulutuksen taikka työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 9 luvussa tarkoitettujen tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28–31 §:ssä tarkoitettujen työttömyysetuudella tuettujen omaehtoisten opintojen keskeytymiseen.

11 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

4 §

Työvoimaviranomaisen työvoimapoliittinen lausunto

Työvoimaviranomainen antaa 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työvoimapoliittisen lausunnon:

1) tarvittaessa sellaisista 2 luvussa säädettyistä etuuden saamisen yleisistä työvoimapoliittisista edellytyksistä, joita ei ole 4 a §:ssä säädetty elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksen annettavaksi;

11 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

4 §

Työvoimaviranomaisen työvoimapoliittinen lausunto

Työvoimaviranomainen antaa 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työvoimapoliittisen lausunnon:

1) tarvittaessa sellaisista 2 ja 2 a luvussa säädettyistä etuuden saamisen edellytyksistä, joita ei ole 4 a §:ssä säädetty elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksen annettavaksi;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

6.

Laki

Saamen kielilain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan saamen kielilain (1086/2003) 2 §:n 1 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on laissa
647/2021 seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Lain soveltaminen

Lain soveltamisala

Viranomaisia, joihin tätä lakia sovelletaan,
ovat:

Viranomaisia, joihin tätä lakia sovelletaan,
ovat:

3) ne aluehallintovirastot ja elinkeino-, lii-
kenne- ja ympäristökeskukset, joiden toimi-
alueeseen edellä mainitut kunnat kokonaan tai
osittain kuuluvat, ja niiden yhteydessä toimi-
vat toimielimet;

3) ne työvoimaviranomaiset, aluehallintovi-
rastot ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökes-
kukset, joiden toimialueeseen 1 kohdassa
mainitut kunnat kokonaan tai osittain kuulu-
vat, ja niiden yhteydessä toimivat toimielimet;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

..

7.

Laki

tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tulotietojärjestelmästä annetun lain (53/2018) 13 §:n 1 momentin 34 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

13 §

13 §

Tiedon käyttäjien oikeus saada tietoja tulotietojärjestelmästä

Tiedon käyttäjien oikeus saada tietoja tulotietojärjestelmästä

Tulorekisteriyksikkö välittää ja luovuttaa tulorekisterin tietoja, jotka tiedon käyttäjä on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeutettu muun lain nojalla saamaan suorituksen maksajalta tai toiselta tiedon käyttäjältä, seuraavasti:

Tulorekisteriyksikkö välittää ja luovuttaa tulorekisterin tietoja, jotka tiedon käyttäjä on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeutettu muun lain nojalla saamaan suorituksen maksajalta tai toiselta tiedon käyttäjältä, seuraavasti:

34) kunnalle tai kuntayhtymälle työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettua muutosturvakoulutusta, palkkatukea, 55 vuotta täyttäneiden työllistämistukea, starttirahaa ja työllistämisvelvoitteen perusteella järjestetyn työn palkkakustannuksiin myönnettävää tukea koskevien tehtävien toimeenpanoa varten;

34) kunnalle tai kuntayhtymälle työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettua muutosturvakoulutusta, palkkatukea, 55 vuotta täyttäneiden työllistämistukea, starttirahaa, työllistämisvelvoitteen perusteella järjestetyn työn palkkakustannuksiin myönnettävää tukea ja palvelutarpeen arviointia koskevien tehtävien toimeenpanoa varten;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20